

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

ΤΕΥΧΟΣ 79, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1989, ΔΡΧ. 300

ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ

Εξώφυλλο:
Ο σοσιαλιστικός
ρεαλισμός
του Συνασπισμού

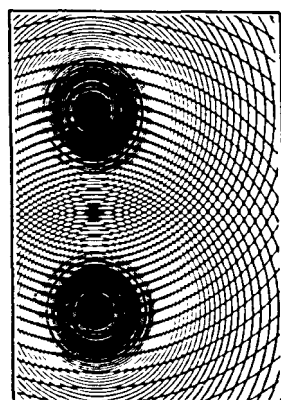
3 Ο Σοσιαλιστικός Ρεαλισμός του Συνασπισμού, **6** ΚΚΕ: ο φαύλος κύκλος του αυταρχισμού, **9** Ντοκουμέντο: Οι ανθέλληνες έλληνες, **13** Κύμβαλα και Σουρντίνες, **14** Στην Ελλάδα, **16** Οι υποκλοπές είναι παράνομες, εκτός από τις νόμιμες! **20** Το μεγάλο αυτί των ΗΠΑ, **21** Ο Τσακαλώτος κι η συμφιλίωση, **22** Χθεσινή, **23** Η Παναγία των Ερμηνών, **24** Enki Bilal - Patrick Cauvin, Εκτός παιδιάς, **26** Γράμματα, **31** Ναρκω-στρατιωτική δικτατορία, **33** Για τη δίκη της Ίνγκριντ Στρόμπλ, **34** Στον κόσμο, **36** Αποστολή στη Βόρεια Κορέα, **38** Οι πορείες των γυναικών στην Κύπρο, **40** Η μεταπολίτευση στην Πολωνία, **42** 1 δις για το χωριό του Μαντζουράνη, **44** Πολιτικο-οικολογικά, **45** Τσόντες, **47** Τεχνητή Οικολογία, **48** Πολιτισμός, **50** Αγγελίες-μηνύματα, **53** Οι εκλογές στη Φλώρινα.

☐ Αργήσαμε κατά μία βδομάδα στο ραντεβού μας. Περιμέναμε πρώτα να ολοκληρωθεί το κάψιμο των δασών και των φακέλων. ☐ Μας είπαν ότι οι φάκελοι δεν είναι δημόσια έγγραφα, αλλά προϊόντα παράνομων πράξεων. Γι' αυτό, ίσως, επελέγη ένας παράνομος τρόπος για την καταστροφή τους. ☐ Η κυβέρνηση αδυνατεί να απαντήσει αν το περιεχόμενο των φακέλων έχει καταγραφεί σε ηλεκτρονικό αρχείο. Πολύ φοβόμαστε ότι η «κεκτημένη ταχύτητα» του ΠΑΣΟΚ επηρεάζει και την κυβέρνηση Τζαννετάκη. ☐ Το ίδιο συμβαίνει με τις τηλεφωνικές υποκλοπές. Κανείς δεν παρακολουθείται σήμερα, το τηλέφωνό μας, όμως, που βγήκε στο TOP-200 του ΠΑΣΟΚ, εξακολουθεί να κάνει περιέργους ήχους. ☐ Όσο για το υπόλοιπο έργο της κυβέρνησης, ο Συνασπισμός το αντιμετωπίζει σαν ένα «αναγκαίο κακό». Μένει να αποδειχτεί για ποιους θα είναι «αναγκαίο» και για ποιους «κακό».

27 Η πέμπτη συνέχεια του κόμικς του Γιάννη Κалаϊτζή: «Το μαύρο είδωλο της Αφροδίτης».

9 Ένα απόρρητο ντοκουμέντο για την ελληνική κρατική πολιτική στο Μακεδονικό.

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΕΤΑΙ

ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ

Τα σκάνδαλα οδεύουν προς το δικαστήριο, η Χρυσή Ολυμπιάδα προωθείται, η ιδιωτική τηλεόραση γίνεται πραγματικότητα. Δυο μήνες μετά την «ιστορική επιλογή» της συγκυβέρνησης, ο Συνασπισμός και η Νέα Δημοκρατία αποδεικνύουν ότι τα παρί συναινετικής πολιτικής και άρσης των παρωχημένων διλημμάτων δεν ήταν ευχολόγιο. Η «νέα εποχή» είναι εδώ! Η Αριστερά, όμως, πού είναι;

Μα, δεν βλέπετε τι γίνεται στην Πολωνία; Μ' αυτή τη φράση, που κοντεύει να γίνει μόνιμο ρεφρέν, αντιμετωπίζουν τον τελευταίο καιρό οι καθοδηγητές των οργανώσεων του ΚΚΕ την εσωκομματική δυσaréσκεια. Η αναφορά στις πολωνικές εξελίξεις έχει προφανή χρησιμότητα: επισημαίνει στη διαμαρτυρόμενη κομματική βάση ότι η Αριστερά πρέπει να αλλάξει και υπαινίσσεται ότι, εν πάση περιπτώσει, υπάρχουν και χειρότερα. Στην ΕΑΡ τα πράγματα είναι πολύ πιο εύκολα απ' ό,τι στον Περισσό. Τα πολωνικά ξενίζουν σαφώς λιγότερο, και σε πολλές περιπτώσεις δημιουργούν κλίμα ενθουσιασμού, όπως συνέβη στην τελευταία σύνοδο της Κ.Ε., όπου γνωστό στέλεχος αναφερόμενο στην εκλογή ως πρωθυπουργού του Ταντέους Μαζοβιέτσκι δήλωσε: «Συνασπισμός και πάσης Ευρώπης».

Βέβαια, οι έλληνες αριστεροί, και ειδικά τα μέλη του ΚΚΕ και της ΚΝΕ, δεν χρειάζεται να στρέψουν τα μάτια τους στη Βαρσοβία για να συνειδητοποιήσουν ότι αντιμετωπίζουν

υπαρξιακά προβλήματα. Αρκούν τα καθ' ημάς για να τους πείσουν ότι οι λέξεις προσλαμβάνουν μια άλλη σημασία από αυτή που είχαν στο παρελθόν και ότι οι βεβαιότητες που έθρεψαν γενιές αριστερών καταρρέουν σαν χάρτινοι πύργοι.

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ...

Είναι αλήθεια ότι, για πρώτη φορά από τη μεταπολίτευση και μετά, η Αριστερά βρέθηκε στο επίκεντρο των πολιτικών εξελίξεων. Η στήριξη της κυβέρνησης Τζαννετάκη και η ανάληψη κυβερνητικών ευθυνών ανέβασαν την αξία των μετοχών του Συνασπισμού στο πολιτικό χρηματιστήριο και τον ανέδειξαν σε ρόλο όχι απλού ρυθμιστή της πολιτικής ζωής, αλλά συνδιαχειριστή και συντάιρου στην άσκηση και τη δομή της εξουσίας. Τώρα μια τα στελέχη του ΚΚΕ και της ΕΑΡ δεν αρκούνται μόνο στην «τέχνη του επιχειρείν», όπως τους ζητούσε προ μηνών επίμονα ο Μίμης Ανδρουλάκης. Θητεύουν, με ιδιαίτερη μάλιστα επιτυχία αν πιστέψουμε τον αρχηγό της

Νέας Δημοκρατίας, στην «τέχνη του κυβερνάν», διαψεύδοντας όσους πίστευαν ότι η νέα κυβέρνηση θα είχε απλώς διεκπεραιωτικό χαρακτήρα.

«Δεν ήρθαμε για να μείνουμε», έλεγε ο Λεωνίδας Κύρκος στους ψηφοφόρους του Συνασπισμού, προσπαθώντας να διασκεδάσει τις ανησυχίες και τους φόβους τους για τη συνεργασία με τη Νέα Δημοκρατία. «Αυτή η ιστορική σύγκλιση έγινε για έναν και μόνο λόγο. Ήρθαμε για να εκσυγχρονίσουμε την πολιτική ζωή και τον δημόσιο βίο. Για να εξαλείψουμε τις πηγές που γεννούν και τρέφουν τα σκάνδαλα...» Κι όμως. Οι εξελίξεις τον διέψευσαν. Η «προσωρινή κυβέρνηση περιορισμένου χρόνου και ορισμένου έργου» δεν ασχολήθηκε μόνο με τη διαλεύκανση των σκανδάλων, την απόδοση ευθυνών και την επίλυση των τρεχόντων ζητημάτων. Προώθησε μια σειρά κυβερνητικών μέτρων που μόνο σαν ρυθμίσεις υπηρεσιακού χαρακτήρα δεν μπορούν να θεωρηθούν, αφού οι περισσότερες αφορούν την... επόμενη δεκαετία.

Πολλοί πίστευαν ότι η συγκατοίκηση στην εξουσία δυο πολιτικών φορέων με διαμετρικά αντίθετες ιδεολογίες και προγραμματικές αρχές θα δημιουργούσε φαινόμενα ακυβερνησίας. Η διμήνη εμπειρία της συγκυβέρνησης αποδεικνύει ακριβώς το αντίθετο: ο Συνασπισμός και η Νέα Δημοκρατία έψαξαν και βρήκαν τις «χρυσές τομές», ψαλίδισαν τις ακρότατες πλευρές των πολιτικών τους και πήραν μέτρα που είναι αμφίβολο αν θα μπορούσε να προωθήσει μια αυτοδύναμη κυβέρνηση. Για να φτάσουμε όμως στο σημείο να ψηφίζει ο Χαρίλαος Φλωράκης μαζί με τον Ευάγγελο Αβέρωφ τα ίδια νομοσχέδια, χρειάστηκε να γίνει μια βασική παραδοχή από την πλευρά της αριστεράς. Ο Συνασπισμός στην κυβέρνηση ανακάλυψε το «εφικτό» και το «αναγκαίο». Έκανε σημαία τον πραγματισμό. Ανταποκρίθηκε στις δεσμεύσεις που ανέλαβε και εγκατέλειψε στην τύχη τους όσα μπορούσαν να απειλήσουν την κυβερνητική συνοχή. Έγινε ρεαλιστής και υπεύθυνος, σκεπτόμενος ότι αν μερικά από αυτά που κατήγγειλε στο παρελθόν είναι αναπότρεπτο να προωθηθούν στο μέλλον, προτιμότερο είναι να υλοποιηθούν τώρα με «καλύτερους όρους». Το μη χείρον βέλτιστον...

Απο 'κει και πέρα, η πανηγυρική υπαγωγή στη λογική των εθνικών στόχων και της εθνικής πολιτικής, πλευρές που άλλωστε συγκινούσαν πάντοτε τις δυνάμεις της ελληνικής Αριστεράς, απείχε μόλις ένα βήμα. Και το βήμα έγινε:

- το ΠΑΣΟΚ είναι αξιοκατάκριτο για τη συστηματική παραβίαση του τηλεφωνικού απορρήτου, λένε το ΚΚΕ και η ΕΑΡ, αλλά παρακολουθήσεις συνδιαλέξεων για εθνικούς λόγους μπορούν να γίνονται.

- ο παλαιστίνιος Χαμντάν δεν πρέπει να εκδοθεί, αλλά αυτή η κυβέρνηση δεν μπορεί να επιληφθεί του ζητήματος, έστω κι αν ο αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας έχει δηλώσει ότι, σε περίπτωση αυτοδυναμίας του κόμματός του, η τύχη του είναι προδιαγεγραμμένη.

- η απλή αναλογική συνεχίζει να είναι η απαραίτητη προϋπόθεση για τον εκδημοκρατισμό της πολιτικής ζωής, η προώθηση όμως της ψήφισης του «συν ένα» προσκρούει στα συμφωνηθέντα.

- η τεράστια οικονομική ζημιά από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του '96 είναι αναμενόμενη – το ίδιο και η περιβαλλοντική υποβάθμιση του λεκανοπεδίου. Η ανάληψη όμως της διοργάνωσης της «Χρυσής Ολυμπιάδας» είναι εθνική υπόθεση. Παρά τις ενστάσεις επί της διαδικασίας, ο Συνασπισμός συναινεί επί της ουσίας και στηρίζει το αίτημα ολόκληρου του πολιτικού κόσμου.

- η κυβέρνηση ιδιωτικοποιεί αφηνidiaστικά την τηλεόραση και εκχωρεί τις άδειες σε δυο ομίλους εκδοτών. Ο ίδιος ο Χαρίλαος Φλωράκης επισημαίνει ότι τα ιδιωτικά κανάλια είναι πανευρωπαϊκά πλέον μια πραγματικότητα που δεν μπορούμε να παραβλέψουμε.

...Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΣΕ ΔΙΑΚΟΠΕΣ

Η περίπτωση της ιδιωτικής τηλεόρασης είναι ίσως εκείνη που δείχνει περισσότερο απ' όλες τις άλλες την επίδραση του πραγματισμού στις επιλογές της Αριστεράς. Οι κυβερνητικές ευθύνες αναγκάζουν τον Συνασπισμό να αποκηρύξει το παρελθόν του και να μιλήσει τη γλώσσα του ρεαλισμού και της υπευθυνότητας. Τα ιδιωτικά κανάλια, αφού συγκέντρωσαν επί χρόνια τους μύδρους των θεωρητικών του ΚΚΕ για τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, αντιμετωπίζονται πλέον ως

Μπροστά στις ανάγκες της συγκυβέρνησης, ο Συνασπισμός αρνείται ακόμα και διακηρυγμένες επιλογές του.

αναγκαίο κακό. Εμφανίζονται σαν μια διεθνής τάση αναπότρεπτη, την οποία ούτως ή άλλως δεν θα μπορούσε να ανακόψει η αντίδραση των αριστερών κομμάτων.

Εκεί λοιπόν που η υποψία άρσης του κρατικού τηλεοπτικού μονοπώλιου έκανε την Αριστερά να ανατριχιάζει, η συγκυβέρνηση αναγκάζει τον Συνασπισμό να αποδεχτεί τις προτεινόμενες ρυθμίσεις. Και όχι μόνο αυτό. Του επιβάλλει να συνυπογράψει την προκλητική πράγματι ληξιαρχική πράξη γέννησης των νέων τηλεοπτικών σταθμών που «απονέμονται» στους εκδότες, αφού στην Ελλάδα φαίνεται να επιβάλλεται ό,τι αλλού απαγορεύεται.

Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι οι νομομαθείς που συνωστίζονται στην Πολιτική Επιτροπή του Συνασπισμού, γνωρίζουν καλά τις προσπάθειες των περισσότερων ευρωπαϊκών κρατών να θωρακίσουν θεσμικά τον ευαίσθητο χώρο της επικοινωνίας και να αποτρέψουν τη συγκέντρωση πολλών Μέσων Ενημέρωσης από τα ίδια φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Στην Ελλάδα, αν και η Αριστερά συγκυβερνά, δεν προτάθηκε ούτε καν αυτό για την τιμή των όπλων. Θα παρατηρούσε βέ-

βαία κάποιος — και θα είχε δίκιο — ότι θα ήταν εξαιρετικά παρακινδυνευμένο να διακινδυνεύσει ο Συνασπισμός τις αγαθές σχέσεις που διατηρεί με τον εκδοτικό χώρο, στο όνομα μιας χαμένης υπόθεσης. Μπροστά σ' αυτές, η εγκατάλειψη προηγούμενων θέσεων και ο κίνδυνος δημιουργίας ολιγοπωλιακών καταστάσεων από τραστ που διαθέτουν εφημερίδες, περιοδικά, ραδιόφωνα και τηλεοπτικούς σταθμούς, είναι μια απλή λεπτομέρεια.

Η άνευ όρων αποδοχή της ιδιωτικοποίησης της τηλεόρασης έχει όμως και μια άλλη πλευρά. Πριν λίγους μήνες θα ήταν δύσκολο ακόμα και στους κακοπροαίρετους να υποψιασθούν ότι η Αριστερά θα άναβε το πράσινο φως για τη δημιουργία ιδιωτικών καναλιών. Κι όμως, οι ανάγκες της συναινετικής πολιτικής και το ρεαλιστικό πνεύμα έκαναν το απίθανο πραγματικότητα. Ποιος μπορεί να προεξοφλήσει ότι ο Συνασπισμός δεν θα χειρισθεί με τον ίδιο τρόπο που χειρίσθηκε τα της τηλεόρασης και τα ζητήματα της εκπαίδευσης ή της υγείας; Μήπως και τα ιδιωτικά πανεπιστήμια δεν είναι «μια διεθνής τάση» που όσο πλησιάζουμε στο 1992 θα χτυπάει την

**Η συναίνεση των δυο
εταίρων
προετοιμάζει το
έδαφος για την
προώθηση όσων
απαιτεί το
1992**

πόρτα της Ελλάδας; Ή, για να περάσουμε και στο κρισιμότερο ίσως θέμα, ποιος μπορεί να ισχυριστεί με σιγουριά ότι οι ευάριθμες αριστερές φωνές που καλούν τον Συνασπισμό να αρθεί στο ύψος των περιστάσεων και να διαμορφώσει μια νέα οικονομική πολιτική, δεν θα οδηγήσουν την Αριστερά στη θालπωρή του νεοφιλελευθερισμού; Η εντυπωσιακή σύμπτωση απόψεων του Ανδρέα Ανδριανόπουλου και του Γιάννη Δραγασάκη στη συζήτηση που διοργάνωσε ο «TOP FM» και δημοσίευσε ο «Οικονομικός Ταχυδρόμος» (24/8), μόνο τυχαία δεν ήταν. Άλλωστε, ο σημερινός υπουργός εμπορίου φρόντισε να το διευκρινίσει, δηλώνοντας ότι «στην επόμενη κυβέρνηση της Ν.Δ. θα 'θελα να έχω έναν υφυπουργό από το ΚΚΕ για τις τιμές, όπως ο κ. Δραγασάκης»!

Τον τελευταίο καιρό, όσοι πίστευαν παλιότερα ότι τα αριστερά κόμματα οφείλουν «να ασκήσουν και αντιδημοφιλή πολιτική για να αναμετρηθούν με τον συντεχνιασμό», έχουν αρχίσει να γίνονται πιο συγκεκριμένοι. Η ανάγκη συνειδητοποίησης από τους εργαζόμενους της «τραγικής οικονομικής κατάστασης» — προφανώς της χώρας και όχι της δικής τους που συνειδητοποιούν με το παραπάνω — το κλείσιμο ενός μέρους των προβληματικών και το πέρασμα ενός άλλου στην ιδιωτική πρωτοβουλία, αλλά και η ανάγκη σύνδεσης της αμοιβής με την παραγωγικότητα, βρίσκονται στην ημερήσια διάταξη.

Αν όλες αυτές οι απόψεις που κυκλοφορούν πλέον ευρύτατα όχι μόνο στην ΕΑΡ αλλά και στο ΚΚΕ ηγεμονεύσουν, τότε δεν θα είναι απίθανο ο Συνασπισμός να πάρει στα σοβαρά ότι είναι κυβερνητικό κόμμα και να περάσει από τον σοσιαλιστικό ρεαλισμό στον... νατουραλισμό. Γιατί, τότε, δεν θα υπάρχει κανένα εμπόδιο να προωθηθεί αυτό που ζητάνε ήδη αρκετά στελέχη του Συνασπισμού σε περίπτωση που οι κάλπες δεν αναδείξουν αυτοδύναμη κυβέρνηση: τη συγκρότηση, δηλαδή, ενός νέου κυβερνητικού σχήματος από τις δυνάμεις που στηρίζουν τη σημερινή κυβέρνηση, με πρωθυπουργό οποιονδήποτε άλλο εκτός από τον Κωνσταντίνο Μητσοτάκη.

Όπως και να 'χουν όμως τα πράγματα, τα «κέρδη» είναι ήδη προφανή. Είτε με αυτοδύναμη κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας είτε με κάποιο άλλο σχήμα που θα συνεχίσει το σημερινό «ιστορικό πείραμα» και θα βαθύνει τη «νέα εποχή» οι προοπτικές για τον εκσυγχρονισμό που προωθείται εν όψει της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης διαγράφονται λαμπρές. Ο κόσμος της Αριστεράς εθίζεται στην άποψη ότι η πολιτική ανήκει στους πολιτικούς. Εκπαιδεύεται στο δούναί και λαβείν. Μαθαίνει ότι η ύψιστη αρχή των ημερών μας δεν είναι οι διεκδικήσεις και η περιφρούρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων που σύντομα θα βρεθούν στο στόχαστρο, αλλά η συναίνεση και η υπευθυνότητα. Ο Συνασπισμός βρίσκεται πράγματι στο επίκεντρο των πολιτικών εξελίξεων. Η Αριστερά όμως και τα μαζικά κινήματα δεν έχουν κουνηθεί ούτε εκατοστό από τη γωνία.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ Ή ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ

«Το νέο συγκρούεται με το παλιό», συνηθίζουν να λένε τα στελέχη του ΚΚΕ και της ΕΑΡ που ενθουσιάζονται με το νέο πνεύμα που επικρατεί στον Περισσό και την Κουμουνδούρου. «Οι πάγοι λιώνουν», συμπληρώνουν κάποιοι πρώην άσπονδοι φίλοι της Αριστεράς, που σήμερα χειροκροτούν μαυινωδώς τις πρωτοβουλίες της...

Κανείς, εκτός ίσως από ελάχιστους στην ελληνική κοινωνία, δεν θα είχε αντίρρηση να επικροτήσει το τέλος της εποχής των γκουλάγκ, των «σοσιαλιστικών τανκς» και των εγχώριων απολογητών τους. Προφανώς, ο επαναπροσδιορισμός της Αριστεράς, η καταδίκη των εγκλημάτων του σταλινισμού και η αποκατάσταση των θυμάτων του, η αναζήτηση μιας σύγχρονης αριστερής πολιτικής, δεν είναι ζητήματα που ανακάλυψε για πρώτη φορά στην Ελλάδα ο Γρηγόρης Φαράκος, δέκα χρόνια πριν την εκπονή του 20ού αιώνα.

Το ζητούμενο όμως δεν είναι μόνο η αποκήρυξη μιας εποχής που δυσφήμιζε τις αριστερές ιδέες. Το ίδιο, αν όχι περισσότερο σημαντικό, είναι η παρουσία, ο λόγος και η πρακτική μιας Αριστεράς, που θα δικαιολογεί το όνομά της. Διαφορετικά, όσοι πιστεύουν ότι βρήκαν τη λύση στο «πολιτικό μάνατζμεντ», θα πρέπει να πάρουν υπόψη τους ότι, σε όλα τα χρηματιστήρια του κόσμου, οι μετοχές όπως ανεβαίνουν, με τον ίδιο ακριβώς τρόπο κατεβαίνουν.

Χρήστος ΜΑΧΑΙΡΑΣ

Τι κάνει η ηγεσία του ΚΚΕ όταν θέλει να καθαίρει ένα μέλος της Κ.Ε., αλλά δεν έχει καμιά καταστατική δικαιολογία γι' αυτό; Απλούστατα, παραβιάζει το καταστατικό. Οι περιπτώσεις των μελών της Κ.Ε. Νίκου Κοτζιά και Κώστα Μπατίκα επιβεβαιώνουν ότι στον Περισσό δεν έχουν ξεχάσει τις παλιές, καλές συνήθειες.

Τα δυο στελέχη του ΚΚΕ είχαν την αφέλεια να υποθέσουν ότι μπορούσαν να παρακολουθήσουν την Ολομέλεια της Κεντρικής Επιτροπής που συζητούσε «προσωπική τους υπόθεση». Δηλαδή, την επιστολή παραίτησής τους και την πρόταση διαγραφής τους που κατέθεσε το Πολιτικό Γραφείο. Και γιατί το νόμιζαν; Επειδή το λέει το καταστατικό του ΚΚΕ, θα απαντούσε κάποιος... Πράγματι, το καταστατικό το λέει, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι πρέπει να το θυμάται και το Πολιτικό Γραφείο. Έτσι, σε μια κρίση αμνησίας, οι Γρηγόρης Φαράκος, Κώστας Τσολάκης και Μίμης Ανδρουλάκης – που απαρτίζουν την σημερινή ηγετική τρόικα – πήραν την απόφαση να μην επιτρέψουν στα δύο μέλη της ΚΕ να παρακολουθήσουν την Ολομέλεια.

Φαίνεται, όμως, ότι τα συμπτώματα αμνησίας έχουν αρχίσει να πληθαίνουν στα ανώτατα κλιμάκια του ΚΚΕ. Οι άνθρωποι που ετοιμάζαν τα ενημερωτικά σημειώματα που στέλνονται στις οργανώσεις, έμπλεξαν τις ημερομηνίες των συνεδριάσεων της ΚΕ. Τα έκπληκτα μέλη των ΚΟΒ άκουσαν στις ενημερώσεις που έγιναν πανελλαδικά, ότι πρώτα απομακρύνθηκαν από την ΚΕ οι Κοτζιάς και Μπατίκας και μετά «*συζητήθηκε το ζήτημά τους*». Βέβαια όσοι είχαν καλύτερη μνήμη θυμήθηκαν ότι, μόλις πριν δυο τρεις εβδομάδες, οι «εκπρόσωποι της καθοδήγησης» τους έλεγαν ότι η συζήτηση για τις απόψεις των δυο διαφωνούντων μελών της Κ.Ε. είχε αναβληθεί για επόμενη συνεδρίαση. Επειδή όμως η μνήμη στις μέρες μας θεωρείται φραξιονιστικό ελάττωμα, όταν κάποιος σηκώνοταν και εντόπιζε την αντίφαση, το μόνο που αποδείκνυε ήταν η αντικομματικότητά του.

Η συνέχεια εύκολα μπορούσε να προκαλέσει τα ειρωνικά μειδιάματα οποιουδήποτε είχε τη διάθεση να γελάσει. Η επίσημη αιτιολογία για την καθαίρεση του Νίκου Κοτζιά ήταν ότι δημοσιοποίησε απόψεις διαφορετικές από εκείνες της ηγεσίας του ΚΚΕ. Σύμφωνα. Ο Κώστας Μπατίκας όμως; Γι' αυτόν ποια κατηγορία υπήρχε; Η απάντηση της ηγεσίας του ΚΚΕ ήταν συγκλονιστική: «*Γίνεται έρευνα και μπορεί να αποδειχθεί το ίδιο*» (!) Μια και δεν υπήρχε κατηγορία, λοιπόν, η πρόταση διαγραφής γινόταν μάλλον... προλη-

Ο ΦΑΥΛΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΤΟΥ

πικά. Όσο για τον Κοτζιά, κανένας δεν απαντούσε στο απλό ερώτημα που τέθηκε από διάφορα μέλη: με ποια λογική θεωρείται θεμιτό να δημοσιοποιούν τις απόψεις τους διάφορα μέλη της ΚΕ – ακόμη κι αν αυτές είναι αντίθετες με πρόσφατες αποφάσεις της ΚΕ – αρκεί να συμ-

φωνούν με τις απόψεις της ηγετικής ομάδας, ενώ θεωρείται αθέμιτο για τον Ν. Κοτζιά;

Παρ' όλα αυτά, τρεις απώλειες – μαζί μ' αυτή του Κώστα Κάππου – μέσα σ' ένα μήνα για την Κεντρική Επιτροπή, ασφαλώς δεν είναι απλό γεγονός. Η κρίση απειλεί να αγκα-

λιάσει όλες τις βαθμίδες του κόμματος. Το έδειξε άλλωστε η Κ.Ε. του προηγούμενου μήνα, όπου, σε πείσμα όσων θεωρούν τους τρεις παραιτηθέντες γραφικούς, εμφανίστηκε μια ισχυρή μειοψηφία που μετέφερε το «μήνυμα» διαφόρων οργανώσεων, καταψηφίζοντας τις επιλο-

ΑΥΤΑΡΧΙΣΜΟΥ

γές του Πολιτικού Γραφείου και του Συνασπισμού. Και σ' έναν γραφειοκρατικό μηχανισμό, όπως το ΚΚΕ, όταν οι ρωγμές αρχίσουν να εμφανίζονται σε όλο το εσωτερικό του, το πρόβλημα γίνεται ακόμη πιο δύσκολο: δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος αλληλοτροφοδοτούμενων επώδυνων κλυδωνισμών και εντεινόμενου αυταρχισμού, που απογοητεύει και καθηλώνει ακόμα και τα ανύποπτα μέλη του κόμματος.

Στο χώρο της νεολαίας τα πράγματα είναι χειρότερα. Η λίστα προγραμμάτων των διαφωνούντων της ΚΝΕ είναι έτοιμη και η ηγεσία του ΚΚΕ προσπαθεί να επιβάλει την εφαρμογή της. Τα πιο σκληρά οργανωτικά μέτρα (διαγραφές και καθαιρέσεις) επιστρατεύονται για να εξασφαλίσουν την υποταγή της ΚΝΕ στην κομματική νομιμότητα. Στον Περισσό, αλλά και στις Κομματικές Οργανώσεις Αθήνας και Θεσσαλονίκης, υπάρχουν πλέον τεράστιες συλλογές «ειδικών φακέλων» που δίνουν πλήρη αναφορά πού πήγε, ποιους συνάντησε και τι είπε κάθε στέλεχος της ΚΝΕ που διαφωνεί. Το περιεχόμενο των εκθέσεων δεν μπορεί παρά να προκαλεί θαυμασμό για τον μηχανισμό παρακολούθησης που έχει ενεργοποιηθεί. Όσοι ξέρουν όμως δεν εκπλήσσονται. Το ΚΚΕ πάντοτε τιμούσε την παράδοση...

Βέβαια, το ενδιαφέρον είναι ότι οι θεματοφύλακες της κομματικής νομιμότητας θυμούνται τις καταστατικές δεσμεύσεις μόνο όποτε τους συμφέρει. Γιατί το καταστατικό τόσο του ΚΚΕ όσο και της ΚΝΕ προβλέπουν την πλήρη οργανωτική αυτοτέλεια της νεολαίας. Η διάταξη των στελεχών και η σύνθεση των οργάνων είναι — καταστατικά τουλάχιστον — υπόθεση της οργάνωσης. Η Αλέκα Παπαρήγα, όμως, σε σύσκεψη στελεχών της εμπιστοσύνης της, μετέφερε τη «νέα άποψη» για το θέμα: «οι προβλέψεις του καταστατικού», είπε «είναι νομικίστικα τερτίπια. Η εφαρμογή του είναι θέμα ερμηνείας. Και κυρίαρχη ερμηνεία είναι αυτή που δίνει το Π.Γ.». Ποιος θα μπορούσε να αρνηθεί ότι πράγματι ζούμε την εποχή των δημοκρατικών καινοτομιών μέσα στο ΚΚΕ, μετά από μια τέτοια εμπνευσμένη λύση του προβλήματος;

Υπάρχει όμως ένα «μικρό πρόβλημα» ακόμα για την ηγεσία του ΚΚΕ: Η καθαίρεση κάποιων προσώπων από όργανα δεν εγγυάται ότι οι καινούργιοι που θα εκλεγούν θα έχουν

διαφορετικές απόψεις, αφού η συντριπτική πλειοψηφία της οργάνωσης διαφωνεί με την επίσημη γραμμή. Οι κομματικές επιτροπές βρήκαν λύση και γι' αυτό: τα καινούργια όργανα δεν θα εκλεγούν αλλά θα διοριστούν από τα κομματικά!!!

Ασφαλώς, τα σχέδια αυτά δεν είναι καινούργια. Ήδη από τις αρχές του '88, μια ομάδα μελών του Π.Γ. και της γραμματείας, με τη συμμετοχή των Τσολάκη, Βουλγαρόπουλου, Καραγκουλέ, Ανδρουλάκη, Μαρούκη είχαν επεξεργαστεί και υποβάλει ένα «σχέδιο επιχειρήσεων». Το καινούργιο βρίσκεται στο ότι, σήμερα, ο Περισσός προσπαθεί να εμπλέξει στην εφαρμογή του όλο το κόμμα. Αυτό που στη δημόσια κομματική γλώσσα εκφράζεται με το σύνθημα «η ΚΝΕ να γίνει υπόθεση του κόμματος», στην πραγματικότητα δεν είναι τίποτα άλλο από τη δημιουργία συνθηκών αντιπαράθεσης ανάμεσα στις οργανώσεις του ΚΚΕ και της ΚΝΕ.

Η αντι-ΚΝΕ φόρτιση του Περισσού έχει φτάσει σε τέτοιο σημείο, που ήθελε να απαγορεύσει ακόμα και τη διοργάνωση του ετήσιου Φεστιβάλ της. Το επίσημο πρόσχημα ήταν απλό: «αφού θα γίνει το Φεστιβάλ του Συνασπισμού γιατί να κάνει Φεστιβάλ και η ΚΝΕ;» Η πραγματική συλλογιστική διατυπωνόταν σε πιο κλειστές συζητήσεις. «Γιατί να τους δώσουμε τη δυνατότητα να φανούν;» έλεγε η Αλέκα Παπαρήγα. «Γιατί να τους αφήσουμε να δυσφημίσουν το κόμμα μπροστά σε χιλιάδες ανθρώπους;» Ο Γ. Κατσάρος, πρώην γραμματέας της ΚΟΘ ήταν πιο πρακτικός: έστειλε τους ανθρώπους του στην ΚΝΕ Θεσσαλονίκης να κάνουν τρεις γιορτές «χωρίς να βάλουν κανένα πολιτικό ζήτημα». «Τα πολιτικά θα τα δει το κόμμα», απάντησε όταν του έφεραν αντιρρήσεις ότι έτσι δεν πρόκειται να τους πάρει κανείς στα σοβαρά...

Ωστόσο, ο χρόνος τρέχει και τα προβλήματα αντί να λύνονται διογκώνονται. Όσοι πιστεύουν ότι το κόμμα πρέπει να «εξυγιάνει» την ΚΝΕ ζητούν τη λήψη άμεσων μέτρων. Θα εισακουστούν, άραγε; Το Πολιτικό Γραφείο ξέρει ότι «το τραύμα μπορεί να κακοφορμώσει», αλλά οι εκλογές που έρχονται κρατούν για την ώρα τα πολεμικά σχέδια κλεισμένα στα συρτάρια. Ο επόμενος μήνας ίσως είναι ο πιο αποφασιστικός για το μέλλον και των δύο πλευρών.

ΑΛΕΞΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Η προοπτική της αριστερής τάσης στο ΚΚΕ

Η ηγεσία του ΚΚΕ διεξάγει σήμερα μια διακριτική αλλά αποφασιστική μάχη εναντίον όλων των στελεχών που αντιδρούν στη σημερινή πολιτική του Συνασπισμού, και στην κυβερνητική συνεργασία του με τη δεξιά. Το ερώτημα που προβάλλει είναι αν θα μπορέσει η αριστερή τάση μέσα στο κόμμα, όχι απλώς να αμυνθεί στα οργανωτικά μέτρα, αλλά και να διαμορφώσει μια νέα πολιτική πρόταση στο χώρο της κομμουνιστικής αριστεράς.

Υπάρχει, πράγματι, σήμερα, για πρώτη ίσως φορά, η δυνατότητα να αποκαλυφθούν τα όρια της συνολικής πολιτικής του ΚΚΕ, και η αδυναμία του γραφειοκρατικού ρεφορμισμού να λειτουργήσει σαν μια αυτόνομη πολιτική δύναμη, πέρα απ' τη στήριξη του ΠΑΣΟΚ ή της Νέας Δημοκρατίας. Όρος όμως γι' αυτή την εξέλιξη είναι να μπορέσει η αριστερή τάση να διαμορφώσει και να στηρίξει μια εναλλακτική πολιτική προοπτική που θα αποδεικνύει ότι η στρατηγική της ηγεσίας του Συνασπισμού δεν είναι μονόδρομος για την Αριστερά.

Μέχρι σήμερα, η αριστερή τάση του ΚΚΕ λειτουργήσε μόνο σαν εσωκομματική αντιπολίτευση, αναπτύσσοντας την κριτική της σε επιμέρους ζητήματα πολιτικής στρατηγικής και τακτικής. Τώρα, όμως, έχουν τεθεί πολύ συνολικότερα ζητήματα, αφού η προοπτική του Συνασπισμού αγγίζει τα ίδια τα συστατικά στοιχεία του ΚΚΕ και της Αριστεράς. Η κριτική στάση των «διαφωνούντων» υποχρεώνεται κατά συνέπεια να πάρει ευρύτερες διαστάσεις, να βαθύνει και να φτάσει στις ρίζες του γραφειοκρατισμού και του ρεφορμισμού. Δεν πρόκειται, βέβαια, για κριτική με απλό ιστορικό ενδιαφέρον, εφόσον το αποτέλεσμα της θα είναι η πολιτική πρόταση για μια σύγχρονη δύναμη ανατροπής. Την ίδια στιγμή, η αριστερή τάση είναι υποχρεωμένη να επεξεργάζεται τη δική της πολιτική τακτική μέσα στην πυκνή σημερινή συγκυρία. Μια τακτική που θα τροφοδοτείται αλλά και θα φωτίζει την κριτική στην πορεία του ΚΚΕ και του Συνασπισμού.

Το κρίσιμο ερώτημα για την πορεία του εγχειρήματος είναι πώς θα αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της δημοκρατίας. Πρώτα πρώτα για να φανεί αν η διαφορά με την ηγεσία σ' αυτό το θέμα είναι διαφορά αντίληψης και αρχών και όχι απλώς αμυντικό εσωκομματικό επιχείρημα. Και, έπειτα, σ' αυτό το θέμα θα δοκιμαστεί η σχέση αυτού του εγχειρήματος με άλλες πολιτικές δυνάμεις στο χώρο της Αριστεράς.

ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ

ΟΙ ΑΝΘΕΛΛΗΝΕΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΟΙ ΦΑΚΕΛΟΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΙΓΟΝΤΑΙ

Οι φακέλοι που κήκαν πριν λίγες μέρες ήταν για τις κρατικές υπηρεσίες ένα άχρηστο χαρτομάνι. Η ανάγκη εκσυγχρονισμού του συστήματος και, κυρίως, η μετάθεση του ενδιαφέροντος των «υπηρεσιών» σε νέους «αντεθνικούς δρώντες», διευκόλυνε την «ιστορική» απόφαση. Όμως ακόμα και πριν καούν, άρχισαν οι εξαιρέσεις. «Διατηρούνται οι φακέλοι των επωνύμων», δηλώνει ο κυβερνητικός εκπρόσωπος. Προφανώς, τους είχαν ήδη ξεχωρίσει... «Φακέλωμα των χούλιγκαν», είναι, λένε, η μόνη λύση για τη μάστιγα των γηπέδων. Οι φακέλοι της μειονότητας δεν καταστρέφονται με σύμφωνη γνώμη όλων των κομμάτων, όπως καταγγέλλουν εκπρόσωποί της. Το ίδιο συμβαίνει και για κάθε είδους κοινωνική ή πολιτιστική μειονότητα. Το σύγχρονο ελληνικό κράτος ορίζει τους νέους «ανθέλληνες». Το παράδειγμα ενός τέτοιου φακελώματος και μάλιστα «συλλογικού» αποτελεί το κείμενο που ακολουθεί. Είναι, μάλιστα, κατά κάποιο τρόπο αποτέλεσμα «συνεργασίας» ΠΑΣΟΚ-Ν. Δημοκρατίας εφόσον η έρευνα έγινε το 1981 και η έκθεση το 1982.

Οι έρευνες και οι αναλύσεις που δημοσιεύσαμε στα προηγούμενα τεύχη γύρω από το «Μακεδονικό ζήτημα» προκάλεσαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Και είναι φυσικό. Όταν ένα ζήτημα με υπαρκτές κοινωνικές διαστάσεις αναγορεύεται σε «εθνικό απόρρητο», κάθε ενασχόληση μ' αυτό, παραβιάζει ένα πολιτικό και δημοσιογραφικό

ταμπού. Είναι χαρακτηριστικό – και θλιβερό συνάμα – το γεγονός ότι οι αντιδράσεις στα δημοσιεύματά μας δεν πήραν δημόσια μορφή παρά μόνο σε φασιστικές φυλλάδες. Το ντοκουμέντο που φέρνουμε σήμερα σε φως επιβεβαιώνει απόλυτα τις απόψεις μας. Πρόκειται για μια απόρρητη έκθεση της Υπηρεσίας Εθνικής Ασφαλείας του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως με τίτλο «Επιβουλή κατά της Μακεδονίας». Έχει ημερομηνία 16 Φεβρουαρίου 1982, δηλαδή έχει συνταχθεί 4 μήνες μετά την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία και αναφέρεται σε δραστηριότητες του έτους 1981. Με τον γνωστό ιδιότυπο τρόπο των μυστικών υπηρεσιών η έκθεση περιγράφει ισοπεδωτικά τις πιο απλές κοινωνικές πρακτικές (ομιλία, διασκέδαση, τραγούδι) της μειονότητας και τις μπλέκει με τις «επιδιώξεις των Σκοπιανών». Εμμέσως επιβεβαιώνει όχι μόνο την ύπαρξη των κοινωνικών διαστάσεων του προβλήματος αλλά περιγράφει και την επίσημη κρατική πολιτική: καταστολή, περιοριστικά μέτρα, χαφιεδισμός. Είναι φανερό, ότι αυτή η πολιτική οδηγεί στα ακριβώς αντίθετα αποτελέσματα απ' αυτά που υποτίθεται ότι επιδιώκει: η ιδιαίτερη δυσμενής μεταχείριση κάποιων ομάδων του πληθυσμού, όχι μόνο δεν τις εξαφανίζει όπως ελπίζουν οι εγκέφαλοι των πάσης φύσεως υπηρεσιών, αλλά προκαλεί αντιστάσεις και συγκροτεί νέες αντιπαλότητες. Διατηρήσαμε απόλυτα τις διατυπώσεις και την ορθογραφία του πρωτοτύπου.

Δ.Ψ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: Β'

ΤΜΗΜΑ: II

Ταχ. Δ/ση: Κατεχάκη 1-Γουδί
Αριθ. Πρωτ. 65027-50428

ΘΕΜΑ: «Επιβουλή κατά της Μακεδονίας».

Σας γνωρίζουμε ότι, από τα στοιχεία που μας αναφέρθηκαν και τις λοιπές πληροφορίες, κατά τον περασμένο χρόνο 1981, δημιουργήθηκε η κατωτέρω περιγραφόμενη κατάσταση, σχετικά με το αναγραφόμενο θέμα.

1. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο αριθμός των Γ/θων και Βουλγάρων, οι οποίοι επισκέφθηκαν τη χώρα μας, ανέρχεται σε 520.146 Γ/θους και 21.319 Βουλγάρους, ενώ το 1980 ήταν 486.884 και 23.445 αντίστοιχα.

2. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΩΝ

α. Ο κύριος όγκος των εισελθόντων Γ/θων προέρχεται από τις περιοχές Σκοπίων, Μοναστηρίου και Αχρίδος και σε ποσοστό 80% περίπου διακινήθηκε στη περιοχή της Φλωρίνης ενώ οι υπόλοιποι διήλθαν απλώς και διακινήθηκαν στους Νομούς Εδέσσης, Σερρών, Πιερίας, Καθάλας και Θεσ/νίκης για λόγους εμπορικούς και τουριστικούς, ιδία κατά τους θερινούς μήνες των διακοπών.

β. Η μεγαλύτερη κίνηση για εμπορικές συναλλαγές παρατηρήθηκε στους Νομούς Φλωρίνης και Θεσ/νίκης. Οι της κατηγορίας αυτής προέρχονται κυρίως από την περιοχή των Σκοπίων, πολλοί από τους οποίους ήταν Στρατιωτικοί, κρατικοί υπάλληλοι και αντιπρόσωποι Κρατικών Βιομηχανιών της Γ/βίας. Οι ανωτέρω προέδρσαν σε σημαντικές

αγορές τροφίμων, ειδών ιματισμού, υποδήσεως, ειδών οικιακής χρήσης και ανταλλακτικών αυτών. Πραγματοποίησαν επαφές με τους κατοίκους των περιοχών αυτών, με σκοπό την σύναψη φιλικών δεσμών, ή την διατήρηση υπαρχόντων.

γ. Στη πόλη της Φλωρίνης η εμπορική κίνηση ήταν αισθητά μειωμένη σε σύγκριση με προηγούμενα χρόνια, λόγω των περιοριστικών μέτρων που έλαβε η Γ/βική Κυβέρνηση με αποτέλεσμα ο εμπορικός κόσμος της πόλης να προσανατολίζεται και στο κλείσιμο ακόμη καταστημάτων, τα περισσότερα από τα οποία «ανοίγουν» στηριζόμενα στην πελατεία των Γ/βων επισκεπτών.

δ. Κατά τις εμπορικές συναλλαγές και λοιπές επαφές τους χρησιμοποιήσαν με επιμονή το τοπικό γλωσσικό ιδίωμα, παρότι οι περισσότεροι γνώριζαν την ελληνική γλώσσα, προς δε επεδίωκαν να συναλλάσσονται με εμπόρους και χρησιμοποιούν το ιδίωμα αυτό.

ε. Οι προσερχόμενοι από την περιοχή των Σκοπίων, ισχυρίζονται ότι έχουν «Μακεδονική καταγωγή» και ορισμένοι απ' αυτούς έφεραν στον ανεμοθώρακα του αυτοκινήτου ή στο πέττο του σακακιού τους αυτοκόλλητα σήματα με τις εικόνες κοιμιτατζήδων, όπως του ΓΚΟΤΣΕ ΝΤΕΛΤΣΕΦ, τα οποία σφαιρούσαν, όταν τους εγένετο σύσταση. στ. Στη Φλώρινα δεν διαπιστώθηκε κατά το έτος 1981 ανάρτηση πινακίδων από εμπόρους, στη σκοπιανή διάλεκτο.

ζ. Κατά την περίοδο της Δ.Ε.Θ., από το Γ/βικό περιπτερο, έγινε απόπειρα διανομής αυτονομιστικών της Μακεδονίας εντύπων, καθώς και στην τουριστική έκθεση «ΞΕΝΙΑ 1981» του ΕΟΤ, στο Ζάππειο Μέγαρο.

η. Επισημάνθηκαν περιπτώσεις αναγραφής σε διαβατήρια Γ/βικά και Βουλγαρικά Ελληνικών Τοπωνυμίων με σλαβικές ονομασίες.

θ. Επισημάνθηκαν επίσης περιπτώσεις άσκησης προπαγάνδας, για την ίδρυση «ανεξάρτητου Μακεδονικού Κράτους» ή παροχής Μειονοτικών δικαιωμάτων στους Μακεδόνες του Αιγαίου».

ι. Ο Ρ/Σ Σκοπίων, σε εκπομπές του στην Ελληνική γλώσσα μετέδωσε ανάληψη της δραστηριότητας του «Ινστιτούτου Εθνικής Ιστορίας» των Σκοπίων, το οποίο ασχολείται με την μελέτη της Ιστορίας του Μακεδονικού λαού», που έχει εκδοθεί σε διθλίο με 20.000 αντίτυπα.

ια. Έγινε ανεπιτυχής απόπειρα, εκ μέρους των Γ/βων, καθιέρωσης τακτικής λεωφορειακής γραμμής μεταφοράς επιβατών, μεταξύ Σκοπίων και Θεσ/νίκης.

ιβ. Στο χωριό Τέρνοβο Ν.Γ/βίας πραγματοποιήθηκε την 21-6-81 συγκέντρωση 100 Π.Π., καταγομένων από το Ξινό Νερό Φλωρίνης, που ζουν στην Γ/βία.

Στη συνάντηση αυτή, μετέβησαν και έλαβαν μέρος και 29 άτομα, κάτοικοι Ξινού Νερού.

Την 21-6-81 πραγματοποιήθηκε στα Σκόπια η «4 Συγκέντρωση-Συνάντηση» 200 Π/Π, καταγομένων από το χωριό Αχλάδα Φλωρίνης.

Επίσης την 26-7-81 στο Τύρνοβο, Μοναστηρίου πραγματοποιήθηκε η «1 Φλωρινιώτικη συνάντηση 1981» στην οποία συγκεντρώθηκαν 1.500 Π/Π φυγάδες, από την περιοχή Φλωρίνης.

Σ' αυτή έλαβε χώρα ομιλία και έκθεση ντοκουμέντων του «Μακεδονικού αγώνα».

Τέλος την 30-8-81 πραγματοποιήθηκε στα Σκόπια συνάντηση 300-400 Π/Π, καταγομένων από τα χωριά Σκοπός και Παπαδιά Φλωρίνης.

Στις συναντήσεις αυτές καταβλήθηκε προσπάθεια εκ μέρους των Σκοπιανών να διατηρηθεί ο δεσμός των εντεθέντων και εκείθεν των ελληνικών συνόρων διαβιούντων ατόμων και το αίσθημα του «ενιαίου Μακεδονικού χώρου και Έθνους».

ιγ. Από 29-7-81 στη «Σ.Δ.Μ.» της Γ/βίας έλαβαν χώρα εορταστικές εκδηλώσεις για την 78 επέτειο της ψευδοεπανάστασης του ΙΛΙΝΤΕΝ και τα 30 χρόνια από την ίδρυση της ΜΑΤΙΤΣΑ.

Στις εκδηλώσεις αυτές, στις οποίες παρέστησαν και επίσημοι των Σκοπίων, καταβλήθηκε έντονη προσπάθεια να προβληθεί το «Μακεδονικό πρόβλημα» με κάθε μέσο.

ιδ. Επισημάνθηκε αύξηση της εκδοτικής δραστηριότητας των Σκοπιανών, γύρω από το «Μακεδονι-

κό», για να διατηρηθεί το θέμα στην επικαιρότητα, σαν πρόβλημα «μειονοτήτων» και να επιλυθεί τούτο ακόμη και στα πλαίσια του Ο.Η.Ε.

ιε. Στη περιοχή Κιλκίς οι Γ/βοι προσπάθησαν να συσφίξουν τους φιλικούς δεσμούς με τους Έλληνες, με το πρόσχημα της δωρεάς δίσκων και κασσετών μαγνητοφώνων με Σκοπιανά τραγούδια και φιλοξενίας στη Γ/βία.

ιστ. Επισημάνθηκε Γ/βος υπήκοος, ο οποίος κατ' επανάληψη επισκέφθηκε την περιοχή Αξιούπολεως και Γουμένισσης Κιλκίς, να παίζει σε διάφορα κέντρα με το ακορντεόν και να τραγουδά τραγούδια στο τοπικό ιδίωμα.

ιζ. Το γλωσσικό ιδίωμα των Σκοπίων χρησιμοποιείται ευρύτατα από τους γηγενείς κατοίκους της περιφέρειας Φλωρίνης και Εδέσσης, ακόμη και από τους γηγενείς Κρατικούς υπαλλήλους και υπαλλήλους οργανισμών, η χρήση δε αυτού γενικεύεται σε ανησυχητικό βαθμό κάθε Τετάρτη και Σάββατο, που διεξάγεται στη Φλώρινα λαϊκή αγορά και αφικνείται αρκετός αριθμός Γ/βων.

Επίσης έχει γίνει συνθήεια από κατοίκους περιφέρειας Φλωρίνης και Εδέσσης η παιδίωση και εκτέλεση σε γάμους, γιορτές, πανηγύρεις και σε κέντρα διασκεδάσεως, ασμάτων και χορών στο ιδίωμα αυτό σε μουσική της περιφέρειας των Σκοπίων, χαρακτηρίζονται δε άτομα αυτά από τους Σκοπιανούς σαν «δικά μας».

Προς την κατεύθυνση αυτή συμβάλλει θετικά το 5μελές μουσικό συγκρότημα «ΝΥΣΗ» του Διονυσίου ΜΠΟΥΛΓΟΥΡΗ, κατοίκου Εδέσσης, που εκτελεί κυρίως μουσική και τραγούδια στο τοπικό ιδίωμα σε κέντρα διασκεδάσεως, πανηγύρεις και γιορτές, καθώς και το συγκρότημα του ΖΛΑΤΑΝΗ Ιωάννου, από την Πλατάνη Εδέσσης.

ιη. Από τον Γ/βο υπήκοο ΙΣΟΣΚΙ ΡΑΤΚΟ εκπρόσωπο Γ/βικής εταρείας στην Θεσ/νίκη αναπτύχθηκε έντονη ανθελληνική προπαγάνδα για την δημιουργία ανεξάρτητου Μακεδονικού Κράτους.

3. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΛΑΒΟΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ κλπ.

Και κατά το 1981 συνεχίστηκε η δραστηριότητα αυτονομήσεως της Μακεδονίας εκ μέρους των Σκοπίων, κυρίως με τις διάφορες οργανώσεις της, που δρουν στον Δυτικό Κόσμο, ειδικότερα:

α. Απεστάλησαν από την Δ. Γερμανία ημερολόγια τοίχου και ευχετήριες κάρτες, με περιεχόμενο αυτονομιστικό (απεικονίζεται ένοπλος κοιμιτατζής με πλάνο το άγαλμα της Ελευθερίας και παρά πόδας αυτού χάρτης του Σ/Μ Κράτους, με το σύνθημα «Ελευθερία διψούν οι Μακεδόνες» σε κατοίκους περιοχών Σερρών, Φλωρίνης, Θεσ/νίκης, καθώς και στην εδώ Αιγυπτιακή Πρεσβεία.

β. Με πρωτοβουλία της εφημερίδας του Τορόντο «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ VOICE» που εκδίδεται από την φιλοσκοπιανή οργάνωση «UNITED MAKEDONIANS», έγινε συνάντηση στο Τορόντο παιδιών Π/Π που κατάγονται από την Μακεδονία και έχουν εγκατασταθεί εκεί.

γ. Η ΚΑΕΜ ή ΔΟΟΜ απέστειλε υπόμνημα στη Διάσκεψη της Μαδρίτης καθώς και τηλεγράφημα προς το ΧΙ Συνέδριο της Διεθνούς Ενώσεως Νομικών Δημοκρατών, που έγινε στη Βαλέττα της Μάλτας, με περιεχόμενο αυτονομιστικό.

δ. Επ' ευκαιρία της γενικής απογραφής του πληθυσμού της 5-4-81, από την εμφανιζόμενη για πρώτη φορά Σκοπιανή Οργάνωση «Ε.Α.Μ.Ο.» (προφανώς σημαίνει Εθνική Απελευθερωτική Μακεδονική Οργάνωση), διεσπάρει μικρός αριθμός προκηρύξεων στις περιφέρειες Φλωρίνης, Πέλλης, Δράμας και πλησίον του σιδηροδρομικού Σταθμού Θεσ/νίκης, στις οποίες καλούνται οι «Μακεδόνες» να δηλώσουν την Εθνικότητά τους και να μιλούν την «γλώσσα» τους.

ε. Την 1-8-81 στη Λέσχη της «Μακεδονικής Ορθόδοξης Κοινότητας» Αδελαΐδας γιορτάστηκε η επέτειος της ψευδοεπανάστασης του ΙΛΙΝΤΕΝ και της ανακήρυξης της «Δημοκρατίας του Κρουσόβου».

Παρευρέθηκαν 350 Σ/Μ, και την εκδήλωση κάλυψε το Σ/Μ ραδιοφωνικό πρόγραμμα του Ρ/Σ Αδελαΐδος.

ιτ. Την 25-6-81 στον Καναδά έγινε αδελφοποίηση

των πόλεων WINDSOR ONTARIO και Αχρίδας Γ/βίας με τελετές και ποσοφαιρική συνάντηση μεταξύ των ομάδων των δύο πόλεων.

ζ. Όργανο της ΜΑΤΙΤΣΑ από την Γ/βία επισκέφθηκε την Αυστραλία και προσπάθησε να πείσει τους κύκλους των Σλαβομακεδόνων να εκδίδουν περισσότερο έντυπο υλικό, με φιλογιουγκοσλαβικό χαρακτήρα.

η. Η «Μακεδονική» Εκκλησία διαθέτει σήμερα 240 ιερείς και 540 Εκκλησίες και Μοναστήρια. Στο εξωτερικό ελέγχει 30 εκκλησιαστικές Κοινότητες και ένα μοναστήρι στην Αυστραλία.

θ. Στο Ελληνικό Προξενείο Πέρθης Αυστραλίας ταχυδρομήθηκε προκήρυξη της Σ/Μ οργάνωσης Ι.Μ.Ρ.Ο., από την οποία προκύπτει:

α) Ότι ενοχλήθηκε από την επιτυχία του Συνεδρίου της Παμμακεδονικής, στη Θεσ/νίκη.

β) Ότι το έτος 1989 χρησιμοποιείται προφανώς ως στόχος για την «απελευθέρωση» της Μακεδονίας.

γ) Ο φιλοσκοπιανός χαρακτήρας της οργάνωσης.

ι. Την 10-10-81 στο Σίδνεϋ της Αυστραλίας έγινε χορευτική εκδήλωση της Σλαβομακεδονικής οργάνωσης «ΙΛΙΝΤΕΝ» και άλλων, για την «11 Οκτωβρίου, ημέρα αντίστασης των Μακεδόνων κατά του φασισμού», περιόδου 1944-1949. Παραβρέθηκαν 600 άτομα, μεταξύ των οποίων και ο Γεν. Πρόξενος της Γ/βίας. Στη συγκέντρωση, που επικράτησαν αυτονομιστικά της Μακεδονίας συνθήματα ανακοινώθηκε ότι δαπανήθηκαν 247 χιλιάδες δολάρια για την ανέγερση του κτιρίου «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΙΛΙΝΤΕΝ», στο Άνκλιφ, όπου θα λειτουργήσει και σαν παιδικός σταθμός.

ια. Την ίδια μέρα, έλαβε χώρα χοροεπεριόδη της Σ/Μ Κοινότητας Αδελαΐδας, για την «Εθνική εορτή της 11 Οκτωβρίου» και την 18-10-81 ο αγιασμός των θεμελίων της εκκλησίας τους, για την οποία έχουν συγκεντρωθεί μέχρι σήμερα 40.000 δολάρια.

Παρόμοιες εκδηλώσεις Σ/Μ έγιναν και στην Μελβούρνη την 10 και 11-10-81.

ιβ. Την 25-10-81 η Σ/Μ Κοινότητα S. GEORGI FIZAROV πραγματοποίησε συγκέντρωση των μελών της στον χώρο ανέγερσης του «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ», το κόστος του οποίου θα ξεπεράσει το ποσό των 1.000.000 δολαρίων.

ιγ. Οι Σ/Μ Σύλλογοι του Τορόντο Καναδά, σε αντιπερισπασμό για τις επιτυχίες εκδηλώσεων των Ελληνικών Συλλόγων, που έγιναν για τον εορτασμό της 28ης Οκτωβρίου, πραγματοποίησαν διάφορες εκδηλώσεις (χορούς, αγορές, λειτουργίες) για την προβολή του δυναμικού τους και των θέσεών τους. Από την τηλεόραση, που μετέδωσε τις εκδηλώσεις, μίλησε ο Μητροπολίτης των Σ/Μ Κύριλλος, για «αναγνώριση γλωσσικών και φυλετικών δικαιωμάτων για τους αλύτρωτους Μακεδόνες αδελφούς και κάποιος ΠΕΤΣΩΦ είπε: «Εύχομαι από την καρδιά μου το νέο μας συνέδριο να το κάνουμε στη Θεσ/νίκη μας».

ιδ. Κατόπιν προφανώς παρεμβάσεως των Σκοπιανών, στην εγκυκλοπαίδεια των «Εθνών» του Αμερικανικού Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ καταχωρήθηκε κεφάλαιο «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ» στο οποίο γίνεται κακοήθης διαστρέβλωση της Ιστορίας της Μακεδονίας, η οποία παρουσιάζεται σαν μια Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γ/βίας, που περιλαμβάνει στην επικράτειά της τις περιοχές Φλωρίνης και Καστοριάς, όπου ομιλείται η «Μακεδονική γλώσσα».

4. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ

α. Οι διακινηθέντες Βούλγαροι ήταν κυρίως τουρίστες ή Π/Π ή τέκνα τους, οι οποίοι σκοπό είχαν την επίσκεψη συγγενών και φιλικών τους προσώπων. Πέραν των αφιχθέντων για τουρισμό ήλθαν, κυρίως στη Θεσ/νίκη ανώτεροι κρατικοί υπάλληλοι, Στρατιωτικοί, εμπορικές Βιομηχανικές και αθλητικές αντιπροσωπείες.

Οι ανωτέρω δεν προέβησαν σε εμφανείς τουλάχιστον προπαγανδιστικές ενέργειες κατά των ελληνικών συμφερόντων.

β. Στους κόλπους των διαβιούντων στην περιοχή Σκοπίων Π/Π που κατάγονται από την Ελληνική

Μακεδονία, εμφανίστηκε νέα τάση (βιμαριστές) που επιδιώκει την αυτονόμηση της Μακεδονίας και ελέγχεται από την Βουλγαρική προπαγάνδα. γ. Καταβάλλεται προσπάθεια εκ μέρους της Βουλγαρίας να θέσει σε λειτουργία στη Θεσ/νίκη και άλλες παραμεθόριες πόλεις της Β. Ελλάδος σε συνεργασία με έλληνες επιχειρηματίες αλυσίδα «ΕΘΝΙΚΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΩΝ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΩΝ» υπό την επωνυμία «ΣΟΦΙΑ» ενέργεια που τοποθετεί η Βουλγαρία στα πλαίσια εμπορικών συναλλαγών των δύο χωρών.

δ. Στα πλαίσια του εορτασμού των 1.500 χρόνων από την ίδρυση του Βουλγαρικού κράτους, μετέβη στη Μελβούρνη Αυστραλίας και έδωσε παράσταση την 21-10-81 το μουσικοχορευτικό συγκρότημα της Βουλγαρίας «PIRIN».

Παραβρέθηκαν περί τα 700 άτομα, μεταξύ των οποίων και αρκετοί από την ελληνική Μακεδονία.

Κατά την διάρκεια της εκδήλωσης αντιφρονούντες Βούλγαροι, καθώς και μέλη της ΔΟΟΜ διένειμαν προκηρύξεις, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν επεισόδια και να επέμβει η Αστυνομία.

ε. Από τις αρχές του 1981 δραστηριοποιήθηκε η Βουλγαρική προπαγάνδα, με την αποστολή προς ΗΠΑ, Καναδά, και Αυστραλία προπαγανδιστικού υλικού «Για μια ενωμένη και ανεξάρτητη Μακεδονία».

Επίσης ενεργοποιήθηκε το «ΣΛΑΒΙΚΟ ΚΟΜΙΤΑΤΟ», το οποίο κατά πληροφορίες εμφανίζεται ενίοτε με την παλαιά ονομασία «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ COMNET» (ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΚΟΜΙΤΑΤΟ).

5. ΑΝΘΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΛΛΗΝΩΝ

α. Εξ αφορμής σχολίων της παρουσιάστριας της εκπομπής της ΕΡΤ «Τα τετράγωνα των αστερών» την 22-3-81, κατά την οποία ειπώθηκε ότι ένα από τα έξι Έθνη της Γ/θίας είναι το Μακεδονικό, δημιουργήθηκε έντονος δημοσιογραφικός θόρυβος και κατατέθηκε στη Βουλή ερώτηση βουλευτού.

β. Την 12-4-1981, κατά τους διεξαχθέντες ποδοσφαιρικούς αγώνες μεταξύ των ομάδων ΠΑΟ-ΠΑΝΣΕΡΡΑΪΚΟΥ, στο γήπεδο Ν. Φιλαδέλφειας και ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ-ΔΟΞΑ Δράμας, στο γήπεδο Καραϊσκάκη, εκ μέρους πολλών φιλάθλων εκτοξεύθηκαν ορισμένες υβριστικές φράσεις αντεθνικού περιεχομένου (όπως Βούλγαροι, Βούλγαροι), προς τους ποδοσφαιριστές των ομάδων της Β. Ελλάδος, με αποτέλεσμα να προκληθούν έντονες αντιδράσεις εκ μέρους του τύπου και των Δ.Σ. των εν λόγω Συλλόγων της Μακεδονίας.

γ. Στην εκπομπή της «ΕΡΤ ΣΤΗ ΒΟΡΕΙΟ ΕΛΛΑΔΑ» της 2-11-1981, με θέμα τα ΓΙΑΝΝΙΤΣΑ, ο σκηνοθέτης του ρεπορτάζ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΠΟΥΛΟΣ Νικόλαος, στον πρόλογο του ανέφερε ότι τον πληθυσμό των Γιαννιτών αποτελούν εθνότητες παντίων, Σαρακατσανίων, Ανατ. Ρωμυλίας, Σλαβοφώνων και άλλων.

Η εκπομπή αυτή χαρακτηρίστηκε από τους κατοίκους της περιοχής προσβλητική και αντεθνική, με αποτέλεσμα να εκδοθεί ψήφισμα διαμαρτυρίας από το Δημοτικό Συμβούλιο, τον Σύλλογο Επιστημόνων Γιαννιτών, την Ένωση Γεωργικών Συν/σμών και την Κινηματογραφική Λέσχη Γιαννιτών και το θέμα να φθάσει στις στήλες των τοπικών εφημερίδων.

6. ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ

α. Από τις επισημανθείσες προπαγανδιστικές ενέργειες συμπεραίνεται ότι το ψευδοκράτος των Σκοπίων συνεχίζει την ανθελληνική του προπαγάνδα με αμείωτη ένταση, κυρίως από τις οργανώσεις του Εξωτερικού (ΚΑΕΜ-ΔΟΟΜ) και ΜΑΤΙΤΣΑ, οι οποίες διαθέτουν άφθονα οικονομικά μέσα και προσπαθούν να προσελκύσουν τους Έλληνες μετανάστες από την Μακεδονία και ειδικότερα εκείνους που ομιλούν το γλωσσικό ιδίωμα.

β. Η Σκοπιανή προπαγάνδα στην προσπάθειά της αυτή στηρίζεται αποκλειστικά και μόνο στη χρήση και διατήρηση του τοπικού γλωσσικού ιδιώματος καθώς στερείται σοβαρών ιστορικών αποδείξεων περί υπάρξεως «Μακεδονικής Εθνότητας» και στο σημείο αυτό, κυρίως στην περιοχή Φλωρίνης έχει επιτύχει την χρησιμοποίηση αυτού, ως γλώσσας

εμπορικής συναλλαγής, χωρίς όμως προς το παρόν η χρήση τούτου να επηρεάζει το εθνικό φρόνημα των ατόμων αυτών.

γ. Επισημαίνεται ιδιαίτερα η παρουσία στρατιωτικών, Αστυνομικών και λοιπών Κρατικών υπαλλήλων στη Φλώρινα, έργο των οποίων ασφαλώς θα είναι, εκτός των άλλων και η παρακολούθηση της συμπεριφοράς των αμφικνουμένων εκεί Γ/θων επισκεπτών και κυρίως σε ότι αφορά την αποκλειστική χρησιμοποίηση από αυτούς του τοπικού γλωσσικού ιδιώματος.

δ. Στη προσπάθεια αυτών των Σκοπίων αυτόκλητος και θετικός αρωγός έρχεται η χρησιμοποίηση του ιδιώματος από Έλληνες Κρατικούς υπαλλήλους των περιοχών αυτών, οι οποίοι είναι εντόπιοι, η κακοήθης συμπεριφορά ορισμένων φανατικών φιλάθλων στα γήπεδα έναντι των Μακεδονικών ομάδων και η ασυλλόγιστη προχειρολογία ορισμένων παραγόντων από το Εθνικό Ελληνικό Δίκτυο Τηλεόρασης, όσον αφορά την παρουσίαση Εθνικών θεμάτων. Και ασφαλώς τέτοια λάθη εκ μέρους μας ενισχύουν διπλωματικά τον αντίπαλο και αποδυναμώνουν την δική μας εξωτερική πολιτική.

ε. Παρ' ότι στη Θεσ/νίκη ήταν έντονη η παρουσία των Γ/θων τουριστών, οι προπαγανδιστικές τους ενέργειες ουδεμία ανταπόκριση θρήκαν και πολλές φορές αντικρούστηκαν επιτυχώς από τους πολίτες.

στ. Η Βουλγαρία δεν είχε, εκ του εμφανούς τουλάχιστον, προπαγανδιστική ανθελληνική δραστηριότητα.

Δραστηριοποιείται περισσότερο στον χώρο των Σ/Μ μεταναστών, με τις Μ.Β.Ο. και περιορίζεται κυρίως να αντικρούει την Σκοπιανή προπαγάνδα, η οποία κατευθύνεται και προς αυτήν.

Η προσπάθεια για την ίδρυση μικτών Ελληνο-Βουλγαρικών εστιατορίων στις πόλεις της Βορείου Ελλάδος είναι η μόνη, αλλά όχι και μικρής σημασίας ενέργεια των Βουλγάρων, η ενθάρρυνση της οποίας εκτιμάται ότι θα αποτελέσει αρχή προπαγανδιστικής παρουσίας-διείσδυσης στον Βόρειο Ελλαδικό χώρο.

7. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

α. Οι ενέργειες των Σκοπιανών για αυτονόμηση της Μακεδονίας μπορούν να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά κυρίως με την εξάλειψη της χρήσης του γλωσσικού ιδιώματος, στις παραμεθόριες περιοχές. Η άποψη αυτή στηρίζεται στις διαπιστώσεις ότι και άλλες περιοχές, οι οποίες παλαιότερα αποτελούσαν επίκεντρο του «Μακεδονικού», όπως η Καστοριά, δεν βρίσκονται από την Σκοπιανή προπαγάνδα, γιατί εκεί έχει εξαλειφθεί σχεδόν η χρήση του γλωσσικού ιδιώματος.

β. Το στοιχείο αυτό και μόνο θα ήταν αρκετό να αποκλείσει οιασδήποτε σκέψη επαναπατρισμού των Π/Π που είναι εγκατεστημένοι στη Γ/θία, οι οποίοι έχουν γαλουχηθεί με την «Μακεδονική ιδέα», την μακεδονική γλώσσα και κοινότητα, ανεξάρτητα με την συμμετοχή τους ή όχι στις αυτονομιστικές οργανώσεις ΣΝΟΦ, ΝΟΦ και ενέργειες απόσπασης ελληνικών εδαφών, κατά την περίοδο 1946-1949.

γ. Προς τούτο επιβάλλεται:

1. Η δημιουργία ειδικού κρατικού φορέα, εξαρτούμενου από τις Νομαρχίες της παραμεθορίου περιοχής, πλαισιωμένου από κατάλληλο και ειδικώς εκπαιδευθέν στο θέμα «Επιβουλή κατά της Μακεδονίας» προσωπικό, ο οποίος φορέας να ασχολείται αποκλειστικά και μόνο με το θέμα αυτό, με εποπτεία του ΥΠΕΣ και να συνεργάζεται στενά, αλλά αφανώς, με τις Αρχές Ασφαλείας, κα-

θώς και όλες τις λοιπές δημόσιες υπηρεσίες (Εφορία, Σχολεία, Στρατό, Εκκλησία κλπ.).

2. Στις δημόσιες Υπηρεσίες και κυρίως στα εκπαιδευτικά ιδρύματα να υπηρετεί υπαλληλικό και βοηθητικό προσωπικό, το οποίο να αγνοεί το τοπικό ιδίωμα.

3. Η καθιέρωση ειδικών διαφωτιστικών σεμιναρίων για όλους τους δημοσίους υπαλλήλους και τους κληρικούς που υπηρετούν στην ευαίσθητη περιοχή της Μακεδονίας.

4. Η καθιέρωση κινήτρων για την υποχρεωτική παραμονή όλων των Δημοσίων και λοιπών υπαλλήλων στις έδρες των υπηρεσιών τους (π.χ. καταβολή ενοικίου, επίδομα κλπ.).

5. Δημιουργία Πολιτιστικών Συλλόγων, όπως ο «ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ» Φλωρίνης και η οικονομική ενίσχυση αυτών, για την πραγματοποίηση εκδηλώσεων και την έκδοση βιβλίων, εφημερίδων, περιοδικών κλπ. τα οποία να αποστέλλονται ακολούθως στους ομογενείς του εξωτερικού, που κατάγονται από τις περιφέρειες των αποστολών, για την τόνωση του εθνικού φρονήματος και την θωράκισή τους έναντι της ανθελληνικής προπαγάνδας που ασκείται από τις Σ/Μ οργανώσεις.

6. Παρεμβολή διαφόρων εμποδίων (μη αναγνώριση πτυχίων, αναβολή στράτευσης κλπ.) στους προτεθέντες να φοιτήσουν στα Σκόπια Έλληνες.

7. Η επισήμανση σε κάθε χωριό των ατόμων που λόγω των συγγενικών τους δεσμών και της προσωπικότητάς τους επηρεάζουν ευρύ κύκλο συγχωριανών τους και η με κάθε τρόπο (έστω και έναντι χρηματικής αμοιβής) προσέγγιση αυτών και η χρησιμοποίησή τους κατάλληλα, ώστε να γίνουν φορείς καταπολεμήσεως της χρήσεως του ιδιώματος στον κύκλο τους.

Προς την κατεύθυνση αυτή θετικό και αποτελεσματικό ρόλο μπορούν να παίξουν οι νεοαίετες των Κομμάτων, κατά την κρίση και με συντονισμό της Κυβέρνησης, αφού επέλθει επ' αυτού διακομματική συμφωνία.

8. Η πρόσληψη στις Ένοπλες Δυνάμεις, Σώματα Ασφαλείας, στο Δημόσιο και στους οργανισμούς υπαλλήλων καταγομένων από την περιοχή της Φλωρίνης, κατ' εξαίρεση, και η τοποθέτησή τους υποχρεωτικά σ' άλλες περιοχές της Χώρας.

9. Η ενθάρρυνση εκ μέρους της ηγεσίας του Στρατεύματος σύναψης γνωριμιών και γάμων στρατιωτικών, που υπηρετούν εκεί και κατάγονται εκτός Ελλάδος, με γυναίκες των χωριών που ομιλούν το ιδίωμα.

10. Η ανέγερση Βιομηχανικών εγκαταστάσεων και πλήρης απασχόληση του πληθυσμού, με στόχο την θελτίωση των όρων ζωής των παραμεθορίων περιοχών, ώστε να εξουδετερώνεται η προπαγάνδα των Σκοπίων, περί καταπίεσεως των «Μακεδόνων του Αιγαίου».

Η εκτίμηση των υπαρχόντων στοιχείων μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η επιβουλή κατά της Μακεδονίας συνεχίζεται με την ίδια ένταση. Κατόπιν των ανωτέρω παρακαλούμε όπως:

α. Συνεχισθεί σε αύξουσα κλίμακα, η επαγρύπνηση και παρακολούθηση της συμπεριφοράς και δραστηριότητας των αμφικνουμένων Γ/θων και Βουλγάρων, ιδιαίτερα στις παραμεθόριες περιοχές.

β. Συγκεντρωθούν πλήρη και ακριβή στοιχεία των ανθελληνικών δρώντων για να απαγορευθεί η επανείσοδος τους στην Ελλάδα.

γ. Να καλυφθεί πλήρως το δίκτυο συλλογής κάθε πληροφορίας, σχετικής με την δράση των οργανώσεων, ΜΑΤΙΤΣΑ, ΚΑΕΜ (ΔΟΟΜ) και ΜΠΟ τόσο στο εξωτερικό, όσο και μέσα στη Χώρα μας.

Επίσης να επιδειχθεί η δέουσα επαγρύπνηση επί της αναγραφής ή διασποράς αυτονομιστών συνθημάτων.

δ. Τέλος παρακαλούμε όπως και για το τρέχον έτος επιδειχθεί το αυτό ενδιαφέρον και την 30-12-1982 να μας αναφέρετε συγκεντρωτικά τις διαπιστώσεις σας, εκτός των σοβαρών περιπτώσεων, οι οποίες πρέπει να αναφέρονται αμέσως.

Ο ΑΡΧΗΓΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΠΕΛΑΡΗΣ
ΑΝΤΙΓΟΣ

ΣΥΝΤΟΜΕΥΣΕΙΣ

Για όσους δεν είναι εξοικειωμένοι με υπηρεσιακά κείμενα του στρατού διευκρινίζουμε:

Γ/θος : Γιογκοσλάβος
Π/Π : Πολιτικός πρόσφυγας
Ρ/Σ : Ραδιοσταθμός
Σ/Μ : Σλαβομακεδόνας

ΘΕΣΜΟΘΕΤΕΙΤΑΙ ΤΟ ΟΛΙΓΟΠΩΛΙΟ ΣΤΗΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

ΣΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ Ν. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟ, στον οποίο αποδίδεται η πατρότητα του κυβερνητικού νομοσχεδίου για την Ραδιοτηλεόραση, ετέθη το ερώτημα από τον γράφοντα:

«Γιατί τάχα, πρέπει να γίνει ένας τέτοιος σοβαρότητας νόμος από τη σημερινή μεταβατική κυβέρνηση – πολύ περισσότερο, όταν ούτε στις προγραμματικές δηλώσεις της υπάρχει σχετική πρόνοια, ούτε περιλαμβάνεται στη συμφωνία των κομμάτων, που την απαρτίζουν; Προς τι αυτή η σπουδή;»

«Μα ήταν έτοιμη η Ν.Δ. – απάντησε – να δώσει, χωρίς νόμο, τις άδειες για την ιδιωτική τηλεόραση. Τώρα πετυχαίνουμε ένα θεσμικό πλαίσιο και κυρίως τη συγκρότηση και λειτουργία του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, που δεν είναι λίγο πράγμα. Πετυχαίνουμε, δηλαδή, το καλύτερο δυνατό...»

Παρευματικό στην συζήτηση ο Π. Κουναλάκης, που μετέσχε στις σχετικές διαπραγματεύσεις του Συνασπισμού με τη Ν.Δ., έσπευσε να προσθέσει: «Έπρεπε να διαβάσεις το νεοδημοκρατικό νομοσχέδιο. Διαφέρει από το σημερινό, όσο η νύχτα με τη μέρα...»

Από άλλο στέλεχος του Συνασπισμού (να μη τον εκθέσουμε τον άνθρωπο) η εξήγηση της σπουδής ήταν ωμή – και ενδεχομένως, ειλικρινέστερη:

«Για τον Μητσοτάκη το να δώσει τα ιδιωτικά κανάλια στους εκδότες ήταν γραμμένο προς εξόφληση. Είπε, λοιπόν, στους δικούς μας: Πώς θα πάτε στις εκλογές, αν προβάλετε θέτο; Ποιες εφημερίδες θα υποστηρίξουν το Συνασπισμό;»

Δεν ξέρω πόσο ήταν αναγκαίο ένα τέτοιο εκβιαστικό δίλημμα για να «υποκύψει» η ηγεσία του Συνασπισμού. Η γλυκιά γεύση της εξουσίας δεν παρέχεται χωρίς εξοικείωση με τους σταθερούς μηχανισμούς εξουσίας – και το συναφές αλισβερίσι. Μικρό παράδειγμα: Όσοι να καταλήξει στον Γ. Μυλωνά, ως το μικρότερο κακό, η ηγεσία του Συνασπισμού (παράταξη της «ιντελιγκέντσιας» υποτίθεται) προβληματιζόταν να προτείνει για υπουργό Πολιτισμού ανάμεσα σε προσωπικότητες αποκλειστικά από το Συγκρότημα Λαμπράκη – το γνωστό εκτροφεύο υπουργών και κουλτουριάρηδων.

Με εξασφαλισμένο, λοιπόν, το άλλοθι της προοδευτικότητας, αφού η επεξεργασία του έγινε από τους ειδικούς του Συνασπισμού, το νομοσχέδιο που καταργεί το κρατικό μονοπώλιο στην τηλεόραση κι ανοίγει διάπλατα τις πόρτες για το ολιγοπώλιο στην πληροφόρηση οδηγείται στη Βουλή, όπου και είναι θέδαιη η ψήφισή του χωρίς ουσιαστικές αλλαγές.

Έτσι κι αλλιώς στη διανυόμενη πολιτική περίοδο των μεγάλων συναινετικών διαδικασιών εθιζόμαστε στην ανυπαρξία δομικής αντιπολίτευσης στα πλαίσια του Κοινοβουλίου (με δεδομένη την αναξιοπιστία του ΠΑΣΟΚ). Αλλά ειδικά ως προς το νομοσχέδιο για τη Ραδιοτηλεόραση δεν επισημαίνεται μόνο η έλλειψη σοβαρής και ριζοσπαστικής αντιπολίτευσης. Συμβαίνει κάτι εκπληκτικά αποκαλυπτικό: Οι κίνδυνοι, που εγκυμονεί, φαίνονται αδρά, πριν καν ψηφισθεί. Το ολιγοπώλιο στην πληροφόρηση λειτουργεί πριν καν θεσμοθετηθεί. Διότι οι αντιρρήσεις σε θεμελιώδη θέματα, που ασφαλώς υπάρχουν, δεν έχουν τρόπο να εκφρασθούν μέσα είτε από τη ραδιοτηλεόραση είτε από εφημερίδες ευρείας κυκλοφορίας.

Έχουμε, έτσι, σχόλια και μικροενστάσεις για σοβαρά οπωσδήποτε θέματα, όπως ότι:

- Στο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης και μετά την αύξηση των μελών του από εννέα σε ένδεκα την πλειοψηφία διατηρούν οι εκπρόσωποι των πολιτικών κομμάτων (μία και, όπως λέει και ο Οτέλο Ντε Καρβάλιο, αντί να έχουμε δημοκρατία με κόμματα, ζούμε στη δημοκρατία των κομμάτων) χωρίς να διασφαλίζεται στοιχειωδώς ο κοινωνικός έλεγχος.

- Το ίδιο Συμβούλιο έχει ελεγκτικές, αλλά όχι και αποφασιστικές αρμοδιότητες, αφού το δικαίωμα χορήγησης αδειών σε ιδιώτες το έχει η κυβέρνηση, που απλώς χρειάζεται και τη «σύμφωνη γνώμη» του Συμβουλίου για την ανάκλησή τους.

Τα μέσα ενημέρωσης συγκεντρώνονται σε ελάχιστα χέρια

- Η κυβέρνηση διατηρεί τον ασφυκτικό έλεγχο στην κρατική ραδιοτηλεόραση, αφού αυτή διορίζει (το Εθνικό Συμβούλιο απλώς προτείνει...) και παύει τη διοίκηση της ΕΡΤ. Και, τέλος, ότι

- Δεν αντιμετωπίζεται από το νομοσχέδιο η ριζική ανασυγκρότηση της ΕΡΤ, ώστε η κρατική τηλεόραση να αμυνθεί αποτελεσματικά στην επίθεση της ιδιωτικής.

Αλλά κριτική και έντονη αντίδραση δεν έχει ως τώρα εκδηλωθεί για το μέγιστο θέμα: Ότι το νομοσχέδιο αντί να θέτει προστατευτικούς φραγμούς, που να εμποδίζουν αν όχι να αποτρέπουν το ολιγοπώλιο στην πληροφόρηση (όπως ισχύουν στις ΗΠΑ, την Αγγλία, τη Δ. Γερμανία κ.ά.) το ενισχύει και το θεσμοθετεί. Έτσι, ενώ λ.χ. στις ΗΠΑ απαγο-

ρεύεται στην ίδια πολιτεία εκδότης εφημερίδας να είναι και ιδιοκτήτης τηλεοπτικού σταθμού, με το άρθρο 4 παρ. 4 του νομοσχεδίου ορίζεται ρητά ότι οι άδειες για ιδιωτική τηλεόραση «χορηγούνται κατά πρότιμηση σε φορείς μέσων μαζικής ενημέρωσης και (σ.σ. για να χρυσωθεί το χάπι) οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης».

Είναι γνωστό ότι τα πρώτα ιδιωτικά κανάλια που ενδεχομένως λειτουργήσουν προεκλογικά (μέσα στον Οκτώβριο) είναι δύο: το MEGA CHANNEL, που ανήκει στο τραςτ των μεγαλοεκδοτών (Λαμπράκης, Βαρδινουγιάννης, Τεγόπουλος, Μπόμπλας, Αλαφούζος) οι οποίοι ουσιαστικά απεκάλυψαν και συνέτριψαν τον Κοσκωτά. Και το κανάλι ANTENNA του Κυριακού, που, όπως δεν αποκαλύπτει τους άλλους μετόχους, θεωρείται ως η γέφυρα για την εισβολή ξένων κεφαλαίων.

Έχουμε, λοιπόν, συκέντρωση των μέσων ενημέρωσης σε ελάχιστα χέρια: Οι ίδιοι, που ελέγχουν τον τύπο και, ως ένα βαθμό, το «ελεύθερο» ραδιόφωνο είναι τ' αφεντικά και στην ιδιωτική τηλεόραση, εποφθαλμιούν συνολικά το χώρο της πληροφόρησης (βιντεοτέξτ στα σχολεία κ.λπ.) και θα ήθελαν να απλωθούν και στο χώρο της διαφήμισης, αν δεν τους είχε προλάβει το καρτέλ των πολυεθνικών.

Τις συνέπειες για τον πολίτη απ' αυτό τον ασφυκτικό συγκεντρωτικό έλεγχο στην πληροφόρηση, αλλά και για το δημοσιογράφο, που αν συγκρουστεί με το τραςτ δεν θα βρίσκει πουθενά δουλειά, τις βλέπουμε ήδη στην αδυναμία κριτικής στο νομοσχέδιο. Απ' όσο ξέρουμε, δύο μόνο αντιδράσεις έχουν εκδηλωθεί (η καθεύδουσα ΕΣΗΕΑ, που θεωρεί «θετικό θήμα» το νομοσχέδιο υπόσχεται να αντιμετωπίσει... μελλοντικά τα του ολιγοπωλίου): Από το «ΠΟΝΤΙΚΙ» σε συνεχή δημοσιεύματα. Και από κάποιους διανοούμενους στο χώρο της Αριστεράς.

Στην Πολιτική Επιτροπή του Συνασπισμού έφθασε στις 2 Αυγούστου ένα κείμενο, που υπογράφουν οι δημοσιογράφοι Λένα Δουκίδου, Φανή Πετραλιά και Νίκος Τσαγκρής, οι καθηγητές Πανεπιστημίου Νίκος Πετραλιάς και Κοσμάς Ψυχολαΐδης και η δικηγόρος Λίλα Χαμπίτη.

Στο κείμενο υπενθυμίζεται ότι περιλαμβάνει το πρόγραμμα του Συνασπισμού για τα μέσα ενημέρωσης («Η κατάργηση στην πράξη του κρατικού μονοπωλίου πρέπει να συνοδεύεται από τη θέσπιση μέτρων, που να διασφαλίζουν τον κοινωνικό χαρακτήρα της πληροφόρησης, να πλήττουν τις προσπάθειες μονοπωλήσης από το ιδιωτικό κεφάλαιο και να κατοχυρώνουν τον κοινωνικό έλεγχο σε όλες τις μορφές πληροφόρησης...»). Επισημαίνεται ότι το νομοσχέδιο για τη Ραδιοτηλεόραση δεν περιλαμβάνεται στα συμφωνημένα ανάμεσα στα κόμματα, που στηρίζουν την περιορισμένων στόχων κυβέρνηση. Και τονίζεται πόσο τεράστιας σημασίας είναι το θέμα, αφού «θίγει τους πολιτικά καίριους τομείς της πληροφόρησης και του πολιτισμού, η εκμετάλλευση των οποίων από μονοπωλιακά οργανωμένα ιδιωτικά συμφέροντα δεν μπορεί ν' αφήνει αδιάφορη την Αριστερά».

Στο κείμενο αυτό δεν δόθηκε καμία απάντηση από την ηγεσία του Συνασπισμού. Ή, μάλλον, δόθηκε έμπρακτα: με το νομοσχέδιο. Και θα δοθεί και νέα όταν μάθουμε από ποιους θα απαρτίζεται το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης – καθόλου τυχαία, όπως δεν είναι τυχαία ο Θανάσσης Κανελλόπουλος υπουργός Προεδρίας, μια και τίποτα δεν γίνεται τυχαία σ' αυτό τον τόπο...

ΤΟΥΡΚΟΦΑΓΟΙ

Έλεος...

«ΠΑΤΡΙΩΤΕΣ»

□ Ίσως έχετε αντιληφθεί τον τελευταίο καιρό και με αφορμή τη μαζική μετανάστευση προς την Τουρκία 300.000 περίπου μουσουλμάνων ή Τούρκων (όπως θέλετε) της Βουλγαρίας, μια περίεργη (τουλάχιστον...) σχολιογραφία στις εφημερίδες και τα περιοδικά.

Πίσω απ' τις «αντικειμενικές» ειδήσεις διάφοροι δημοσιογράφοι - διεκπεραιωτές του γνωστού «εθνο-διπλωματικού» λόμπυ - που το συναντάμε πλέον σ' ολόκληρο το φάσμα του τύπου - χειρίζονται το δράμα των χιλιάδων προσφύγων σαν να αφορά μύγες ή καλύτερα, σαν να ταξινομούν στρατιωτικά επί χάρτου. Πάντοτε υπό το πρόσχημα των λόγων «εθνικής ασφαλείας», ξεπουλούν τις δεοντολογικές αρχές τους, πράττουν περισσότερο ως προεκτάσεις κρατικών μηχανισμών παρά ως «μαχόμενοι δημοσιογράφοι». Εκτός βέβαια αν επιλέγουν οριστικά να «μάχονται» από κοινές θέσεις με το κράτος και την εξουσία.

Όταν λοιπόν την περασμένη άνοιξη είχαμε περισσότερους από 100 νεκρούς της τουρκικής μειονότητας στη Βουλγαρία - σύμφωνα με έκθεση της «Διεθνούς Αμνηστίας» - και το ζήτημα είχε τεθεί στη Σύνοδο Κορυφής του ΝΑΤΟ (φυσικά απ' την Τουρκία) οι «φίλοι» μας δημοσιογράφοι συναποφάσισαν με την «ηγεσία του τόπου» να αποκρύψουν το γεγονός. Και έκτοτε, με την γνωστή εξήλιξη του προβλήματος φροντίζουν να θυμίζουν το «εθνικό μας συμφέρον» σε κάθε αναφορά τους στη διένεξη Βουλγαρίας - Τουρκίας. Πάντοτε με το μέρος της βουλγαρικής εξουσίας και φυσικά κατά της επεκτατικής Τουρκίας, Κουβέντα για το ίδιο το πρόβλημα. Στο αποκαλυπτικό «Ποντίκι» το οποίο συγκεντρώνει την αφρόκρεμα του εν λόγω δημοσιογραφικού «εθνο-διπλωματικού λόμπυ», διαβάζουμε:

«ΕΡΑΝΟ για τους μουσουλμάνους της Βουλγαρίας που κατέφυγαν στην ΤΟΥΡΚΙΑ έκανε πρόσφατα η Μουφτεία της Ξάνθης! Και ως εδώ καλά. Αλλά τα λεφτά από τον έρανο επρόκειτο να σταλούν στην Ανδριανούπολη, σύμφωνα με όσα είπαν οι οργανωτές του. Επειδή όμως υποτίθεται ότι και η ΕΛΛΑΔΑ είναι κράτος και όχι ΞΕΦΡΑΓΟ ΑΜΠΕΛΙ, μήπως μπορεί κανείς να μας πει αν ζητήθηκε άδεια για να θγει το συνάλλαγμα αυτό έξω;»

Εν ολίγοις, κάποιοι πράκτορες της Τουρκίας στη χώρα μας μαζεύουν χρήματα για να ενισχύσουν τους άλλους, εκ Βουλγαρίας, πράκτορες, και άρα η «πατριωτική» πολιτική μας θα 'πρεπε να 'ναι - αφού δεν μας παίρνει να κάνουμε τίποτα καλύτερο - η σύλληψη των οργανωτών του εράνου κλπ. κλπ.

Αν αυτή η ευφάνταστη παράγραφος του «Π» αποτελεί ακρότητα του διπλωματικού κρετινισμού που έχει καταλάβει τους συντάκτες του, παρόμοιες απόψεις και σκοπιές συναντά κανείς στο σύνολο σχεδόν του τύπου, ακόμα και σε αριστερά περιοδικά - κατά τ' άλλα αξιοπρεπή και μάχιμα στην υπεράσπιση του μαρξισμού - όπως το περιοδικό «ΠΡΙΝ», το οποίο αναλαμβάνει να αντιμετωπίσει το όλο πρόβλημα με άρθρο του κ. Στέφαν Σολάκοφ αρχισυντάκτη του βουλγαρικού πρακτορείου «Σόφια Πρες»...

Δ.Τ.

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ

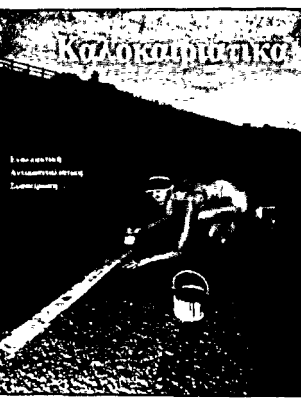
Φοιτητικό φακέλωμα

■ Ανάμεσα στα λίγα δείγματα φακελώματος επί ΠΑΣΟΚ που έδωσε στη δημοσιότητα ο Κεφαλογιάννης, το πιο πρόσφατο (25 Νοέμβρη 1988) είναι αυτό που θάλεπε εδώ, και αφορά την έκδοση του περιοδικού «και μη χειρότερα» από τη «Συνεργασία Ανεξάρτητων Φιλοσοφικών» (ομάδα που ανήκει στο χώρο των Αριστερών Συσπειρώσεων). Βέβαια αυτό το «Απόρρητο δελτίο πληροφοριών» δεν αναφέρει κανένα εντυπωσιακό ή άγνωστο στοιχείο έχει όμως αρκετό ενδιαφέρον στα εξής σημεία:

- Υπογράφεται από τον Γ. Βασιλόπουλο, νυν διοικητή της Ασφαλείας Αττικής.

- Φανερώνει την ύπαρξη του «3ου τμήματος ειδικών ερευνών» (του οποίου πλέον διαθέτουμε τη διεύθυνση και το τηλέφωνο) το οποίο ασχολείται και με την παρακολούθηση των φοιτητικών συνδικαλιστικών δραστηριοτήτων.

- Το λεξιλόγιό του («ουσιαστικής παρέμβασης στο εκπαιδευτικό σύστημα και η άρθρωση κά-

Δ.Τ.

ποιου πολιτικού λόγου...) δείχνει ότι ο συντάκτης του είναι κάτι παραπάνω από έναν απλό μπάτσο.

- Τα στοιχεία που αναφέρονται, όπως ο τόπος των συγκεντρώσεων της ομάδας, φανερώσουν την ύπαρξη ενός μηχανισμού πληροφοριών μέσα στις ίδιες τις σχολές, κι όχι απλώς από την ανάγνωση εντύπων.

- Τέλος «περίεργη» είναι η αναφορά στην υποτιθέμενη «συντονιστική γραμματεία» της «Οργάνωσης» τα μέλη της οποίας παρατίθενται με πλήρη στοιχεία. Στο πρώτο τεύχος του περιοδικού αναφέρεται μια πολυμελέστερη συντακτική επιτροπή. Η επιλογή δε φαίνεται να προέρχεται τόσο από την συνδυαστική τους δράση στη σχολή, αλλά μάλλον από την γενικότερη πολιτική τους δραστηριότητα. Φανερώνει έτσι σαφώς ένα γενικευμένο φακέλωμα πολιτών από την Ασφάλεια.

Ο εκ των φακελωμένων
Παρασκευάς ΜΑΤΑΛΑΣ

ΑΝΑΤΣΥ ΠΑΝΘΟΡΟΦΑΝΗ

Αναφέρεται ότι η οργάνωση «Συνεργασία Ανεξάρτητων Φιλοσοφικών» (Σ.Α.Φ.) «Ενσωμάτωση Ανεξάρτητων Φιλοσοφικών» από το Μάρτιο του 1988 (το οποίο η μνηστική περιόδικη έκδοση «και μη χειρότερα...» το περιέχει) έχει ως τυπογραφείο του βρίσκεται στην οδό Αρσενίου 12, 11527, Αθήνα.

Η παραπάνω Οργάνωση αναπτύσσει τη δραστηριότητά της κυρίως στα πλαίσια της φιλοσοφικής σχολής. Σκοπός της είναι η ενίσχυση του φοιτητικού κινήματος, ιδιαίτερα στο χώρο της φιλοσοφίας προς την κατεύθυνση της άμεσης και ουσιαστικής παρέμβασης στο εκπαιδευτικό σύστημα και η άσκηση κριτικής πολιτικής λόγω της επίταξης κοινωνικών προβλημάτων δεν διατίθεται την ελάχιστη δυνατότητα αντιμετώπισης σε επίπεδο του 3ου ορόφου του νέου κτιρίου της φιλοσοφικής Σχολής.

Μέλη της συντονιστικής γραμματείας και της εκδοτικής ομάδας είναι:

1. ΠΟΡΑΝΗΣ Ηρακλής, γεν. 1964 στην Αθήνα, μέλος οργάνων συντονισμού και οργάνωσης.

2. ΜΑΤΑΛΑΣ Παρασκευάς του Αποστόλου γεν. 17-3-1965 στη Εκάλη Αττικής, μέλος Αθηνών, Στ. Βενιζέλου 5 (περιοχή Σ.Τ.Α.).

3. ΚΕΡΑΜΗΣ Γεώργιος του Μιχάλη και της Ειρήνης γεν. 6-8-1964 στην Αθήνα, μέλος Αθηνών, Κωνσταντίνου 12 (Σ.Τ.Α.).

4. ΜΑΛΙΝΑ Κωνσταντίνος του Αριστερότητος γεν. 10-3-1964 στην Αθήνα, μέλος Αθηνών, Σερραίου 3.

Το «απόρρητο» φακέλωμα μιας φοιτητικής ομάδας στα τέλη του 1988

ΛΙΤΟΧΩΡΟ

Ένα ιστορικό κάμπινγκ...

□ Έγινε κι αυτό! Με κεντρικό σύνθημα «Τελειώστε την εθνική συμφιλίωση χωρίς εμένα!» και έμβλημα το γνωστό μεγάλο ρεμάλι του Reiser έγινε η θερινή συνάντηση της Εναλλακτικής Αντικαπιταλιστικής Συσπειρώσης (Ε.Α.Σ.) από 24 ως 27 Αυγούστου σε παραθαλάσσιο κάμπινγκ της περιοχής Λιτοχώρου. Η ιδέα και η οργανωτική ευθύνη της συνάντησης ανήκε στην ομάδα Θεσσαλονίκης της ΕΑΣ, στους θεωρούμενους ως πλέον οργανωμένους και σκληροπύρηνικούς της Συσπειρώσης, μιας και έχουν ήδη νοικιάσει γραφεία στη Θεσ/νίκη (Φραγκίνη 5, 8' όροφος, στα λουλουδάδικα, τηλ. 285604). Το «μενού» των συζητήσεων ήταν για την Πέμπτη 24 του μηνός «εκπαίδευση», για την Παρασκευή 25 «εναλλακτικά κινήματα», για το Σάββατο «πολιτική συγκυρία» και για την Κυριακή το πιο καυτό και δύσκολο θέμα: «Τα οργανωτικά προβλήματα της ΕΑΣ».

Γενικά οι συζητήσεις είχαν αρκετή μαζικότητα (το Σάββατο κυρίως υπήρχαν περίπου διακόσια πενήντα άτομα γύρω από το αλεξίπτωτο που είχε αναρτηθεί παραδοσιακά για να σηματοδεύει τον τόπο συζητήσεων), αρκετή ένταση, πολλαπλότητα ιδεών και απόψεων αλλά και ένα βασικό μειονέκτημα: Δεδομένου ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένοι μηχανισμοί και συνθήκες λήψης αποφάσεων, εκτός από τις ολομελείακες συγκεντρώσεις, η διαδικασία δεν μπόρεσε να προχωρήσει πέρα από την κατάθεση ιδεών προς ζύμωση και την επιθεώρηση των όσων είχαν ήδη συμφωνηθεί στις προηγούμενες συναντήσεις της ΕΑΣ. Τα βασικά συμπεράσματα ήταν: ενίσχυση των συσπειρωσιακών σχημάτων σε εργασιακούς ή κοινωνικούς χώρους, δημιουργία τέτοιων σχημάτων όπου δεν υπάρχουν, ανάπτυξη οικολογικών πρωτοβουλιών σε συνεργασία με τους οικολόγους αν θέλουν και οι ίδιοι ή και χωρίς αυτούς αν δεν το επιλέγουν, και ως προς το οργανωτικό, διατήρηση του ίδιου χαλαρού σχήματος μεταξύ των τοπικών ομάδων με ένταση των επαφών και ακόμα πιο συχνές συνδιασκέψεις, οι οποίες ύστερα από επίμονα αιτήματα των Θεσσαλονικιών δεν θα πρέπει να γίνονται όλες στην Αθήνα.

Ένα μάλλον λυπηρό φαινόμενο ήταν η καθολική απουσία της λεγόμενης «τρίτης τάξης», εκείνης δηλαδή που επιζητά τη συνεργασία και το συντονισμό της Ε.Α.Σ. με τους Οικολόγους-Εναλλακτικούς. Πιθανόν αυτή η απουσία να οφείλεται στο ότι ταυτόχρονα γινόταν συνάντηση των Εναλλακτικών στον Προυσό.

Χαρακτηριστική ήταν η συζήτηση για την πολιτική συγκυρία, που διάρκεσε γύρω στις έξι ώρες. Ακούστηκαν δεκάδες εκτιμήσεις: από μία που περιείχε 94 φορές την λέξη ήττα (και προφανώς κάθε άλλο παρά αναφερόταν στην ήττα του αστισμού) ως μερικές, που μπορούν να θεωρηθούν ασυγκράτητα αισιόδοξες. Το θετικό πάντως είναι ότι η ΕΑΣ κατάφερε όχι μόνο να επιζητήσει αλλά και να συνεχίσει την δουλειά της μετά τις εκλογές, καθώς και το ότι έχει αρχίσει να αντιμετωπίζει αρκετές από τις αδυναμίες της χωρίς να καταφεύγει σε υπερσυγκεντρωτικές λύσεις ή οπασμαδικές ενέργειες.

Το εκτός συζητήσεων σκηνικό είχε ακόμα περισσότερο ενδιαφέρον. Παρόλο που οι Θεσσαλονικιοί οργανωτές είχαν διαλέξει ένα κάμπινγκ με θούρκο αντί για θάλασσα (επιτήδες, υποψιάζομαι, για να μην γίνονται κοπάνες από τις συζητήσεις) και παρόλο που η επίσημη γλώσσα του κάμπινγκ ήταν τα πολωνικά (τόσους πολλούς Πολωνούς τουρίστες είχε...) καταφέραμε να περάσουμε καλά. Είχαμε από ομαδικές εξορμήσεις στις ψησταριές του Λιτοχώρου μέχρι πάρτι υπό τον ήχο (των πικιών) και το φως (της βιντεοκάμερας) του επίτιμου d.j. της ΕΑΣ Γ. Φελέκη. Πιθανώς η διασκέδασή μας να οφείλεται στο αίσθημα ασφάλειας που μας διακατείχε ύστερα από την επίσκεψη το πρωί της πρώτης μέρας του κ. Μαστρογιάννη (ή κάπως έτσι) από την Ασφάλεια Κατερίνης, ο οποίος μας διαβεβαίωσε πως ήταν στη διάθεσή μας και ύστερα από την άρνηση προς τις υπηρεσίες του έστειλε τα περιπολικά του για να μαθαίνει νέα μας. Ίσως να ήταν σε εγρήγορση ο άνθρωπος μιας και είχαν κυκλοφορήσει 5.000 αφίσες σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη με το σύνθημα «Μετά τη νέα Βάρκιζα εμπρός για το νέο Λιτόχωρο»...

Α.Γ.

■ Επειδή πολλοί φίλοι ρωτούν πόσοι και ποιοι συγκρότησαν την νέα κοινοβουλευτική ομάδα των «Πρασίνων» στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ενημερώνουμε:

Η ομάδα ονομάζεται «Πράσινοι στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο», αποτελείται από 30 βουλευτές.

• 3 από το Βέλγιο (1 «AGALEV», 2 «ECOLO»)

• 8 απ' την Ο.Δ. Γερμανίας («Die Grünen»)

• 1 απ' την Ισπανία («Izquierda de los Pueblos») - Βάσκοι

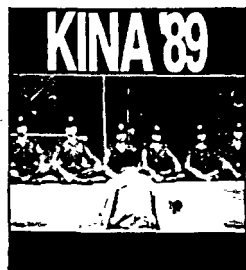
• 8 απ' την Γαλλία («Les Verts») ο ένατος απ' την Κορσική προσχώρησε σ' άλλο γκρουπ («Régionalistes»)

• 7 απ' την Ιταλία (3 «Lista Verde», 1 «Democrazia Proletaria», 2 «Arcobaleno», 1 «Liga Antiproibizionista»)

• 2 απ' την Ολλανδία («Regenboog / Groen-Links»)

• 1 απ' την Πορτογαλία («os verdes») εκλεγμένη με τη λίστα του κομμουνιστικού κόμματος.

Δεν έγινε δυνατή η συνεργασία της «πράσινης» ομάδας των 30 πιο πάνω, με τους «Régionalistes» και τους 4 Δανούς αντικοινοτικούς βουλευτές. Συνεπώς δεν υπάρχει πια η ομάδα του «Ουρανού Τόξου» όπως πιθανόν να τη θυμάστε.

■ Μετά το ειδικό, εκτός σειράς, τεύχος του «Σχολιαστή» για τον κινεζικό «Μάη» του '89, άλλη μια εκδοτική πρωτοβουλία για το ίδιο ζήτημα. Σε ειδικό φυλλάδιο που εκδόθηκε απ' το Σύλλογο Φιλοσοφικής δημοσιεύεται ολόκληρη η συζήτηση που πραγματοποιήθηκε στις 13 Ιουνίου στη Νομική, με πρωτοβουλία του συλλόγου αυτού και της ΕΦΕΕ. Μια από τις λιγοστές αντιδράσεις εκείνων των ημερών, όπως θα θυμάστε...

■ Εκτός από τον νεαρό δόκιμο Π. Γρηγοριάδη, που απ' ό,τι φαίνεται θα λήξει σύντομα η περιπέτειά του (με τόσες απεργίες πείνας που έχει κάνει ο άνθρωπος, κοντεύει να μείνει ο μισός), υπάρχουν κι άλλες περιπτώσεις φαντάρων, που βρίσκονται σε καθεστώς διωγμού ή δυσμενείας, επειδή αρνήθηκαν να συνεργαστούν σε κάποια από τις ουκ ολίγες αντισυνταγματικές δραστηριότητες του στρατοκρατικού μηχανισμού. Μία απ' αυτές

ΚΑΡΒΑΛΙΟ

Ο στρατηγός των γαρυφάλων στην Αθήνα

■ Η παρουσία του Οτέλο Σαράιβα ντε Καρβάλιο στην Αθήνα γέμισε με χαρά τους πολλούς Έλληνες φίλους και υποστηρικτές της δίκαιης υπόθεσής του. Βέβαια, ο θρυλικός στρατηγός της επανάστασης των γαρυφάλων δε χωρά σε προκατασκευασμένα καλούπια, και γι' αυτό δεν έλειψαν και οι προκρούστειες απόπειρες να «αξιοποιηθεί» οποιαδήποτε αποστροφή των λόγων του. Αυτό, όμως, που έχει σημασία, αυτό που μένει, είναι το γεγονός ότι στην αποφυλάκιση του Καρβάλιο έχει μικρό μερίδιο και το τμήμα εκείνο της ελληνικής κοινής γνώμης που δραστηριοποιήθηκε σε επιτροπές, κινησεις και ατομικές στάσεις συμπαράστασης.

Η σκευωρία εναντίον του, όχι μόνο δεν μπόρεσε να αμαυρώσει την εικόνα του «ουτοπιστή» επαναστάτη, αλλά έγινε αφορμή να κινητοποιηθούν όσοι ακόμα και σήμερα αρνούνται τον ρεαλισμό του άμεσα εφικτού.

Τις θέσεις του Καρβάλιο για το ρόλο του σημερινού επαναστάτη απέναντι στα προβλήματα του Τρίτου Κόσμου θα έχουμε την ευκαιρία να ακούσουμε σε εκδήλωση που διοργανώνεται στις 11 Σεπτεμβρίου στο θεατράκι του χώρου «ΕΑΤ-ΕΣΑ» με πρωτοβουλία της Εναλλακτικής Αντικαπιταλιστικής Συσπείρωσης.

Μέχρι τότε σημειώνουμε την ευτυχή σύμπτωση της παρουσίας του Καρβάλιο στην Αθήνα με την έκδοση από το «Στοχαστή» του βιβλίου «Η δίκη του στρατηγού των γαρυφάλων, κατηγορία και υπεράσπιση στο Μονσάντο». Πρόκειται για την ολοκληρωμένη κατάρτιση της δικαστικής σκευωρίας από τον ίδιο τον Καρβάλιο, και αποτελεί ταυτόχρονα διακήρυξη του σταθερού του πιστεύω.

τις περιπτώσεις είναι και του φαντάρου Πέτρου Παπακωνσταντίνου (μέλους του Κ.Σ. της ΚΝΕ). Ο Πέτρος αρνήθηκε πριν ένα περίπου χρόνο για λόγους συνείδησης να υπηρετήσει στο γραφείο πληροφοριών, θεωρώντας (και σωστά) ότι η υπηρεσία αυτή ασχολείται με αντισυνταγματικές δραστηριότητες. Η απάντησή ήταν άμεση. Από υπαξιωματικός έγινε οπλίτης και από την Κω μετατέθηκε στην Λήμνο, όπου υπηρετεί εδώ και έντεκα μήνες. Ενώ στο μεταξύ ολόκληρη η μονάδα του έχει αλλάξει σύνθεση από τις μεταθέσεις, αυτός παραμένει αμετάθετος, παρά το ότι είναι 30 χρόνων και οικογενειάρχης, άτομο δηλαδή με ιδιαίτερες υποχρεώσεις στην Αθήνα.

Δεν υπάρχουν βέβαια πολλά ίχνη, που θα μας έκαναν να ελπίζουμε ότι πρόκειται να βελτιωθούν στο άμεσο μέλλον οι συνθήκες ζωής στον στρατό, ωστόσο με μεγάλη χαρά θα αντιμετωπίζαμε ένα ακόμα σημάδι καλής θέλησης απ' τη μεριά του υπουργείου. Άμυνας, όπως εκείνο στην περίπτωση του Πάνου Γρηγοριάδη.

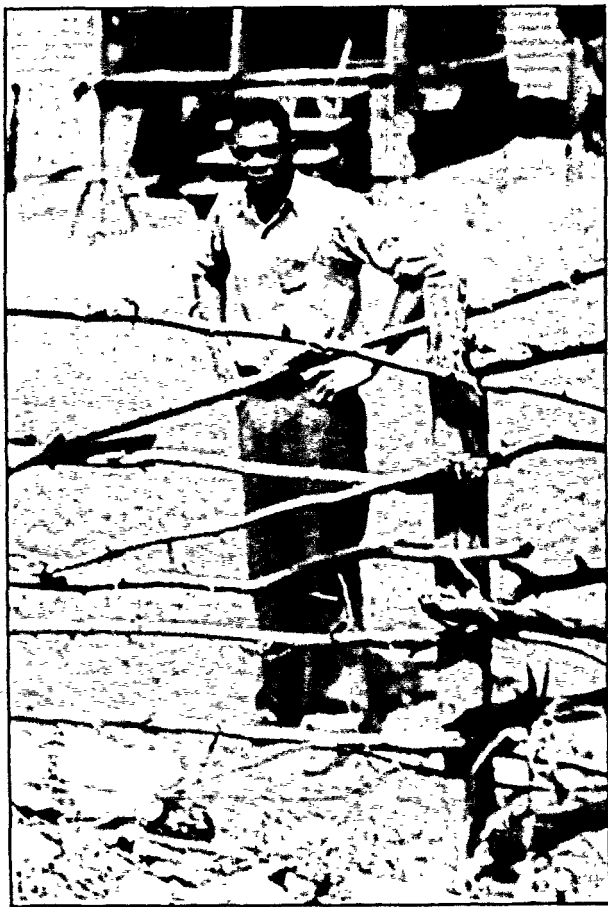
■ «Οι διαδρομές στο κοινωνικό αρχιπέλαγος» συνεχίζονται με το 12ο τεύχος του CONVOY που βγήκε μέσα στο καλοκαίρι. Αναλύονται και σχολιάζονται η συγκυβέρνηση ΝΔ-Συνασπισμού και οι εξελίξεις στην Αν. Μεσόγειο, την Λατινική Αμερική, την Παλαιστίνη και την Κίνα. Για την Κίνα θα πρέπει να σημειώσουμε ιδιαίτερα το άρθρο της Ε. Collotti-Pischel. Συνεχίζεται επίσης η δημοσίευση κειμένων για την ευρω-

παϊκή ολοκλήρωση του '92 και την θέση της Ελλάδας σ' αυτήν, στα πλαίσια ενός πολύ ενδιαφέροντος φακέλου που έχει ανοίξει σε προηγούμενα τεύχη του CONVOY. Τέλος, σημειώνουμε το εκτεταμένο δοκίμιο του Klaus Offe με θέμα τις αντιφάσεις του σύγχρονου κοινωνικού κράτους.

■ «Μου έκανε εντύπωση ένα πράγμα. Στην αρχή οι φιλάθλοι των δύο ομάδων έσπαγαν τα κεφάλια μεταξύ τους, αλλά στη συνέχεια έκαναν μέτωπο εναντίον της αστυνομίας... Άκουσα με τ' αυτιά μου φιλάθλους να ρίχνουν το σύνθημα «Τώρα τέρμα μεταξύ μας, πάμε εναντίον των μπάτσων» συνενώθηκαν και εξαπέλυσαν επίθεση... Πιστεύω ότι οι νεαροί ήρθαν στο γήπεδο με σκοπό να γίνουν επεισόδια». Αυτά απ' τον αττικάρχη Κώστα Τασσάκο όπως γράφτηκαν στην Ελευθεροτυπία (26/8) για τα βίαια επεισόδια στον φιλικό αγώνα Ολυμπιακού-ΑΕΚ.

Πράγματι είναι τομή στην ιστορική παράδοση των ποδοσφαιρικών διενέξεων και σαφώς πιο ενδιαφέρον γεγονός – και κοινωνικά χρήσιμο – όταν οι νεαροί δεν σπάζουν πια τα δικά τους κεφάλια...

■ «Καλοκαιρικά» είναι ο εύγλωττος τίτλος του δελτίου διάλογου και ενημέρωσης που κυκλοφόρησε η Ε.Α.Σ. Το περιεχόμενό του παραμένει επίκαιρο κι ενδιαφέρον, παρά το γεγονός ότι μπήκαμε ήδη στο φθινόπωρο...

ΠΑΝΘΗΡΕΣ

AmeriKKKa

■ Το πτώμα του Χιούι Νιούτον που βρέθηκε στις 22 Αυγούστου σ' ένα δρόμο του Όκλαντ προστίθεται στον μακρύ κατάλογο των δολοφονημένων μαύρων επαναστατών για να υπενθυμίζει ότι η Αμερική δεν ξεχνά να κλείσει τους λογαριασμούς της.

Μια μπλεγμένη υπόθεση ναρκωτικών έγραψαν οι εφημερίδες. Στα ίδια μέρη που ο Νιούτον γνώριζε τόσο καλά, το γκέτο των μαύρων στο Όκλαντ του Σαν Φρανσίσκο. Εκεί που από τα μέσα της δεκαετίας του 60 οργάνωνε τους νεαρούς που παράταγαν το σχολείο, αυτούς που δούλευαν για ένα κομμάτι ψωμί ή έκλεβαν ίσα-ίσα για ν' αγοράσουν πρέζα, τις εξαθλιωμένες νοικοκυρές, τους μαύρους λιποτάκτες...

Συνιδρυτής το 1966 του Black Panther Party και «υπουργός Άμυνας», στρατιωτικός δηλαδή υπεύθυνος ο Νιούτον αποτελούσε στα τέλη της δεκαετίας του 60 ένα από τα σύμβολα του εξεγερμένου γκέτο στο Νητρώιτ, τη Νέα Υόρκη, το Όκλαντ. Έχοντας περάσει μεγάλα διαστήματα στις φυλακές με κατηγορίες (φόνος αστυνομικού, κατοχή-χρήση όπλων, ναρκωτικά) που συνήθως ανατρέπονταν στην συνέχεια, παρέμενε ενεργός πολιτικά χωρίς ποτέ να αποποιηθεί τις ιδέες και τις πρακτικές που ενσάρκωνε η γροθιά μέσα στο μαύρο γάντι, χαρακτηριστικό σύμβολο των Μαύρων Πανθήρων. Οι Πάνθηρες, η αντίθεση στον πόλεμο του Βιετνάμ, το κίνημα κοινωνικών δικαιωμάτων: το αμερικάνικο 68.

Η ευρωπαϊκή αριστερά αντιμετώπισε τον αμερικάνικο ριζοσπαστισμό με αμηχανία, οι μαύροι επαναστάτες μυθοποιήθηκαν και αγιογραφήθηκαν. Οι Πάνθηρες όμως αντλούσαν τη δύναμή τους από το ότι στην Αμερική δεν λειτουργήσαν ποτέ σαν μύθος. Φτιαγμένοι από τα υλικά του γκέτο, ανεργία, κλοπή, ναρκωτικά, τις αιματηρές συμπλοκές που τροφοδοτούνταν από την εξαθλίωση και την ανέχεια κατάφεραν να διατυπώσουν μια ριζοσπαστική πρόταση και να υλοποιήσουν μια επαναστατική πρακτική στηριγμένοι και προσανατολισμένοι στην ίδια την κοινωνική εμπλοκή του γκέτο. Η βία των Μαύρων Πανθήρων δεν αποτέλεσε ποτέ αφηρημένη σύλληψη ή αυτοσκοπό, ήταν απλά ένα μέσο αντιμετώπισης και χειρισμού των καθημερινών προβλημάτων των γκέτο και τις φυλακές της ρατσιστικής μητρόπολης. Για τον Νιούτον από εκεί προήλθε η εκδίκηση – τα αστυνομικά σενάρια έχουν πραγματικά μικρή σημασία.

Ή, για να θυμηθούμε τους στίχους της εποχής: The answer is blowing in the wind...

Δ.Κ.

ΟΛΕΣ ΟΙ ΥΠΟΚΛΟΠΕΣ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ (ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΝΟΜΙΜΕΣ!)

Μια σχεδόν αδιάφορη κοινωνία πληροφορείται σήμερα από πολλές πλευρές πως παρακολουθείται. Μέσω του ΟΤΕ η Εθνική μας ΚΥΠ η Γενική ασφάλεια και άλλοι κυβερνητικοί... φορείς μπορούν να υποκλέπτουν οποιοδήποτε τηλέφωνο, χωρίς μάλιστα κάτι τέτοιο να μπορεί να ανιχνευθεί ή – πολύ περισσότερο – να αποδειχθεί. Παράλληλα, «κοριοί» και λοιποί ηλεκτρονικοί ασύρματοι μηχανισμοί υποκλοπών, μπορούν να εγκατασταθούν από δημοσίους υπαλλήλους ή ιδιώτες στα ΚΑΦΑΟ του ΟΤΕ ή το τηλεφωνικό «κουτί» της πολυκατοικίας σας χωρίς τη μεσολάβηση των επισήμων υπηρεσιών του ΟΤΕ. Επιπλέον είναι γνωστή η «τεχνολογική επανάσταση» στους κοριούς και τις ηχογραφήσεις συνομιλιών σε οποιονδήποτε ιδιωτικό ή δημόσιο χώρο.

Κι όμως αυτό το ασφυκτικό πλαίσιο, δεν τροφοδοτεί το άνοιγμα ενός ουσιαστικού διαλόγου ή πολύ περισσότερο κάποιες ριζοσπαστικές πρακτικές και αιτήσεις, όπως ίσως κάποιος θα ανάμενε.

Στα ερωτήματα όπως: ποιος μπορεί να απολύσει χαφιέδες, να καταστρέφει δίκτυα υποκλοπών, ποιος θέλει – έστω – να περιορίσει τους πανάκριβους μηχανισμούς καταστολής, ποιος διαθέτει το σθένος να συγκρουστεί με τις «συμπαθείς» αυτές συντεχνίες, ποιος σκέφτεται σήμερα κάπως αλλιώς αυτή την κοινωνία, δυστυχώς δεν διατίθενται απαντήσεις.

Η κοινοβουλευτική Αριστερά απ' την πλευρά της φυγομαχεί, δεν διαθέτει από καιρό πλέον το προσόν να ορίζεται κριτικά και αντίπαλα προς το καθεστώς. Αντίθετα προσπαθεί να το διαχειριστεί, να το εκσυγχρονίσει προβάλλοντας θέσεις συχνά αντιφατικές και απλώς ποσοτικά δημοκρατικότερες. Αποκρύπτει, στο κοινοβουλευτικό πλαίσιο που αποκλειστικά έχει περιοριστεί, να τοποθετηθεί ακόμα και στο συγκεκριμένο υπαρκτό νομικό πλαίσιο, βάσει του οποίου διαπράττονται οι «εθνικές υποκλοπές». Ίσως γιατί το ισχύον νομικό σύστημα των «εθνικών» παραβιάσεων και της παρακολούθησης της ζωής, της κοινωνικής μας και πολιτικής δράσης, απορρέει απ' το «Καραμανλικό» σύνταγμα του '75 αλλά καθορίζεται απ' το χουντικό Ν.Δ. 792/71 όπως θα βάσετε αναλυτικά πιο κάτω.

Συνεπώς και για όλους αυτούς τους λόγους, δεν μπορούμε να παραδοθούμε στη διαγραφόμενη συναινετική πορεία προς έναν εξορθολογισμό του συστήματος, κατ' αρχήν των τηλεφωνικών παρακολουθήσεων υπό το προσφιλές πρόσχημα κάποιων λόγων «εθνικής», «κρατικής» ή άλλης «ασφαλείας».

ΠΡΟΣ ΤΙΣ... ΝΟΜΙΜΕΣ ΥΠΟΚΛΟΠΕΣ

Αν οι προηγούμενες κυβερνήσεις Ν.Δ. και ΠΑΣΟΚ και χτες ο υπερβολικός Τόμπρας ή ο πολύς Τσίμας και ο ΚΥΠΠΕΣ του, διέταζαν τα ανά την επικράτεια δίκτυα υποκλοπών, συχνά χωρίς ούτε μια τζίφρα, απλώς προφορικά, ο σημερινός στόχος, το νέο «ιδεώδες», είναι να γίνονται οι υποκλοπές αλλά με νομική κάλυψη, χαρτιά και σφραγίδες, τουλάχιστον όσο αυτές διαρκούν. Διότι αμέσως μετά μπορούν θαυμάσια να πεταχτούν τα χαρτιά και να επανέλθουν οι συνδέσεις στην αρχική τους κατάσταση. Και τελικά ποιος τεχνικός του ΟΤΕ θυμάται αν συνέδεσε σε «παράλληλη ευθεία» τον κωδικό τάδε του δείνα καταναλωτή με την ΥΕΤΕΠΑ, την Ε.Υ.Π., ή όποιο άλλο «εθνικό κέντρο χαφιεδισμού»; Ούτε βέβαια, ως τώρα γνώριζε σε ποια τηλέφωνα αντιστοιχούσαν οι κωδικοί των «ευθειών» και των «σκελών» που γραπτός ή προφορικά εντελόνταν να συνδέει και βεβαίως ούτε τώρα ούτε στο μέλλον – πάλι για λόγους «εθνικής ασφαλείας» – δεν θα γνωρίζει. Ίδού το νέο στεγανό που θέλει να αντικαταστήσει το όργιο παραγωγής κασετών της προηγούμενης κυβέρνησης.

Ο ΠΙΟΝΙΕΡΟΣ κ. ΚΙΟΥΛΑΦΑΣ ΚΑΙ Ο ΤΕΡΜΑΤΟΦΥΛΑΚΑΣ ΜΑΡΑΒΕΛΛΑΣ

Και ενώ επί βδομάδες η βουλή, τα κομματικά επιτελεία ο τύπος και άλλοι εμπειρογνώμονες προσπαθούν να

βρουν μια νέα ισορροπία όπου θα εξασφαλίζεται η απαιτούμενη «νομιμότητα», κανείς δεν αισθάνεται την υποχρέωση να αναφερθεί συγκεκριμένα στο σύνταγμα και τους νόμους και κυρίως στη διαδικασία εφαρμογής τους. Μίας εφαρμογής δηλαδή που θα υπηρετεί ταυτόχρονα και το δικαίωμα του πολίτη και το δικαίωμα του κράτους να του το καταργεί. Διότι έτσι είθισται και στα ανεπτυγμένα ευρωπαϊκά κράτη.

Και επειδή ο' αυτές τις περιπτώσεις ενός αντιφατικού ιδεολογικού κλίματος, κάποιος πρέπει να πιέσει τα πράγματα ώστε το «νέο ιδεώδες» να θεσμοθετηθεί, θρέθηκε ο νέος Γενικός Διευθυντής του ΟΤΕ καθηγητής κ. Κυριάκος Κιουλάφας. Στις 23 του περασμένου Αυγούστου έστειλε στην κυβέρνηση έγγραφο, με το οποίο ζητά να καθοριστούν τα κριτήρια και οι διαδικασίες που θα προσδιορίζουν ποιες θεωρούνται νόμιμες και ποιες παράνομες υποκλοπές. Συγκεκριμένα ο άνθρωπος το έστειλε στο υπουργείο Δ. Τάξης. Θα σκέφτηκε ότι ίσως με τους μπάτσους μπορείς να συνεννοηθείς καλύτερα σε τέτοια θέματα.

Διότι ορθώς ο νέος Γενικός σκέφτηκε ότι οι καιροί είναι πονηροί, άρα δεν μπορεί να συνεχίζει να παρακολουθεί ο οργανισμός που διοικεί 103 τηλέφωνα – όπως ωρύτερα ο ίδιος είχε παραδεχτεί – για λόγους «εθνικής ασφαλείας», χωρίς ένα χαρτί απ' την ΕΥΠ το υπουργείο Δ. Τάξης, το Προεδρία ή κάποιο άλλο τέλος πάντων, για την δική του εν τέλει κάλυψη. Και επιπλέον ο κ. Κιουλάφας – μέσω βοηθού του – πρόεβη σε δήλωση προς τον «Σχολιαστή» την επόμενη μέρα 24/8, ώστε να κάνει περισσότερο «διαφανές» το νομικό και πολιτικό

του πρόβλημα. «Οποιαδήποτε υποκλοπή είναι παράνομη» μας είπε, εκτός απ' τις «εθνικές» (τις 103)... που δεν είναι υποκλοπές, όπως τελικά μας εξήγησε!

Άρα όλες οι υποκλοπές είναι παράνομες... εκτός απ' τις νόμιμες!

Αλλά το αδιέξοδο του κ. Κιουλάφα, απόρροια του ρόλου και της ευαισθησίας του πιθανόν, το 'χει προ εβδομάδων διευθετήσει ο νέος, απ' όλες τις πλευρές – και στην Αριστερά (στον Συνασπισμό δηλαδή) και στο πόστο του αναπληρωτή Γενικού του ΟΤΕ – κ. Κ. Μαραβέλας. Σε συνέντευξή του στην «Ελευθεροτυπία» (13 Ιουλίου) όχι μόνο παραδέχτηκε πως είχε στο παρελθόν υπογράψει σημειώματα – εντολές για «εθνικές παρακολουθήσεις», αλλά επιπροσθέτως μας διαβεβαίωσε πως και στο παρόν και στο μέλλον παρακολουθήσεις ξένων και ντόπιων συνεργατών τους είναι «... μοιραίο, είναι αναπόφευκτο» να συμβαίνουν για λόγους φυσικά «εθνικής ασφαλείας». Κάτι σαν να λέμε πάγια θέση της αριστεράς.

Και φαίνεται πως την κύρια ευθύνη πλέον, επιχειρημάτων και πρακτικών, αναλαμβάνουν για λογαριασμό του «Συνασπισμού» τόσο «ρεαλιστικά» και τόσο καλά διαπαιδαγωγημένα ο' όλες τις προηγούμενες καταστάσεις στελέχη, τα οποία επιτέλους μπορούν να συλλειτουργήσουν με τους κλαδικούς απόστρατους και στρατευμένους της Ν.Δ. και τις αδελφές υπηρεσίες προς όφελος του «εθνικού συμφέροντος».

Χωρίς ίσως τη βαρβαρότητα των στεγανών υπηρεσιών των Ζιάγκα, Τσίμα, Τόμπρα κλπ. που παρακολουθούσαν γκόμενες, γνωστούς και φίλους τους, και αναλάμβαναν μέχρι και τη λεγόμενη βιομηχανική κατασκοπεία για λογαριασμό κρατικών στελεχών ή και ιδιωτών... με το αζημίωτο φυσικά. Απ' αυτή τη σκοπιά προδιαγράφεται μια προφανώς δυσόριστη προοπτική, όσο η επίσημη αριστερά προσγειώνεται στο μοιραίο και στο αναπόφευκτο.

Παρακολουθήσεις λοιπόν «αλλοφύλων» – όπως θα 'λεγε και κείνος ο κ. Πρόεδρος – αλλά και «εθνοπροδοτών» όπως και «τρομοκρατών» αλλά και άλλων κοινών εγκληματιών. Δηλαδή για μια ακόμη φορά, δημοκρατία και κοινωνικά δικαιώματα υποτάσσονται στις ελαστικές έννοιες κράτος, έθνος, δημόσια τάξη, ισχύον καθεστώς, εν τέλει Αστυνομία, μυστικές υπηρεσίες και ο

φαύλος κύκλος κλείνει με την παράδοση αλλά εν ισχύει εξίσωση: Δημοκρατία ίσον περισσότερο Αστυνομία.

ΤΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΑ ΜΑΣ

Όποιος είχε την ευκαιρία να παρακολουθήσει ορισμένες συνεδριάσεις της προηγούμενης Βουλής σχετικά με την ΚΥΠ και τις υποκλοπές (1985-1987) και να μελετήσει το πόρισμα της εξεταστικής επιτροπής για τις υποκλοπές (31.3.88), μπορεί να διαπιστώσει ορισμένες μετατοπίσεις θέσεων με πολύ σοβαρές ίσως συνέπειες. Φυσικά εξυπακούεται ότι πρέπει να μελετηθεί και η πρόσφατη συζήτηση της νέας βουλής (27.7.89) όπου πολλοί είχαν να λένε για κάποιες «νόμιμες» υποκλοπές κάποιων πρεσβειών, κάποιων αλλοδαπών και τρομοκρατών χωρίς κανείς τους να αναφέρεται σε νόμους ή διαδικασίες που θα νομιμοποιούσαν τέτοιες υποκλοπές, άλλοι πάλι αφελείς όπως ο κ. Κύρκος επέμενε πως επί των ημερών της συγκυβέρνησης του κανείς δεν παρακολουθείται – ενώ λίγες μέρες πριν ο κ. Κιουλάφας μιλούσε για 103 «εθνικές» υποκλοπές όπως είπαμε – ο κ. Πάγκαλος φώναζε πως επί ΠΑΣΟΚ ούτε πρεσβείες παρακολουθούσε ούτε κανέναν άλλο, ο κ. Επαμεινώνδας Ζαφειρόπουλος μας ανέλυσε από νομικής σκοπιάς σε δύο σκέλη ποιες είναι οι νόμιμες παρακολουθήσεις, δηλαδή πρώτον εθνικής ασφαλείας, δεύτερον κρατικής ασφαλείας και κοινού εγκλήματος όπως προκύπτει από κάποιους νόμους. Ο κ. Χρήστος Ροδόφυλλος με τον γαλλικό αέρα του, του φώναζε να κατονομάσει αυτούς τους νόμους που επιτρέπουν στον εισαγγελέα να δίνει εντολή υποκλοπής, ο κ. Ζαφειρόπουλος όμως δεν μας πληροφόρησε, απλώς μας παρέπεμψε στις κοινές διατάξεις των καθηκόντων του εισαγγελέως...

Και έτσι η κωμωδία συνεχίζεται.

Όμως αν θυμηθούμε τις προηγούμενες κοινοβουλευτικές συζητήσεις υποκριτικά φυσικά απ' την πλευρά εισηγητών του ΠΑΣΟΚ π.χ. του κ. Κουτσόγιωργα – προεβλήτο η απόλυτη θέση πως σύμφωνα με το σύνταγμα, άρθρο 19 ...*κανείς έλληνα πολίτη δεν παρακολουθείται χωρίς εξαιρέσεις* και «εθνικές» εκπώσεις.

Ομοίως, εννούν από άποψη «αρχών», οι υπόλοιπες πτέρυγες της Βουλής προσπαθούν – και ορθώς – να

αποδείξουν πως ο Κουτσόγιωργας και η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ψεύδονται και παραβιάζουν την συνταγματική αρχή του τηλεφωνικού απορρήτου κ.λπ., κ.λπ.

Είχαμε δηλαδή τότε μια υποχρεωτική και «απόλυτη» αξία πως ήταν το απαραβίαστο της τηλεφωνικής επικοινωνίας του πολίτη την οποία το κράτος, είτε την σεβόταν είτε την καταστρατηγούσε, οπότε κουβεντιάζαμε για την έκταση της παραβίασης. Βέβαια και κείνη η κουβέντα ήταν θεατρική αλλά τουλάχιστον για την Αριστερά τότε που δεν είχε την ευθύνη της συγκρότησης των διοικητικών και άλλων μυστικών μηχανισμών η θέση: κάτω οι υποκλοπές, διαφάνεια στην ΚΥΠ, είχε περισσότερη ενδιαφέρουσα αφού ετίθετο απόλυτα, χωρίς δηλαδή τις σημερινές εκπώσεις όπως προκύπτει π.χ. απ' τις θέσεις Κύρκου στη Βουλή ότι το ΠΑΣΟΚ διπλάσιασε αδικαιολόγητα τις ευθείες από ΟΤΕ προς ΚΥΠ το διάστημα ('81-'88) ενώ οι ξένοι πράκτορες παρέμειναν οι ίδιοι... ή τις ρεαλιστικές απόψεις υποψηφίου ευρωβουλευτού του Συνασπισμού κ. Μαραβέλα που αναφέραμε πιο πάνω.

Όμως τελικά υφίσταται ειδικός νόμος ώστε να αποκτήσει πρακτική νομική σημασία το άρθρο 19 του Συντάγματος που λέει: «το απορρήτο των επιστολών και της καθ' οιονδήποτε άλλον τρόπον ελευθέρως ανταποκρίσεως ή επικοινωνίας είναι απαλύτως απαραβίαστον. Νόμος ορίζει τις εγγυήσεις υπό τις οποίες η δικαστική αρχή δεν δεσμεύεται εκ του απορρήτου δια λόγους εθνικής ασφαλείας ή προς διακρίβωσιν ιδιαιτέρως σοβαρών εγκλημάτων». Και το ανακαλύπτει ο καθένας που μελετάει το φιλο-τομπρικό πόρισμα της υπό τον κ. Ν. Αθανασόπουλο (γνωστό και απ' τα καλαμπόκια) όπου αίφνης μαθαίνουμε πως: «εξακολουθεί να ισχύει το ν.δ. 792/71 και άλλες σκόρπιες συναφείς διατάξεις». Γιατί κανείς βουλευτής ή άλλος παράγων δεν ομολογεί αυτή την πραγματικότητα και δεν μας πληροφορεί τι λέει το ν.δ. 792/71;

ΕΝ ΙΣΧΥΕΙ ΧΟΥΝΤΟΦΑΣΙΣΜΟΣ

Άρθρο 2.1. του 792/71: «Εισαγγελεύς ή οιοσδήποτε ανακριτικός υπάλληλος, εκ των άρθρων 33 και 34 του Κ.Π.Δ. ή άλλη αρμόδια αρχή, οσάκις εν τη εκτέλεσει των καθηκόντων των κρίνουν ότι δια λόγους εθνικής ασφαλείας και δημοσίας τάξεως ή προς διακρίβωσιν απεχθών εγκλημάτων επιβάλλεται η αποδέσμευσis εκ του απορρήτου των δια ταχυδρομείων διαβιβαζόμενων επιστολών, των τηλεγραφημάτων, των τηλεφωνημάτων, των τηλετυπικών μηνυμάτων, και των δια παντός άλλου μέσου ανταποκρίσεων*, δύναται δι' εγγράφου αιτήσεως των προς τακτικών ανακριτών να ζητήσουν την άδειαν αποδεσμεύσεως εκ του απορρήτου... 2. Ο διενεργών ανάκρισιν τακτικός ανακριτής επί περιπτώσεων, περί των η προηγούμενη παράγραφος, δικαιούται να προβεί και αυτεπαγγέλτως εις την αποδέσμευσin εκ του απορρήτου, εκδίδων περί τούτου αιτιολογημένην πράξιν».

Άρθρο 3.1.: «Ο τακτικός ανακριτής... υποχρεούται να εκδώσει αιτιολογημένην πράξιν περί αποδοχής ή απορρίψεως της αιτήσεως εντός 24 ωρών από της λήψεως αυτής».

Άρθρο 4.1.: «Η πράξις του ανακριτού... η επιτρέπουσα την αποδέσμευσin εκ του απορρήτου, ορίζει την χρονικήν διάρκειαν της αποδεσμεύσεως, μη δυναμένην να υπερβεί τις 15 ημέρας, τα αρμόδια όργανα, ως και τα της εκτελέσεως της πράξεως... 2. Παράσιν της αποδεσμεύσεως... δύναται να επιτρέψει ο πρόεδρος των πρωτοδικών τη αιτήσιν... των εν άρθ. 2 αναφερόμενων οργάνων ή του ανακριτού».

Εάν τώρα πάμε στα άρθρα 33 και 34 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας μαθαίνουμε πως αίτηση για την άρση του απορρήτου εν προκειμένω του τηλεφώνου μπορεί να ζητήσει ο κάθε ένας πταισματοδικής, ειρηνοδίκης, χωροφύλακας, μπάτσος έως και ο πρόεδρος κοινόδικης!

Αλλά και σε ειδικές περιπτώσεις και για ορισμένα εγκλήματα μπορούν επίσης να ζητήσουν και οι δημόσιοι υπάλληλοι εν γένει «περί των προβλέπουσιν ειδικοί νόμοι»!

ΛΙΓΑ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΑ

Απ' αυτά τα ανατριχιαστικά που εξακολουθούν να ισχύουν σύμφωνα με το άρθρο 112 του Συντάγματος

* Μπορεί προφανώς να περιληφθούν τα σύγχρονα μέσα: TELE-FAX, on-line, συνδέσεις υπολογιστών, κ.λπ.

ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ / ΓΡ. ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

ΥΠ. ΕΞΩΤΕΡ.

- Ελληνοτουρκικά
- Μειονότητες
- Αμ. Βάσεις
- Ξεν. Πρεσβείες
- ΤΡΕΒΙ

- Ειδικοί αναλυτές
- αρχείο

ΥΠ.ΕΘ.Α

- JUSSMAG
- Προμήθειες Ε.Δ.
- Διαπραγματεύσεις Αμ. Βάσεων
- Α2, ΟΑΣ κλπ.
- Αντικατασκοπεία

- Ειδικοί αναλυτές
- Αρχεία - Φάκελοι
- κατά τόπους στατιωτικό δίκτυο

ΥΠ. ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ

- Έντυπα
- Ραδιοφωνία
- Ξένος τύπος
- Διεθνή πρακτορεία
- ...

- Ειδικοί αναλυτές (υπάλληλοι και της Ε.Υ.Π.)

ΥΠ. ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

- Κρατική ασφάλεια
- Τρομοκρατία
- Αλλοδαποί
- Καταστολή κινήσεων
- Κοινό έγκλημα
- ΤΡΕΒΙ-Ναρκοτικά
- ...

- Ειδικοί αναλυτές
- Φάκελοι-Αρχεία

ΥΠ. ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

- Τελωνεία
- Δίωξη λαθρεμπορίου
- ΤΡΕΒΙ
- Νομαρχίες
- ...

- Ειδικοί αναλυτές
- Αρχεία

ΥΠ.Ε.Ν.

- Λιμενικό
- Δίωξη λαθρεμπορίου
- Ναρκωτικά κλπ.

ΞΕΝΕΣ ΜΥΣΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

- Μοσάντ
- ΒΔΑ
- CIA κλπ.

ΕΥΠ (οδός Κατεχάκη)

- Αντικατασκοπεία
- Κρατική ασφάλεια
- Τρομοκρατία
- Μειονότητες
- ...

- Αρχεία
- Φάκελοι
- Καταγραφή υποκλοπών
- Αναλυτές
- Πράκτορες (Διείσδυση)

ΟΤΕ

ΤΟΠΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ

- Έμμοιθοι πληροφοριοδότες
- ανεξάρτητοι αναλυτές
- ευκαιριακοί χαφιέδες

- Υποκλοπές
- Παρακολουθήσεις
- «Κοριοί» και άλλες εγκαταστάσεις - εκτός επισημού ΟΤΕ

Υποσημείωση

Θεωρώ δεδομένη την κατάρρευση της εικόνας των δεκάδων δημοσίων λειτουργιών στελεχών και συμβούλων που ενεπλάκησαν συνειδητά στην προηγούμενη στεγανή πραγματικότητα στους «ευαίσθητους» τομείς της «εθνικής και κρατικής ασφαλείας».

Έκρινα πως δεν υπήρχε λόγος να ταλαιπωρήσω τον αναγνώστη με τις λεπτομέρειες απ' τις καταθέσεις και τις αποκαλυπόμενες πράξεις «αξιοπρεπών» κυρίων. Όμως είναι χρήσιμο να αντιληφθούμε την έκταση της «άμεσης» συμμετοχής προσώπων στους κρατικούς μηχανισμούς χαφιεδισμού.

Κατά κανόνα η συμμετοχή αυτή είναι απόλυτα συνειδητή και συνοδεύεται από σειρά ωφελημάτων. Μια ιστορία που θα συνεχίζεται...

Το διάγραμμα που παραθέτουμε έρχεται απλώς να υπογραμμίσει - χωρίς να 'ναι «ντοκουμέντο» - την άποψή μας για την ευρύτητα του «χαφιεδισμού», είτε αυτός είναι επιτέδου συμβούλου υπουργείου, είτε είναι ο ταπεινός περιπτεράς και ο θυρωρός σας. Πάντως οι διατάσσοντες τις παρακολουθήσεις ή τις υποκλοπές, οι αναλύοντες και φακελώνοντες τις απόψεις και τις πράξεις σας δεν είναι μόνο οι 100 χαφιέδες της ΕΥΠ και της ΥΕΤΕΠΑ του ΟΤΕ.

Δ.Τ.

ΕΥΠ

ΕΝΤΟΛΕΣ ΥΠΟΚΛΟΠΩΝ
έγγραφοι ή προφορικές

Παρόλληλες ευθείες
υποκλοπών

Μεταφορά παγιδευμένων γραμμών
απ' όλο το δίκτυο

ΚΕΝΤΡΟ ΟΤΕ
Γηροκομείου

ΟΤΕ
(οδός 3ης Σεπτεμβρίου)
■ Ομάδα ΥΕΤΕΠΑ (50 «απόρρητοι»)
■ Αρχείο κωδικών - Υποκλοπών
■ Καταγραφή υποκλοπών

μεταφορά
υποκλοπών
προς ΥΕΤΕΠΑ

κωδικές
εντολές
καλωδιώσεων

• ΤΟΠΙΚΑ ΤΗΛΕΦ. ΚΕΝΤΡΑ
• ΑΣΤΙΚΟΙ ΚΑΤΑΝΕΜΗΤΕΣ
• ΚΑΦΑΟ
Σ' ολόκληρο το δίκτυο του ΟΤΕ

(απ' τις μεταβατικές διατάξεις) συνάγεται πως στην ΕΥΠ, την Γεν. Ασφάλεια και σε χιλιάδες άλλες μικρο-χαφιδικές υπηρεσίες και υπουργεία θα έπρεπε να υπάρχουν χιλιάδες, ίσως και εκατοντάδες χιλιάδες, τέτοιες «ηπιοποιημένες πράξεις» με υπογραφές ανακριντών σύμφωνα με το χουντικό ν.δ. 792/71.

Όμως όχι.

Ως βαθύτατα αντιχουντικό το καθεστώς μετά την μεταπολίτευση του 1974 αγνόησε το γραφειοκρατικό πολυχαφιδισμό του ν.δ. 792/71 και εφήρμοσε συνοπτική διαδικασία. Ασφαλίτες και ΚΥΠίτες, ανώτεροι διπλωματικοί και πολλοί άλλοι σύμβουλοι, με έγγραφα προς την ΚΥΠ ή και απ' ευθείας προς την ΥΕΤΕΠΑ του ΟΤΕ ζητούσαν και ζητούν την υποκλοπή για όλους αυτούς τους λόγους που αναφέρονται στο χουντικό νομοθέτημα. Κράτησαν δηλαδή την ουσία μόνο.

Το ΠΑΣΟΚ φρόντισε να στεγανοποιήσει ακόμα περισσότερο το σχήμα, δηλαδή την Δ/ση Κρατικής Ασφαλείας της Αστυνομίας, στο υπουργείο Δ. Τάξης

στο ΥΠΕΞ, στην ΥΕΤΕΠΑ του ΟΤΕ και φυσικά στην ΕΥΠ διορίζονταν μόνο έμπιστοι άνθρωποι άμεσα εξαρτημένοι απ' την ηγεσία των υπουργείων τους και ταυτόχρονα ΚΥΠίτες – όπως φαίνεται απ' τις μισθολογικές καταστάσεις της ΚΥΠ&ΕΥΠ που ορισμένες ήδη δημοσιοποιήθηκαν.

Έτσι οι «αναλυτές» απ' τα αρμόδια υπουργεία και την αστυνομία ζητούσαν από την ΕΥΠ που 'χε την σταθερή σχέση και τις «ευθείες» με την ΥΕΤΕΠΑ των Γιαννιώτη-Τόμπρα οποιοδήποτε υποκλοπή συχνά μ' ένα απλό τηλεφώνημα, όπως εξ άλλου γίνεται μ' άλλες παρακολουθήσεις και τοποθετήσεις «κοριών» π.χ. σε σπίτια ή άλλους χώρους. Σιγά μη ρωτάνε και δικαστικούς!

...ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Τα μόνα ίσως στοιχεία που μπορούν να βρεθούν και να δείξουν το μέγεθος της υπόθεσης είναι οι εντολές της

ΥΕΤΕΠΑ προς τους περιφερειακούς καταμετρητές με τους κωδικούς και τις παραγγελίες των συνδέσεων, ή μεταφορών ή επανασυνδέσεων. Έτσι το ΒΗΜΑ (30.7.89) σε άρθρο του Νίκου Χασαπόπουλου, μιλάει για 45.980 υποκλοπές απ' το 1974 με πρωτόκολλα, καρτέλλες κ.λπ. Χιλιάδες υποκλοπές για την προ του '81 περίοδο αποδεικνύονται από χαρτιά που βρήκε – μόνο αυτά ήθελε να βρει – η προηγούμενη εξεταστική επιτροπή και προκύπτει απ' το πόρισμά της βεβαίως σχεδόν πάντα τα υπουργεία Προεδρίας, Εξωτερικού ή Εθνικής άμυνας, Δημόσιας Τάξης πληρώνουν τον ΟΤΕ για τις υπηρεσίες τους και εδώ φαίνεται η νοικοκυροσύνη του Θεοφάνη Τόμπρα στη διαχείριση των οικονομικών του οργανισμού.

Εξ άλλου η ιδέα του δημόσιου ή του εθνικού συμφέροντος μετριέται σήμερα με την οικονομική νοικοκυροσύνη και την εισροή πάσης θυσία πόρων για το καλό της εθνικής οικονομίας γενικότερα ή όχι;

Δημήτρης ΤΡΙΜΗΣ

Π. ΣΚΟΤΕΙΝΙΩΤΗΣ:

«Στο όνομα της Εθνικής Ασφάλειας μπορεί να γίνουν τα μεγαλύτερα εγκλήματα»

Στη σύντομη συζήτησή μας με τον βουλευτή Μαγνησίας του «Συνασπισμού», Πάνο Σκοτεινιώτη, που ακολουθεί, γίνεται κατανοητή – έστω και υπογείως – μια διάσταση, κάποιες αντιφάσεις, στις απόψεις του μ' αυτές π.χ. που εξέφρασε ο κ. Μαραβέλας σε συνέντευξή του στην «Ελευθεροτυπία» (13/7) ή με την τοποθέτηση του Α. Κύρκου στη σχετική συνεδρίαση της Βουλής (27/7).

Αναδεικνύεται δηλαδή η αυτοπαγίδευση της Κοινοβουλευτικής αριστεράς στο συνταγματικό και νομικό πεδίο. Ακριβώς το πεδίο που το καθεστώς μπορεί και ανάλογα με τους πολιτικούς και κοινωνικούς συσχετισμούς, να διαστέλλει ή να συστέλλει αρχές, ελευθερίες και δικαιώματα.

Φοβόμαστε πως η δεδομένη διεκυστίνδα γύρω από τους ορισμούς εννοιών όπως «εθνική ασφάλεια», «τρομοκρατία», ή «κοινό έγκλημα» εξελίσσεται αρνητικά για το κοινωνικό κίνημα. Η κοινοβουλευτική αριστερά παραδίδεται, σχεδόν αμαχητί, στα «νέα ιδεώδη» του αστικού φιλελεύθερου συστήματος. Αγνοεί ή θέλει να συσκοτίσει πως η εξουσία σήμερα όσο ποτέ, συγκροτεί έναν στρατηγικό ιδεολογικό λόγο που την εδραιώνει στη διεύθυνση της κοινωνίας και να αναπαράγει το εκμεταλλευτικό ιμπεριαλιστικό σύστημα και τους κατασταλτικούς μηχανισμούς.

Απ' αυτή τη σκοπιά αισθανόμαστε – όπως πιθανόν και να μας θεωρούν – «εθνικά επικίνδυνοι» αφού δεν εννοούμε να τοποθετηθούμε στο πλειοψηφούν εθνικιστικό κλίμα και τα παραληρηματικά σχήματα «ανάδελφοι» εναντίον «αλλοφύλων». Αισθανόμαστε επίσης και «τρομοκράτες» αφού προσπαθούμε να υπερασπιζόμαστε παγίως τους αγώνες και τις αντιστάσεις των λαϊκών τάξεων και των νέων, συχνά βίαιων – όπως και η ζωή τους. Αλλά μπορούμε να αισθανόμαστε ακόμα και «εγκληματίες» όσο δεν θα θεωρούμε «παράνομους» και «αντικοινωνικούς» τα πρεζόνια ή τα φρικιά.

Σχολιαστής: Μπορούμε να μιλάμε σήμερα όπως πολλοί, για «νόμους» ή για «εθνικούς λόγους» τηλεφωνικές υποκλοπές;

Πάνος Σκοτεινιώτης: Δεν νομίζω ότι αποτελεί δόκιμο όρο ο όρος «νόμιμη υποκλοπή» ώστε να ανταποκρίνεται στη Συνταγματική και νομική πραγματικότητα. Στο άρθρο 19 του Συντάγματος θεωρείται απαράβαστο το δικαίωμα της ελεύθερης επικοινωνίας άρα και της τηλεφωνικής. Εισάγει βέβαια εξαίρεση με εγγυήσεις που προβλέπονται απ' το νόμο και πάντα με την έγκριση της δικαστικής αρχής του εισαγγελέα ή κάποιου δικαστικού οργάνου. Συνεπώς, σε καμιά περίπτωση οποιαδήποτε παρακολούθηση ή οποία γίνεται είτε με εντολή της ΚΥΠ είτε με εντολή της Γενικής Ασφάλειας είτε, και πολύ περισσότερο, απ' ευθείας από κάποια υπηρεσία του ΟΤΕ δεν μπορεί να θεωρείται ως μία νόμιμη παρακολούθηση.

Σ.: Πάντως όπως δήλωσε και ο κ. Μαραβέλας μπορούν να γίνουν και πρέπει να συνεχίζουν οι παρακολουθήσεις για «εθνικούς λόγους» να 'ναι νομικά στηριγμένες.

Πάνος Σκοτεινιώτης: Δεν ξέρω πώς ακριβώς εκφράστηκε ο κ. Μαραβέλας. Θέλω να τονίσω ότι στο όνομα των λόγων της «Εθνικής Ασφάλειας» μπορούν να γίνουν τα μεγαλύτερα εγκλήματα και οι μεγαλύτερες παραβιάσεις των δικαιωμάτων και της προσωπικότητας του πολίτη. Διότι η έννοια αυτή, όπως η ιστορία δείχνει, είναι ιδιαίτερα ελαστική.

Και ακριβώς αυτό το νομικό παράθυρο αξιοποίησαν οι μηχανισμοί της ΕΥΠ και του ΟΤΕ για να οργανώσουν το τεράστιο δίκτυο παρακολουθήσεων που σήμερα ερευνούμε.

Άρα σήμερα χρειάζεται η πλέον συστατική ερμηνεία του όρου «εθνική ασφάλεια» και πάντα με την σύμφωνη γνώμη της δικαστικής αρχής. Αυτή είναι η άποψή μας.

Σ.: Πώς θα προκύψει αυτή η «νομιμότητα», ο περιορισμός έστω των φαινομένων;

Πάνος Σκοτεινιώτης: Το κρίσιμο ζήτημα είναι η συγκρότηση κάποιων θεσμών διαφάνειας σ' αυτές τις στεγανές υπηρεσίες... και εκεί δίνει το βάρος σήμερα ο Συνασπισμός. Παράδειγμα, η παλιά θέση του συνδικαλιστικού κινήματος και της Αριστεράς για την αμαρτωλή ΥΕΤΕΠΑ.

Είχαμε από τότε διατυπώσει συγκεκριμένα αιτήματα ώστε στο μέτρο του δυνατού να εμποδίζονται τέτοιου είδους φαινόμενα. Βασικό ζήτημα ήταν η αποστεγανοποίηση της υπηρεσίας αυτής που όπως ξέρετε, απ' το 1981 και ιδιαίτερα από το 1985 ουσιαστικά συγκεντρώθηκε και στεγανοποιήθηκε υπό τον απόλυτο έλεγχο του κ. Τόμπρα.

Σ.: Πώς ακριβώς θα γίνει αυτό;

Πάνος Σκοτεινιώτης: Πρώτα απ' όλα να αποκεντρωθεί και να επιστρέψει σε πρώτη φάση τουλάχιστον στο προ του '85 καθεστώς, και να ενταχθεί στην καθαρά υπηρεσιακή ιεραρχία – εκτός δηλαδή του

απολύτου ελέγχου του Γενικού Διευθυντού του ΟΤΕ – και επιπλέον είναι σημαντικό ζήτημα η από δώ και μπρος διαπαραταξιακή σύνθεση του προσωπικού σ' αυτή την υπηρεσία ώστε να υπάρχουν κάποιες μίνιμουμ εγγυήσεις.

Και πράγματι η νέα διοίκηση του ΟΤΕ πήρε κάποια μέτρα που νομίζω ότι κρίνονται θετικά στην κατεύθυνση που χοντρικά είπα. Και συγκεκριμένα καθορίζει το 24μηνο ως μάξιμουμ παραμονής ενός υπαλλήλου στην εν λόγω υπηρεσία.

Την ίδια θέση έχουμε και για την ΕΥΠ.

Είναι πάγια θέση της Αριστεράς και θα επιμένουμε πολύ ώστε να εξασφαλιστεί ο κοινοβουλευτικός έλεγχος της ΕΥΠ.

Ένα πρώτο βήμα είναι και η απόφαση της Βουλής και της προανακριτικής επιτροπής να επεκταθεί – για πρώτη φορά – ο έλεγχος προς την οδό Κατεχάκη και τα στεγανά της ΕΥΠ. Πράγμα το οποίο μπλοκαρίστηκε στην προηγούμενη βουλευτική περίοδο με ευθύνη του ΠΑΣΟΚ και όπως φάνηκε με την ανοχή της Ν.Δ.

Σ.: Ας περάσουμε όμως και σ' ένα άλλο ζήτημα αρκετά συγκεκριμένο. Όπως ξέρετε η αρθρογραφία του περιοδικού μας στα θέματα της Μουσουλμανικής Μειονότητας, του Μακεδονικού, του στρατού και των Μυστικών Υπηρεσιών, ή του ΝΑΤΟ και των Ελληνοτουρκικών θεωρείται αιρεπτική και άρα συνιστά «εθνικό λόγο» για την βεβαιωμένη παρακολούθησή μας. Πώς το σχολιάζετε;

Πάνος Σκοτεινιώτης: Δεν έχω υπόψη μου αν παρακολουθείται ο «Σχολιαστής», αλλά και με βάση όσα προανέφερα, θεωρώ αστειό αν συμβαίνει, η αρθρογραφία του περιοδικού να συνιστά «εθνικό λόγο» παρακολούθησής σας. Είναι δηλαδή μια δημόσια, μια φανερή πράξη που μπορεί να σχολιαστεί θετικά ή αρνητικά αλλά αυτό σε καμιά περίπτωση δεν δικαιολογεί παρακολούθηση.

Σ.: Μιλήσατε για τη συγκεκριμένη αρθρογραφία μας. Εννοείται πως κάποια άλλη θα επέτρεπε την παρακολούθησή;

Πάνος Σκοτεινιώτης: Όχι βέβαια! Μιλάμε πάντοτε για αρθρογραφία και απόψεις. Είναι εξ ορισμού μια δημόσια και διαφανής πράξη που μπορεί να διαβάσει ο καθένας. Δεν πρόκειται για μυστικό και παράνομο έντυπο.

Σ.: Θα υποστηρίζατε ατομικές ή συλλογικές προσφυγές κατά των μηχανισμών παρακολούθησης;

Π. Σκοτεινιώτης: Τη θεωρώ θετική κίνηση. Κάθε τέτοια πρωτοβουλία υπεράσπισης των δημοκρατικών δικαιωμάτων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας αποτελεί θετική πράξη.

Υπενθυμίζω όμως, απ' την πείρα μου στο πλαίσιο της προανακριτικής επιτροπής πως η υπόθεση δεν είναι απλή.

Μην περιμένουμε έγγραφα και εύκολες αποδείξεις. Δεν θα βρούμε έγγραφη εντολή, π.χ. «παρακολουθείστε τον τάδε, με υπογραφή Α. Παπανδρέου».

Αυτό κάνει πιο δύσκολη την αποστολή μας. Αλλά θα επιμένουμε, θα παλέψουμε.

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΑΥΤΙ ΤΩΝ ΗΠΑ

Την ώρα που όλοι μας έχουμε στραμμένη την προσοχή μας στους κοριοί, το γερμανικό περιοδικό *Spiegel* αποκαλύπτει το παγκόσμιο σύστημα υποκλοπών.

□ Το NSA (National Security Agency), η Υπηρεσία Εθνικής Ασφαλείας των ΗΠΑ διαθέτει σ' όλο τον κόσμο περίπου 100.000 συνεργάτες και έχει ετήσιο προϋπολογισμό 15 δις δολάρια, δηλαδή 2.5 τρις δρχ. Διατηρεί 4.000 σταθμούς εκτός ΗΠΑ, που φιλοξενούνται πολύ συχνά σ' αυτά που οι κομμουνιστές σ' όλο τον κόσμο ονόμαζαν «βάσεις του θανάτου», αλλά τώρα φαίνεται ότι τα 'χουν ξεχάσει.

Στο Bad Aibling της Βαυαρίας π.χ., οι ΗΠΑ εκπαιδεύουν από το 1971 τους λεγόμενους «τρομοκράτες με το σακίδιο». Πρόκειται για πράκτορες που εγκαθίστανται σε φιλικές και εχθρικές χώρες και συμπεριφέρονται σα να 'ναι ντόπιοι: βαυαροί, δανοί, ρώσοι, έλληνες, παλαιστίνιοι, κ.ο.κ. Στο σακίδιο, δηλαδή μαζί τους, μεταφέρουν μια ατομική βόμβα έτοιμη να εκραγεί, και μπορούν να την πυροδοτήσουν πίσω από τις εχθρικές γραμμές, φυσικά μόνο αν λάβουν τη σχετική διαταγή. Όταν πριν λίγα χρόνια διοχετεύτηκαν αυτές οι πληροφορίες από την Αμερική στο δυτικογερμανικό τύπο – στα ψιλά εννοείται – ο φασίστας Στράουζ δήλωσε ότι ακόμα κι αν ισχύει το γεγο-

νός, δεν πρέπει να γίνεται κουβέντα γι' αυτό. Αυτό ήταν αρκετό για να τακτοποιηθεί το ζήτημα.

Αντίθετα, παγκόσμια προβολή πήρε το μπεςτ-σέλερ του πρώην πράκτορα Frederick Forsyth, σύμφωνα με το οποίο ένας «τρομοκράτης με σακίδιο», πράκτορας όμως της KGB, πυροδοτεί μια ατομική βόμβα για να φέρει στην κυβέρνηση της Μ. Βρετανίας το «σοσιαλιστικό» Εργατικό Κόμμα...

Εν πάση περιπτώσει, το Bad Aibling είναι ένας απ' τους σταθμούς υποκλοπών της NSA, κομβικό σημείο ενός αόρατου δικτύου που εκτείνεται σ' όλη τη γήινη σφαίρα. Ποτέ μέχρι σήμερα στην ιστορία της ανθρωπότητας δεν μπόρεσε μια παγκόσμια δύναμη να πετύχει κάτι παρόμοιο: να θέσει υπό παρακολούθηση όλη τη γη. Οι ομιλίες των προέδρων και των υπουργών στα υπουργικά συμβούλια, οι συζητήσεις στα ανάκτορα και τους διαδρόμους, οι οιοποσίες των στρατηγών και τα νυχτοπερπατήματα των πρεσβευτών – όλα καταγράφονται σε μαγνητοταινίες.

Αυτός που ανακάλυψε τη λειτουργία του Bad Aibling με πολλές λεπτομέ-

ρειες για την αμερικάνικη μυστική υπερ-υπηρεσία NSA είναι το γερμανικό περιοδικό *Spiegel* (τ.8, 20.2.89) που κυκλοφόρησε με ειδικό αφιέρωμα «Σ' ακούει κι ο φίλος!» Αυτός ο τίτλος παραπέμπει στο σύνθημα των ναζί: «Πρόσεχε! Σ' ακούει κι ο εχθρός!» Στην πραγματικότητα, υποκλοπές φίλων και εχθρών έκανε φυσικά και ο πρόδρομος της NSA, η μυστική υπηρεσία πληροφοριών των ναζί, δηλαδή το «Forschungsamt-F.A.» («Υπηρεσία Ερευνών») του Χέρμαν Γκέρινγκ. Ίσως μάλιστα για τη δική του ασφάλεια παρακολουθούσε και τις συνομιλίες του ίδιου του Γκέρινγκ και τις κατέγραφε στα «μελανά τετράδια».

Ο λόγος που προκάλεσε αυτή την αποκάλυψη στο *Spiegel*, είναι ότι τα αφεντικά του εξοργίστηκαν όταν ένα «αναγνωριστικό σκάφος» των Αμερικάνων, που ίσως ελλιμενίζεται στη βάση της Σούδας, κρυφακούσε από τη Σικελία τηλεφωνικές συνδιαλέξεις της γερμανικής εταιρίας Imhausen αναφερόμενος στην κατασκευή ενός εργοστασίου χημικών όπλων στη Λιβύη.

Τις πληροφορίες που αντλούν οι μυστικές υπηρεσίες από τις υποκλοπές τις ονομάζουν «απολύτως έγκυρες πηγές». Έτσι, ο Ρήγκαν γνώριζε εξ αρχής πως οι σοβιετικοί αγνοούσαν το γεγονός ότι το νοτιοκορεάτικο κατασκοπευτικό τζάμπο που κατέρριψαν στη Σαχαλίνη το Σεπτέμβριο του 1983 ήταν επίσης επιβατικό και μετέφερε 269 επιβάτες.

Όσο για την τρομοκρατική επίθεση των αμερικάνων εναντίον της Τρίπολης και του Καντάφι προσωπικά, το 1986, κατά την οποία δολοφονήθηκε η κόρη του, οι συνδιαλέξεις ανάμεσα στην Τρίπολη και το «Λιθικό Λαϊκό Γραφείο» στο Ανατολικό Βερολίνο που κατέγραψε η NSA στη Δ. Γερμανία δεν επιβεβαιώνουν τα επιχειρήματα του Ρήγκαν: Από τις συνομιλίες όχι μόνο δεν αποδεικνύεται ότι ο Καντάφι σχεδίαζε τη βομβιστική επίθεση κατά της ντισκοτέκ «La Belle», στο Δ. Βερολίνο αλλά ούτε καν ότι γνώριζε κάτι σχετικά. Ας προσθέσουμε ότι το περιοδικό «Απόρρητο» που εκδίδεται μεταξύ άλλων από τον πρώην πράκτορα Philip Agee δημοσίευσε ενδείξεις ότι πίσω απ' αυτή την επίθεση βρίσκονται αμερικανοί/σιωνιστικοί κύκλοι με στόχο να αποκτήσουν κάποιο πρόσχημα για την τρομοκρατική επίθεση στην Τρίπολη. Κατά τη γνώμη μου σ' αυτή την εκδοχή συνηγορεί και το γεγονός ότι εδώ κι ένα χρόνο γίνεται σ' όλο τον κόσμο πλύση εγκεφάλου μ' ένα ρεφρέν ντίσκο, που το ακούμε κι εδώ σε κάθε μπαρ, τηλεοπτικό ή ραδιοφωνικό σταθμό: «Today we take Manhattan, tomorrow we take Berlin», του Λέοναρντ Κοέν. Όταν η τηλεόραση έδειξε πέσει

αυτό το τραγούδι, στην αρχή προβλήθηκαν σκηνές από την «La Belle» μετά την επίθεση του 1986...

Φυσικά, οι κυβερνήσεις, οι πολιτικοί, οι επιχειρηματίες και οι γκάνγκστερ σ' όλο τον κόσμο επωφελούνται από το «μεγάλο αυτί της Αμερικής». Κατά τη διάρκεια του πολέμου Ιράν-Ιράκ, οι Αμερικάνοι διοχέτευαν πληροφορίες ταυτόχρονα και στους δύο εμπόλεμους, έτσι ώστε να καταστρέφει ο ένας τον άλλο πιο αποτελεσματικά με βόμβες και χημικά όπλα.

Κατά τον ίδιο τρόπο που οι ΗΠΑ στα πολεμικά τους παιχνίδια κατευθύνουν τις ατομικές τους βόμβες πάνω στις μικρές χώρες (και όπως ο Ρήγκαν επιτίθεται στη Γρενάδα και τη Λιβύη) επειδή αυτές οι χώρες αδυνατούν να απαντήσουν, έτσι και η NSA κατευθύνει τη σημαντικότερη λειτουργία της, δηλαδή το σπάσιμο των απορρήτων κωδίκων, προς τις μικρές χώρες του Τρίτου Κόσμου: Ούτε αμερικάνικες ούτε βρετανικές μυστικές υπηρεσίες έχουν κατορθώσει από τη δεκαετία του '40 να αποκρυπτογραφήσουν έστω και έναν σημαντικό σοβιετικό απόρρητο κώδικα.

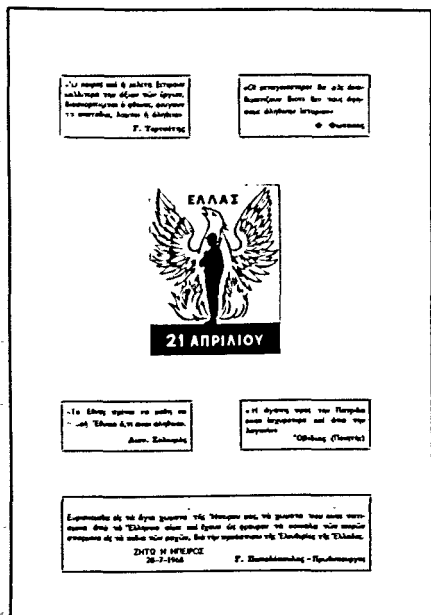
Ας περιοριστούμε προς το παρόν σ' αυτές τις λεπτομέρειες και ελπίζουμε ότι ο Σέρλοκ Χολμς της κάθαρσης κ. Χρήστος Τεγόπουλος δεν θα περιοριστεί μόνο να πληροφορεί τους αναγνώστες της *Ελευθεροτυπίας* για το ακριβές μέγεθος της περιφέρειας στήθους της νυν κυρίας Παπανδρέου (102) αλλά και για άλλες λεπτομέρειες αυτής της εκπληκτικής αποκάλυψης του *Spiegel*. Και όταν με το καλό δημοσιευτούν αυτά τα στοιχεία στην *Ελευθεροτυπία*, και αναλάβει ο γαμπρός της και μέλλον πρόεδρος της Διεθνούς Ένωσης Δικηγόρων Ευάγγελος Γιαννόπουλος να υπερασπίσει μ' αυτά τους κατηγορούμενους υπουργούς, πρωθυπουργό και τον κ. Τόμπρα, τότε μπορούμε ίσως να ελπίζουμε ότι η εξεταστική επιτροπή της βουλής δεν θα ασχοληθεί μόνο μ' αυτά τα 50 ή 300 νούμερα που σκόπιμα αποκαλύφτηκε η παρακολούθησή τους, αλλά και μ' αυτόν τον ολοκληρωτικό οπτικό και ακουστικό έλεγχο που ασκείται και στην Ελλάδα μέσω των «Βάσεων του θανάτου» των ΗΠΑ.

Ρολφ ΠΟΛΕ

Υ.Γ.: Παρόλα αυτά δεν καταλαβαίνω γιατί:

1. όταν μιλάω απ' το τηλέφωνο με την 80χρονη μητέρα μου που ζει στο Μόναχο, ακούγεται σαν να θρискόμαστε μέσα στην ίδια μπανιέρα,
2. το τηλέφωνό μου κόβεται για μια μέρα, μόνο και μόνο επειδή επισκέπτεται την Ελλάδα ο εκλεκτός των διεθνών μονοπωλίων για την περίπτωση που δυνάμωση το κίνημα αντίστασης στη Γαλλία, δηλαδή ο φασίστας Λεπέν (Οκτώβρης 1988).

Ο αμερικάνικος σταθμός υποκλοπών του Bad Aibling (Δ. Γερμανίας)

ΟΙ ΑΕΤΟΙ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

«Τέσσαρες εθνικά επαναστάσεις εδώρησαν κατά την εξηκονταετία αυτήν αι Ένοπλαι Δυνάμεις εις το Έθνος δια την νικηφόρον πορείαν του. Αι επαναστάσεις αιταί είναι:

- α. Πρώτη, η του 1909 (...)
- β. Δευτέρα, η του 1922 (...)
- γ. Τρίτη, η του 1941 (...)
- δ. Τετάρτη, η της 21ης Απριλίου 1967.

Η πλέον διαυγής όλων. Δια τούτο και αναιμάκτος. Τον Απρίλιο του 1967 οι Αετοί των Ενόπλων Δυνάμεων, αι Ένοπλαι Δυνάμεις εν των συνόλων των, δίδουσαι το μέγεθος της αξίας και του υψηλού εθνικού φρονήματός των, έσωσαν το Έθνος εκ της κομμουνιστικής επιβουλής. Την τελευταίαν στιγμήν επέτυχον να το αναλάβουν εκ της ερυθράς νεκροφόρου η οποία το έσυρεν εις τον Άδην και να το αναστηλώσουν εις το ύψος της αναγεννητικής του αποστολής. Δεν είμαι προφήτης. Πιστεύω όμως ότι μίαν ημέραν θα στηθή μεγαλοπρεπής αναμνηστική στήλη της Εθνικής Επανάστασεως. Έτσι, με την ως άνω πλήρη, εξισορρόπησιν της μνήμης του Έθνους, θα καταστή δυνατόν έτι ασφαλέστερον να κατισχύση προς το καλόν της Ελλάδος, η αρχή: Όρθιοι όλοι και ηνωμένοι.»

Θρασύβουλος Τσακαλώτος
(απόσπασμα από το άρθρο
στην εφημερίδα «Βραδυνή», 2.10.1969)

Ο ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΗ

□ Δεν ξάφνιασε κανέναν ο ομόφωνος θρήνος που συνόδευσε τον στρατηγό Τσακαλώτο στην τελευταία του κατοικία. Δεν θα μπορούσε, άλλωστε, να συμβεί διαφορετικά, σε μια περίοδο που οι πολιτικές παρατάξεις περιορίζουν το πεδίο της αντιπαράθεσής τους στη διεκδίκηση ποιος πρώτος «εφάρμοσε» την εθνική συμφιλίωση. Ο Καραμανλής, λένε οι πρώτοι, ήταν ο εμπνευστής της συμφιλίωσης, εφόσον αυτός νομιμοποίησε το ΚΚΕ. Ο Ράλλης, λένε άλλοι, επειδή εισήγαγε το ήπιο κλίμα. Ο Παπανδρέου, απαντούν οι υπόλοιποι, γιατί αυτός αποκατέστησε την εθνική αντίσταση και επέτρεψε την επιστροφή των πολιτικών προσφύγων. Και βέβαια ο Τζαννετάκης διεκδικεί κι αυτός (μαζί με τους Μητσοτάκη-Φλωράκη) τις δάφνες του πρωταθλητή στην εθνική συμφιλίωση.

Ήταν, συνεπώς, φυσικό να θρηνήσουν όλοι οι συμφιλιωτές το χαμό του στρατηγού, ελπίζοντας ότι μ' αυτό τον τρόπο θα κερδίζουν λίγη απ' την ύστερη συμφιλιωτική του φήμη. Όλοι οι πολιτικοί αρχηγοί, όλες οι εφημερίδες μίλησαν για τον «γενναίο στρατηγό» και εξήραν ιδιαίτερα τη γνωστή συνάντησή του με τον Μάρκο Βαφειάδη. Την εποχή, βέβαια, που είχε γίνει αυτή η συνάντηση, ο μόνος που την είχε χαιρετίσει ήταν το ΠΑΣΟΚ, γιατί το εξυμνείτοσε κομματικά, ενώ η Ν. Δημοκρατία είχε αντιδράσει, και το ΚΚΕ στόλιζε τον Βαφειάδη με τα γνωστά κοσμητικά. Είναι μικρό παράδοξο των καιρών το γεγονός ότι αυτή η συνάντηση που σήμερα χαρακτηρίζεται προδορική έγινε ανάμεσα σε δυο «αποστάτες» των παρατάξεών τους.

Σήμερα, πάντως, δεν είναι μόνο ο κ. Παπανδρέου που εξαιρεί τόσο τη γενναιότητα του στρατηγού, όσο και «την τελευταία του μάχη, τη μάχη της εθνικής συμφιλίωσης». Και ο κ. Μητσοτά-

κης αυτό «το σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της εθνικής συμφιλίωσης» ξεχωρίζει από τη σταδιοδρομία του Τσακαλώτου. Αλλά και ο Ριζοσπάστης μεγαλόθυμα αναγνωρίζει ότι «αυτός ο αδιάλλακτος αντικομμουνιστής ένωσε την ανάγκη της εθνικής συμφιλίωσης». Είχε προλάβει βέβαια η Αυγή δημοσιεύοντας τη μέρα του θανάτου του Τσακαλώτου το κείμενο του Τάσου Βουρνά «Ρεμβασμός του Δεκαπενταύγουστου» όπου ο ιστορικός σχολιάζει με αυτοκριτική διάθεση την τότε άρνητική στάση της Αριστεράς απέναντι στη συνάντηση.

Εντύπωση προκαλεί στον προσεκτικό αναγνώστη η παντελής απουσία από τα βιογραφικά που δημοσιεύουν οι εφημερίδες δύο δεκαετιών από τη ζωή του στρατηγού: καμιά αναφορά δεν γίνεται στην εποχή του '60 και του '70. Από την περίοδο που υπηρέτησε ως πρεσβευτής (το 1960), ξαφνικά βρίσκουμε στη χειραψία με τον Μάρκο το 1986. Ο λόγος είναι απλός: κανένα δεν συμφέρει να αναφερθεί στη στάση του Τσακαλώτου κατά τη διάρκεια της δικτατορίας. Κι así ήταν τότε που ο στρατηγός συνέλαβε το μεγαλόπνοο σχέδιο της «εθνικής συμφιλίωσης». Μια συμφιλίωση κάτω απ' τον πειστικό ήχο της ερπύστριδας:

«Υψηλόφρων και αμερόληπτος η Επανάσταση, ευθύς άμα τη εξορμήσει της, διεκήρυξε ότι κύριος μεταξή των άλλων, σκοπός της είναι και η υπεράνω κομμάτων συναδέλφωσις όλων των Ελλήνων, προς λυσιτελεστέραν δια της ενώσεως αντιμετώπισιν του πάντοτε ελλοχεύοντος εθνικού εχθρού, από την θανάσιμον περίπτωξιν του οποίου

* Σε σχόλιο της Αυγής την επόμενη μέρα, ο τίτλος του άρθρου από «ρεμβασμός» έγινε «ρεμβανισμός». Ειρωνεία του δαίμονα, ή υποσυνείδητοι φόβοι του συντάκτη;

μόλις την τελευταία ώρα έσωσε τον εθνικόν κορμόν». Αυτά έγραφε, μεταξύ άλλων, ο συμφιλιωτής μας το 1969, σε άρθρο του περί «ιστορικής μνήμης». Και δεν αρκέστηκε σ' αυτά. Φρόντισε να εκδώσει βιβλία για τα Δεκεμβριανά και τη Μάχη του Γράμμου, όπου δίπλα στις ιστορικές του μαρτυρίες περιέλαβε ξεκάρφατες εμετικές κολακίες για τους συνταγματάρχες, με μόνο προφανή σκοπό να δηλώσει την νομιμοφροσύνη του: «Σαν πρόλογο και σαν σύνδεσμο στην εξιστόρηση της τελικής αναμετρήσεως του Έθνους μας προς τον τελευταίο επιτιθέμενο ή υπονομεύοντα εχθρόν, παραθέτω όσα ένας φλογερός πατριώτης, ένας ακούραστος αγωνιστής, ο Στρατηγός κ. Στ. Παττακός ετόνισε...» Αλλά και για όποιον δεν κατάλαβε ο Τσακαλώτος επαναλαμβάνει: «Και επακολούθησαν αι γεμάται πατριωτισμόν και ανθρωπιά πνεύματος και ψυχής κάτωθι υποθήκαι του μεγάλου πατριώτου και Κρητός κ. Στ. Παττακού...» (Θ. Τσακαλώτος, «Γράμμος», Αθήναι, Ιούλιος 1970, σελ. 10). Και así να μην έφταναν όλα αυτά, η πρώτη σελίδα του ίδιου βιβλίου εικονογραφείται από το απριλιανό «πουλί» και πέντε αποφθέγματα μεγάλων ανδρών: του Γ. Τερτσέτη, του Φ. Φωτάκου, του Διον. Σολωμού, του Οθιδίου, και του ... Γ. Παπαδόπουλου.

Σπεύδω να συμφωνήσω ότι η στάση του Τσακαλώτου δεν πρέπει να μας εκπλήσσει: απλώς ακολούθησε τη μεγάλη πλειοψηφία των στρατιωτικών και αγκάλιασε την χούντα. Βέβαια οι κολακίες ενός αρχιστράτηγου προς τους πολύ νεώτερους συνταγματάρχες δεν συμφωνούν και πολύ με την εικόνα του «γενναίου πολεμιστή» (Α. Παπανδρέου, Αθ. Κανελλόπουλος), αλλά αυτό έχει μικρή σημασία. Εκείνο που αξίζει να σημειωθεί είναι ότι δε θρέθηκε κανείς μέσα στον πολιτικό κόσμο που

να πάρει τις αποστάσεις του από τον φιλοαπριλιανό συμφιλιωτή. Κι αυτό γίνεται σε μια περίοδο που τα κόμματα αλληλοκατηγορούνται ότι έχουν στις τάξεις τους όχι υποστηρικτές αλλά έστω και απλούς φοβισμένους χειροκροτητές της χούντας.

Η σκοπιμότητα της «εθνικής συμφιλίωσης» κλείνει τα μάτια. Πώς αλλιώς να ερμηνευτεί η φλογερή δήλωση του κ. Αλευρά: «Μια ψυχή, κορυφή της Ελληνικής Πατρίδας έπεσε με το θάνατο του στρατηγού Θρασύβουλου Τσακαλώτου. Παντοντεινός(;) και ανυποχώρητος(;) μαχητής των δικαίων της χώρας και ενδοτικός μόνο στο μεγάλο σκοπό να ταφούν με τις ιστορικές πρωτοβουλίες του τα εμφύλια μας μίσση...» Όπως αποδείχτηκε ήταν κι αυτού ενδοτικός ο στρατηγός... Όσο για τον κ. Αλευρά, που υπερηφανεύεται για το αγωνιστικό του παρελθόν, όταν δηλώνει «είχα τη μεγάλη τύχη της φιλίας μαζί του», δεν μπορεί να επικαλεστεί άγνοια για το απριλιανό φλερτ του στρατηγού. Μόνο η άμεση πολιτική σκοπιμότητα να πλασαριστεί κι αυτός στην πρώτη γραμμή των συμφιλιωτών μπορεί να συσκοτίσει τόσο τη μνήμη και την κρίση του.

Μ' αυτό τον ομόφωνο θρήνο, ο υμνητής της χούντας περνάει στο πάνθεον της ελληνικής ιστορίας με τις δάφνες του συμφιλιωτή. Η περίπτωση είναι ασήμαντη και θα 'ταν ανάξια να σχολιαστεί, αν δεν ήταν ταυτόχρονα τόσο χαρακτηριστική γι' αυτή την πολιτική που όλοι διεκδικούν την πατρότητά της: την εθνική συμφιλίωση. Δύο μέτρα και δύο σταθμά, επιλεκτική μνήμη και ξαναγράψιμο της ιστορίας, όχι από τους νικητές ή τους ηττημένους του εμφύλιου, αλλά από τους σημερινούς νικητές.

Δημήτρης ΨΑΡΡΑΣ

Η ΧΟΕΣΙΝΗ

■ Λίγες μέρες πριν ανακαλύψει την... εν κρυπτώ πορεία του Γιάννη Μπανιά πως το Συνασπισμό, η «Πρώτη» είχε αναλάβει να προβάλλει πλουσιόπαροχα τα στελέχη εκείνα του ΚΚΕ εσ.-Α.Α. που υποστηρί-

ζουν δημόσια την ένταξη του κόμματός τους στη «Μεγάλη Αριστερά». Μέσα σε ένα και μόνο φύλλο (10/7), αφιερώνεται έτσι περισσότερος χώρος στο ΚΚΕσ.-Α.Α. απ' ό,τι σε ολόκληρη την προεκλογική περίο-

δο: τρισέλιδη συνέντευξη του Ν. Μπίστη, προβεβλημένη στην πρώτη σελίδα υπό τον εύγλωττο τίτλο «όχι μόνο αναγκαστική αλλά και θετική, η κυβερνητική λύση» και συνοδευόμενη από τετράσπλιτο άρθρο για το «Φόρουμ της Αριστεράς» που προτείνει ο Ν. Φίλης. Την ίδια στιγμή, βέβαια, η κυρίαρχη άποψη μέσα στο «Εσωτερικό» (συγκέντρωσε τουλάχιστον το 80% στο τελευταίο Εθνικό Συμβούλιο) αποτελεί στην καλύτερη περίπτωση κάτι μίζερα μονοστηλάκια. Περίεργη αλήθεια «δημοκρατική ευαισθησία» για τις απόψεις κάποιων «διαφωνούντων»: φαντάζεστε ποτέ την «Πρώτη» να δημοσιεύει τρισέλιδη συνέντευξη του κ. Κάπου;

■ «Νέα ευθεία βολή κατά των πολιτικών επιλογών του Συνασπισμού» εξαπέλυσε ο βουλευτής του κ. Κάππος (25/7) παρακάτω, το ίδιο μονόστηλο διευκρινίζει ότι «μιλώντας στο ραδιοσταθμό «94,4», ο κ. Κάππος κατηγορήσε ουσιαστικά το Συνασπισμό ότι αντί να παλεύει για τον κοινωνικό μετασχηματισμό «παλεύει ουσιαστικά για να διαρθρώσει τον καπιταλισμό», εννοώντας προφανώς τη στήριξη και τη συμμετοχή στην κυβέρνηση της Ν.Δ.».

Την ίδια μέρα και για το ίδιο ζήτημα, η συμπολιτευόμενη «Ελευθεροτυπία» έχει τελείως άλλη γνώμη: «Κάππος: Σημαντική η κήρυξη» αναφέρει ο τίτλος του (ακόμα μικρότερου) μονόστηλου, συνοδευόμενο και από το παρακάτω απόσπασμα των σχετικών δηλώσεων: «προσπαθούμε δηλαδή να καθάρουμε την πολιτική ζωή από τα σκάνδαλα του ΠΑΣΟΚ. Κι αυτό είναι κάτι σημαντικό, που πρέπει να σημειωθεί αναφορικά και με τη σημερινή επέτειο».

Όποιος αναρωτιέται τι ακριβώς είπε ο βουλευτής του ΚΚΕ, θα πρέπει μάλλον να περιοριστεί σε εικασίες. Ο «πλουραλιστικός», κατά τα άλλα, Τύπος της «νέας εποχής» μας δε φαίνεται να χωράει και πολύ τους εφ' όλης της ύλης αντιρρησίες - του αρκούν στο ρόλο του μαϊντανού για τα κάθε λογής συναινετικά του σε-νάρια...

■ Φωτογραφία έγχρωμη στις πρώτες σελίδες όλων των εφημερίδων. Ο 27χρονος Πολωνός, που σκότωσε την προηγούμενη έναν καταστηματούχο, ταλαιπωρημένος από το

τρέξιμο για να γλιτώσει τη σύλληψη, με πρόσωπο γεμάτο αγωνία κι ίσως ενοχές. Μαντεύεις ότι είναι δεμένος πισθάγκωνα με χειροπέδες. Δίπλα του ο αστυνομικός, θλοσυρός, με εφαρμοστό μακό και μπράτσα «Σβαρτσενέγκερ», χρησιμοποιεί μια λαβή, που μοιάζει με κεφαλοκλειδώμα «συγκρατώντας βίαια το δράστη», όπως γράφει η λεζάντα της «Ελευθεροτυπίας». Για όσους πέρασαν από το ελεύθερο λεγόμενο ρεπορτάζ, είναι προφανές τι κάνει ο αστυνομικός: Προσπαθεί να σηκώσει το κεφάλι του δράστη και να το κρατήσει όρθιο, παρά τη θέλησή του, για να τον φωτογραφίσουν οι επαγγελματίες και να θγάλουν το ψωμί τους», πουλώντας τη φωτογραφία στις εφημερίδες. Στο πίσω μέρος της δημοσιογραφικής ταυτότητας υπάρχει μια παράκληση προς τις αρχές: να διευκολύνουν το δημοσιογραφικό έργο. Αστυνομικοί, δημοσιογράφοι και φωτορεπόρτερς ας το ξανασκεφτούν. Άραγε η στάση του αστυνομικού της φωτογραφίας συνιστά διευκόλυνση του δημοσιογραφικού έργου; Μήπως είναι καιρός πια να αναθεωρήσουμε και αυτό που αποκαλείται «δημοσιογραφικό έργο»;

■ «Με την σωστή αγωγή και τις εξετάσεις που απαιτούνται για τον καθορισμό και την εξουδετέρωση των αιτίων της ακαρπίας του ζευγαριού, το πολυπόθητο παιδί δεν θα αργήσει να έλθει...» ήταν η λε-

ζάντα κάτω από την φωτογραφία ενός όμορφου μπόμπιρα με μελαγχολικό βλέμμα, που συνόδευε ένα άρθρο για τα άτεκνα ζευγάρια στην κυριακάτικη έκδοση της ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ της 13 Αυγούστου. Για όσους αναγνώρισαν τον εικονιζόμενο ήταν ένα μακάθριο σοκ, μια κι ο εν λόγω μικρούλης είχε άλλα προβλήματα και σίγουρα καμία σχέση με το θέμα του άρθρου. Ο μελαγχολικός πιτσιρικάς ήταν βλέπετε ο μικρός Βογιατζή και του δολοφονημένου Μιχάλη Πρέκα...

■ «Ο Μπανιάς υπέρ του συνασπισμού» μας πληροφορεί ο τίτλος τετράσπλιτο άρθρου της Α. Ψιλοπούλου στην «Πρώτη» της 14ης Ιουλίου. Διαβάζοντας ωστόσο το ίδιο το άρθρο, ο αναγνώστης πληροφορείται πως «ο κ. Μπανιάς στην εισήγησή του δεν θα υποστηρίξει ανοιχτά αυτή την πρόταση [της συνεργασίας με το Συνασπισμό], αλλά θα αφήσει ανοιχτό το θέμα πιθανών συνεργασιών με δυνάμεις εντός και εκτός του Συνασπισμού». Δεδομένου ότι η θερμοκρασία εκείνων των ημερών κυμαινόταν σε μάλλον φυσιολογικά επίπεδα, η τάση της μετατροπής των ευσεβών πόθων σε «γεγονότα» μέσω της έντυπης προβολής τους (κι άντε μετά εσύ να διαψεύσεις...) Η στήλη πάντως προτείνει την απονομή σχετικού βραβείου δεοντολογίας στον αρμόδιο συντάκτη ύλης.

SCRIPTA MANENT

«Κι απ' τα κανόνια ανάμεσα, προβάλλανε "έμποροι"»

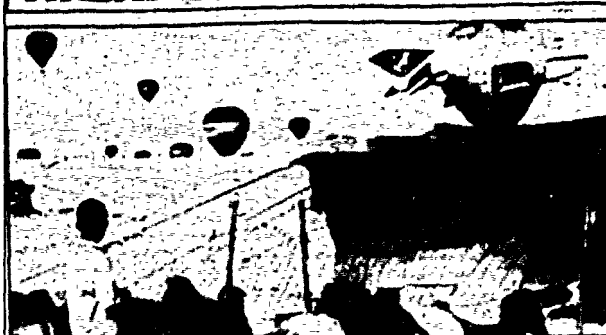
Μπ. Μπρεχτ

■ «Οικονομικές κυρώσεις κατά του κινεζικού λαού» ο τίτλος του ολοσέλιδου άρθρου της Σώτης Τριανταφύλλου στην «Πρώτη» της 5ης Ιουλίου μας φέρνει στο νου γνώριμες εικόνες από ανάλογα δημοσιεύματα - στο «Έθνος» και το «Ριζοσπάστη» του 1981-2 για τα πολωνικά, στο Economist, τη Wall Street Journal και τους Financial Times όταν επρόκειτο για τα μέτρα κατά της Ν. Αφρικής. Το ίδιο το άρθρο θέβαια πολύ απέχει από τα παραπάνω, μια κι είναι φοβερά κακογραμμένο και άπιστευτα αντιφατικό: ακόμα κι ο πιο καλοπροαίρετος αναγνώστης θα μείνει στο τέλος με την απορία αν «οι ξένοι επενδυτές, για λόγους που υπαγορεύονται από τα μακροπρόθεσμα σχέδια της Δύσης, φρενάρουν τη δραστηριότητα που είχαν αρχίσει να αναπτύσσουν» ή αν αντίθετα «10 απ' τους 60 επενδυτές με έδρα το Χονγκ Κονγκ παραδέχτηκαν πως οι σφαγές δεν αφορούσαν τα ωραία τους λεφτά και αποφάσισαν να συνεχίσουν τις δουλειές τους σε να μη συμβαίνει τίποτα» θα αναρωτηθεί πως είναι δυνατό «οι Δυτικοί ηγέτες [να] πιέζουν την Κίνα με το παλιό δοκιμασμένο μέσο των οικονομικών κυρώσεων», τη στιγμή που «οι ΗΠΑ δεν είναι διατεθειμένες να απομονώσουν την Κίνα, όπου πουλάνε ό,τι έχουν ευχαρίστηση κι ό,τι ευγενώς [sic] περισσεύει» το ίδιο άξιον απορίας παραμένει το γεγονός ότι «ο νέος ηγέτης Ζιάνγκ Ζεμίν είναι αποφασισμένος να διαλύσει κάθε υποψία ελεύθερης οικονομίας», ενώ την ίδια στιγμή «ο Ντενγκ Χιάο Πινγκ, τρομοκρατημένος μήπως η χώρα του ξαναγυρίσει στην κλειστούρα, εναποθέτει τις ελπίδες του στο Σίτι και σε όσους επηρεάζονται από τις Ηνωμένες Πολιτείες». Μέσα στην τόση ασυναρτησία, τα ιστορικά λάθη που βρίθουν μέσα στο κείμενο, το έντονο αντι-κινεζικό σύνδρομο που το χαρακτηρίζει καθώς και μια σειρά, τερατώδεις λεκτικές κατασκευές (του τύπου «δεύτερες ύλες» - σ' αντιδιαστολή προς τις... πρώτες!) αποτελούν απλές παρωνυχίδες.

Το πρόβλημα που μας έκανε ν' ασχοληθούμε με το εν λόγω άρθρο, ωστόσο, δεν εντοπίζεται στο όλο αλαλούμ που περιγράψαμε - ούτε το πρώτο γαρ, ούτε το τελευταίο πόνημα του είδους. Βρίσκεται στην άποψη που συμπυκνώνεται στις τελευταίες σειρές του, διατυπωμένη με ανατριχιαστική καθαρότητα: «Η αλθανοποίηση μιας τόσο μεγάλης δύναμης δεν μπορεί να φέρει κανένα δώρο στον κόσμο. Αντίθετα, μια σχετική ευημερία, που σε κάποιο βαθμό εξαρτάται από τη φιλελευθεροποίηση του εμπορίου, δίνει μια ευκαιρία αποασιατικοποίησης, μια ευκαιρία γνωριμίας με το υλικό σύμπαν [sic], όπου τουλάχιστον μπορεί κανείς να διαλέγει τους δικτάτορες του και να διακρίνει μια εικόνα «Μάρλμπορο» από μια εικόνα «Κάμελ». Και τέλος, να φωνάζει, άλλο αν κανείς δεν τον ακούει». Παραβλέποντας τα περί «αποασιατικοποίησης» (μίλησε κανείς για ρατσισμό;), μένουμε έκθαμβοι μπροστά στη χρησιμοποίηση του παλιού σταλινικού επιχειρήματος περί «επιλογής δικτατόρων» για να δικαιολογηθεί η ρεαλπολιτική των τραπεζίτων της Δύσης. Και να σκεφτεί κανείς ότι ακριβώς ένα μήνα πριν, η Πρώτη είχε γράψει πρωτοσέλιδο για «Εγκλημα στην Κίνα». Ήταν τότε που τα πολυβόλα ηχούσαν στην Πλατεία Τιέν Ανμέν και οι ανάγκες της κυκλοφορίας επέβαλλαν την επίδειξη μιας κάποιας ευαισθησίας (το κάλο του Τσερνομπίλ που σφειλόταν στη «δυτική παραπληροφόρηση» είναι, εξάλλου, αρκετά πρόσφατο...) Τώρα που ο θόρυβος καταλάγιασε πια, μπορούμε να ξαναγυρίσουμε στον καθημερινό μας «ρεαλισμό». Business as usual...

Τάσος ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΓΩΝΑΣ ΜΕ ΑΛΕΞΙΠΤΩΤΑ!

ΑΡΑΝΤ, 12. Ένας μικρός Ισραηλινός βοσκός, παρακολουθεί έναν αγώνα που ίσως ποτέ δεν έχει ξαναδεί. Πρόκειται για έναν πρωτότυπο αγώνα που έγινε στην έρημο Νέγκεβ και στον οποίο συμμετείχαν 14 χώρες με 60 αλεξίπτωτα.

Ρεκόρ του «Ελεύθερου Τύπου» στις 12/7: Μέσα σε τρεις αράδες κατόρθωσε να μεταμορφώσει τα αερόστατα σε αλεξίπτωτα δυο φορές και να εισαγάγει τον νέο όρο «ισραηλινός βοσκός». Ο ανώνυμος λεζαντογράφος (ή μάλλον μεταφραστής) δεν ήθελε φαίνεται να χρησιμοποιήσει τον όρο «παλαιστίνιος» σε μια είδηση που δεν έχει να κάνει με μπόμπες, τρομοκρατίες, Αμπού Νιντάλ κλπ.

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΩΝ ΕΜΜΗΝΩΝ

Πέρασε και της Παναγίας. Πέρασε και το προσκύνημα του Καραμανλή στην Τήνο, θάφτηκαν και οι νεκροί της ασφάλτου, κήκαν και τα δάση, θρήκε και η βουλή κάτι να πει για το σοβαρό εθνικό θέμα των πυρκαγιών. (Αλήθεια ο νόμος περί ευθύνης Υπουργών για τα δάση δεν ισχύει ή αυτό πια δεν είναι σκάνδαλο;) Και όλα δείχνουν πως τα πάντα κινούνται ομαλά σ' αυτήν τη χώρα που οι αριστεροί υπουργοί της, δίνουν ζωντάνια και φρεσκάδα στη δεξιά. Πάντως ένα πράγμα παραμένει σταθερό και αναλλοίωτο στον τόπο μας. Η παρθεσία της Παναγίας. Τα εκατοντάδες πανηγύρια του δεκαπενταύγουστου και η αμείωτη κοσμοσυρροή, δείχνουν πως η λατρεία αυτής της μη-θεότητας αλλά και μη-αγίας (το παν-αγία είναι προσφώνηση όπως και το κεχαριτωμένη) είναι ένα φαινόμενο μοναδικό στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του καθενός, όπως και ο καθένας διαμορφώνει την προσωπικότητα της θρησκευτικής πολιτικής του αναφοράς, ανάλογα με τις ελλείψεις του και τις ανάγκες του. Όπως και να είναι όμως ένα πράγμα δεν έχει αμφισβητηθεί από τους σοφούς πατέρες της θεολογίας. Η Μαρία ανήκε στο γυναικείο φύλο. Δηλαδή είχε όλα τα χαρακτηριστικά και λειτουργίες του γυναικείου κορμιού, που σίγουρα οι παρατηρητικοί άντρες θα έχουν προσέξει. (Για τις γυναίκες δεν χρειάζεται παρατηρητικότητα αλλά υγιεινή). Μ' άλλα λόγια: Η Παναγία είχε «δύσκολες μέρες». Είναι γνωστό σχεδόν σ' όλους πως αν μια γυναίκα δεν έχει περίοδο δεν μπορεί να γονιμοποιηθεί. Σωστά θα βάλει κανένας το ερώτημα, τι μ' ενδιαφέρει εμένα (και πολύ παραπάνω τους ενδεχόμενους αναγνώστες αυτού του κομματιού) αν η Παναγία είχε περίοδο. Μα είναι απλό. Αν είχε περίοδο, τότε γιατί δεν έχει μπει κι αυτή στα αντικείμενα της λατρείας της Χριστιανικής Εκκλησίας, όπως έχουν μπει ένα σωρό λείψανα αγίων; Και για να μην μιλήσουμε για το Τίμιο Ξύλο που στο κάτω κάτω της γραφής ήταν φριχτό σύμβολο θασανισμού και θανάτου. Αν δεν είχε, που σημαίνει πως ήταν στείρα, τότε πώς ενσαρκώνεται ο «Λόγος»;

Στην Καινή Διαθήκη είναι εντυπωσιακό, για το πόσο διακριτικά αναφέρονται οι Ευαγγελιστές για την μητέρα του Ιησού του Ναζωραίου. Οι επιστολές του Παύλου την αγνοούν εντελώς. Το κατά Μάρκον Ευαγγέλιον δεν λέει τίποτα για τη γέννα του Χριστού. Ο Ματθαίος πρώτος και μετά ο Λουκάς, αναφέρονται μόνο στη γέννηση και τα παιδικά του χρόνια. Στον Ιωάννη οφείλουμε την περιγραφή της παρουσίας της Μαρίας στον «Εν Κανά Γάμον» και στη Σταύρωση. Θα νόμιζε κανένας, πως υπάρχει μια σκευωρία σιωπής γύρω από το πρόσωπο της Μαρίας που κάνει ακόμα πιο δύσκολη την ερμηνεία της καθολικής λατρείας που απέκτησε μέσα από τους αιώνες, τόσο στην Ανατολική όσο και στην Δυτική Εκκλησία, η Θεοτόκος.

Η Παναγία είναι πανταχού παρούσα και αναμφισβήτητη η ύψιστη βεντέτα των πιστών. Εξοβελισμένη από την Αγία Τριάδα (Πατήρ Υιός και Άγιο Πνεύμα), απαρνημένη από τον ίδιο της το γιο, (ΙΩΑ. Κεφ 2-4 Τι εμοί και σοί γύναι;) υπάρχει μόνο σε δυο λειτουργίες: Βρεφοκομούσα ή θρηνούσα. Δηλαδή υπάρχει σε σχέση με τις υπηρεσίες που προσφέρει και όχι σε σχέση μ' ένα δικό της έργο ή με μια δικιά της

αποστολή. Εκεί όμως που το πράγμα γίνεται φοβερά περίεργο είναι με τ' αδέρφια και τις αδερφές του Χριστού. Αναφέρονται αρκετά συχνά στην Καινή Διαθήκη. Από τον Μάρκο (Κεφ. 6-3) μαθαίνουμε και τα ονόματα των αγοριών. Ήταν ο Ιάκωβος, ο Ιωσήφ, ο Ιούδας και ο Σίμωνας. Τα ονόματα των κοριτσιών δεν αναφέρονται.

Η Ορθόδοξη, Καθολική και Προτεσταντική Εκκλησία, έχουν διαφορετικές ερμηνείες, για τ' αδέρφια του Χριστού ανάλογες με τις δογματικές τους ανάγκες. Το ίδιο όμως το εδάφιο του Μάρκου δεν αφήνει κανένα περιθώριο παρερμηνείας. Είναι στη Ναζαρέτ, που τον Χριστό τον ήξεραν από μικρό παιδί, ήξεραν την οικογένειά του και οι αδελφές του ήταν ακόμα εκεί. Η επιβεβαίωση έρχεται από τον ίδιο τον Χριστό (ΜΑΡΚ. Κεφ. 6-4 Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενέσι καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ). Ήταν μάλιστα τέτοια η τσαντίλα του Χριστού που δεν έκανε εκεί κανένα θαύμα.

Το ότι είχε λοιπόν και άλλα παιδιά η Παναγία, αποδεικνύει τον κανονικό της κύκλο και είχε

γεννήσει τουλάχιστον επτά παιδιά. Επτά παιδιά και παρθένα κανένας θεολόγος δεν μπόρεσε να το υποστηρίξει. Η λύση βρέθηκε με ερμηνείες που τα παιδιά δεν ήταν ακριβώς παιδιά. Και βέβαια όταν υπήρχαν οι μεγάλοι στοχαστές του Χριστιανισμού, δεν μπορούσαν να δεχτούν την παράνοια του δογματισμού. Ο άγιος (των Καθολικών) Θωμάς Ακουίνάτος αρνείται στην Μαρία το δικαίωμα και το προνόμιο (;) της αιώνιας παρθεσίας. Αλλά και ο δικός μας ο Άρειος, περίπου μια χιλιετία νωρίτερα, υποστήριξε πως ο γιος του Θεού «κτίσμα ήταν κι αυτός» «μή γεννηθείς εκ του πατρός... Οὐκ ἦν πρὶν γεννηταί, ἀλλ' ἀρχὴν τοῦ κτίζεσθαι ἔσχε κι αυτός». Ήταν τέτοια η επίδρασή του που χρειάστηκε μια ολόκληρη Σύνοδος για να τον αναθεματίσει. Πέθανε κάτω από μυστήριες συνθήκες την παραμονή της αποκατάστασής του. Ο Στάλιν έχει τις ρίζες του στα θρησκευτικά συνέδρια. Το έργο του κάηκε και τ' αποσπάσματα που σώζονται είναι από τις πολεμικές του Μεγάλου Αθανασίου. Αλλά και ο Νεστόριος, εκατό χρόνια περίπου αργότερα, όταν υποστήριξε πως η Μαρία ήταν

ανθρωποτόκος και δη Χριστοτόκος, δεν είχε καλύτερη τύχη. Η Γ' Οικουμενική Σύνοδος στην Έφεσο (431) τον καθάισε και τον εξόρισε. Πέθανε σε μια έρημο στην Αίγυπτο. Οι Νεστοριανοί όμως επέζησαν μέχρι τις μέρες μας. Και αυτή η Σύνοδος αποφάσισε μια για πάντα πως η Παρθένος Μαρία «γεγέννηκε γάρ σαρκικῶς σάρκα γεγονότα τόν ἐκ Θεοῦ Λόγον». Δηλαδή ένα συνέδριο από 160 γέροντες, που δεν είχαν πάει ποτέ τους με γυναίκα, καθιέρωσαν ένα γυναικείο πρότυπο, που δεν ανταποκρίνεται ούτε στην θείκη ούτε στην ανθρώπινη φύση. Μια γυναίκα ευνούχο και γι' αυτό παν-αγία.

Στο Ελληνικό Δωδεκάθεο, δεν υπάρχει γυναικεία λειτουργία που να θεωρείται «αμαρτία», όσο και αν αυτές είναι εκ διαμέτρου αντίθετες. Δίπλα στην Άρτεμη που αρνείται κάθε σεξουαλικότητα και κινείται σαν αγρίμι μέσα σε μια φυσική παιδικότητα, έχουμε την Αφροδίτη που η ερωτική γοητεία, το ζευγάρι και η ηδονή είναι η λειτουργία της αλλά και τα στοιχεία της λατρείας της. Η Ήρα αντιπροσωπεύει το μονογαμικό ζευγάρι, τη νόμιμη ένωση, την κοινωνική φροντίδα των παιδιών. Ο άνθρωπος φαίνεται γεννιέται μέσα στη γλώσσα και τη θρησκεία. Δεν υπάρχει κανένα στοιχείο, για την ύπαρξη ανθρώπινου είδους εκτός γλώσσας και θρησκείας. Η θρησκεία δεν οργανώνει μόνο τον υπερβατό χώρο, αλλά κυρίως τον κοινωνικό. Τα κοινωνικά καθεστώτα, οι κοινωνικές συμπεριφορές, ακόμα και οι ανθρώπινες ψυχοσυνθέσεις έχουν τάση ν' αντιγράψουν και να εναρμονισθούν με τα θεία μοντέλα όπως και τα θεία αναπροσαρμόζονται στις κοινωνικές πιέσεις. Η σφαγή αυτού του είδους, στον πόλεμο Ιράν-Ιράκ, θα μπορούσε να γίνει μόνο μέσα στο Ισλάμ (έννοια ιερού πολέμου). Τα μεσαιωνικά θασσανιστήρια και θανατώσεις θα ήταν αδύνατον να γίνουν χωρίς την αναζήτηση της καθαρότητας του Χριστιανικού Καθολικού Δόγματος. Και η λατρεία της Παναγίας δεν θα είχε ποτέ της αυτή την έκταση, αν η διάκριση και η καταπίεση των γυναικών δεν ήταν ενταγμένη μέσα στο Χριστιανικό δόγμα, σαν οργανικό μέρος της λειτουργίας του. Ο Ιουδαϊσμός δεν προβλέπει θέση για τη γυναίκα στο θεϊκό στερέωμα. Ο θεός ρυθμίζει τις υποθέσεις του με τον Αβραάμ και τους προφήτες. Στον Χριστιανισμό, τη θέση του Αβραάμ, την παίρνει ο Χριστός που δεν κατεβαίνει στη γη με διαστημόπλοιο, αλλά από τη μήτρα μιας γυναίκας. Και στο σημείο που μπαίνει σ' όλους αυτούς τους άντρες μια γυναίκα, και μάλιστα τόσο καλά τοποθετημένη γίνεται το σώμα. Η «Μαριολογία» εδώ και χιλιάδες χρόνια δεν έπαψε ν' απασχολεί τους θεολόγους. Τα πράγματα υπερδεύονται ακόμα πιο πολύ, όταν οι Ελληνικές Γυναικείες Θεότητες, ύστερα από διςχιλιετή ένδοξη καριέρα, μεταφέρουν μέσω των πιστών τις ιδιότητές τους (εκτός της φανερώσεως σεξουαλικότητας) στην Παναγία. Και οι πιστές, αποκτούν μια δικιά τους θεότητα και την επιβάλλουν με τέτοιο τρόπο που οι πατέρες της Εκκλησίας δεν μπορούσαν να κάνουν πίσω. Και για την Παναγία θρέθηκε μια λύση «ΠΑΣΟΚ». Όπως η θρησκεία «Ανδρέας» για να κερδίσει τους πιστούς του Σοσιαλισμού και της Αλλαγής, αναθέτει στον Τόμπρα, το Μένιο και τον Κουρή να διαμορφώσουν ένα σοσιαλισμό χωρίς σοσιαλισμό, έτσι και οι Άγιοι Πατέρες καθιερώνουν μια παν-αγία γυναίκα, χωρίς κανένα γυναικείο χαρακτηριστικό. Αν υπήρχε ένα φεμινιστικό κίνημα στην Ελλάδα, θα μπορούσε να είχε επιβάλει και μια Παναγία των Εμμήνων, δίπλα στην Οδηγήτρα, Αντιφωνήτρα, Σπηλιώτισσα, Θαλασσίνη, Κουβακλιώτισσα κ.λπ. Μέχρι όμως να γίνει αυτό θα μαστε για τα πανηγύρια (της Παναγίας).

Π.Κ.

enki bilal – patrick caivin

ΕΚΤΟΣ ΠΑΙΔΙΑΣ

9^Η ΕΙΚΟΝΑ

ΜΟΡΣ

Θα ήθελα απόψε να μιλήσω για τον Μορς Μπρεντανιέλο.

Το όνομά του δεν έγινε ποτέ διάσημο, και δεν το φιλοξενεί καμιά από τις ποδοσφαιρικές ανθολογίες. Ο μόνος λόγος που τον μνημονεύω σήμερα, είναι απλώς επειδή υπήρξε φίλος μου πάνω από δεκαπέντε χρόνια.

Ποτέ δεν έγινε μεγάλος ποδοσφαιριστής, συνήθως ήταν αναπληρωματικός στις ομάδες των κατηγοριών Β και Γ.

Σε ηλικία εικοσιδύο χρόνων τραυματίστηκε στο γοφό, αλλά κατόρθωσε να προσχωρήσει στην κλειστή κλίκα των διαιτητών. Όταν άρχισε να ασκεί το νέο του επάγγελμα, είχε ήδη προ πολλού καταργηθεί ο παραδοσιακός διαιτητής που έτρεχε εν μέσω των ποδοσφαιριστών, καθώς και οι επόπτες. Παρά τα ενισχυμένα προστατευτικά μέτρα, ο κίνδυνος ήταν πολύ μεγάλος. Επιπλέον, ο ρυθμός και η βία της φυσικής συμπλοκής που λάβαινε χώρα μέσα στα στάδια έκανε ακόμα πιο ριψοκίνδυνη οποιαδήποτε παρέμβαση. Έγιναν πολλά δυστυχήματα, με αποκορύφωμα σ' ένα ημιτελικό του Κυπέλλου Νέων το έτος 017, όπου ο διεθνής διαιτητής Βένσλας Μπορντίγκ δέχτηκε κατάμουτρα το σουτ ενός σύριου παίκτη και έμεινε στον τόπο. Εξάλλου, τα ηλεκτρονικά μέσα επέτρεπαν ένα σχετικά αποτελεσματικό έλεγχο στα φάουλ και τις αμυντικές ενέργειες.

Έξι μήνες μετά απ' αυτό το θάνατο, οι διαιτητές, δώδεκα τον αριθμό, τοποθετήθηκαν στους περιδότηους θαλάμους διαιτητών, δηλαδή σε υπόγεια λαγούμια που διέτρεχαν όλο τον αγωνιστικό χώρο.

Μέσω μιας σήραγγας έφταναν σε μια κοινή αίθουσα, επίσης υπόγεια. Οι παλαιότεροι είχαν δικαίωμα να κατέχουν ξεχωριστά διαμερίσματα όπου κατοικούσαν, ορισμένοι με τις οικογένειές τους.

Πρέπει εδώ να σημειώσουμε ότι για να αποφύγουν ενδεχόμενες απόπειρες εξαγοράς και αντεκδικήσεις, οι άνθρωποι που ασκούσαν αυτό το επάγγελμα δεν μπορούσαν πλέον να βγουν από τον υπόγειο κόσμο τους.

Ο Μπρεντανιέλο, όπως κι οι άλλοι, έζησε πολλά χρόνια κάτω απ' τη γη. Μόνο το κεφάλι του ξεπρόβαλλε στην επιφάνεια του εδάφους κατά τη διάρκεια των αγώνων. Τον προστάτευε μια θωρακισμένη γυάλινη σφαίρα.

Κατά τη διάρκεια μιας συνάντησης που διηύθυνε, τον κατηγορήσε ένας παίκτης της ομάδας του Σουρινάμ ότι δεν καταλόγισε ένα οφσάιτ εις βάρος της αντίπαλης ομάδας. Ο Μορς επέμεινε στην άποψή του. Ούτε με την ανάλυση της μαγνητοταινίας δεν αποδείχθηκε ποιος απ' τους δύο είχε δίκιο. Χάρη σ' αυτό το γκολ, το Σουρινάμ υπέκυψε με 2-1. Όμως την ομάδα αυτή την χρηματοδοτούσαν τα ημι-παράνομα εργαστήρια που προμήθευαν τα 3/4 του όβρειου ημι-

Ένα-ένα τα μαζικά φαινόμενα εξαφανίζονται: ο κινηματογράφος, η μουσική, το ποδόσφαιρο. Ο τελευταίος επιζών αθλητικός σχολιαστής Σταν Σκάβελιτς, θυμάται το τέλος του ποδοσφαίρου ανασύροντας φωτογραφικά ντοκουμέντα από το αρχείο του. Η εικονογράφηση είναι του Ε. Bilal και το κείμενο του Patrick Cauvin.

Δ Ι Α Ι Τ Η Σ Ι Α

ΜΠΡΕΝΤΑΝΙΕΛΟ

σφαίριου με τα συνθετικά κοκτέιλ, όπως το περίφημο «King big-bang Sheet» ή το «Red Death». Οι βασιλιάδες των ναρκωτικών αποφάσισαν ότι ο Μπρεντανιέλο έπρεπε να πληρώσει με το κεφάλι του.

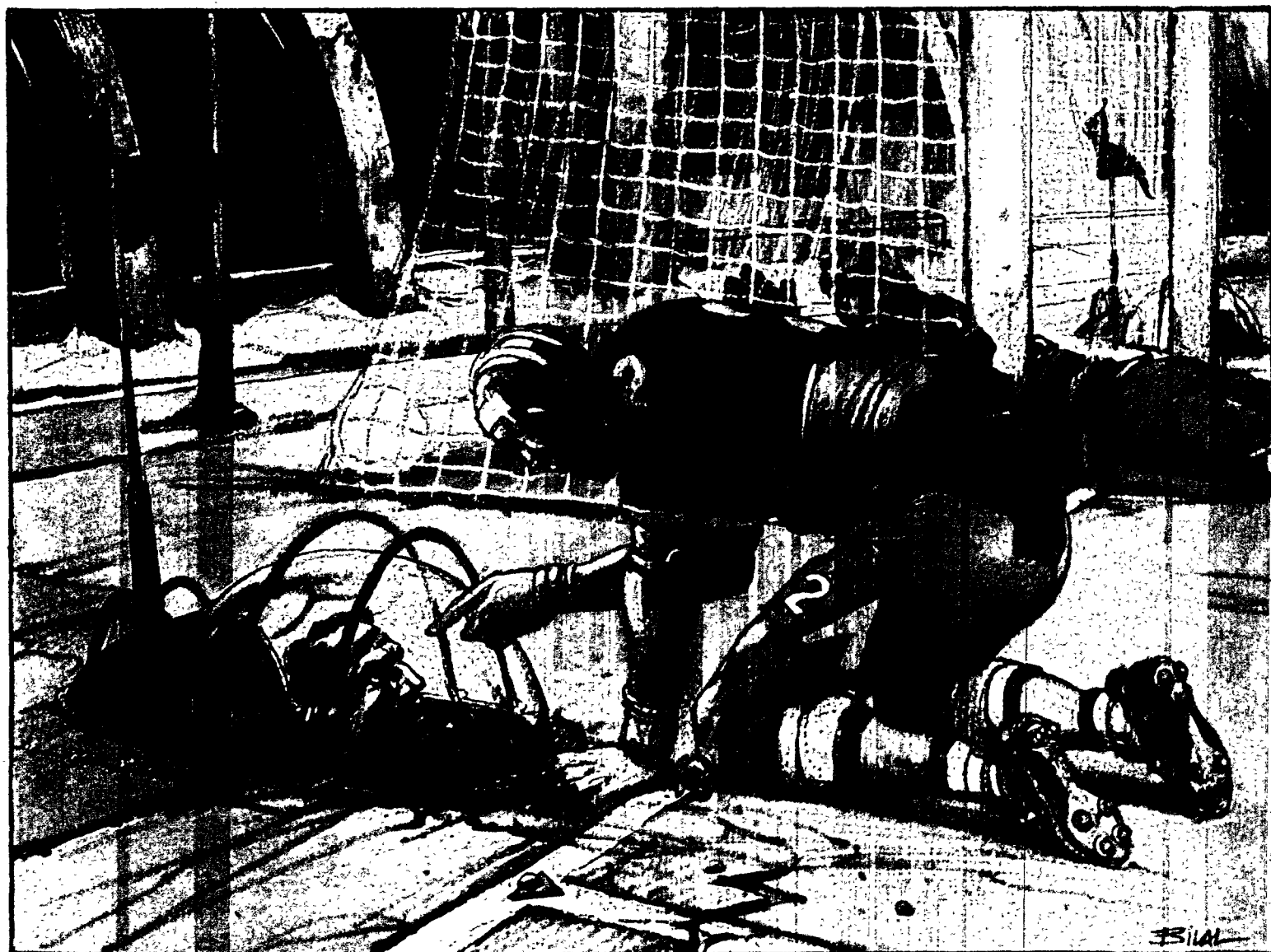
Τα τρία επόμενα χρόνια έμεινε θαμμένος κάτω από το στάδιο. Οι επισκέψεις απαγορεύονταν, κι έτσι επικοινωνούσαμε μόνο με το τηλέφωνο και το βιντεόφωνο.

Ένα βράδυ, οι άντρες μιας δήθεν ομάδας συντήρησης του γηπέδου έλειωσαν μ' ένα ειδικό οξύ την προστατευτική γυάλινη σφαίρα του θαλάμου του Μπρεντανιέλο. Δεν έκαναν καν τον κόπο να ει-

σχωρήσουν στις σήραγγες, απλά έριξαν από το ρήγμα δυο καψούλια με πεπεσμένο τοξικό αέριο ZYK 33. Καθετί ζωντανό που βρισκόταν κάτω απ' το στάδιο πέθανε από ασφυξία.

Πριν υποκύψει με τη σειρά του, ο Μορς ξεκρέμασε το ακουστικό του τηλεφώνου: «Σταν», μου λέει, «τα λάθη γίνονται, αλλά αυτή τη φορά είμαι σίγουρος ότι το τέρμα ήταν κανονικό, και δεν υπήρχε περίπτωση οφσάιτ».

(συνεχίζεται)

ΣΤΙΣ 19-21 του Μάη, η ΟΣΕ οργάνωσε στο Πολυτεχνείο τριήμερο με τον βαρύγδουπο τίτλο «Επαναστατικός Μαρξισμός '89».

Πιστεύοντας, ότι εν έτει 1989 έχει γίνει συνείδηση σ' όλες τις τάσεις που βγήκαν απ' τον χώρο - και στην ΟΣΕ - η αναγκαιότητα για το πλάτεμα της γνώσης, την επικοινωνία με άλλα ρεύματα, το σεβασμό της ιδιαιτερότητας και της άλλης άποψης, το γκρέμισμα των ταμπού, των τοίχων και των διαχωρισμών, επιχείρησα με θετική διάθεση να παρακολουθήσω το τριήμερο, να ακούσω και να πω, να μεταφέρω την εμπειρία μου και να επηρεαστώ.

Εξ άλλου είχα και τη διαβεβαίωση από μέλη της ΟΣΕ ότι θα μπορούσα να διατυπώσω την άποψή μου.

Έκανα όμως ένα μεγάλο λάθος!

Όλοι οι υπόλοιποι μπορεί να βρίσκονται στο 1989, η ΟΣΕ όμως είναι κολλημένη 70 χρόνια πίσω, στις χειρότερες παραδόσεις του κινήματος όσον αφορά την απόλυτη κυριαρχία του ιδεαλισμού και των διοικητικών μεθόδων πάνω στις άλλες απόψεις. Το τριήμερο ήταν τελικά ένα σεμινάριο για τις επιρροές τους, μια απόπειρα ώστε το πολιτικό τους καμάκι να έχει ένα αξιοπρεπέστερο περιτύλιγμα. Ήταν η προσπάθεια των αγκιτατόρων της ΟΣΕ μέσα απ' τον μολόγο και την ξύλινη γλώσσα να συγκροτήσουν ιδεολογική ταυτότητα για τα υποψήφια μέλη τους.

Επιχειρώντας να πω την άποψή μου για την Περεστρόικα και την ΕΣΣΔ μου δώθηκε με σαφήνεια από το προεδρείο, το ίδιο που μου είχε διαμνησθεί και υπόγειο: «Δεν μπορείς να μιλήσεις γιατί δεν βρίσκεσαι σε συμφωνία με τις απόψεις της ΟΣΕ».

Πολύ ωραία φίλοι της ΟΣΕ! Σε μια περίοδο που το σύνθημα του Μάη «απαγορεύεται το απαγορεύεται» ακόμα συγκινεί και διαμορφώνει πολιτικές στάσεις, εσείς καινοτομείτε απαγορεύοντας. Είμαστε πολύ τυχεροί στα αλήθεια που δεν ζούμε στην μεσαιωνική Ιαπωνία ώστε να μπορείτε να δώσετε μια πιο ζεστή νότα στην απαγόρευσή σας, ούτε στη Ρωσία ανήκοντας σε κάποια αντιπολιτευτική ομάδα!

Έτσι λοιπόν οι καθοδηγητές της ΟΣΕ, οι αποκλειστικοί κάτοχοι της «αλήθειας», κατέταξαν, φακέλωσαν και απαγόρευσαν τη γνώση και την άλλη άποψη.

Η άρνηση συζήτησης, - παρ' όλο που δεν υπήρχε πρόθεση αντιπαράθεσης - αποδεικνύει την υποκρισία του χώρου αυτού, που για τα ανθρώπινα δικαιώματα έχει δύο μέτρα και δύο σταθμά, που απαγορεύει και θάβει κείμενα της Λούξεμπουργκ («Οι Εθνικοί αγώνες στην Τουρκία και η σοσιαλδημοκρατία» κλπ.) γιατί έρχονται σε αντίθεση με τις μυθοπλασίες του.

Δεν νομίζω πως αξίζει να σχολιαστούν περισσότερο οι επίδοξοι διευθυντές στρατόπεδων συγκέντρωσης. Μόνο η πράξη τους να απαγορεύουν, να στερούν τον δικαίωμα του λόγου, σημαίνει πολλά, πάρα πολλά!

Όσο για τις πολιτικές επιδιώξεις των καθοδηγητών της ΟΣΕ το παρακάτω απόσπασμα από την Ρόζα, τις περιγράφει και τις κατατάσσει θαυμάσια:

«Τίποτα άλλο δεν μπορεί με μεγαλύτερη βεβαιότητα να υποδοιλωθεί το νεαρό εργατικό κίνημα σε μια διανοητική ελπίτη διαψασμένη για εξουσία απ' ότι αυτή η γραφειοκρατική συμμορία».

Βλάσης ΑΓΤΖΙΔΗΣ

ΣΤΙΣ παραμονές των εκλογών διαβάσαμε δύο διακηρύξεις διανοουμένων. Η πρώτη (κάπου 154) μιλούσε για πλουραλισμό και κατάγγελλε - σωστά - το ΠΑΣΟΚ ότι δε σέβεται τις δημοκρατικές διαδικασίες· η δεύτερη (κάπου 224) καλούσε να υπερψηφισθεί το τριτοκοσμικό (κατά μία από τις επικρατέστερες και ιδρυτικές τάσεις του) ΠΑΣΟΚ. Εκείνο όμως που δεν προσέχτηκε είναι ότι και τα δύο κείμενα υπογράφονταν από πολλούς που είχαν διατελέσει παλαιότερα μέλη της σταλινικής ΕΠΟΝ (πολλά στελέχη της αποτελούνταν από πρώην στελέχη της μεταξικής ΕΟΝ) - και γενικότερα του σταλινισμού - που στην Κατοχή χειροκρότησαν τις δολοφονίες αρχιεργατών και τροτσκιστών, αλλά και εξύμνησαν με κάθε τρόπο τα σταλινικά καθεστώτα ως «σοσιαλιστικά», «προοδευτικά», «εργατικά κράτη», ενώ μερικοί απ' αυτούς έφτασαν στο σημείο

να εξυμνήσουν τον θηριώδη Στάλιν. Οι περιεργόι αυτοί δημοκράτες - που ειδικούνται στις υπογραφές, ανάλογα με το «πού φυσάει ο άνεμος» - δεν έδειξαν ποτέ καμιά συμπάθεια για τα εκατομμύρια των εκτελεσθέντων από τον Στάλιν ή για τα θύματα της εξέγερσης του Ανατ. Βερολίνου (1953) ή του Πολ-Ποτ και των Ερυθρών Χμερ (1,5 εκατ. νεκροί) ή για την συγγική εξέγερση του 1956, χαρακτηρίζοντας τους εκτελεσθέντες «αντεπαναστάτες» (ο Βάρναλης μιλούσε στην «Αυγή» για «συγγρολύσσα»), αλλά και στα περιοδικά τους - με πρώτο και καλύτερο τη σταλινική «Επιθεώρηση Τέχνης» - πρόβαλαν τους διάφορους Αραγκόν και Σικέιρος (επικεφαλής της πρώτης δολοφονικής επίθεσης - του Μαΐου 1940 - κατά του Τρότσκι). Σήμερα παρουνιάζονται ξαφνικά ως «δημοκράτες» χωρίς να έχουν κάνει προηγούμενα την παραμικρή αυτοκριτική. Φαίνεται ότι η υποκρισία όσο πάει και μεγαλώνει σ' αυτόν τον τόπο.

Με τιμή

ΑΛ. ΜΑΖΟΥΛΑΚΗΣ

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ 78 προδημοσιεύτηκε η εισαγωγή του Μ.Ν. Ράπτη στο έργο του Λ. Τρότσκι «Παραμορφωμένη Επανάσταση». Σχετικά με το θέμα της:

Θα πρέπει πρώτα να σταθούμε στις διαφωνίες μεταξύ Λένιν και Τρότσκι που ο Μ.Ν. Ρ. τις περιγράφει ως διαφορές περιορισμένου χαρακτήρα στα εντελώς κανονικά όρια συζητήσεων και ιδεολογικών πολεμικών έστω και κατά την περίοδο 1917-24. Πριν δούμε αν ήταν έτσι τα πράγματα αξίζει να δούμε αν θα μπορούσαν να είναι έτσι, αν δηλαδή υπήρχε πριν το '17 η παραμικρή βάση για να υπάρξουν μετά από αυτό κάποιες - στοιχειωδώς - συντροφικές σχέσεις μεταξύ Λένιν και Τρότσκι. Στην εξακριβωση αυτού ουσιαστική σημασία έχει η παράθεση κάποιων κρίσεων του Λένιν για τον Τρότσκι:

«Κι εμείς δηλώνουμε εξ ονόματος του κόμματος σύνολο, πως ο Τρότσκι διεξάγει αντικομματική πολιτική, πως διασπάει την κομματική ενότητα, μπαίνει στο

δρόμο του τυχοδιωκτισμού και του σχίσματος».

«Έρεκλαμάροντας τη φράξια του, ο Τρότσκι δεν ντρέπεται να διηγείται, πως και οι δύο φράξεις διασπώνται και πως αυτός, ο Τρότσκι, μόνος σώζει το παν».

«Ο Τρότσκι αιώνια προσκολλάται στην κάθε πλειοψηφία της μιας ή της άλλης στιγμής» και «Ο Τρότσκι ήταν το 1903 μενσεβίκος. Έφυγε από το μενσεβίκισμο το 1904, γύρισε πίσω το 1905, ποζάροντας με υπερπαναστατική φρασολογία. Το 1906 πάλι απομακρύνθηκε από τους μενσεβίκους. Στα τέλη του 1906 υποστήριζε τις εκλογικές συμφωνίες με τους καντέτ, δηλαδή ουσιαστικά ήταν πάλι με τους μενσεβίκους, ενώ την άνοιξη του 1906 έλεγε πως η διαφορά του με τη Ρ. Λούξεμπουργκ είναι μάλλον διαφορά «ιντιβιτουαλιστικών αποχωρήσεων παρά πολιτικών κατευθύνσεων». Ο Τρότσκι σήμερα κάνει λογοκοπία από το ιδεολογικό οπλοστάσιο της μιας φράξιας, αύριο της άλλης, και γι' αυτό φανερώνει τον εαυτό του σα να στέκεται πάνω κι από τις δύο φράξεις».

«Ο Τρότσκι και η Σία των λακέδων στο εξωτερικό του οπορτουνισμού εντείνουν όλες τις δυνάμεις τους να σώσουν τον οπορτουνισμό μέσω εξωρραϊσμού της εξύψωσης της φράξιας του Τσχετίτσε - των πιο πιστών φίλων του λικβινταρισμού».

«Ο Τρότσκι και οι όμοιοι μ' αυτόν τροτσκιστές και «συμφιλωτές» είναι πιο θλαθεροί από κάθε άλλο λικβινταριστή, γιατί οι από πεποίθηση λικβινταριστές εκθέτουν ανοιχτά τις απόψεις τους και στους εργάτες είναι εύκολο να ξεχωρίσουν τη σφαλερότητά τους, ενώ οι κ.κ. Τρότσκι εξαπατούν τους εργάτες είναι εύκολο να ξεχωρίσουν τη σφαλερότητά τους, ενώ οι κ.κ. Τρότσκι εξαπατούν τους εργάτες σκεπάζουν το κακό, κάνουν αδύνατο το ξεσκέπασμα του κακού κι τη θεραπεία του. Καθώς που υποστηρίζει την ομάδα Τρότσκι, υποστηρίζει την πολιτική της ψευτιάς και της εξαπάτησης των εργατών, την πολιτική της συγκάλυψης του λικβινταρισμού. Πλέρια ελευθερία δράσης για τους κ.κ. Ποτρέσοβ και Σία στη Ρωσία, σκέπασμα των πράξεών τους με «επαναστατικές» φράσεις στο εξωτε-

ρικό - να η ουσία της πολιτικής του τροτσκισμού».

Είναι λοιπόν πιθανό οι Λένιν-Τρότσκι να άρχισαν να «τα βρίσκουν» με «εντελώς κανονικές» συζητήσεις;

Λένιν: «Με τον Τρότσκι δε μπορεί κανείς να συζητάει για την ουσία. Πρέπει κανείς να συζητάει με τους από πεποίθηση λικβινταριστές και οτζοδιστές, ενώ με τον άνθρωπο που παίζει το παιχνίδι της συγκάλυψης των σφαλμάτων και των δύο, δεν είναι ανάγκη να φιλονικούμε. Αυτόν πρέπει να τον ξεσκεπάσουμε σαν... διπλωμάτη της πιο φιλικατζίδικης προσπάθειας».

Αν όμως αυτά δεν πείθουν το Ν.Μ.Ρ. και τους ομοίους του, υπάρχουν κάποια ερωτήματα:

α) Γιατί το Φλεβάρη του '18, κι ενώ η Σοβ. Ένωση κινδύνευε, ο Τρότσκι υπέβαλλε την παραίτησή του από το επιτροπάτο Εξωτερικών; Γιατί δε «συζητούσε»;

β) Γιατί ο Λένιν, την ίδια εποχή, έγραφε για τον Τρότσκι άρθρα, όπως «Για την επαναστατική λογοκοπία» και «Για την ψώρα»; Γιατί δε συζητούσε;

γ) Στο «Για την ψώρα», ο Λένιν αναφέρει: «Ο κάθε μουζίκος αν έβλεπε ένα «δανοούμενο» που προσπαθεί να ξεφύγει με τη λογοκοπία από ένα τόσο ολοφάνερο γεγονός (ότι, δηλαδή, έπρεπε να αγορασθούν όπλα απ' έξω τη στιγμή που η Γερμανία επετίθετο - Σημ. δική μου), θα του έλεγε: Η αφεντιά σου δεν είσαι για να κυβερνάς το κράτος. Καλύτερα να πας να γραφτείς παλιάτσος στο τσίρκο ή απλά να κάνεις ένα ζεστό μπάνιο να καθαριστείς από την ψώρα». Αυτά κ. Μ.Ν.Ρ. τα αντιλαμβάνεστε μέσα στα εντελώς κανονικά όρια συζητήσεων; Αν ναι, διαλέξτε: Τσίρκο ή πανιέρα;

Όσο για τις σχέσεις Λένιν-Στάλιν, πέρα απ' την «αλήθεια» του Μ.Ν.Ρ., η αλήθεια είναι:

— Οι Λένιν-Στάλιν είχαν ένα κοινό: ΜΙΑ ΖΩΗ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΣΜΟΣ.

— Και γι' αυτό: Σπάνια διαφωνούσαν.

— Και γι' αυτό: Όταν διαφωνούσαν, τρεις ή τέσσερις φορές σε είκοσι χρόνια, η κριτική του Λένιν ήταν ηπιότερη και έβρισκε απάντηση στην προσαρμογή του Στάλιν.

Σχετικά με το «θέμα» συνεργασίας Λένιν-Τρότσκι, για ανατροπή του Στάλιν, έχω να σημειώσω ότι σε τέτοια περίπτωση, ο Λένιν θα αποκάλυπτε το

«γραφειοκρατισμό του Ι. Β. Στάλιν, αντί να κάνει λόγο για «τάσεις του Τρότσκι για διευθυντική επίλυση των προβλημάτων» στην «πολιτική διαθήκη» του. Αλλά ο ίδιος ο Στάλιν λέει:

«Λένιν ότι στη διαθήκη του ο σ. Λένιν, πρότεινε να αντικατασταθεί ο Στάλιν, λόγω του απότομου χαρακτήρα του... Έτσι είναι τα πράγματα σύντροφοι... Ποτέ μου δεν το κρυψά ότι είμαι απότομος· ναι, είμαι απότομος μ' όσους ενεργούν ύπουλα για να καταστρέψουν το κόμμα... Απ' την πρώτη κιόλας συνεδρίαση της ΚΕ μετά το 13ο συνέδριο, εγώ ο ίδιος ζήτησα να απαλαχτώ απ' τα καθήκοντά μου. Στο συνέδριο όλες οι αντιπροσωπείες που συζητήσαν το θέμα μου συμφώνησαν να εξαναγκάσουν το Στάλιν να παραμείνει στη θέση του. Το ίδιο κι ο Τρότσκι, κι ο Κάμενεφ, κι ο Ζηνόβιεφ. Εγώ τι έπρεπε να κάνω σύντροφοι, να παρατήσω τη θέση μου, θα ήταν καθαρή λοιποταξία... Είναι αλήθεια ότι στη «διαθήκη» του, ο σ. Λένιν κατηγορεί τον Τρότσκι για «μη μπολσεβίκισμο»... Επίσης, επισημαίνει ότι το «λάθος» του Ζηνόβιεφ και του Κάμενεφ τον Οχτώβρη δεν ήταν τυχαίο. Όλ' αυτά σημαίνουν ότι πολιτικά, δε μπορεί κανείς να έχει εμπιστοσύνη στις πράξεις των Τρότσκι, Ζηνόβιεφ, Κάμενεφ... Είναι χαρακτηριστικό ότι στη «διαθήκη» δεν υπάρχει καμιά λέξη που να καταλογίζει πολιτικό λάθος στο Στάλιν. Το μόνο που λέει είναι ότι ο Στάλιν είναι απότομος. Δε νομίζω όμως ότι το απότομο του χαρακτήρα μου θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σαν ανεπάρκεια της πολιτικής μου σκέψης...»

Όσο για το παρόν, νομίζω πως:

— Είναι δικαίωμα του Μ.Ν. Ράπτη να θεωρεί την περεστρόικα «Στροφή από τον καπιταλισμό στο σοσιαλισμό».

— Είναι δικαίωμα της «Στροφής από τον καπιταλισμό στο σοσιαλισμό» να περιλαμβάνει πείνα, αθλιότητα, εθνικισμό, εξεγέρσεις εναντίον της δηλητηριώδη αέρια στην Τυφλίδα, τανκς στο Πεκίνο κλπ.

— Είναι δικαίωμα τοι δικτικού καπιταλισμού να ενισχύει τη «Στροφή από τον καπιταλισμό στο σοσιαλισμό».

— Είναι ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ του σοσιαλισμού να σ' αποκαλύπτει.

Γιώργος ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

LA ENVIARON A METADORA SE HERRIA
EN EL CUBO BLANCO Y HERRIA SE HERRIA
SE HERRIA SE HERRIA SE HERRIA

Β'

ΚΡΥΦΤΟ ΣΤΟ ΚΟΚΚΑΛΟ ΤΟΥ ΓΑΪΔΑΡΟΥ

ΕΠΛΗΘΑΙΝΕ ΚΙ Η ΘΑΛΑΣΣΑ ΔΙΧΩΣ ΑΝΕΜΟΥ ΧΑΡΗ
ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΡΑΒΙΑ ΕΞΕΡΝΕ ΣΤΑ ΒΑΘΗ ΤΗΣ ΝΑ ΠΑΡΕΙ

ΜΑ ΔΕ ΣΚΑΣ ΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΜΟΥ
ΝΑ ΤΗΝ Η ΠΑΡΗΓΟΡΙΑ ΜΟΥ

ΙΣΟΨΩΣΧ... ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΛΗ ΔΟΥΛΕΙΑ ΤΟΥ
ΠΙΑΣΤΗΚΕ Η ΜΕΣΗ ΤΟΥ ΚΑΚΟΜΟΙΡΟΥ.
ΓΙΑ ΝΑ ΔΟΥΜΕ ΠΟΣΑ ΚΛΗΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΜΕΝΟΥΝ ΑΚΟΜΑ ΓΙΑ ΤΡΥΓΟ.

ΕΝΑ... ΔΥΟ... ΤΡΙΑ... ΤΕΣΣΕΡΑ... ΠΕΝΤΕ!..
ΚΑΙ ΠΕΝΤΕ; ΔΕΚΑ.

ΣΩΣΤΑ
ΕΙΝΑΙ!

ΚΑΙ ΧΤΕΣ ΠΟΥ ΤΑ ΜΕΤΡΗΣΑ ΔΕΚΑ ΤΑ ΒΓΑΛΑ.
ΚΙ ΑΥΡΙΟ ΝΑ ΤΑ ΜΕΤΡΗΣΩ ΔΕΚΑ ΘΑ ΒΓΟΥΝΕ. ΚΑΙ
ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΝΑ ΜΕ ΤΡΥΓΑΕΙ ΤΟΣΑ ΘΑ ΒΓΑΙΝΟΥΝ.

ΓΙΑΤΟ ΟΙ ΔΟΥΛΕΙΕΣ ΔΕΝ ΤΕΛΕΙΩΝΟΥΝ
ΠΟΤΕ ΚΙΟΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΞΑΝΑΓΙΝΕΤΑΙ.

ΜΠΑ... ΜΠΑ... ΜΠΑ!
ΤΙ'ΤΑΝ ΑΥΤΟ;

ΝΤΟΥΝΤΟΥΚΕΣ, ΣΚΥΛΙΑ,
ΨΑΛΜΟΔΙΕΣ...
ΚΑΝ'Α ΒΡΥΚΟΛΑΚΑ
ΚΥΝΗΓΑΝΕ ΠΑΛΙ.

ΤΡΕΧΑ, ΤΡΕΧΑ ΤΡΕΧΑ ΛΕΒΕΝΤΗ ΜΟΥ
ΚΑΙ ΣΕ ΠΙΑΣΑΝΕ..

ΑΥΤΟΣ ΕΙΝ'Ο ΚΥΡ-ΜΑΝΩΛΗΣ Ο ΜΥΛΩΝΑΣ.
ΧΡΟΝΙΑ ΠΕΘΑΜΕΝΟΣ. ΓΥΡΝΑΕΙ ΣΤΑ ΣΠΙΤΙΑ
ΚΑΙ ΖΗΤΑΕΙ ΨΩΜΙ ΚΑΙ ΝΕΡΟ. ΑΛΟΙΜΟΝΟ ΣΕ
ΟΠΟΙΟΝ ΔΕΝ ΤΟΥ ΔΩΣΕΙ.

ΒΡΕ ΚΑΛΟ ΣΤΟΝ ΜΑΝΩΛΗΝΗ... ΚΑΤΑΡΑ ΣΕΡΝΕΙΣ
ΑΠΑΝΩ ΣΟΥ ΚΑΚΟΜΟΙΡΕ, ΓΙΑΤΙ ΒΛΕΠΩ ΠΟΥ ΕΙΣΑΙ
ΛΥΩΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΠΙΣΩ ΚΑΙ ΣΩΣΤΟΣ ΑΠΟ ΜΠΡΟΣΤΑ.

ΕΛΛΙ, ΕΛΛ ΔΩ ΝΑ ΣΕ ΚΡΥΨΩ. ΜΠΕΣ
ΜΕΣ ΤΗ ΣΚΟΥΦΙΑ ΜΟΥ!

ΝΑ! ΤΕΡΑ ΚΥΝΗΓΑΝΕ ΤΗΝ ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΚΑΛΑΦΑΤΗ.
ΑΥΤΗ ΤΡΙΓΥΡΙΖΕΙ ΤΑ ΒΡΑΔΙΑ, ΦΟΡΩΜΕΝΗ
ΣΙΔΕΡΙΚΑ. ΓΑΥΓΙΖΕΙ ΣΤΑ ΣΚΥΛΟΣ ΚΑΙ ΠΑΓΩΝΕΙ
ΤΟ ΑΙΜΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ.

ΤΡΕΧΑ..ΤΡΕΧΑ ΚΟΠΕΛΑ ΜΟΥ
ΜΗ ΣΕ ΠΙΑΣΟΥΝΕ...ΤΡΕΧΑ!

ΚΑΛΟ ΣΤΗΝ... ΚΑΛΟ ΣΤΗΝ. ΕΧΕΙΣ ΖΑΡΩΜΕΝΑ ΤΑ
ΔΑΧΤΥΛΑ ΚΙ ΕΙΣΑΙ ΚΙΤΡΙΝΗ ΣΑΝ ΚΕΡΙ. ΠΑ'ΝΑ ΠΕΙ
ΠΩΣ Σ'ΑΝΑΘΕΜΑΤΙΣΑΝΕ ΦΟΥΚΑΡΙΑΡΑ ΜΟΥ.

ΚΡΥΦΟΥ ΣΤΗ
ΣΚΟΥΦΙΑ ΜΟΥ!

Ν'ΑΣΤΡΑΦΤΕΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΕ ΒΡΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΝΑ
ΤΑΡΑΚΟΥΝΙΕΤΑΙ, Η ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΛΑΓΟΣ
ΔΙΧΩΣ ΑΦΡΟΥΣ ΝΑ ΣΕΙΕΤΑΙ.

ΝΑ ΚΙ ΕΝΑΣ ΒΡΥΚΟΛΑΚΑΣ ΤΟΥΡΚΟΣ, ΠΟΥ
ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΤΟΥΡΚΟΣ.

ΑΥΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΒΕΝΕΤΣΙΑΝΟΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ, ΤΟΥΜΠΑ-
ΝΙΑΖΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΜΑΥΡΟΣ ΠΙΣΣΑ. ΠΡΟΣΚΥΝΗΣΕ
ΤΟΝ ΜΩΑΜΕΘ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΦΟΡΙΣΑΝΕ.

ΚΟΠΙΑΣΕ ΤΟΥΡΚΟΠΑΠΑ!

ΚΙ ΑΠΟ ΤΗ ΜΗΛΟ ΕΡΧΟΝΤΑΝ ΦΩΤΙΕΣ ΣΤΗ
ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ ΚΑΙ ΠΑΝΙ ΡΙΧΝΑΝ ΑΣΤΡΑΠΕΣ ΠΟΥ
ΤΟ ΚΙΣΗΡΙ ΕΚΙΝΕΙ. 5

ΜΑ ΔΕΝ ΣΚΑΣ ΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΜΟΥ
ΝΑ ΤΗΝ Η ΠΑΡΗΓΟΡΙΑ ΜΟΥ. 5

ΧΟΧΟ.. ΚΑΛΟ ΣΤΟΥΣ
ΠΡΑΜΑΤΕΥΤΑΔΕΣ..
ΚΑΛΟ ΣΤΑ
ΠΑΙΔΙΑΑΑ...

ΘΥΜΑΖΤΕ ΠΟΥ ΣΑΣ ΕΛΕΓΑ ΠΩΣ ΘΑ ΞΑΝΑΒΡΕΘΟΥΜΕ;
ΔΙΚΙΟ ΕΧΩ ΟΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΞΑΝΑΓΙΝΕΤΑΙ!

ΨΑΧΝΕΤΕ ΓΙΑ ΒΡΥΚΟΛΑΚΕΣ; ΝΑ! ΕΝΑΣ ΠΗΓΕ ΚΑΤΑ
ΔΩ ΕΝΑΣ ΚΑΤΑ ΚΕΙ, 'Η ΠΑΝΩ 'Η ΚΑΤΩ ΚΑΙ ΔΩ ΔΕΝ
ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΝΕΝΑΣ ΒΡΥΚΟΛΑΚΑΣ ΚΙ ΥΣΤΕΡΑ ΠΑΛΙ
ΥΠΑΡΧΕΙ.

ΠΟΙΟΣ ΣΑΤΑΝΑΣ ΚΙ ΕΞΑΠΟΔΟΣ
ΠΑΠΑ ΜΟΥ; ΕΙΝΑΙ ΜΙΖΟΠΑΛΑΒΟΣ,
ΣΥΜΦΩΝΟΙ. ΑΛΛΑ ΟΧΙ ΚΑΙ ΒΡΥΚΟΛΑ-
ΚΑΣ!

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ!..

ΤΙ ΣΑΣ ΕΚΑΝΕ ΑΥΤΟΣ Ο ΑΚΑΚΟΣ
ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΥΝΗΓΑΤΕ;

Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΤΗΣ «ΝΑΡΚΩ-ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ» ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ

Οι πρόσφατες, μεγάλης κλίμακας επιχειρήσεις του στρατού της Κολομβίας κατά των μετώπισθεν του «καρτέλ της κοκαΐνης» απασχόλησαν αρκετά την παγκόσμια βιομηχανία της πληροφόρησης. Ωστόσο, το αποτέλεσμα αυτής της ξαφνικής «σταυροφορίας» κάθε άλλο παρά εξασφαλισμένο μπορεί να θεωρηθεί. Όχι μόνο επειδή τα βασικά «κεφάλια» του εν λόγω καρτέλ, έγκαιρα προειδοποιημένα, θρέθηκαν έξω απ' τη χώρα πριν καν αρχίσει η μεγάλη επίθεση. Αλλά γιατί σημαντική μερίδα του πλέγματος ενόπλων δυνάμεων – σωμάτων ασφαλείας – παρακρατικών ομάδων που συστήθηκαν για την καταπολέμηση των αριστερών ανταρτών συνδέεται άμεσα με το εμπόριο των ναρκωτικών. Το παρακάτω άρθρο δημοσιευμένο στην *El País* της 24/8, περιγράφει αυτή τη διασύνδεση. Ο συγγραφέας του, με το ψευδώνυμο Ρολάντο Σιφουέντες, είναι κολομβιανός δημοσιογράφος και έχει αυτοεξοριστεί μετά από απειλές κατά της ζωής του.

Η Κολομβία, σε αντίθεση με τις περισσότερες λατινοαμερικανικές χώρες, δεν αναγκάστηκε να υποστεί το σύνδρομο της στρατιωτικής μπότας. Ωστόσο, σαν αποτέλεσμα των νέων οικονομικών δυνάμεων και των νέων συσχετισμών που προκαλούν αναδυόμενες δυνάμεις, όπως είναι το εμπόριο ναρκωτικών, η χώρα βρίσκεται μπροστά σε μια *ναρκω-στρατιωτική* δικτατορία μέσα στον κρατικό μηχανισμό. Μερικά από τα πρόσφατα γεγονότα που συνδέονται με τις δραστηριότητες του εμπορίου ναρκωτικών έφεραν στην επιφάνεια μια περίεργη συμμαχία ανάμεσα στους μεγάλους αρχηγούς του καρτέλ του Μεντεγίν και στην στρατιωτική ηγεσία. Η πρόσφατη αλλαγή του υπουργού Άμυνας αντανάκλα εν μέρει την κατάσταση αυτή: ο πρόεδρος Βιχχίλιο Μπάρκο, μπροστά στο δίλημμα να διευθετήσει τη σύγκρουση ανάμεσα στον υπουργό του της Άμυνας, στρατηγό Μανουέλ Χάιμε Γερέρο Πας και τον Γενικό Διευθυντή των Υπηρεσιών Ασφαλείας του Κράτους, στρατηγό Μιγέλ Αλφρέδο Μάσα Μάρκες, αποφάσισε υπέρ του

τελευταίου και ζήτησε από τον πρώτο να του υποβάλλει την παραίτησή του.

Παραστρατιωτικές συμμορίες

Η σύγκρουση ανάμεσα στους δύο αυτούς στρατηγούς είναι το αποτέλεσμα της έντονης αντίθεσης στην οποία βρίσκονται οι υπηρεσίες ασφαλείας και ο στρατός, σαν αποτέλεσμα της δράσης που έχουν αναλάβει οι δύο αυτές δυνάμεις απέναντι στο φαινόμενο που έχει ταλανίσει την Κολομβία περισσότερο τα τελευταία χρόνια: την παραστρατιωτική δράση. Οι παραστρατιωτικές συμμορίες της άκρας δεξιάς έχουν αποβεί δήμιοι των οργανώσεων της αριστεράς και των δημοκρατικών τομέων της χώρας. Μεταξύ των θυμάτων τους μπορεί να απαριθμηθεί περίπου μια χιλιάδα αγωνιστές του κόμματος Πατριωτική Ένωση, ενός σχηματισμού που δημιουργήθηκε στην προσπάθεια της επανένταξης των μελών των Ένοπλων Επαναστατικών Δυνάμεων της Κολομβίας (FARC) στην πολιτική ζωή. Εξ άλλου, κατά τους τελευταίους 18 μήνες οι παραστρατιωτικές

συμμορίες διέπραξαν τουλάχιστο μια δωδεκάδα ομαδικών σφαγών χωρικών, υποτιθέμενων υποστηρικτών των ανταρτών.

Οι παραστρατιωτικές ομάδες είναι, κατά τον ορισμό του ίδιου του στρατηγού Μάσα Μάρκες, «ο τρόπος που το καρτέλ του Μεντεγίν ερμήνευσε τις ομάδες αυτοάμυνας». Οι ομάδες αυτοάμυνας ήταν ένα είδος πολιτοφυλακής της υπαίθρου, που μέχρι πριν λίγους μήνες διέθεταν νομική βάση και που ο νόμος όριζε πως θα έπρεπε να υποστηρίζονται και να ενισχύονται από τον στρατό στον αγώνα τους εναντίον του αντάρτικου. Πρόσφατα όμως, το Ανώτατο Δικαστήριο αποφάσισε τη διάλυσή τους, λαμβάνοντας υπ' όψη τις διαστάσεις που προσέλαβαν αφότου οι δύο κυριότεροι αρχηγοί του καρτέλ του Μεντεγίν – ο Πάμπλο Εσκομπάρ και ο Γκονσάλο Ροντρίγκες Γκάτσα ή *Μεξικάνος* – αποφάσισαν να τις χρησιμοποιήσουν για λογαριασμό του. Σύμφωνα με τις κολομβιανές δικαστικές αρχές, οι δύο αυτοί κύριοι ιδιοποιήθηκαν τον αγώνα εναντίον του κομμουνισμού. Σε διάφορες περιοχές της χώρας αναδείχθηκαν σε πραγματικούς ηγέτες ανάμεσα στους κτηνοτρόφους και σε άλλους τομείς που κατά παράδοση υπήρξαν θύματα των δραστηριοτήτων του αντάρτικου.

Η συζήτηση γύρω από τις ομάδες αυτοάμυνας διαίρεσε την χώρα, τους πολιτικούς, τον τύπο και αυτά τα σώματα ασφαλείας της Κολομβίας. Πριν δύο χρόνια κόστισε τη θέση του στον τότε υπουργό Δικαιοσύνης, Χοσέ Μανουέλ Αρίας Καρισόσα, που τις υπεράσπιζε και φέτος κόντεψε να κοστίσει τη ζωή στον στρατηγό Μάσα Μάρκες που αποτελεί ισχυρό πολέμιό τους: τον προηγούμενο Μάιο σώθηκε από δυναμιτική επίθεση χάρη στο θωρακισμένο αυτοκίνητό του. Ο στρατηγός αρνήθηκε ότι στην απόπειρα συμμετείχε μια ομάδα που είχε διεισδύσει στην μυστική υπηρεσία του στρατού, πράγμα που καθώς φαίνεται όξυνε ακόμα περισσότερο την αντιπαράθεση μεταξύ Γερέρο Πας και Μάσα Μάρκες. Σε μια πολύκροτη υπόθεση, γνωστή στην Κολομβία με το όνομα του πρώην λοχαγού Λουίς Βανούμμεν, στην κατοχή του οποίου θρέθηκαν αποκαλυπτικά ντοκουμέντα, αποδείχθηκε η διείσδυση του εμπορίου ναρκωτικών στο στρατό. Όμως, παρ' όλο ότι η πεποίθηση αυτή ήταν ανέκαθεν σιωπηρά διαδεδομένη στην Κολομβία, το γεγονός που απέδειξε στον πρόεδρο Μπάρκο ότι κάτι σκοτεινό υπάρχει στα υψηλά στρατιωτικά κλιμάκια ήταν η στάση που κράτησαν οι στρατιωτικοί απέναντι στον Μάσα.

Παρ' όλα αυτά, η καθαίρεση του

υπουργού Άμυνας δεν αποτελεί εγγύηση ότι τα προβλήματα σταμάτησαν εδώ. Σύμφωνα με κυβερνητικές πηγές, σχεδόν ολόκληρη η στρατιωτική ηγεσία έχει εμπλακεί και διαφθαρεί στην *ναρκω-στρατιωτική* περιπέτεια.

Εργαστήριο

Άλλο ένα επεισόδιο που κατέδειξε τη συμμετοχή υψηλόβαθμων στρατιωτικών σ' αυτήν την ακροδεξιά συμμαχία που δημιούργησε την παραστρατιωτική παρουσία, ήταν η περίπτωση του συνταγματάρχη Χένρι Μποόρκες, αξιωματικού στην περιοχή Μαγδαλένα Μέδιο, ο οποίος μέσα σε δέκα χρόνια μεταβλήθηκε σε άνθρωπο-κλειδί του καρτέλ του Μεντεγίν στην περιοχή αυτή. Στους στρατώνες του γινόταν η εκπαίδευση των πληρωμένων δολοφόνων. Έδινε γιορτές όπου παρευρίσκονταν ο Εσκομπάρ και ο Ροντρίγκες Γκάτσα. Όταν ο στρατιωτικός ανακριτής που είχε αναλάβει την περίπτωση του ενημέρωσε τους προϊσταμένους του Μποόρκες ότι θα του απήθηνε κατηγορίες, ο συνταγματάρχης μετατέθηκε. Πηγές της στρατιωτικής δικαιοσύνης υποστηρίζουν ότι σκοπός της μετάθεσης ήταν η αποφυγή επέκτασης των ερευνών και πως μια τέτοια διαταγή μόνο από επάνω θα μπορούσε να έρθει.

Αυτό όμως που συνέβη πριν τρεις εβδομάδες στην Κολομβία ήταν το αποκορύφωμα. Μια ομάδα στρατιωτών ισοπέδωσε την κατοικία ενός γνωστού κοσμηματοπώλη πυροβολώντας εναντίον διαφόρων ατόμων. Μετά την επιχείρηση ο κοσμηματοπώλης Άνχελ Γαϊτάν Μαέτσα πρόβαλε στο παράθυρο παρακαλώντας τους δημοσιογράφους να εμποδίσουν τη δολοφονία του. Βγαίνοντας, υπό την προστασία πρακτόρων, κρούγασε: «Για την επιχείρηση αυτή, ο *Μεξικάνος* πλήρωσε 200 εκατομμύρια πέσος».

Το ότι οι στρατιωτικοί είναι αναμειγμένοι στον θρώμικο πόλεμο δεν αποτελεί είδηση για τους Κολομβιανούς. Το ότι πάντως διεξάγουν αυτόν τον θρώμικο πόλεμο κάτω από τις διαταγές των μεγάλων αρχηγών της *μαφίας* τρομάζει οκ ολίγους δημόσιους υπάλληλους. Και, παρ' όλο που η κυβέρνηση και η πολιτική διοίκηση φαίνονται διατεθειμένες να δώσουν τον αγώνα κατά του *ναρκω-παραμιλιταρισμού*, είναι πολύ λίγοι αυτοί που πιστεύουν ότι μπορούν να τον κερδίσουν. Ιδιαίτερα, βλέποντας τη στάση του στρατού, που – κρίνοντας από τις βίβλες και λοιπές ιδιοκτησίες που ολοένα αποκτούν οι μεγάλοι στρατηγοί – δεν φαίνεται να είναι ακριβώς στάση υποστήριξης της κυβέρνησης του προέδρου Μπάρκο.

(Μετάφραση: Γ.Κ.)

ΙΝΓΚΡΙΝΤ ΣΤΡΟΜΠΛ

«ΜΙΑ ΣΤΟ ΚΕΛΙ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ!»

□ «Εμπρός της γης οι κολασμένοι...» Πόσο μακρινά φαντάζουν εκείνα τα σκοτεινά, σχεδόν μεσαιωνικά χρόνια, όπου συλλαμβάνονταν μαζικά και φυλακίζονταν για πολλά χρόνια όσοι απλώς τραγουδούσαν τη «Διεθνή»;

Ένα ξυπνητήρι, μόνο και μόνο η αγορά ενός απλού ξυπνητηριού, στοίχισε σήμερα στην Ίνγκριντ Στρομπλ 5 χρόνια φυλακή (στο τ. 76 του Σχολιαστή υπάρχει μια σύντομη αναφορά για την ιστορία). Η Ίνγκριντ παραδέχτηκε ότι είχε αγοράσει ένα ξυπνητήρι της ίδιας μάρκας μ' αυτά που χρησιμοποίησαν οι «Επαναστατικοί Πυρήνες» στον ωρολογιακό μηχανισμό ορισμένων βομβιστικών τους επιθέσεων. Όμως στη δίκη δεν μπόρεσαν ούτε καν να αποδείξουν ότι ήταν το ίδιο ξυπνητήρι που αγόρασε η Ίνγκριντ, αυτό που χρησιμοποιήθηκε μήνες αργότερα σε μια βομβιστική επίθεση εναντίον της Lufthansa. Κι ως μη μιλήσουμε καλύτερα για την παντελή απουσία αποδείξεων ότι η Ίνγκριντ αγόρασε το ξυπνητήρι για την επίθεση και όχι για ένα φίλο της, όπως λέει η ίδια.

Το μόνο στοιχείο που αποδείχτηκε στη δίκη του Ντίσελτορφ για την Ίνγκριντ ήταν ότι ως δημοσιογράφος υποστήριζε αντιφασιστικές και αντιρατσιστικές θέσεις και ότι αγωνιζόταν για την απελευθέρωση της γυναίκας και εναντίον της γενετικής βιοτεχνολογίας.

Ορισμένες από τις διατυπώσεις των δικαστών, όπως:

— Η Ίνγκριντ «ασχολούνταν με θέματα που υποκινούν επιθέσεις».

— «Τα θέματα των επιθέσεων των «Επαναστατικών Πυρήνων» την έχουν σημαδέψει»

αποδεικνύουν πόσο ανοιχτά τολμά σήμερα η δυτικογερμανική δικαιοσύνη να συνεχίζει την παράδοση του ναζιστικού δικαίου στη δίωξη των πολιτικών φρονημάτων.

Αυτή η δικαιοσύνη δίωξης των φρονημάτων είναι που έφερε τον Χάινριχ Μπελ, μια ώρα αρχύτερα στον τάφο, ως «φιλο-τρομοκράτη», όπως και χιλιάδες άλλους λιγότερο γνωστούς γερμανούς. Η λογική αυτής της δικαιοσύνης είναι πολύ χοντροκομμένη και πολύ απλή: Η Ίνγκριντ Στρομπλ ως δημοσιογράφος αγωνιζόταν εναντίον της Lufthansa επειδή αυτή βοηθούσε τις δυτικογερμανικές υπηρεσίες αλλοδαπών, όπου κυριαρχούν οι φασίστες «Ρεπουμπλικάνοι», να εκδιώκουν βίαια πολιτικούς πρόσφυγες, και να τους

απελαύνουν στις χώρες τους, όπου τους περίμεναν οι διώξεις, οι φυλακίσεις, τα βασανιστήρια, οι δολοφονίες. Οι «Επαναστατικές Πυρήνες» και η γυναικεία τους οργάνωση «Κόκκινη Ζόρα» αγωνίζονται κι αυτοί εναντίον της. Συνεπώς, η Ίνγκριντ Στρομπλ είναι υπεύθυνη για τη βομβιστική επίθεση στη Lufthansa.

Είναι περιττό να αντιστρέψουμε την υπόθεση. Να ένα παράδειγμα: Η «Λεγεών Κόνδωρ» ήταν η πρώτη αεροπορική μονάδα στην ιστορία της ανθρωπότητας που κατέστρεψε με βόμβες μια ολόκληρη πόλη με όλους τους κατοίκους της. Ήταν το βασικό χωριό Γκουέρνικα κατά τη διάρκεια του ισπανικού εμφυλίου πολέμου. Η θυγατρική εταιρεία της Lufthansa για τα τσάρτερ ονομάζεται σήμερα CONDOR. Συνεπώς η Lufthansa είναι υπεύθυνη για την καταστροφή και τις μαζικές δολοφονίες στην Γκουέρνικα.

Είναι επίσης περιττό να αναρωτηθούμε για ποιο λόγο κανείς δεν καλεί να λογοδοτήσουν τους υπεύθυνους για τις δολοφονίες των πολιτικών προσφύγων που απελαύνονται με το ζόρι στις πατρίδες τους.

Είναι περιττό, διότι γνωρίζουμε από αιώνες το γερμανικό ρητό: «Χωρίς κατηγορο δεν υπάρχει δικαστής!». Πράγμα που σημαίνει: Ακόμα και σήμερα στη Δυτική Γερμανία, στο μοντέλο της «Ευρώπης 2000», δεν υπάρχει κανείς εισαγγελέας που να μπορεί να λάβει υπόψη του τον πραγματικό σημερινό κόσμο: ΟΛΟΙ ΜΑΣ όχι μόνο εκπαιδεύμαστε στις μαζικές δολοφονίες κατά τη διάρ-

κεια της στρατιωτικής θητείας (... φυσικά μόνο για αυτοάμυνα, εξευκαίεται!), αλλά όλοι μας εκτελούμε και τις μαζικές δολοφονίες, εφόσον ζούμε σε βάρος 38.000 ανθρώπων που πεθαίνουν καθημερινά από την πείνα, παρά το γεγονός ότι σήμερα υπάρχει σ' όλο τον κόσμο πολύ περισσότερη τροφή, απ' όση χρειάζεται ο πληθυσμός της γης για να χορτάσει.

Εισαγγελείς όλου του κόσμου, ασχοληθείτε μ' αυτές τις περιπτώσεις. Ή, μάλλον, καλύτερα όχι. Διότι τότε, τα 38.000 καθημερινά ανθρώπινα θύματα της πείνας ίσως μας τα παρουσίαζαν ως θύτες, σύμφωνα με το γνωστό επιχείρημα: «Φταίνε οι ίδιοι!» (π.χ. «δεν θέλουν να δουλέψουν», «φταίνε οι κομμουνιστές», «οι κινέζοι πολλαπλασιάζονται πολύ γρήγορα»). Και οι θύτες θα γίνονταν θύματα. Οι θύτες: Οι μεγαλοκαρχαρίες κάθε είδους για τους οποίους το χρήμα αξίζει περισσότερο από τον άνθρωπο και τη φύση, αλλά και εμείς σχεδόν όλοι που ομορπορευόμαστε λίγο-πολύ συνεργούμε. Ανεχόμαστε, π.χ., το γεγονός ότι οι μεγαλοκαρχαρίες μας έχουν επιβάλει τον κύριο πολιτικό υπεύθυνο για το παγκόσμιο σκάνδαλο Ιράν/Κεϊ, τον Τζορτζ Μπους, ως έναν παγκόσμιο πρόδρομο της ειρήνης, της δημοκρατίας και του αντιναρκατικού αγώνα. Τον Μπους που επιχειρεί με την τηλεοπτική του περεστρόικα απέναντι στον Γκορμπατσόφ να ξεπεράσει τα «πολεμικά παιχνίδια των άστρων» που τόσο καιρό προετοίμαζε, και με τα οποία πολύ εύκολα οι δυο τους μπορούν να καταστρέψουν όλη την

ανθρωπότητα πάνω στη γη, αλλά και τη σελήνη, και ίσως και μερικά αστέρια. Στο πρόσωπο του Μπους και των δικών του ηρώων (και πρακτόρων) Όλιβερ Νορθ και Νοριέγκα προπαγανδίζεται σχεδόν ανοιχτά το παγκόσμιο σύστημα της απόλυτης ανευθυνότητας. Έτσι είναι αυτονόητο ότι στο αντίστοιχο παγκόσμιο σύστημα της ταξικής δικαιοσύνης, αυτοί που ενοχοποιούνται είναι πάντα οι εκμεταλλεζόμενοι και οι καταπιεζόμενοι, οι μικροί κι οι ανίσχυροι.

Το δικαστήριο του Ντίσελτορφ που καταδίκασε την Ίνγκριντ Στρομπλ ετοιμάζει τώρα — με τη βοήθεια συνηγόρων που ορίζονται από το κράτος — τη μεγαλύτερη «τρομοκρατική» δίκη στη Δυτική Γερμανία: τη δίκη εναντίον του ΡΚΚ, του κομμουνιστικού κόμματος του Κουρδιστάν! Αχ, οι καημένοι οι δυτικογερμανοί που καταπιέζονται τόσα χρόνια από τους Κούρδους, τους Αρμένιους, τους Παλαιστίνιους κι όλους τους άλλους!

Πάντως μου κάνει εντύπωση το γεγονός ότι, απ' όσο γνωρίζω, κανένα από τα λεγόμενα «αριστερά» κόμματα και εφημερίδες στην Ελλάδα δε σπατάλησε ούτε μια λέξη για τη σύλληψη και τη δίκη της Ίνγκριντ, που τόσο πολύ κινητοποίησε την αριστερά στη Δυτική Γερμανία (όχι βέβαια και τον λεγόμενο αστικό τύπο). Το αντίστοιχο συμβαίνει με τις αποκαλύψεις για το ρόλο των Αλεξάνη-Κρυστάλλη ή και με τη δίωξη της Κατερίνας Ιατροπούλου για την οποία μέχρι στιγμής δεν έχει γράψει καμιά γερμανική εφημερίδα...

Αυτό όμως είναι ένα πρόβλημα των ίδιων των «αριστερών» αυτών κομμάτων και εφημερίδων. Εμάς μας ενδιαφέρει το γεγονός ότι, αντίθετα με τις «ανταποκρίσεις» αυτών των εφημερίδων, η αντιφασιστική αντίσταση στη Δυτική Γερμανία αναπτύσσεται εδώ και 20 χρόνια, πράγμα που αποδείχτηκε και τα τελευταία δύο χρόνια με τη σύλληψη και τη δίκη της Ίνγκριντ Στρομπλ: Χιλιάδες αγωνιστές σ' όλη τη Δυτική Γερμανία δραστηριοποιήθηκαν, και δεν ασχολήθηκαν απλά με «θέματα που υποκινούν επιθέσεις» αλλά στρατεύθηκαν σ' αυτά με κάθε τρόπο.

Γιατί, αντίθετα από τη διατύπωση της αστυνομίας και της δικαιοσύνης, στην πραγματικότητα, «τα θέματα που υποκινούν τις επιθέσεις των "Επαναστατικών Πυρήνων"» δεν έχουν καθόλου σημαδέψει την Ίνγκριντ, όσο την ίδια τη Lufthansa, αλλά και την αστυνομία και τη δικαιοσύνη: δηλαδή, ο φασισμός, ο ρατσισμός, η γυναικεία καταπίεση κ.λπ. Και έτσι μπορώ σήμερα ήσυχος να διαβιθώ στην Ίνγκριντ το σύνθημα του (κατά πλειοψηφία γυναικείου) ακροατήριου στη δίκη μου στον Άρειο Πάγο το 1976. Τότε υποχρεώθηκε να σωπήσει ένας αρεοπαγίτης που ανακοίνωνε την απόφαση της έκδοσής μου στο δυτικογερμανικό καθεστώς, κάτω από τις φωνές: «Ένας (μία) στο κελί, χιλιάδες στον αγώνα!»

Ρολφ ΠΟΛΕ

Η επιχείρηση μεταφοράς της Ίνγκριντ Στρομπλ στο δικαστήριο. Προσέξτε ότι οι άνδρες της Ασφάλειας έχουν καλυμμένα τα πρόσωπα με κουκούλες. Για τους διαδηλωτές, αυτό είναι απαγορευμένο, και θεωρείται πράξη βίας...

Νεότερα περί «ειρήνευσης»

Μπορεί στην Κεντρική Αμερική το ένα ειρηνευτικό σχέδιο να διαδέχεται το άλλο, ωστόσο η υποστήριξη των ΗΠΑ στην «αντι-ανατρεπτική» δραστηριότητα των τοπικών κυβερνήσεων συνεχίζεται αμείωτη – και σε μια περίπτωση τουλάχιστον ενισχύεται. Πρόκειται για τη Γουατεμάλα όπου, μετά από μια δεκαετία παγώματος της επίσημης στρατιωτικής βοήθειας λόγω ανθρωπιστικών ευαισθησιών, ο Μπόρις Σαμ επιστρέφει για να δώσει ένα χεράκι στο τελειωτικό χτύπημα των μερικών χιλιών ανταρτών της «Γουατεμαλέζικης

Εθνικής Επαναστατικής Ενότητας» (URNG). Όπως μας πληροφορεί η Washington Post (19/8), μονάδες του αμερικανικού μηχανικού ανοίγουν δρόμους μέσα στη ζούγκλα για την καλύτερη περικύκλωση των ανταρτών, ενώ πρασινοσκουφίδες κι αεροπόροι εκπαιδεύουν τους γουατεμαλέζους συναδέλφους τους στις τακτικές του αντιανταρτοπόλεμου, με την ταμπέλα του «καταπολεμητή των ναρκωτικών», ελικόπτερα της CIA κι αεροσκάφη της DEA ψεκάζουν τις ζώνες της URNG με αποφυλλωτικά κι άλλες καταστροφικές για τον ανθρώπι-

νο οργανισμό χημικές ουσίες.

Απέναντι σ' όλα αυτά, το αντάρτικο δεν έχει ν' αντιτάξει παρά τα λιγοστά όπλα και την απελπισία του. Δίχως εξωτερική βοήθεια, μέσα στη γενική άγνοια (αν όχι αδιαφορία) της υπόλοιπης ανθρωπότητας. Ο φόρος αίματος που έχει καταβάλλει, επί τρεις αλληπάλληλες δεκαετίες, είναι ο βαρύτερος σε όλη τη Λατινική Αμερική: 100.000 νεκροί και πάνω από 40.000 «εξαφανισθέντες». Σήμερα, οι αγωνιστές της URNG απευθύνουν έκκληση για την υποστήριξη της υποψηφιότητας της Rigoberta Menchú, της πιο γνωστής συντρόφισσάς τους, για το Νόμπελ Ειρήνης. Η πρόταση ανήκει στο Ιταλικό Σοσιαλιστικό Κόμμα και αν μη τι άλλο, δίνει τη δυνατότητα να γνωστοποιηθεί ευρύτερα αυτή η αγνοούμενη απ' τα mass media γενοκτονία.

ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

Και όμως αντέχει...

Έξι μήνες και κάτι μετά την αποχώρηση του τελευταίου σοβιετικού στρατιώτη απ' το Αφγανιστάν, οι θριαμβολογίες της πλειοψηφίας των δυτικών μέσων μαζικής ενημέρωσης έχουν πια κοπάσει: το ίδιο κι ο πανικός ορισμένων απ' τους εταίρους του ανατολικοευρωπαϊκού μπλοκ (ας θυμηθούμε, μεταξύ άλλων, την εσπευσμένη εκκένωση της πολωνικής και της ουγγαρέζικης πρεσβείας). Οι δυνάμεις των ισλαμιστών ανταρτών, αφειδώς εξοπλιζόμενες απ' την Ουάσιγκτον κι άμεσα καθοδηγούμενες από τις μυστικές υπηρεσίες του Πακιστάν (όπως αποκάλυψαν στις 24 Απριλίου οι New York Times), έχουν αποδείχτει ανίκανες να πετύχουν εκείνη τη νίκη που θα έκανε την πλάστιγγα του συνεχιζόμενου εμφύλιου πολέμου να γείρει προς το μέρος τους. Όχι μόνο δεν έχουν απειλήσει άμεσα την Καμπούλ, αλλά και η επίθεσή τους κατά της (στρατιγικής σημασίας πλην πολιτικά δευτερεύουσας) Τζαλαλαμπάντ στέφθηκε από αποτυχία. Ακόμη χειρότερα: σύμφωνα με τον εκεί ανταποκριτή της Washington Post, η εμμονή των μοτζαχεντίνστος «τυφλούς» κι εν πολλοίς άσκοπους βομβαρδισμούς της Καμπούλ με ρουκέτες (με θύματα τις περισσότερες φορές αθώους πολίτες) έχει προκαλέσει τη μαζική μεταστροφή των διαθέσεων του πληθυσμού της αφγανικής πρωτεύουσας και οδηγεί στην ισορροποίηση της θέσης του καθεστώτος.

Αν σε όλα αυτά προστεθούν οι εσωτερικές τριβές των ανταρτών (που ήδη βρίσκονται στο επίπεδο της αλληλοεξόντωσης μεσαίων στελεχών των αντίζωνων πλην τυπικά σύμμαχων οργανώσεων) και την ενίσχυση

ανάμεσά τους των ακραίων ισλαμιστών (κάτι που αναπόφευκτα σπρώχνει τα μεσαία στρώματα των πόλεων ακόμα πιο βαθιά στην αγκαλιά του ΛΔΚΑ), άνετα μπορεί κανείς να εκτιμήσει ότι η απαγκίστρωση του σοβιετικού στρατού απ' το Αφγανιστάν υπήρξε ίσως η πιο πετυχημένη κίνηση της γκορμποτσόφικης εξωτερικής πολιτικής...

ΕΣΣΔ

Ο ΙΡΑ,

η ΕΟΚΑ

και

η Περσετρόικα

«Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημάνουμε το παράδειγμα της θρετανικής αυτοκατορίας, που εξελίχθηκε ομαλά σε Κοινοπολιτεία. Επιδοκίμαζω τα προγράμματα των λαϊκών μετώπων των δημοκρατιών της Βαλτικής και πιστεύω ότι πρέπει να αναθεωρήσουμε τη συνταγματική βάση της Σοβιετικής Ένωσης σαν μια σειρά συνθηκών ανάμεσα στις δημοκρατίες».

Sakharov, Βήμα 2.7.89

Οι οπαδοί των μεταρρυθμίσεων στην ΕΣΣΔ προσπαθούν να σπηρίξουν με ιστορικά προηγούμενα την ανάγκη μιας άλλης πολιτικής απέναντι στα κατακτημένα είτε καταπιεζόμενα έθνη που ανήκουν σήμερα στη χώρα αυτή. Καμιά αντίρρηση αφού είναι πλέον γνωστή η κατάσταση που επικρατεί εκεί. Θα πρέπει θέβαια τα προηγούμενα αυτά να υπάρχουν και όχι να κατασκευάζονται. Τα αποικιοκρατικά εγκλήματα είναι όμως τόσο πρόσφατα και τερατώδη που δεν μπορούν να καλουνώνονται στη φράση «εξελίχθηκε ομαλά». Η άγνοια του εκλεγμένου βουλευτή και διδάσμου πυρηνικού φυσικού ασελγεί πάνω στην ιστορία και προβληματίζει όσους θα επιθυμούσαν να υποστηρίξουν ένα κίνημα στην ΕΣΣΔ που να υπερβαίνει το στόχο ενός «καπιταλισμού με ανθρώπινο πρόσωπο». Η γοητεία που ασκεί η πλούσια και κοινωνικοπολιτική δύση είναι κατανοητή, κινδυνεύει όμως να τους στερήσει την αλληλεγγύη των κινημάτων και της Δύσης και του τρίτου κόσμου. Αυτά γνωρίζουν καλύτερα το πόσο «πολιτισμένη» είναι πράγματι η Δύση και, το καθένα με τους τρόπους του, αγωνίζονται για την υπέρβαση του σημερινού εκμεταλλευτικού παγκοσμίου συστήματος και των ιδιαίτερων μορφών που αυτό έχει σε κάθε χώρα.

Γ.Γ.

ΚΙΝΑ

Και στο Πεκίνο σφάζουν ακόμα...

Τώρα που τα εύκολα, τα κροκοδείλια δάκρυα για τη μακελεμένη κινέζικη εξέγερση στέρεψαν πια. Τώρα που, χάρις στις «ρεαλιστικές» προτάσεις του για την επίλυση του προβλήματος της Καμπούτζης, το ματοβαμμένο καθεστώς του Ντενγκ Σιαοπίνγκ επιστρέφει σταδιακά στις πρόσχαρες αγκάλες της διεθνούς κοινότητας. Τώρα που άλλα δράματα κι άλλες τραγωδίες σκεπάζουν πια τον απόηχο απ' το κροτάλιωμα των πολυβόλων στην Πλατεία Τιεν Ανμέν. Τώρα είναι που πρέπει να θυμόμαστε πως εκεί πέρα η ζωή, κι η καταστολή, συνεχίζονται...

Έχουμε και λέμε λοιπόν – μια πρόχειρη σταχυολόγηση απ' το τρισέλιδο αφιέρωμα της Libération (3/8): 5.000 συλλήψεις στο Πεκίνο κι απροσδιόριστος, πλην ανάλογος, αριθμός στις άλλες πόλεις· επέκταση της ποινής του θανάτου σε όσους «προπαγандίζουν ή υποστηρίζουν ενεργά τον αστικό φιλελευθερισμό»· μυστικές εκτελέσεις, εκτός απ' τις επίσημες 29, προς γενικό εκφοβισμό· κατάσχεση και καταστροφή εκατοντάδων χιλιάδων βιβλίων «πορνογραφικού» ή «αντιδραστικού» περιεχομένου· κλείσιμο των εκδοτικών οίκων όπως αυτός της Ακαδημίας Επιστημών του Σιτσουάν, που εξέδωσαν στο παρελθόν «επικίνδυνα» έργα. Εικοσιτέσσερα στελέχη του φοιτητικού κινήματος έχουν συλληφθεί, ενώ την ίδια τύχη φημιολογείται ότι είχαν κι οι Ουάνγκ Νταν και Τσάι Λινγι δυο απ' τους γνωστότερους ηγέτες της εξέγερσης. «Δε γνωρίζουμε πού πάνε τους κρατούμενους, ούτε τι απογίνονται αυτοί» δηλώνει ένας μάρτυρας. «Οι άνθρωποι εξαφανίζονται κι κανείς δεν τολμά να αναφέρει το όνομά του όταν σταματούν να 'ρχονται στη δουλειά...» Διακιργμένος θαυμαστής του στρατηγού Πιντοσέτ, ο Ντενγκ θα ατιγράψει άραγε την πλούσια σχολική πείρα της χιλιάνικης χούτσας;

Δίπλα σ' όλα αυτά, η «εκλογική» του «μεταρρυθμιστή» Τσιάν Ζεμίν στη θέση του γενικού γραμματέα του ΚΚ Κίνας, να μιθυμίζει τη συνέχεια του «σταλινικού θαλασσερισμού» – και τ' υποκρισία μιας Δύσης που τ' ευαισθησία της τη μετρά σε δάκρυα...

Τ.

ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ

Ορτέγκα, ο πολυτάλαντος

Ο πρόεδρος της Νικαράγουα Ντανιέλ Ορτέγκα, εκτός γενναίας ανάρτησης, έχει α

ΤΟΥΡΚΙΑ

Λανθασμένος χειρισμός...

Η Τουρκική κυβέρνηση, αποφάσισε στις 19 Αυγούστου να επανεξετάσει την εγκύκλιο για τον κανονισμό των φυλακών της 1ης Αυγούστου του 1988, για την κατάργηση της οποίας περισσότεροι από 500 πολιτικοί κρατούμενοι είχαν αρχίσει απεργία πείνας στις 29 Ιουνίου. Όταν οι τουρκικές αρχές πήραν την απόφαση αυτή:

Ήδη, σχεδόν δυο εβδομάδες πριν, είχαν πεθάνει δυο πολιτικοί κρατούμενοι στην 35η μέρα της απεργίας τους, κατά την μεταφορά τους – 15 ώρες ταξίδι – μέσα σε κλούβα.

Ήδη, άλλοι 65 βρίσκονταν σε κρίσιμη κατάσταση και οι υπόλοιποι είχαν αρχίσει να παρουσιάζουν προβλήματα υγείας.

Ήδη, την ημέρα που πέθαναν οι δυο, ο υπουργός δικαιοσύνης Ολτάν Σουνγκουρλού είχε δηλώσει ότι οι απεργοί δεν έχουν στην πραγματικότητα αίτημα και πως ό,τι κάνουν είναι για να συνεχίσουν τον επαναστατικό τους αγώνα, προσθέτοντας ότι «τα καταφέρνουν». Ήδη, ο πρωθυπουργός Τουργκούτ Οζάλ είχε δώσει το δικό του απόφθεγμα στη δημοσιότητα, ως θάσερ της Ανατολής: «Όποιος δεν δέχεται τη θεραπεία, τι να κάνουμε, ας πεθάνει!»

Ήδη είχε διατυπωθεί από τους κυβερνητικούς εγκεφάλους, ανάμεσά τους και γιατροί, η πρόταση να διασκορπιστούν οι πολιτικοί κρατούμενοι που έκαναν απεργία πείνας, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η «ενοχλητική» αυτή κατάσταση και να μη «μεταδοθεί» το «μικρόβιο» και ήδη οι νοσοκομειακοί γιατροί τόλμησαν να φωνάξουν ότι αν οι κρατούμενοι μεταφερθούν στην κατάσταση που βρίσκονται θα πεθάνουν όπως οι δυο σύντροφοί τους.

Όλα αυτά δημοσιεύονταν στις τουρκικές εφημερίδες, όπως επίσης δημοσιεύονταν δηλώσεις συμπαράστασης και υποστήριξης προς τους απεργούς πείνας, τόσο από οργανώσεις όσο κι από μεμονωμένα άτομα κι ενώ συγγενείς των απεργών είχαν αρχίσει κι αυτοί απεργία πείνας, σε ένδειξη συμπαράστασης, στα τοπικά γραφεία της «Ένωσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα».

Το αίτημα θέβαια εξακολουθεί να υπάρχει και παραμένει: η κατάργηση της εγκυκλίου της 1ης Αυγούστου του 1988, η οποία άρχισε να εφαρμόζεται κατά γράμμα, όταν στις φυλακές του Εσκί Σεχίρ θρέθηκαν δυο τούνελ για την απόδραση κρατουμένων. Άτυπα, η εγκύκλιος αυτή δεν εφαρμόζοταν, τουλάχιστον σ' ένα μεγάλο μέρος της, μετά από προηγούμενη απεργία πείνας των πολιτικών κρατουμένων.

Η κατάργηση της εγκυκλίου αυτής σημαίνει μεταξύ άλλων την κατάργηση των ποινών της απομόνωσης, της αλλαγής κελιού, της μεταφοράς των πολιτικών κρατουμένων δεμένων και με αλυσίδες, της απαγόρευσης επικοινωνίας τους με δικηγόρους και συγγενείς, της απαγόρευσης εισαγωγής βιβλίων. Οι απεργοί πείνας ζητούν και καλύτερο φαγητό. Ή μήπως θα 'πρεπε να πούμε φαγητό, καθώς κάθε κρατούμενος παίρνει 600 λίρες (περίπου 50 δρχ.) για να τρώει από το κυλικείο των φυλακών! Και κάτι ακόμη για την εγκύκλιο: Μεταξύ άλλων προβλέπει και την απαγόρευση του αλατιού σε περίπτωση απεργίας πείνας. Έτσι στη διάρκεια της απεργίας, που ως αυτή τη στιγμή την έχουν διακόψει 153 πολιτικοί κρατούμενοι, γίνονται έρευνες στα κελιά μήπως υπάρχει κρυμμένο αλάτι.

Η αντιπολίτευση της Τουρκίας, μόλις πέθαναν οι δυο πολιτικοί κρατούμενοι, ζήτησε την παραίτηση του υπουργού δικαιοσύνης, ρωτώντας τον πόσο ακόμη περιμένει να πεθάνουν. Αν ο κύριος Σουνγκουρλού, που ασφαλώς δεν παραιτήθηκε, εξαναγκαστεί σε αυτοκριτική από το κόμμα του της «Μητέρας-Πατρίδας», πιθανόν να παραδεχτεί ότι έκανε ένα... «λανθασμένο χειρισμό».

Νινέττα ΒΙΔΑΛΗ

δείξει ότι διαθέτει μεγάλες ικανότητες και σε πολλούς άλλους τομείς. Και όχι μόνο στη διακυβέρνηση επί μια δεκαετία μιας χώρας που έχει υποστεί κάθε λογής πολέμους, στρατιωτικούς, οικονομικούς, εμπορικούς. Ούτε μόνο στις δημόσιες σχέσεις, όπου διέπρεψε (και) κατά το πρόσφατο ταξίδι του στην Ευρώπη - ως αποδοθούν στην έλπιση πληροφόρησης ή σε μια στιγμή αδυναμίας τα χαράπικα με τον Γιωργάκη. Ο ηγέτης των Σαντινίστας απέδειξε τον τελευταίο καιρό ότι ξεπέρασε τα λάθη του παρελθόντος και ανέδειξε αρετές και στο διπλωματικό τομέα.

Αναχωρώντας από τη χώρα του μετά από την απροσδόκητη υπογραφή μιας συμφωνίας με όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης γύρω από τις εκλογές του 1990 και έχοντας στο τσεπάκι μια ολοκληρωμένη ειρηνευτική πρόταση των ανταρτών του Φαρμπούντο Μαρτί, ο ηγέτης των Σαντινίστας έκλεψε την παράσταση στη διάσκεψη των κεντροαμερικανικών χωρών στην Τέλλα της Ονδούρας και αιφνιδία-

σε την Ουάσινγκτον. Πριν οι πολεμοκάπηλοι προλάβουν να οργανωθούν (ο πρόεδρος Μπους αρκέστηκε για την τιμή των όπλων σ' ένα προειδοποιητικό τηλεφώνημα στον πρόεδρο της Ονδούρας, Χοσέ Ασκόνα), ο Ορτέγκα απέσπασε από τη διάσκεψη απόφαση για τον οριστικό αποφλισμό των κόντρας, αλλά και δέσμευση του ακροδεξιού Κριστιάνι του Ελ Σαλβαδόρ ότι θα ανταποκριθεί στην πρόταση των ανταρτών.

Το έδαφος είχαν δέσει προετοιμάσει τόσο ο σοβιετικός ηγέτης Μιχαήλ Γκορμπατσόφ όσο και ο υπουργός εξωτερικών Σεβερντνάντσε, που με γράμμα του ο πρώτος τον περασμένο Μάιο προς τον πρόεδρο Μπους και με επανειλημμένες δηλώσεις του αργότερα ο δεύτερος, θεβαίνον ότι οι χορηγηθείς σοβιετικού οπλισμού προς τη Νικαράγουα έχουν πια σταματήσει.

Η επόμενη δοκιμασία για τον Ορτέγκα και τους Σαντινίστας θα είναι οι εκλογές του Φεβρουαρίου. Η αντιπολίτευση δεν φαίνεται αυτή τη στιγμή ικανή να διεκδικήσει τη νίκη, παρά τη

συσσωρευμένη δυσανεμία του πληθυσμού για τα οξυμμένα οικονομικά προβλήματα. Όμως τα πράγματα δεν είναι καθόλου εύκολα για την επαναστατική κυβέρνηση, στο βαθμό βέβαια που θέλει να παραμείνει επαναστατική. Η Ουάσινγκτον θα συνεχίσει τον πόλεμο με άλλα μέσα και οι Σαντινίστας πρέπει να αποδείξουν ότι, αν επέζησαν δυο ρηγανικών κυβερνήσεων, έχουν τον τρόπο να επιζήσουν και της γενικότερης νεοαποικιοκρατικής πολιτικής του Βορρά απεναντι στο Νότο. Οι ανά τον κόσμο επιτροπές αλληλεγγύης ασφαλώς δεν θα κλείσουν τα γραφεία τους...

M.M.

ΚΟΥΡΑΙΣΤΑΝ

Χημικά όπλα κατά των Κούρδων;

Τον ίδιο καιρό με την απεργία των πολιτικών κρατούμενων, στα Νοτιοανατολικά της Τουρκίας συνεχίζονταν αμείωτες οι εκαθαρστικές επιχειρήσεις του Τουρκικού στρατού εναντίον των Κούρδων. Στις αρχές Αυγούστου, το περιοδικό «ΙΚίμπε Ντογκρού» δημοσίευσε ρεπορτάζ, σύμφωνα με το οποίο ο Τουρκικός στρατός είναι έτοιμος να χρησιμοποιήσει χημικά όπλα κατά των Κούρδων της περιοχής. Η είδηση δεν επιβεβαιώθηκε, κυρίως όμως δεν διαψεύστηκε...

N.B.

ΤΟΥΡΚΙΑ

Η ΝΤΕΒ-ΓΙΟΛ στο Ευρωπαϊκό δικαστήριο

Στις 19 Ιουλίου, εκδόθηκε η απόφαση του στρατοδικείου του Μάμας της Άγκυρας, που δίκασε 723 άτομα, μέλη της Ντεβ Γιολ. Ήταν μια από τις μεγαλύτερες πολιτικές δίκες στην Τουρκία. Καταδικάστηκαν σε θάνατο επτά άτομα, σε ισόβια 39, και 349 σε ποινές φυλάκισης από δύο ως 20 χρόνια. Άλλοι 210 απαλλάχτηκαν, αφού πολλοί είχαν μείνει στη φυλακή ως και οκτώ χρόνια ως προφυλακιστέοι! Οι κατηγορούμενοι διάβασαν κείμενο, με το οποίο δεν αναγνωρίζουν τη νομιμότητα του στρατοδικείου και άσκησαν έφεση. Οι αποφάσεις των δευτεροβάθμιων δικαστηρίων εκδίδονται συνήθως μετά από πέντε χρόνια. Ελπίζουμε ότι το Ευρωπαϊκό δικαστήριο στο οποίο θα προσφύγουν οι καταδικασθέντες, θα χρειαστεί λιγότερο χρόνο για να εκδώσει την απόφασή του. Οι αντιφάσεις των μαρτύρων κατηγορίας, τα ελλείμματα των στοιχείων αποδεικτικά στοιχεία, καθώς και τα βασανιστήρια τα οποία έχουν υποστεί οι κατηγορούμενοι, δεν είναι αρκετά για να πείσουν κάποιον περί της νομιμότητας της δίκης αυτής;

N.B.

ΙΑΠΩΝΙΑ

Η σοσιαλδημοκρατία στο προσκήνιο

Αγνοημένη από τις περισσότερες αναλύσεις που ασχολούνται με το «ιαπωνικό θαύμα», η πολιτική ζωή της χώρας του Ανατέλλοντος Ηλίου βρέθηκε ξαφνικά στην κορυφή της επικαιρότητας με τις εκλογές της 23ης Ιούλη: μετά από 34 χρόνια μονοκομματικής άσκησης της κυβερνητικής εξουσίας, το δεξί «Φιλελεύθερο Δημοκρατικό Κόμμα» (LDP) όχι μόνο έχασε τον έλεγχο της Γερουσίας αλλά, ανίκανο να ξεπεράσει την εσωτερική του κρίση, επιτρέπει στην ιαπωνική σοσιαλδημοκρατία να εμφανιστεί, για πρώτη φορά από το 1948, ως φερέγγυα εναλλακτική λύση.

Στους παράγοντες που προκάλεσαν την υποχώρηση της εκλογικής επιρροής του LDP συγκαταλέγονται ασφαλώς τόσο το τεράστιο «σκάνδαλο Recruit», στο οποίο βρέθηκε αναμειγμένο το σύνολο σχεδόν του πολιτικού προσωπικού του κυβερνώντος κόμματος (βλ. «Σχολιαστή» τχ. 75), όσο και η σκανδαλοθηρική αποκάλυψη των ερωτικών περιπετειών του (καθαρὰ μεταβατικού και «προς εκλογική χρήση») πρωθυπουργού Σοσούκο Ούνο. Ωστόσο, αυτό που έπαιξε τον αποφασιστικό ρόλο στην ήττα του LDP (και που της προσδίδει μονιμότερα χαρακτηριστικά) είναι ο κλονισμός των πατροπαράδοτων κοινωνικών συμμαχιών του κυβερνώντος κόμματος με τα παραδοσιακά μικροαστικά στρώματα της πόλης και της υπαίθρου - συνέπεια της εκσυγχρονιστικής κυβερνητικής πολιτικής και της νέας, ανοιχτά ιμπεριαλιστικής φάσης που διανύει ο ιαπωνέζικος καπιταλισμός.

Πιο συγκεκριμένα: προκειμένου να προστατέψουν τις εξαγωγικές δραστηριότητες της ιαπωνικής βιομηχανίας από τυχόν προστατευτικά μέτρα των ΗΠΑ, οι κυβερνήσεις του Τόκιο υποχρεώθηκαν την τελευταία δεκαετία να αποδεχτούν, σε αντιστάθμισμα, το άνοιγμα της ιαπωνικής αγοράς στα (πλεονάζοντα) αμερικανικά αγροτικά και κτηνοτροφικά προϊόντα, καταργώντας παράλληλα το μεγαλύτερο μέρος των κρατικών επιδοτήσεων που διατηρούσαν στη ζωή πολλές (μικρές, και συνεπώς μη ανταγωνιστικές) γεωργικές εκμεταλλεύσεις - με αποτελέσματα καταστροφικά για την πλειοψηφία των ιαπωνέζων αγροτών. Ταυτόχρονα, οι αυξημένες ανάγκες του ιαπωνικού ιμπεριαλισμού για στρατιωτικές δαπάνες και κρατική οικονομική «βοήθεια» προς τον Τρίτο Κόσμο, σε συνδυασμό με την ολοένα και δαπανηρότερη ψηφοθηρική λειτουργία του Κόμματος-κράτους, οδήγησαν την κυβέρνηση Τακεσίτα τον περασμένο Δεκέμβρη στην επιβολή βαρύτερης φορολογίας στους μικρομεσαίους εμποροβιοτέχνες, μέσω της θέσης του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας, προκαλώντας έτσι τη μαζική δυσανεμία αυτών των στρωμάτων. Τα αποτελέσματα φάνηκαν στις εκλογές.

Το παράδοξο είναι ότι αυτή η κρίση της ηγεμονίας του κατεξοχόν «κόμματος του κεφαλαίου» πάνω στην ιαπωνική κοινωνία έρχεται σε μια στιγμή που η πλάστιγγα της ταξικής πάλης γέρνει πια συντριπτικά εις βάρος της εργατικής τάξης: τσακισμένο από τις αλληπαλλήλες ήττες της τελευταίας δεκαετίας, από τις αιμορραγίες των πιο «πραγματικών» από τα μέλη του, το προσκυμένο στους σοσιαλιστές «Γενικό Συμβούλιο Εργατικών Συνδικάτων» (Sohyo) πρόκειται ν' αυτοδιαλυθεί το ερχόμενο φθινόπωρο και να συγχωνευθεί στη νεοσύστατη «Ιαπωνική Συνομοσπονδία Συνδικάτων του Ιδιωτικού Τομέα» (Rengo): η τελευταία, αποτελεί κεντρική έκφραση των «κίτρινων» συνδικάτων που έχει ιδρύσει η κατά τόπους εργοδοσία, προκειμένου να ελέγχει τους εργαζόμενους και να οργανώνει καλύτερα τις «άμυλλες παραγωγικότητας». (Χωρίς να υπολογίζουμε ότι το 83% των ιαπωνέζικων εργατών είναι χωρίς καμία απολύτως συνδικαλιστική κάλυψη). Από την άλλη, αυτός ο συσχετισμός δυνάμεων εγγυάται την ήττα μέσα στο Σοσιαλιστικό Κόμμα των αποψένων εκείνων που θέτουν ζήτημα κοινωνικής αλλαγής και την επικράτηση καθαρά διαχειριστικών λογικών. Ήδη από τον Γενάρη του 1986, το Σοσιαλιστικό Κόμμα έχει αποδεχτεί την προοπτική των συμμαχικών κυβερνήσεων είτε (πράγμα μάλλον απίθανο) με το LDP, είτε (πολύ πιθανότερο) με τους μικρούς πολιτικούς σχηματισμούς στα δεξιά του. Ο ρόλος του δεξιότατου «Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος», που συνδέεται στενά με τη Rengo, μπορεί να είναι καταλυτικός προς αυτή την κατεύθυνση. Το ίδιο κι η παρουσία της «χαρισματικής» Τακάκο Ντόι στην ηγεσία των Σοσιαλιστών. Ποντάροντας στη γυναικεία της ιδιότητα, που της προσφέρει την υποστήριξη του πιο παραγκωνισμένου ημίσεως του εκλογικού σώματος, η τελευταία είναι σε θέση να χαράξει τομές στην στρατηγική των επιδοξών διεκδικητών της εξουσίας. Ήδη, φρόντισε να διαβεβαιώσει την Ουάσινγκτον ότι η για λόγους αρχής προσηλωση του κόμματός της στον αντιιμπεριαλισμό δεν πρόκειται να θάψει καθόλου τις θερμότερες αμερικανοϊαπωνικές σχέσεις...

Τάσος ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΙΒΑΝΟΣ

Περί ομήρων σενάριο

Ένα εντυπωσιακό, παρά τις αντιστάσεις που συναντά στην επαλήθευσή του, σενάριο για την κρίση των ομήρων στο Λίβανο παρουσιάζουν στη «Λιμπερασιόν» της 9/8 δυο δημοσιογράφοι με τα ψευδώνυμα Alain Ravanno και Felix Fauchon. Είναι η εποχή που πολλοί πολιτικοί παρατηρητές χαρακτηρίζουν γκάφα, αφού δεν μπορούν να την κατανοήσουν αλλιώς, την απαγωγή από το Ισραήλ του πνευματικού ηγέτη των αιτών, σείχη Αμπνέλ Καρίμ Ομπείντ, που προκάλεσε όξυνση της κρίσης των ομήρων και την υποτιθέμενη δολοφονία ενός από αυτούς, του αμερικανού Ρίτσαρντ Χίγκινς.

Σύμφωνα με το σενάριο των δυο δημοσιογράφων, που η εφημερίδα χαρακτηρίζει «ειδικούς για το Μεσανατολικό», το Ισραήλ προέβη στην απαγωγή μετά από μακρόχρονο σχεδιασμό και με απώτερο στόχο μια ανταλλαγή μεγάλης κλίμακας: του σείχη και άλλων αιτών κρατούμενων με τους δυτικούς ομήρους που κρατούν φιλοϊσραηλινές οργανώσεις στο Λίβανο. Το Ισραήλ γνώριζε ότι δεν ρισκάρει τίποτα, αφού οι ισλαμιστές όμητες δεν έχουν σκοτώσει ποτέ άνθρωπο - το πολύ-πολύ να ανήγγελλαν το θάνατο του Χίγκινς, που οι μυστικές υπηρεσίες ήξεραν ότι είναι νεκρός από καιρό. Όσο για τους τρεις ισραηλινούς στρατιώτες που υποτίθεται ότι κρατούν, σύμφωνα με τη «Σάνταιν Τάιμς» τουλάχιστον οι δυο έχουν πεθάνει πριν από τρία χρόνια...

Στο κόλπο, υποστηρίζουν οι δυο δημοσιογράφοι, ήταν βέβαια η Ουάσινγκτον που δεν θα μπορούσε η ίδια να οργανώσει τέ-

τοια ιστορία λόγω των «διακυρνωμένων αρχών» της ότι δεν διαπραγματεύεται με τρομοκράτες. Τουλάχιστον περιέργη θεωρούν και την άποφασιστικότητα με την οποία αντέδρασαν οι σοβιετικοί, σε απόλυτη σύμπτωση με το Στάιτ Νητάρμνεντ. Όσο για τον νέο πρόεδρο του Ιράν, Χασεμί Ραφσανζανί, τον άνθρωπο που άνοιξε το δρόμο για μια συμφωνία με το Ιράκ για τον τερματισμό του πολέμου, η ιστορία τον βολεύει τόσο που είναι δύσκολο να ήταν εντελώς αμέτοχος.

Πράγματι, η απαγωγή σημειώθηκε την ημέρα της εκλογής του στην προεδρία και του δίνει τη χρυσή ευκαιρία να αποδείξει πως εννοεί τη βελτίωση των σχέσεων της χώρας του με τις ΗΠΑ. Ήδη διαβάζουμε ότι έχει καταφέρει να τοποθετηθούν στις θέσεις-κλειδιά δικό του άνθρωποι και να απομακρυνθούν οι «σκληροί», εκτός ίσως από τη δευτερευούσης σημασίας θέση του πρωθυπουργού.

Μένει ο τελευταίος κρίκος της αλυσίδας, η «Χεζμπολάχ» και τα διάφορα παρακλάδια της, είτε λέγονται «Ισλαμικός ιερός πόλεμος» είτε «Οργάνωση επαναστατικής δικαιοσύνης» είτε «Μουτζαχεντίν της ελευθερίας». Οι οργανώσεις αυτές ελέγχονται σ' ένα βαθμό από το Ιράν, αλλά φυσικά όχι αποκλειστικά από τον Ραφσανζανί. Ο τελευταίος δεν θα διατάξει πάντως αν τον εξυπηρετεί να δολοφονήσει κανά δυο από τους ηγέτες της, όπως φέρεται ότι έκανε με τον Αμπντελραχμάν Γκασεμλού, ηγέτη των κούρδων του Ιράν. Αυτό όμως είναι ένα άλλο σενάριο...

Μιχάλης ΜΗΤΣΟΣ

ΣΤΗ ΣΚΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΗΓΕΤΗ

το Κόμμα μας», μας λέει με κάποια δόση περηφάνειας...

■ Αν το νοτιοκορεάτικο «οικονομικό θαύμα» είναι πασίγνωστο χάρη στην καταϊγιστική διαφήμισή του απ' τα δυτικά mass media, δε συμβαίνει το ίδιο και με την (εξίσου αλματώδη και θεαματική) πορεία της ανοικοδόμησης του Βορρά. Κι όμως... Ολοκληρωτικά καταστραμμένη από τον πόλεμο του 1950-53, η βορειοκορεάτικη οικονομία αναπτύχθηκε κατά τη μεταπολεμική περίοδο με καταπληκτικά γρήγορους ρυθμούς¹, με αποτέλεσμα η Βόρεια Κορέα να μπορεί κάλλιστα σήμερα να θεωρηθεί σαν η μοναδική «Νέα Βιομηχανική χώρα» του ανατολικού μπλοκ. Οι παράγοντες που επέτρεψαν αυτή την εξέλιξη πρέπει να εντοπιστούν στον εξαιρετικά άφθονο ορυκτό πλούτο της χώρας, στη σημαντική οικονομική βοήθεια από μέρους της ΕΣΣΔ και της Κίνας (για τους ίδιους ακριβώς λόγους πολιτικής σκοπιμότητας για τους οποίους η Δύση στήριξε οικονομικά τη Ν. Κορέα, το Χονγκ Κονγκ και την Ταϊβάν), στην πολιτική σταθερότητα του καθεστώτος (διασφαλισμένη χάρη στην αιματηρή εκκαθάριση, από μέρους του Κιμ, όλων των αντίπαλων ομάδων μέσα στο κόμμα και το κράτος), καθώς και στις τρομαχτικές θυσίες στις οποίες υποβλήθηκε ολόκληρος ο πληθυσμός, τόσο ο αγροτικός² όσο κι αυτός των αστικών κέντρων. Η Λαϊκή Δημοκρατία της Κορέας έχει κι αυτή το δικό της, συλλογικό Σταχάνωφ: το Chollima, τον Πήγασο που Διανύει 40.000 Χιλιόμετρα τη Μέρα - εύγλωττο σύμβολο των ρυθμών της ανοικοδόμησης (καθώς και του 13ου Φεστιβάλ Νεολαίας...)

■ Καμιά εκατοστή μέτρα απ' την Πλατεία της Αψίδας του Θριάμβου, αρχίζουν οι εργατικές συνοικίες της Πιονγιάνγκ. Σπίτια χαμηλά, με αυλές περιτριγυρισμένες από τσιμεντένιους μαντρότοιχους, ψηλούς κάπου ενάμιση μέτρο³ ανάμεσά τους, μικροσκοπικοί κήποι για την οικογενειακή καλλιέργεια λαχανικών. Σπίτια κι εργοστάσια ανάκατεμένα, το ένα δίπλα στο άλλο. «Συνήθως», μας λέει ο Ριμ, «οι εργάτες μένουν κοντά στον τόπο της δουλειάς τους». Τα φουγάρα παραμένουν σβηστά, τα ίχνη τους όμως είναι ολοφάνερα πάνω στους τοίχους και το χώμα της εργατοσυνοικίας, τα μαυρισμένα απ' την κάπνα.

Στο Ουόν-Σαν, πόλη 300.000 κατοίκων στη νοτιοδυτική ακτή της χώρας, παρόμοιες σκηνές - μονάχα λιγότερο καμουφλαρισμένες απ' ό,τι στην πρωτεύουσα, τη γεμάτη με καταπράσινα πάρκα. Όταν με θλέπει να φωτογραφίζω τις εισόδους των εργοστασίων, ο οδηγός του λεωφορείου διαμαρτύρε-

ται: «Όχι αυτά! Δεν είναι όμορφα!» Αργότερα, στην άθλια εσωτερική αυλή ενός (εξωτερικά πολύ όμορφου) οικοδομικού τετραγώνου, ένα περίεργο χέρι θα σκεπάσει το φακό της φωτογραφικής μου μηχανής.

■ Ο μέσος μισθός κυμαίνεται γύρω στα 80-100 γουόν (1 γουόν = 80 δρχ.). Οι υπάλληλοι παίρνουν 80-90, οι βιομηχανικοί εργάτες 90-100, οι εκπαιδευτικοί γύρω στα 120, οι πανεπιστημιακοί 150. Σ' αυτά πρέπει να προσθέσει κανείς τον «κοινωνικό μισθό» απ' τις επιδοτήσεις στις τιμές των βασικών ειδών: το νοίκι κοστίζει, σύμφωνα με

διαφορετικές πληροφορίες, μεταξύ 1 και 5 γουόν (τα σπίτια διανέμονται απ' τις επιχειρήσεις στους εργαζόμενους, με κριτήρια τις οικογενειακές τους ανάγκες και την απόδοσή τους στη δουλειά), ενώ μια σημαντική γκάμα τροφίμων προσφέρεται (με δελτίο) σε τεχνητά χαμηλές τιμές. Το ρύζι, λ.χ., πουλιέται στους καταναλωτές 0,08 γουόν το κιλό, ενώ η τιμή αγοράς του απ' τους αγρότες είναι σχεδόν οκταπλάσια (0,6 γουόν). Ανάλογη διανομή γίνεται και σε τυποποιημένα είδη ρουχισμού.

Όσον αφορά τις κοινωνικές διαφορές, αυτές είναι λιγότερο ορατές για τον επισκέπτη απ' ό,τι σε άλλες χώρες του λεγόμενου «υπαρκτού σοσιαλισμού» οπωσδήποτε⁴ σ' αυτό βοηθά και το γεγονός ότι τα ηγετικά στρώματα παραμένουν ως επί το πλείστον αθάνατα, τουλάχιστον για τα ξένα μάτια. Απομένουν κάποιες δευτερεύουσες ενδείξεις: κάποια διαφοροποίηση στην ποιότητα του ντυσίματος (και του στολίσματος, για τις γυναίκες), και κυρίως οι κατοικίες. Ένα οικοδομικό μπλοκ περιφραγμένο και φρουρούμενο, αποτελούμενο από μονοκατοικίες και πλούσιους κήπους - επίσημα μας είπαν ότι προορίζεται για μέλη διπλωμα-

■ «Λαϊκή Λαοκρατική Δημοκρατία της Κορέας: ένας επίγειος παράδεισος για το λαό». Το βιβλιαράκι που σου μοιράζουν στη Γενική Γραμματεία Τύπου της Πιονγιάνγκ δεν αφήνει περιθώρια για παρερμηνείες. Καμιά άλλη χώρα στον κόσμο δεν παρουσιάζει τόσο μεγάλο χάσμα ανάμεσα στην εικόνα που η ίδια προβάλλει για τον εαυτό της και σ' εκείνη που ο υπόλοιπος κόσμος έχει γι' αυτή. Αν ανατρέπει κανείς δειγματοληπτικά στην ελληνική αρθρογραφία της περασμένης τουλάχιστον δεκαετίας, είναι άκρως αμφίβολο αν θα βρει το παραμικρό για τη Βόρεια Κορέα εκτός από ειρωνικά σχόλια για την γκροτέσκα προσωπολατρεία που περιβάλλει το «Μεγάλο Ηγέτη» Κιμ Ιλ Σουνγκ. Σ' αυτό συντελεί δίχως άλλο κι η ερμητική απομόνωση που το καθεστώς του Μεγάλου Ηγέτη έχει επιβάλλει στην (έτσι κι αλλιώς, ουδέποτε ιδιαίτερα εξωστρεφή) «χώρα του ήρεμου πρωινού». Οι σπάνιες επισκέψεις δημοσιογράφων πραγματοποιούνται κάτω από ασφυκτικό έλεγχο και τις περισσότερες φορές με βάση προκαθορισμένο πρόγραμμα, ενώ η άγνοια της κορεάτικης γλώσσας υψώνει ένα ακόμα φράγμα ανάμεσα στον επισκέπτη και το ντόπιο πληθυσμό.

Μ' αυτά τα δεδομένα, όσοι επισκεφθήκαμε τη Β. Κορέα με την ευκαιρία του 13ου Παγκόσμιου Φεστιβάλ Νεολαίας είμασταν μάλλον τυχεροί: η φανερή αδυναμία των βορειοκορεάτικων αρχών να ελέγξουν τις κινήσεις των 20.000 νέων που είχαν συγκεντρωθεί στην Πιονγιάνγκ πρόσφερε τη δυνατότητα απεμπλοκής απ' το όποιο επίσημο πρόγραμμα επιτρέποντάς μας έτσι να αποκτήσουμε μια πιο αυθεντική εικόνα της κατάστασης εκεί. Εικόνα αναπόφευκτα ελλειπτική, ανολοκλήρωτη. Παρόλα αυτά, όμως, πολύ πιο αυθεντική από κάθε λογής καρτ-ποστάλ και έντυπη προπαγάνδα...

■ Η πρώτη εικόνα που έχουμε απ' τη Βόρεια Κορέα, καθώς το λεωφορείο μας μεταφέρει απ' το αεροδρόμιο Κιμ

Ιλ Σουνγκ στο χώρο του φεστιβάλ στο προάστειο Κουανμπόκ της Πιονγιάνγκ, φέρνει στο νου σκηνές από την «Κίνα» του Αντονιόνι. Μια αίσθηση τάξης, καθαριότητας κι ομοιομορφίας που τονίζεται απ' το τυποποιημένο ντύσιμο των ανθρώπων, την παράταξη των σπιτιών στους οικισμούς και την κυριαρχία των χρωμάτων της ώχρας, του φωτεινού πράσινου κι ενός ανοιχτόχρωμου, υποτονικού γκριζου. Στα πεζοδρόμια διάσπαρτες ομάδες παιδιών, με μοιόμορφες σχολικές στολές (άσπρο-μπλε) και κόκκινα μαντίλια στο λαιμό, μας χαιρετάνε ρίχνοντάς μας ταυτόχρονα ματιές γεμάτες περιέργεια.

■ Εικοσιτριών χρονών, ο Ριμ μιλάει με αρκετή άνεση τα ελληνικά. Τα έμαθε σπουδάζοντας τέσσερα χρόνια στη Βουλγαρία - με πάρα πολύ κόπο, όπως λέει ο ίδιος. Γιος μηχανικού σε εργοστάσιο, δεν κρύβει ότι έχει θάλει σκοπό της ζωής του «να γίνει μεγάλος άνθρωπος». Συνεχώς μας ζητάει πληροφορίες για την πολιτική κατάσταση στην Ελλάδα.

Ο Τσάε σπουδάζει αγγλική φιλολογία. Συνεσταλμένος, μας δηλώνει ότι πάνω απ' όλα σέβεται τους δασκάλους του: όταν μαθαίνει ότι ανάμεσα στους συνομιλητές του βρίσκονται μια δασκάλα και μια καθηγήτρια, ζητά συγγνώμη που αγενώς καπνίζει μπροστά τους. Θαυμάζει πολύ τη χώρα μας, παρόλο που γι' αυτήν δεν ξέρει παρά δυο μονάχα πράγματα: το Μέγα Αλέξανδρο και τη σπαρτιάτικη ζωή.

Αντίθετα, η δεκαοχτάχρονη Κιμ δε γνωρίζει απολύτως τίποτα για την Ελλάδα, παρόλο που είναι η πιο πολυταξιδεμένη απ' τους διερμηνείς μας. Κόρη εμπορικού ακόλουθου, έχει ζήσει τρία χρόνια στη Μόσχα και δύο στο Τόγκο, στη Δυτική Αφρική. Πάνω απ' όλα όμως, δηλώνει, θάζει τη δικιά της χώρα - και στις συγκεντρώσεις χειροκροτεί παθιασμένα τις ομιλίες των επισήμων. Στο μαγαζί με τα είδη λαϊκής τέχνης, δυνάμωνει την ένταση του ήχου της τηλεόρασης για ν' ακούσει καλύτερα ένα τραγούδι. «Είναι ένα τραγούδι για

τικών αποστολών και κυβερνητικά στελέχη, αλλά ντόπιοι συνομιλητές μας δεν απέκλεισαν ωστόσο και το γεγονός να κατοικείται λ.χ. από διευθυντικά στελέχη της βιομηχανίας. Το ίδιο και στους αρκετά πολυτελείς παραθεριστικούς οικισμούς του βουνού Κουμγκάνγκ, που επισημως έχουν χτιστεί για ξένους τουρίστες.

Ένα τελευταίο σημείο: η ολοκληρωτική κατάργηση της φορολογίας, τον Απρίλη του 1974, που παρουσιάστηκε σαν «κατάργηση των τελευταίων υπολειμμάτων του εκμεταλλευτικού συστήματος του παρελθόντος». Μολονότι πρέπει να θεωρηθεί βέβαιη η ευνοϊκή απήχηση που είχε στον πληθυσμό (ιδιαίτερα στους, υπερφορολογημένους, αγρότες), από την άλλη επιτρέπει μια ακόμα μεγαλύτερη αδιαφάνεια όσον αφορά το ύψος (και την ψαλίδα) των εισοδημάτων – τυπικών και πραγματικών...

■ Ως γνωστόν, η εκτατική ανάπτυξη έχει κι αυτή τα όριά της. Όπως συμ-

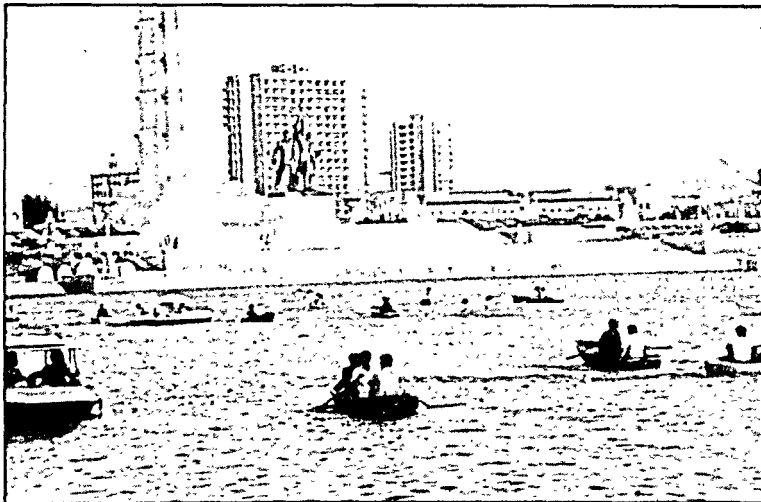

βαίνει κι αλλού, απ' τις αρχές της δεκαετίας του '70 η Βόρεια Κορέα βρίσκεται μπροστά στο πρόβλημα της παραγωγικής αναδιάρθρωσης και της μετάβασης στην εντατική ανάπτυξη. Η κατακόρυφη μείωση, την ίδια ακριβώς περίοδο, της οικονομικής βοήθειας των «αδελφών χωρών» και η αυξανόμενη ανάγκη πόρων για τη χρηματοδότηση του εγχειρήματος (συμπεριλαμβανόμενης της αγοράς υψηλής τεχνολογίας) έσπρωξαν το καθεστώς του Μεγάλου Ηγέτη στον εξωτερικό δανεισμό. Αρνούμενη να καταφύγει στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο όταν βρέθηκε σε αδυναμία να ξεπληρώσει τα χρέη της προς τη Δύση (που σήμερα υπολογίζονται γύρω στα 5 με 8 δις δολάρια), η Πιονγιάνγκ συνέχισε ωστόσο το (σχετικά ελεγχόμενο, πάντα) «άνοιγμά» της προς το δυτικό καπιταλισμό. Αντανακλώντας τη μετατροπή της ανάγκης σε φιλότιμο, το δόγμα του Τσουτσέ αναθεωρήθηκε έτσι ώστε να περιλαμβάνει κοινοπραξίες με το ξένο κεφάλαιο κάτω από όχι και τόσο εθνικά υπερήφανους όρους: θάσει της σχετικής νομοθεσίας του 1984, οι ξένες εταιρείες που μετέχουν σ' αυτά τα joint-ventures μπορούν να εισάγουν αφορολόγητα ό,τι θέλουν, δεν πληρώνουν

φόρο εισοδήματος για μια πρώτη περίοδο, έχουν δυνατότητα επανεξαγωγής των κερδών τους, τα δε περυσιακά τους στοιχεία προστατεύονται δια νόμου από τυχόν απαλλοτρίωση. Προς το παρόν, ωστόσο, η διείσδυση του δυτικού κεφαλαίου στη «Χώρα του Ήρεμου Πρωϊνού» (με πρωτοπόρους, φυσικά, τους γιαπωνέζους) είναι μάλλον διστακτική. Επιφύλαξη για τη βιωσιμότητα του ανοίγματος ή αδιαφορία, εν όψει μάλιστα και των συνολικών ανακατατάξεων στο χώρο του λεγόμενου «υπαρκτού σοσιαλισμού»;

■ Το Μανγκγιονγκντάε είναι ένας οικισμός (για την ακρίβεια, πρώην οικισμός) λίγα χιλιόμετρα έξω απ' την Πιονγιάνγκ. Γενέτειρα του Κιμ Ιλ Σουνγκ, έχει μεταβληθεί απ' τις αρχές της δεκαετίας του '50 σε χώρο λατρείας και λαϊκού προσκυνήματος – καθώς κι απαραίτητο σταθμό για κάθε ξένο επισκέπτη. Στο πατρικό σπίτι του Μεγάλου Ηγέτη, το οποίο ως εκ θαύματος είναι το μόνο απ' ολόκληρο το χωριό που έμεινε όρθιο (και άθικτο...) κατά τη διάρκεια του πολέμου, μια νεαρή κοπέλα με παραδοσιακή ενδυμασία μας ξεναγεί με κάθε σοβαρότητα από δωμάτιο σε δωμάτιο και από σταύλο σε αποθήκη. Επιμένει ιδιαίτερα στη χάλκινη χύτρα της Κανγκ Μπαν Σοκ, μητέρας του Μεγάλου Ηγέτη: είναι τσαλακωμένη, δείγμα της ταπεινής καταγωγής του τωρινού «Ήλιου της Κορέας»...

■ Το πατρικό της Κανγκ Μπαν Σοκ αποτελεί επίσης χώρο προσκυνήματος, αν και η προσέλευση σ' αυτό είναι απολύτως προαιρετική. Λίγα μέτρα πιο πέρα βρίσκεται το σχετικό μουσείο, γεμάτο με πίνακες εμπνευσμένους απ' τα παιδικά χρόνια του Κιμ Ιλ Σουνγκ και την πατριωτική δράση της μητέρας του. Στην τελευταία αίθουσα θάβουμε μια ολοκαίνουργια, συνηθισμένη

καρέκλα μέσα σε γυάλινη προθήκη. Ρωτάμε περί τίνος πρόκειται και παίρνουμε εμβρόντητοι την απάντηση: «Όταν το 1972 ο μεγάλος ηγέτης Κιμ Ιλ Σουνγκ εγκαίνιασε το μουσείο, έκασε σ' αυτή την καρέκλα για να ξεκουραστεί. Έκτοτε, αποτελεί κειμήλιο»!!!

■ Αρχηγός του κράτους και γενικός γραμματέας του κυβερνώντος «Κόμματος των Εργατών της Κορέας», ο

77χρονος Κιμ Ιλ Σουνγκ είναι ο τελευταίος επιζήσας απ' τους ιδρυτές των «Λαϊκών Δημοκρατιών», της πρώτης μεταπολεμικής περιόδου – κι αν πιστέψουμε την επίσημη βορειοκορεατική προπαγάνδα, τίποτα στη χώρα του δε λειτουργεί αν δεν επιληφθεί επ' αυτού προσωπικά ο ίδιος. Η οργανωμένη λατρεία του προσώπου του ξεπερνά κατά πολύ εκείνη του Στάλιν ή του Μάο· πρόκειται κυριολεκτικά για εν ζωή θεοποίηση. Η φωτογραφία του Μεγάλου Ηγέτη βρίσκεται παντού, απ' τις προσόψεις των δημόσιων κτιρίων μέχρι τα υποδωμάτια των ξενοδοχείων, και πάνω απ' όλα στο σηματάκι που κάθε ενήλικος βορειοκορεάτης φορά συνέχεια στο πέτο του. Δεν υπάρχει θιβλίο που να μην επικαλείται, δικήν τεκμηρίωση, τα αποφθέγματά του, ούτε δημόσια ομιλία που να μην αρχίζει με το «όπως είπε ο Μεγάλος Ηγέτης...». Δύσκολο βέβαια να συμπαιράνει κανείς σε ποιο βαθμό αυτή η άκρατη προσωπολατρεία βρίσκει πραγματική ανταπόκριση σ' ένα λαό που καθημερινά υποβάλλεται σε πλύση εγκεφάλου, και σε ποιο βαθμό αποτελεί απλώς τυπική συμμόρφωση από το φόβο της μυστικής αστυνομίας. Ότι έχει, ωστόσο, κάποια βάση, το διαπιστώσαμε όλοι κατά την εναρκτήρια τελετή του Φεστιβάλ – όταν η προσέλευση του Κιμ Ιλ Σουνγκ στο στάδιο Ρεουνγκράντο χαιρετίστηκε από 130.000 συγκεντρωμένους Κορεάτες (ανάμεσά τους και μετανάστες της κορεατικής κοινότητας της Ιαπωνίας) με εκδηλώσεις υστερίας, μπροστά στις οποίες ο δικές μας προεκλογικές συγκεντρώσεις μοιάζουν μάλλον με λιτα-

τική ιδεολογία είναι το Τσουτσέ (αυτοδυναμία), ένα μίγμα αδέσμευτης εξωτερικής πολιτικής κι επιδίωξης μιας όσο το δυνατόν μεγαλύτερης αυτόρκειας στον οικονομικό τομέα. Η μόνη επιτρεπτή ανάγνωση του μαρξισμού είναι αυτή υπό το πρίσμα του Τσουτσέ: αυτό καθ' εαυτό το έργο των κλασικών, όπως και κάθε άλλο πνευματικό δημιούργημα απ' την αυγή της ανθρωπότητας μέχρι την έλευση του Κιμ Ιλ Σουνγκ, θεωρείται ότι ανήκει στην προϊστορία της ανθρώπινης σκέψης – και συνεπώς αντιμετωπίζεται ως άχρηστο, αν όχι επιζήμιο. Η πάλη κατά του «κλασικισμού» ορίστηκε ως ένας απ' τους στόχους του Κόμματος κατά το έκτο, πιο πρόσφατο συνέδριό του: σύμφωνα με αξιόπιστες πληροφορίες³, ακόμα και η κατοχή λ.χ. του «Αντι-Ντύρινγκ» είναι αρκετή για να βρει κανείς τον μπελά του. Προς τι να το διακινδυνέψει άλλωστε, αφού υπάρχει τόσο και τόσο υλικό για μελέτη; Όπως μας πληροφορούν οι «Πιονγιάνγκ Τάϊμς» μόλις κυκλοφόρησε ο 36ος τόμος των Απάντων του Μεγάλου Ηγέτη – και έπεται πλούσια συνέχεια...

■ Αν η λατρεία του ίδιου του Κιμ Ιλ Σουνγκ μπορεί ορθολογικά να αποδοθεί στις συνθήκες κάτω απ' τις οποίες σχηματίστηκε και εδραιώθηκε το σημερινό κοινωνικοπολιτικό σύστημα της Β. Κορέας (ανοικοδόμηση της χώρας σχεδόν απ' το μηδέν μετά την τρομακτική ιμπεριαλιστική επέμβαση, περικύκλωση, πολιτιστική απομόνωση, κλπ.), αυτή του Αγαπητού Ηγέτη Κιμ Τζονγκ Ιλ, γιου και άτυπου διαδόχου του Μεγάλου Ηγέτη, κάνει απλώς να γελάσει ο κάθε πικραμένος. Όπως μας διαβεβαιώνουν οι επίσημες εκδόσεις της Πιονγιάνγκ, στα δώδεκα χρόνια του ο Αγαπητός Ηγέτης όχι μόνο είχε διαβάσει το «Κεφάλαιο» του Μαρξ και τον «Υλισμό κι Εμπειριοκριτικισμό» του Λένιν, αλλά είχε συγγράψει και κριτικές μελέτες γι' αυτά· την ίδια πάντως-κάτω εποχή, οι γνώσεις του περιλάμβαναν κυριολεκτικά τα πάντα – από εφαρμοσμένη μηχανική και βιομηχανική κτηνοτροφία μέχρι παλαιοντολογία, ανθοκομία και μετεωρολογία. Όταν ενηλικιώθηκε εκτός απ' τη διακυβέρνηση της «χώρας του Ήρεμου Πρωϊνού», ασχολήθηκε και με τις Καλές Τέχνες, με αποτέλεσμα να γίνει ο μεγαλύτερος σκηνοθέτης, ποιητής και δραματουργός της ανθρώπινης ιστορίας. Χαρακτηριστικό δείγμα υψηλής ποιότητας του Αγαπητού Ηγέτη, προς τιμήν (τίνος άλλου) του πατέρα του και Μεγάλου Ηγέτη:

«Πατέρα Στρατηγέ, θα χτίσεις έναν Παράδεισο / Στη χώρα μας, των ηρώων που τσάκισαν τους Γιάνγκηδες / Ο λαός προσεύχεται για την ασφάλειά σου / Για ένα λαμπρό μέλλον για την Κορέα /»⁴.

■ Μοιραία, ωστόσο, ένα τέτοιο ταλέντο γεννά φθόνους κι αντιζηλίες με αποτέλεσμα, απ' ό,τι φαίνεται, η επιλογή του Αγαπητού Ηγέτη ως διαδόχου του Μεγάλου να συναντά αξιόλογες αντιστάσεις Στο εσωτερικό του μπλοκ εξουσίας της Πιονγιάνγκ, ιδιαίτερα δε

νείες.

■ Η Λαϊκή Δημοκρατία της Κορέας είναι η μοναδική χώρα του λεγόμενου «υπαρκτού σοσιαλισμού» όπου δε θα συναντήσει κανείς την παραμικρή, έστω και τυπική, αναφορά σε οποιαδήποτε απόχρωση «μαρξισμό-λενινισμό» – με την εξαίρεση, φυσικά, των γιγάντιων πορτραίτων του Μαρξ και του Λένιν που κοσμούν τα κεντρικά γραφεία του Κόμματος. Επίσημη κρα-

ανάμεσα στους κόλπους των ενόπλων δυνάμεων. Σύμφωνα με καλά πληροφορημένους ανατολικοευρωπαίους παρατηρητές της βορειοκορεάτικης πολιτικής πραγματικότητας, το Κόμμα Εργατών της Κορέας σπαράσσεται από έναν υπόγειο πόλεμο ανάμεσα σε τρεις φράξεις: αυτή του στρατού, αυτή του Κιμ Τζονγκ Ιλ (που στηρίζεται κύρια στους τεχνοκράτες και τους υποστηρικτές ενός ελεγχόμενου «ανοιγματος» προς το εξωτερικό) και, τέλος, εκείνη της «Παλιάς Φρουράς» γύρω απ' τον Κιμ Ιλ Σουνγκ. Η τελευταία αποτελεί το συνδετικό κρίκο που διασφαλίζει τη συνοχή του μηχανισμού – εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ηγεμονία της πάνω στις άλλες δύο. Άγνωστο, βέβαια, τι θα προκύψει μόλις ο Μεγάλος Ηγέτης αφήσει το μάταιο τούτο κόσμο...

■ Όσο για τους άμεσα ενδιαφερόμενους, ο βορειοκορεάτικος λαός στο σύνολό του, αυτός φαίνεται πως είναι ο τελευταίος που πληροφορείται (αν και όταν αυτό συμβαίνει...) τις εξελίξεις στην κορυφή. Έτσι κι αλλιώς, οι δυνατότητες εναλλακτικής πληροφόρησής του είναι κυριολεκτικά ανύπαρκτες: ο σπάνταρ τύπος ραδιοφώνου που βρίσκεται σε κάθε σπίτι είναι έτσι κατασκευασμένος ώστε να μπορεί να πιάνει μονάχα τις συχνότητες των κρατικών καναλιών. (Κατά την είσοδό μας στη χώρα έπρεπε, μαζί με «όπλα, ναρκωτικά, κλπ.» να δηλώσουμε – προς καταγραφή – και τα ραδιόφωνα που είχαμε μαζί μας). Όσο για τον τύπο, αυτός είναι τόσο κουρδισμένος ώστε να μην αναφέρει ούτε τις περιπτώσεις συλλήψεων για ποινικά αδικήματα.

Αυτός ο οργουελιανός χειρισμός της «πληροφόρησης» εμποδίζει κάθε προσπάθεια για εκτίμηση του βαθμού παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα του Κιμ Ιλ Σουνγκ. Κατά τη διάρκεια του Φεστιβάλ οι βορειοκορεάτες επίσημοι απάντησαν κατ'επανάληψη στις σχετικές κατηγορίες με τον ισχυρισμό ότι στη χώρα τους «δεν υπάρχουν καθόλου διαφωνούντες», ούτε καν ως ατομικές περιπτώσεις! Ισχυρισμός που τείνει να ενισχύσει τις χειρότερες δυνατότες σκέψης, χωρίς ωστόσο να τεκμηριώνει και τίποτα το συγκεκριμένο. Το ίδιο και με την άρνηση του καθεστώτος να επιτρέψει επίσκεψη της Διεθνούς Αμνηστίας, ακόμα και να προσφέρει πληροφορίες για την ισχύουσα ποινική νομοθεσία⁵. Ως μόνο απόδειγμα απομένει η παρουσία των χιλιάδων ασφαλιτών που

κατέκλυσαν τους χώρους του Φεστιβάλ (επεμβαίνοντας δυναμικά τη μέρα των εναρκτήριων εκδηλώσεων, για να εξαφανίσουν κάποια ενοχλητικά πανώ βορειοευρωπαϊκών οργανώσεων), καθώς και η εικόνα εκείνων των περιέργων «θυρωρών» στις εισόδους των εργατικών πολυκατοικιών...

■ Φεύγοντας απ' τη Χώρα του Ήρεμου Πρωϊνού και του Μεγάλου Ηγέτη μένουμε με το βασανιστικό ερώτημα: ποιες να 'ναι άραγε οι (αθλήτες) συνέπειες του Φεστιβάλ πάνω στην εσωτερική συνοχή ενός τόσο μονολιθικού και εσώστρεφου καθεστώτος; Τι είδους αντίκτυπο είχε η μαζική, και κάθε άλλο παρά συντεταγμένη, «εισβολή» 20.000 νέων απ' όλο τον κόσμο σε μια χώρα τόσο κλειστή, σ' ένα πληθυσμό στρατιωτικοποιημένο σε τέτοιο βαθμό, που μπροστά στους πολίτες οι πραγματικοί φαντάροι φαίνονται μάλλον «ξεψαρωμένοι» κι άνετοι; Φυσικά, υπάρχει και η άλλη πλευρά: η συμμετοχή του μεγαλύτερου μέρους της διεθνούς Αριστεράς σε μια μεγαλειώδη φιάστα προορισμένη να ενισχύσει την εσωτερική συνοχή ενός καθεστώτος που δεν έχει καμιά απολύτως σχέση με τις στρατηγικές επαγγελίες αυτής της Αριστεράς – κάθε λογής κι απόχρωσης. Δεδομένου ότι το ερώτημα είναι νωρίς για ν' απαντηθεί, η πολιτική στάση κι ευαισθησία του καθενός κρίνεται αλλού: στη θέση που παίρνει δημόσια απέναντι σ' αυτό το ψευδεπίγραφο ομοίωμα σοσιαλισμού με τα αποκρουστικά χαρακτηριστικά του Ασιατικού Τρόπου Παραγωγής. Κι εδώ, τα μητρώα της ελληνικής αριστεράς, τόσο της ανανεωτικής όσο και του ΚΚΕ (της αριστερής αντιπολίτευσης συμπεριλαμβανόμενης) δεν είναι καθόλου μα καθόλου καθαρά. Οι καιροί ωστόσο, πιέζουν για διασαφήνσεις...

Τάσος ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

1. Τα επίσημα στοιχεία αύξησης της βιομηχανικής παραγωγής είναι 14% για τα 1953-7 και 19,1% για το 1957-70. Η CIA υπολογίζει τον ίδιο δείκτη σε 14% για τα χρόνια 1965-76. [«Do you know about Korea?» Pyongyang 1989 και Jon Halliday «The North Korean enigma» New Left Review 127 (1981)].
2. Χαρακτηριστικό δείγμα: ο φόρος σε είδος που επιβλήθηκε στους αγρότες μετά τη μεταρρύθμιση του 1946 ήταν της τάξης του 25%! (Kim Byong Jin «Experience in building an independent national economy» Pyongyang 1986, σελ. 106).
3. Halliday, οπ.πρ.
4. Αναφέρεται από τον M.Y. Singh «Bright Light from the East» Foreign Languages Publishing House, Pyongyang 1988, σελ. 65.
5. Amnesty International Report 1983, σελ. 206.

Από την πορεία του Μάρτη '89 και την αντιπαράθεση των ελληνοκύπριων και των τουρκοκύπριων γυναικών.

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Η «πορεία επιστροφής» των γυναικών στον Άγιο Κασσιανό στη Λευκωσία στις 19 του περασμένου Ιούλη και τα γεγονότα που την ακολούθησαν, ήταν σίγουρα ένα μεγάλο πλήγμα στην πολιτική της επαναπροσέγγισης. Ήταν όμως και μια ευκαιρία να φανεί πιο καθαρά ο χαρακτήρας και το πραγματικό περιεχόμενο αυτών των πορειών.

Η νεκρή ζώνη στην περιοχή Α. Κασσιανού μετατράπηκε για δυο 24ωρα σε πεδίο αντιπαράταξης του ελληνοκυπριακού και του τουρκοκυπριακού εθνικισμού. Οι ελληνοκύπριες γυναίκες κρατώντας ελληνικές σημαίες έσπασαν τα οδοφράγματα των ηνωμένων εθνών και μπήκαν στη νεκρή ζώνη, στο σχολείο του Α. Κασσιανού και στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου. Κρέμασαν ελληνικές σημαίες σε διάφορα σημεία και μια καμπάνα που κουβάλησαν μαζί τους ο μητροπολίτης Κιτίου και ο Αρχιεπίσκοπος Παπαχρυσόστομος που ακολούθησαν τις γυναίκες.

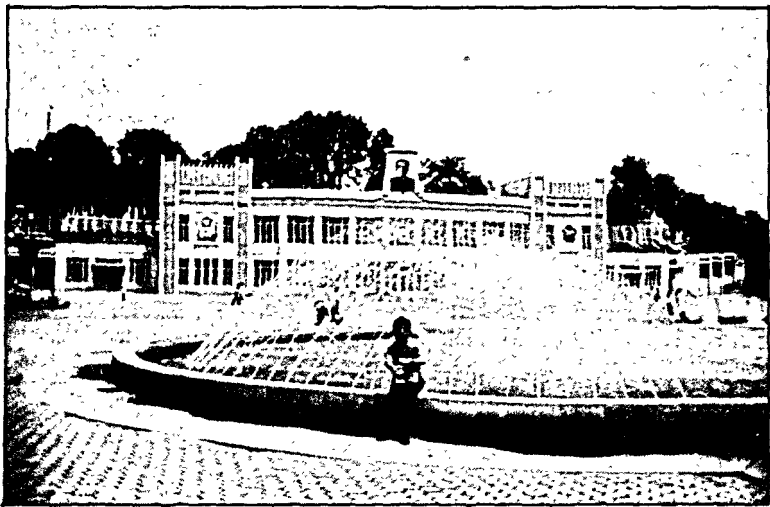
Ο ελληνικός εθνικός ύμνος και η γαλανόλευκη έγιναν τα κυρίαρχα στοιχεία στην περιοχή. Ακολούθησε η επίθεση της τουρκοκυπριακής αστυνομίας με τα γκλομπς και οι συλλήψεις 98 γυναικών και 10 ανδρών ανάμεσα στους οποίους και οι δυο κληρικοί. Όλα αυτά σε απευθείας μετάδοση από το ραδιόφωνο του ΡΙΚ που κάλυψε όλη την πορεία και τα επεισόδια που ακολούθησαν, δίνοντας ένα πολεμικό τόνο.

Οι αρχηγοί του απορριπτικού μετώπου Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος, Λυσσαρίδης και Κυπριανός (που ακολουθούν μια πιο σκληρή πολιτική στο Κυπριακό) έτρεξαν από τους πρώτους στον Α. Κασσιανό για να χειροκροτήσουν και να ενθαρρύνουν τις γυναίκες.

Στήθηκαν μεγάφωνα και γνωστοί καλλιτέχνες έτρεξαν να τραγουδήσουν μαζί με τις γυναίκες. Το ρεβανσιστικό «δεν ξεχνώ», το «πότε θα κάνει ξαστεριά» συμπληρωμένο με το... «να κατέβω στις στράτες της Κερύνειας και κάνω μάνες δίχως γιούς κ.λπ.» το «ξύπνα καημένη μου ραγιά» και άλλα παρόμοια δονούσαν την ατμόσφαιρα. Στους τοίχους στο χώρο του Α. Κασσιανού έκαναν την εμφάνισή τους συνθήματα υπέρ της Ένωσης, (σκηνές με αυτά τα συνθήματα, και τις ελληνικές σημαίες πρόβαλε αργότερα πολλές φορές η τουρκοκυπριακή και τουρκική τηλεόραση). Εν τω μεταξύ έστησαν και οι τούρκοι μεγάφωνα ακριβώς απέναντι από τα ελληνικά και άρχισε πόλεμος μεγαφώνων.

Το χώρο της εκδήλωσης επισκέφθηκαν το ίδιο βράδυ και ο Κληρίδης του ΔΗΣΥ και αργότερα ο Χριστόφιας του ΑΚΕΛ για να χειροκροτήσουν και αυτοί με τη σειρά τους τις γυναίκες. Την επομένη όλα τα κόμματα κάλεσαν τις γυναίκες μέλη τους να ενισχύσουν τις εκδηλώσεις στον Α. Κασσιανό. Το ίδιο έκαναν και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις. Η ομοσπονδία εργοδοτών και βιομηχάνων κάλεσε τους εργοδότες να διευκολύνουν τις εργαζόμενες στις επιχειρήσεις τους για να πάνε στον Α. Κασσιανό. Στις δημόσιες και ημικρατικές επιχειρήσεις το μεροκάματο όσων πήγαν στην εκδήλωση πληρώθηκε, όπως και στις περισσότερες ιδιωτικές. Μέσα σε ένα 24ωρο χιλιάδες γυναίκες πέρασαν από το χώρο του Α. Κασσιανού.

Φασιστικά συνθήματα που ζούσαν στο περιθώριο βρήκαν την ευκαιρία να βγουν στο προσκήνιο. Συνθήματα όπως «ΕΝΩΣΙΣ ΤΖΙ ΑΣ ΓΕΝΕΙ ΤΟ ΓΑΙ-MAN ΜΑΣ ΑΥΛΑΤΖΙΝ» και «ΚΑΛΟΣ

ΤΟΥΡΚΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΝΕΚΡΟΣ ΤΟΥΡΚΟΣ» φιλοξενούνταν σε μόνιμη στήλη από την σχετικά μεγάλης κυκλοφορίας εφημερίδα «Σημερινή». Για πρώτη φορά ύστερα από πολλά χρόνια εμφανίστηκε στους δρόμους της Λευκωσίας πορεία και πανώ που έγραφαν «η Κύπρος είναι ελληνική» και ζητούσαν «ελληνικό στρατό στην Κύπρο». Με τηλεφώνημα προς την ΠΕΟ έγινε απειλή να μην έρχονται τουρκοκύπριοι να εργαστούν στον Νότο αν δεν απελευθερωθούν οι γυναίκες και οι 10 άντρες.

Το πολεμικό και αντιτουρκικό αυτό κλίμα έφτασε στο αποκορύφωμα όταν τις επόμενες μέρες άρχισε η απελευθέρωση των ελληνοκυπρίων γυναικών. Το ραδιόφωνο και οι εφημερίδες φιλοξενούσαν καθημερινά

κρουαζιέρα στους Αγίους Τόπους και φροντιστήριο εξάμηνη δωρεάν φοίτηση σε κλάδο της αρεσκείας τους.

Η απελευθέρωση των ανδρών μερικές μέρες μετά και οι δηλώσεις τους ότι οι τουρκοκύπριοι θέλουν ειρήνη, θέλουν να ζήσουν μαζί μας και ότι «αν αφεθούν ελεύθεροι από το καθεστώς Ντενκτάς θα φύγουν όλοι», φάνηκε να αλλάζει κάπως την κατάσταση. Τι ήταν αυτό που άλλαξε όμως; Οι συλληφθέντες, γνωστοί απορριπτικοί και σωβινιστές όπως ο Φάλας που είχε πρωτοστατήσει στις ρατσιστικές εκδηλώσεις στην ιστορία της Αλεξίας και του Τζιέγκιζ (βλ. προηγούμενο τεύχος) είχαν ξαφνικά ανανήψει και μετατραπεί σε υποστηρικτές της επαναπροσέγγισης; Όχι βέβαια. Αντίθετα έρχονταν να προσ-

θα ακολουθήσουν και άλλες. Και αυτοί που ηρωποιούσε η «Χαραυγή» έδειξαν πώς καταλάβαιναν τις πορείες και τι εννοούσαν με το «οι τουρκοκύπριοι θέλουν να ζήσουν μαζί μας».

Σε συνέντευξη του στη «Χαραυγή» ο Κιτίου εξηγούσε: «Εκεί στα υψώματα είδε ένα Τούρκο και φώναξε: Θέλεις να πας Κερύνεια, ε; Θα πας Κερύνεια. Του είπα εγώ: Ναι θα πάμε στην Κερύνεια είτε το θέλεις, είτε όχι, και θα ζήσουμε μαζί και όσο πιο νωρίς το καταλάβετε, τόσο το καλύτερο».

Αν όμως οι Ιεράρχες τα έλεγαν κάπως πιο συγκαλυμμένα οι γυναίκες, τα έλεγαν πολύ χοντροκομμένα. Χαρακτηριστικό το πιο κάτω απόσπασμα από συνέντευξη στην εφημερίδα «Επίκαιρη»:

επιστρέφουν» θρέθηκαν αντιμετώπιες με τις τουρκοκύπριες που κρατούσαν τουρκικές και τουρκοκυπριακές σημαίες, και πανώ που έγραφαν «Το ρολόι δεν γυρίζει πίσω στις μαύρες μέρες του '63-'74», «δεν ξεχνάμε τις σφαγές», «κάτω τα χέρια από τα σύνορά μας» και «μολών λαβέ».

Δεν είναι τυχαίο που όλοι οι προοδευτικοί τουρκοκύπριοι κατ'αγγεγυλάν τις πορείες ότι «ενισχύουν τον σωβινισμό και στις δύο πλευρές». Για τους ελληνοκύπριους όμως, ακόμη και τους αριστερούς, οι πορείες αυτές ήταν πάντα «χρήσιμες και αναγκαίες». Η τελευταία πορεία και η αποκάλυψη της δύναμης που μπορεί να αποκτήσει το σωβινιστικό κίνημα από τέτοιες «αντικατοχικές πορείες» πρέπει να ήταν σίγουρα μια δυσάρεστη έκπληξη για τους αριστερούς. Τόσο δυσάρεστη ώστε μια μειοψηφία τρόμαξε αρκετά ώστε να μπορεί να μπει σε ένα νέο προβληματισμό.

Σίγουρα τα πράγματα δεν είναι καθόλου εύκολα. Η επίσημη αριστερά, το ΑΚΕΛ συνεχίζει να χαρακτηρίζει τις πορείες χρήσιμες και να τις υποστηρίζει προσπαθώντας απλώς να πάρει τον έλεγχό τους από τους απορριπτικούς. Το σύνολο σχεδόν της πέραν του ΑΚΕΛ αριστεράς αν δεν υποστήριξε τις πορείες έμεινε το λιγότερο απαθές συμβάλλοντας έτσι στο μέτρο των δυνάμεων της στην σημερινή τους εξέλιξη. Για παράδειγμα το περιοδικό «Εντός των τειχών» αφιέρωσε πολλές σελίδες μέχρι τώρα υπέρ των πορειών επιστροφής των γυναικών. Χαρακτηριστικό όμως είναι και το γεγονός ότι πρόταση που έκανε ο γράφων, εκπροσωπώντας την εκδοτική ομάδα «Εργατική Δημοκρατία», για τη διοργάνωση από κοινού με τουρκοκύπριους προοδευτικούς ανοιχτής συνάντησης ελληνοκυπρίων και τουρκοκυπρίων στο Λήδρα Παλλάς, την ίδια μέρα και ώρα με την πορεία των γυναικών, σαν αντιεκδήλωση στην πορεία, ώστε να φανεί ο σωβινιστικός της χαρακτήρας βάζοντάς την σε αντιδιαστολή με μια εκδήλωση επαναπροσέγγισης, έπεσε στο κενό. Στη συγκέντρωση-συζήτηση (έγινε στις 6/7 και είχε σαν θέμα και την επαναπροσέγγιση), συμμετείχαν εκπρόσωποι του «Εντός των Τειχών» της «Αριστερής Πτέρυγας της ΕΔΕΚ», μέλη του ΑΚΕΛ και της τάσης που εκφράζεται μέσα από την εφημερίδα «Εμπρός».

Μέχρι να μπορέσει να δυναμώσει εκείνη η αριστερά που θεωρεί σαν προτεραιότητα της το κτίσιμο ενός δημοκρατικού, αντισωβινιστικού μετώπου μέσα στους ελληνοκύπριους, και να καταγγείλει ανοιχτά και έμπραχτα τις «αντικατοχικές πορείες» οι πρωτοβουλίες θα ανήκουν είτε στους σωβινιστές είτε στη ρεφορμιστική αριστερά.

Λευκωσία
Ντίνος ΑΓΙΟΜΑΜΙΤΗΣ

ΔΕΝ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΥΝ ΜΟΝΕΣ

συνεντεύξεις τους γεμάτες από δηλώσεις όπως, «οι Τούρκοι μισούν κάθε τι ελληνικό», «δεν μπορούσα να φανταστώ πόσο μας μισούν. Αυτή η επαναπροσέγγιση που λέμε δεν θά'λεω πώς μπορεί να γίνει και πώς μπορούμε να συνυπάρξουμε», και καλέσματα του τύπου «Εκείνοι μεγαλώνουν λύκους – εμείς αρνιά, καιρός να ξυπνήσουμε!» και υπέρ της στρατεύσης γυναικών.

Το ρεύμα ήταν τόσο δυνατό που παρέσυρε ακόμα και γυναίκες που πριν ένιωθαν επαναπροσεγγιστριες. «Έζησα μαζί με τουρκοκύπριους, είμαστε φίλοι... Ξέρω ότι και οι Έλληνες έκαναν λάθη. Και σκότωσαν και αυτοί. Τα πράγματα δεν είναι απλά. Θα κάνουμε ένοπλο αγώνα;» Η ίδια γυναίκα που αναγνώριζε αυτά μετά την πορεία δήλωνε: «είμαι έτοιμη να πιάνω όπλο για να πάω πίσω».

Οι γυναίκες της πορείας έγιναν από τον τύπο, ιδιαίτερα τον απορριπτικό, ηρωίδες σύμβολα. Οι συλληφθείσες θρέθηκαν στο επίκεντρο της δημοσιότητας και του θαυμασμού. Κάποια δήλωσε ότι «θα ήμουν άτυχη αν δεν ήμουν μέσα στις συλληφθείσες». Κοσμηματοπωλείο τους πρόσφερε από ένα μαργαριταρένιο κολιέ, τουριστικό γαφείο δωρεάν

θέσουν προοδευτικό άλλοθι στις πορείες και στον σωβινισμό αναδεικνύοντας τους ελληνοκύπριους σε σωτήρες των τουρκοκύπριων.

Η απελευθέρωση δύο μέρες αργότερα του μητροπολίτη Κιτίου και η δήλωσή του ότι «προσεύχεται για ευόδωση του διαλόγου» φάνηκε να εξισορροπεί ακόμη περισσότερο την κατάσταση για τους ενδοτικούς και να έρχεται σε σύγκρουση με την απορριπτική πολιτική που ακολουθεί η εκκλησία κατά του διαλόγου. Ο Κιτίου ηρωποιήθηκε ακόμα και από τις ενδοτικές εφημερίδες «Φιλελεύθερο», «Χαραυγή» και «Αλήθεια».

Οι ενδοτικοί υπολόγιζαν έτσι να αποδυναμώσουν την απορριπτική πολιτική. Πολύ γρήγορα, όμως, όχι μόνο ξεκαθαρίστηκε από τους ίδιους τους συλληφθέντες ότι ο διάλογος του οποίου εύχονταν την ευώδωση ήταν μόνο αυτός που «θα μας πάρει στην Κερύνεια και στον Απόστολο Αντρέα» αλλά με την προβολή που έδωσαν οι ίδιοι στους κληρικούς και τους άλλους άνοιγαν τον δρόμο για τις καινούργιες πορείες που δήλωναν ότι έπρεπε να γίνουν. Μπορεί η κυβέρνηση και οι ενδοτικοί να κατάφεραν να ελέγξουν την πορεία στις 15 Αυγούστου προς την Αμμόχωστο αλλά είναι σίγουρο ότι

«ΕΠ.: Για σένα ποια είναι η διαφορά ανάμεσα σε μια πορεία με λευκές σημαίες και μια πορεία με ελληνικές και κυπριακές, που σ' έκανε να συμμετέχεις;

Χ.Σ.: Μια εχθρική διάθεση προς τους Τούρκους. Πάω και δηλώνω ότι αυτός ο τόπος είναι δικός μου. Τα σύμβολα αυτού του τόπου είναι αυτές οι σημαίες και τις θά'ω εκεί... Όταν μ' έβλεπαν αυτοί να θά'ω σημαίες στο έδαφος που θεωρούν δικό τους, θα μ' έβλεπαν σαν εχθρό».

Αυτά ήταν το βασικό περιεχόμενο, η πραγματική φύση της πορείας. Μια εχθρική ενέργεια προς τους τουρκοκύπριους που έχει σαν στόχο να τους δείξει ότι η «Κύπρος είναι δική μας, είναι ελληνική». Μια ενέργεια που αδιαφορεί για τη θέληση των τουρκοκύπριων. Και αυτό ήταν πάντα το πραγματικό περιεχόμενο των πορειών των γυναικών. Οι λευκές σημαίες, τα πανώ με συνθήματα υπέρ της ειρήνης, τα κλαδιά ελιάς, τα ειρηνικά καλέσματα στις τουρκοκύπριες γυναίκες δεν ήταν παρά η εξωτερική μορφή της πορείας, τα φτιασιδία της σωβινιστικής της πολιτικής για να ξεγελάσει της φιλειρηνικές διαθέσεις που υπήρχαν στις γυναίκες.

Αν οι ελληνοκύπριες γυναίκες ήθελαν να συναντήσουν τις τουρκοκύπριες και να συζητήσουν μαζί τους, να τις γνωρίσουν, να μάθουν τις ανησυχίες τους, και τις προσδοκίες τους, μπορούσαν να τις καλέσουν κάπου (π.χ. στο Λήδρα Παλλάς) και να βρεθούν να τα πουν ισότιμα. Αντίθετα, οι πορείες δήλωναν αδιαφορία και εχθρότητα προς τους τουρκοκύπριους. Ήταν φυσικό αργά ή γρήγορα να βρεθούν σε αντιπαράθεση και σύγκρουση με τις τουρκοκύπριες όπως ακριβώς έγινε τον περασμένο Μάρτη όταν οι «γυναίκες

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ

Οι όροι «ενδοτικοί» και «απορριπτικοί» που χρησιμοποιούνται στο άρθρο είναι καθιερωμένοι στην Κύπρο και αφορούν τα πολιτικά κόμματα και τις εφημερίδες. Σαν ενδοτικοί ορίζονται ο πρόεδρος Βασιλείου, το ΑΚΕΛ και ο Κληρίδης και οι εφημερίδες «Φιλελεύθερος», «Χαραυγή» και «Αλήθεια» (είναι του ΔΗΣΥ) και το «Εμπρός» από τις εβδομαδιαίες. Απορριπτικοί είναι ο Χρυσόστομος, ο Λυσσαρίδης και ο Κυπριανός και οι εφημερίδες «Σημερινή» (θεωρείται και αυτή του ΔΗΣΥ και εκφράζει την παλιά ενωτική παράταξη και έχει μεγαλύτερη κυκλοφορία από την «Αλήθεια») η «Ελευθεροτυπία» (του ΔΗΚΟ) και ο «Αγώνας» από τις ημερίσιες και από τις εβδομαδιαίες η «Επίκαιρη» και ο «Κήρυκας». Πρώτη σε κυκλοφορία εφημερίδα είναι ο «Φιλελεύθερος» με μεγάλη διαφορά, δεύτερη πρέπει να είναι η «Χαραυγή» (δεν δίνουν στοιχεία) και ακολουθούν η «Σημερινή» και οι άλλες.

Η ΠΟΛΩΝΙΚΗ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ

□ «Το τελευταίο καθήκον που όρισε για τον εαυτό του το Πολωνικό Ενοποιημένο Εργατικό Κόμμα» έγραφαν οι Financial Times στις 2.6.1989, «είναι να εξασφαλίσει τον καπιταλισμό στην Πολωνία, ενάντια σ' αυτό που η ηγεσία της χώρας φοβάται

ότι θα μπορούσαν να είναι οι βίαιες αντιρρήσεις των πολιτών της»¹. Παραδοξολογία; Κάθε άλλο. Δύο μόλις μέρες αργότερα, οι πρώτες άξιες του ονόματός τους βουλευτικές εκλογές σε χώρα του ανατολικού μπλοκ κατέληξαν σε σαρωτική νίκη της «Αλληλεγγύης», επιτρέποντας στο ΠΕΕΚ να διασωθεί κοινοβουλευτικά μονάχα χάρη στον εγγυημένο μίνιμουμ αριθμό εδρών που του διασφάλιζε η «συμφωνία στρογγυλής τραπέζης» της 5ης Απριλίου. Δύο-μιαι μήνες αργότερα, η ανάληψη της πρωθυπουργικής εντολής απ' τον Ταντέους Μαζοβιέτσκι, συνδυετικό κρίκο ανάμεσα στην καθολική εκκλησία, την ηγεσία της «Αλληλεγγύης» και την πολωνική διανόηση, φαίνεται να επικυρώνει αυτή την όχι και τόσο δύσκολα προβλεπόμενη μετάβαση. Την ίδια στιγμή, η φιλελευθεροποίηση της οικονομίας, έργο του θαυμαστή της Θάτσερ και νυν γενικού γραμματέα του ΠΕΕΚ Μιετσέσλαβ Ρακόφσκι, προκαλεί νέες δραματικές αυξήσεις στις τιμές των βασικών ειδών διατροφής κι ένα πρωτάρανές απεργιακό κύμα, το οποίο το πάλαι ποτέ μαχητικό συνδικάτο προσπαθεί να κατευνάσει πάση θυσία. Σημεία των καιρών – και καιρός για απολογισμούς...

Οι ρίζες της σύμπτωσης

Παρά την αναμφισβήτητη επίδραση των εξελίξεων στην ΕΣΣΔ (κυρίως όσον αφορά την άρση του «δόγματος Μπρέζνιεφ» περί περιορισμένης εθνικής κυριαρχίας των χωρών-μελών του Συμφώνου της Βαρσοβίας), οι παράγοντες που καθόρισαν τις τρέχουσες εξελίξεις θα πρέπει ν' αναζητηθούν πρώτα απ' όλα στο εσωτερικό της ίδιας της Πολωνίας, στη δυναμική και την εξέλιξη της ταξικής πάλης σ' αυτή τη χώρα. Απ' αυτή την άποψη, η κήρυξη του στρατιωτικού νόμου απ' το στρατηγό Γιαρουζέλσκι στις 13 Δεκεμβρίου του 1981 αποτελεί ορόσημο και ταυτόχρονα το σημείο εκκίνησης της αναδιάταξης του πολιτικού σκηνικού των μεταπολεμικών χρόνων.

Η κήρυξη του στρατιωτικού νόμου το 1981 είχε διπλό αποτέλεσμα². Απ' τη μια, συντρίψε το επαναστατικό κύμα του 1980-81, ενταφιάζοντας την προοπτική μιας αυτοδιαχειριζόμενης σοσιαλιστικής δημοκρατίας κι ενισχύοντας στο εσωτερικό της αντιπολίτευσης τις πιο «πραγματιστικές» τάσεις: το νεοφιλελεύθερο τεχνοκρατισμό και την Καθολική εκκλησία. Απ' την άλλη, επέφερε εξίσου σημαντικές ανακατατάξεις στο εσωτερικό του μπλοκ εξουσίας, τροποποιώντας το συσχετισμό δυνάμεων εις βάρος του κομματικού μηχανισμού του ΠΕΕΚ και υπέρ ενός συνασπισμού του στρατού με την τεχνοκρατική μερίδα των διευθυντικών στρωμάτων. Ηττημένο στην αναμέτρηση με την «Αλληλεγγύη», το ΠΕΕΚ χάνει ολοκληρωτικά την ιδιότητα του καθημερινού διαχειριστή της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής ζωής, ιδιό-

τητα που περνά στα χέρια αρχικά των επιτροπών του στρατιωτικού νόμου και στη συνέχεια των τεχνοκρατών «ειδημόνων». Οι τελευταίοι, ο αριθμός των οποίων εφταπλασιάζεται ανάμεσα στο 1982 και το 1986³, αποφασισμένοι να επιβάλλουν μια αναδιάρθρωση της οικονομίας με υιοθέτηση των μηχανισμών της αγοράς (αυτονομία κι αυτοχρηματοδότηση των επιχειρήσεων, σύνδεση μισθού-παραγωγικότητας, «εξορθολογισμός» και σε μια δεύτερη φάση απελευθέρωση τιμών, πλήρης ιδιωτικοποίηση της γεωργίας) αποτυγχάνουν μπροστά στη μαχητική αντίσταση των εργαζομένων – είτε άμεση (απεργίες, διαδηλώσεις) είτε, τις περισσότερες φορές, έμμεση (πτώση παραγωγής, ψηλός βαθμός κινητικότητας του εργατικού δυναμικού, ενίσχυση «παραοικονομίας» κ.λπ) – και κυρίως εξαιτίας του συνολικού πολιτικού πλαισίου (έλλειψη νομιμοποίησης του καθεστώτος) που προσδίδει σ' αυτή την αντιπαράθεση άμεσα πολιτικό χαρακτήρα, στερώντας έτσι την εκσυγχρονιστική πολιτική από τη δυνατότητα συγκρότησης ευρύτερων κοινωνικών συμμαχιών⁴. Παρά την ενεργητική υποστήριξη του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και των δυτικών τραπεζών, η πολωνική οικονομία καταρρέει.

Εθνικός διάλογος και συναίνεση

Μ' αυτά τα δεδομένα, δεν είναι καθόλου περίεργο πού το πιο δυναμικό (κι ως εκτούτου διορατικό) κομμάτι της «κόκκινης αστικής τάξης» προσανατολίζεται από τα τέλη του 1987 στην προώθηση ενός «εθνικού διαλόγου» με την αντιπολίτευση, με στόχο την ένταξη της τελευταίας σ' ένα ενιαίο κυβερνητικό μπλοκ που θα διαχειριστεί την κρίση. Απώτερος σκοπός, η απόσπαση της συναίνεσης των εργαζομένων για την οδυνηρότατη γι' αυτούς παραγωγική αναδιάρθρωση· κοινός τόπος της συνάντησης των μέχρι πρότινος αντίπαλων πολιτικών σχηματισμών, οι κυρίαρχες και στους δύο τεχνοκρατικές λογικές. Αν υπήρχαν κάποιοι ενδοασμοί, αυτοί κάμφθηκαν μετά τις αλυσισίδωτες απεργίες που ξέσπασαν την άνοιξη και το καλοκαίρι του 1988 ως αυθόρμητη αντίσταση στο νέο πρόγραμμα λιτότητας. Στηριγμένες κυρίως στη νέα γενιά εργατών που δεν θίωσε την ήττα του 1981-2 κι ως εκ τούτου δεν κουβαλά μαζί της τα σχετικά τραύματα, οι απεργίες αυτές έθεσαν ως πρωταρχική τους διεκδίκηση τη νομιμοποίηση της «Αλληλεγγύης» – τη διασφάλιση δηλαδή του δικαίωματος της εργατικής τάξης να αμύνεται χρησιμοποιώντας τις δικές της, ανεξάρτητες από κράτος κι εργοδοσία, οργανώσεις⁵. Χρυσή ευκαιρία για τους εκσυγχρονιστές του ΠΕΕΚ, επικεφαλής των οποίων βρίσκονται ο πρωθυπουργός Ρακόφσκι κι ο υπουργός Εσωτερικών Κίτσας, να πείσουν

τους διστακτικούς για την αναγκαιότητα του «εθνικού διαλόγου» απ' την πλευρά της, η ηγεσία της «Αλληλεγγύης» μπαίνει στο παιχνίδι με μια πρόταση για σύναψη ενός «κοινωνικού συμβολαίου» που θα αναθεωρήσει τα όρια του πολιτικού παιχνιδιού. Από τις αρχές Σεπτεμβρίου, η Πολωνία ζει στους ρυθμούς μιας μακρόσυρτης, σταδιακής μεταπολίτευσης.

Κόμμα εξουσίας;

Η σημαντικότερη αλλαγή που σημειώνεται σ' αυτή την περίοδο αφορά τη φυσιογνωμία και τη στρατηγική της «Αλληλεγγύης». Αντίθετα με ό,τι συνέβαινε στις αρχές της δεκαετίας, δεν έχουμε να κάνουμε πια με την κεντρική έκφραση ενός δυναμικού και ενεργού μαζικού κινήματος αλλά με ένα αντιπολιτευτικό κόμμα κλασικού τύπου, με αυστηρά συγκεντρωτική δομή και έμφαση στις ικανότητες ελιγμών της ηγεσίας του μάλλον, παρά στις πρωτοβουλίες της βάσης. Στους κόλπους του μπορεί κανείς να διακρίνει μια επί της ουσίας σοσιαλδημοκρατική τάση, συσπειρωμένη γύρω απ' το Γιάτσεκ Κουρόν και τα θιμομηχανικά εργατικά συνδικάτα, καθώς κι ένα νεοφιλελεύθερο ρεύμα στηριγμένο στην «Αγροτική Αλληλεγγύη» κι ένα πλήθος αυτοαπασχολούμενων και επιχειρηματιών, όπως ο διευθυντής του εθνικού εκλογικού γραφείου της οργάνωσης, Αντρέι Μαλαχόφσκι⁶. Συνδεικνίκοι ιστότες των διαφορετικών αυτών τάσεων δεν είναι άλλος απ' τη συμφωνία τους για μια αποτελεσματική αντιπολίτευση που θα αξιοποιήσει τις θεσμικές δυνατότητες που προσφέρει ο «εθνικός διάλογος» για να αφαιρέσει την πολιτική εξουσία από το ΠEEK που μπορεί μεν να βρίσκεται σε κρίση στρατηγικής, εξακολουθεί όμως να διαθέτει τον έλεγχο του κρατικού μηχανισμού.

Χαρακτηριστικό δείγμα όλων αυτών των μετασχηματισμών του πάλοι ποτέ «αναρχοσυνδικαλιστικού» συνδικάτου, η στάση της Εθνικής Εκτελεστικής Επιτροπής (KWW) της «Αλληλεγγύης» μετά την απόφαση της κυβέρνησης Ρακόφσκι να κλείσει τα («αντιπαραγωγικά») ναυπηγεία «Λένιν» του Γκντάνσκ. Χαρακτηρίζοντας το κλείσιμο των ναυπηγείων σαν «πολιτική κίνηση» κατά της αντιπολίτευσης (και, συνεπώς, απορρίπτοντάς το), η KWW φροντίζει παράλληλα να δηλώσει: «*παράδεχόμαστε ότι, αν αναληφθεί μια πραγματική (sic) οικονομική μεταρρύθμιση, θα μπορούσαμε να οδηγηθούμε στο κλείσιμο επιχειρήσεων. Αλλά αυτοί που θα πρέπει να αποφασίζουν γι' αυτό, είναι οι νόμοι της αγοράς κι οι αρχές του οικονομικού λογισμού, κι όχι αυθαίρετες πολιτικές αποφάσεις*»⁷. Πολύτιμη άσκηση ενόψει της ανάληψης κυβερνητικών καθηκόντων: απ' το Σεπτέμβριο του '88, ο ρόλος της «Αλληλεγγύης» μέσα στο μαζικό κίνημα είναι πυροσβεστικός, προκειμένου να προστατευτεί το «δημοκρατικό άνοιγμα».

Απέναντι σ' αυτή τη «θεσμική αντιπολίτευση» συγκροτείται ο πόλος των αδιαλλάκτων. Περιλαμβάνει απ' τη μια την παραδοσιακή εθνικιστική «Συννομοπονδία για μια Ανεξάρτητη Πολωνία» (KPN), το ακροαριστερό «Πολωνικό Σοσιαλιστικό Κόμμα - Δημοκρατική επανάσταση» (PPS-RD) και, κυρίως, μια σειρά κινηματικές οργανώσεις

όπως το «Ανεξάρτητο Φοιτητικό Συνδίκαιο» (NZS), το κίνημα «Ειρήνη και Ελευθερία» (WIP), η «Διεργουσιακή Εργατική Επιτροπή Αλληλεγγύης» (MRKS) κι η «Οργάνωση Μαχόμενη Αλληλεγγύη» (OSW) - σχηματισμοί που φέρουν όλα τα αντιφατικά χαρακτηριστικά της προηγούμενης φάσης του κινήματος, διακρινόμενοι απ' τον κύριο όγκο της αντιπολίτευσης από την άρνησή τους να εγκαταλείψουν την «αναρχοσυνδικαλιστική» τακτική του 1980-81 για να παίξουν στο παιχνίδι της εξουσίας⁸.

Ανάλογες αντιστάσεις αναπτύσσονται και στο εσωτερικό της «Αλληλεγγύης», με κυρίους εκφραστές τα στελέχη της παλιάς «αυτοδιαχειριστικής» τάσης (Αντρέι Γκνιάτζίτς, ηγεσία της «Αλληλεγγύης» του Λότζ, κ.ά.)⁹.

Εκλογές μη-περιορισμένου κινδύνου

Νομιμοποιώντας - και τυπικά, πια - την «Αλληλεγγύη», η «συμφωνία στρογγυλής τραπέζης» της 5ης Απριλίου 1989 καθόρισε παράλληλα τους νέους κανόνες του παιχνιδιού: ένα κοινοβουλευτικό σύστημα δύο σωμάτων (Βουλή-Γερουσία), υπό την εποπτεία ενός ισχυρότατου Προέδρου της Δημοκρατίας. Μεταθέτοντας τις πρώτες πλήρως δημοκρατικές εκλογές στο 1993, η συμφωνία πρόβλεψε την άμεση εκλογές των 100 γερουσιαστών και 161 απ' τους 462 βουλευτές μέσα στον Ιούνιο - οι υπόλοιποι 301 βουλευτές προς το παρόν κατανέμονται δίκως εκλογές στο ΠEEK και τα δύο δορυφορικά κόμματα, το Αγροτικό (ZSL) και Δημοκρατικό (SD). Έχοντας τα νώτα του εξασφαλισμένα για κάθε ενδεχόμενο, το ΠEEK εξορμά στις εκλογές με στόχο την κατάκτηση της «σιωπηλής κεντρικής πλειοψηφίας» που το ίδιο εκτιμά ότι υπάρχει ανάμεσα σ' αυτό και την αντιπολίτευση¹⁰. Σπληρίζει τις ελπίδες του στην αποχή των «αδιαλλάκτων» και, προπαντός, στον έλεγχο της κρατικής μηχανής¹¹.

Το αποτέλεσμα των εκλογών της 4ης και της 18ης Ιουνίου θα ανατρέψει όλη αυτή τη συλλογιστική: η «Αλληλεγγύη» σαρώνει τα πάντα, αποσπώντας όλες τις διακυβευόμενες έδρες της Βουλής και τις 99 από τις 100 της Γερουσίας, ενώ το ΠEEK, με το 15% μονάχα των ψήφων, θλέπει να μπαίνει σε κρίση ολοκλήρη η στρατηγική του. Η πανωλεθρία του κυβερνώντος κόμματος σπρώχνει τα μέχρι τότε δορυφορικά προς αυτό ZSL και SD να αυτονομηθούν: πρώτα ψηφίζοντας υπέρ της διενέργειας επίσημης έρευνας για οικονομικά σκάνδαλα και για τις δολοφονίες πολιτών απ' την αστυνομία κατά την περίοδο του στρατιωτικού νόμου, στη συνέχεια αποδεχόμενα να συνεργαστούν με την «Αλληλεγγύη» για το σχηματισμό της νέας κυβέρνησης. Από 'κει και πέρα, η πορεία των εξελίξεων καθορίστηκε σε αποφασιστικό βαθμό από τις ικανότητες ελιγμού των πρωταγωνιστών της υπόθεσης - και πάνω απ' όλα του Λεχ Βαλέσα. Στις 20 Αυγούστου, ο Ταντέους Μαζοβιέτσκι δέχεται επίσημα την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης.

Και τώρα;

Προτού καν ανακοινωθεί η σύνθεση

της κυβέρνησης Μαζοβιέτσκι είναι δύσκολο να προχωρήσει κανείς σε εκτιμήσεις για τις προσεχείς εξελίξεις, σε μια χώρα μάλιστα που η πολιτική ζωή της χαρακτηρίζεται από αλλεπάλληλες εκπλήξεις. Κάποια πιο σταθερά στοιχεία της νέας συγκυρίας μπορούν, ωστόσο, να εντοπιστούν.

Πρώτα απ' όλα, όσον αφορά το «συμμαχικό παράγοντα». Η στάση του επίσημου σοβιετικού τύπου τις τελευταίες μέρες δείχνει ότι η Μόσχα πάνω απ' όλα επιθυμεί μια πολιτικά σταθερή Πολωνία, υπό την προϋπόθεση φυσικά ότι αυτή θα παραμείνει από στρατιωτική άποψη στη σοβιετική σφαίρα επιρροής (αντίθετα με ό,τι συμβαίνει λ.χ. στην Ουγγαρία, όπου ούτε αυτή η προϋπόθεση ισχύει). Με το στρατηγό Γιαρουζέλσκι στη θέση του προέδρου της Δημοκρατίας (και αρχηγού του στρατού) και τα υπουργεία Άμυνας και Δημόσιας Τάξης εκ προοιμίου στα χέρια του ΠEEK, αυτός ο όρος εκπληρώνεται ικανοποιητικά. Περιττό να πούμε, φυσικά, ότι η στάση της ΕΣΣΔ θα αλλάξει αποφασιστικά στην περίπτωση που φανεί να θίγεται η θέση της Πολωνίας στο Σύμφωνο της Βαρσοβίας. Προς το παρόν πάντως τέτοιο πράγμα δεν φαίνεται στον ορίζοντα κι ο Γκορμπασόφ μάλλον ευχαριστημένος θα είναι που τα βάρη για την ανασυγκρότηση της πολωνικής οικονομίας μετατίθενται (και) σε άλλες πλάτες...

Όντως, το σημαντικότερο πρόβλημα που θα κληθεί να αντιμετωπίσει η νέα κυβέρνηση είναι αυτό της οικονομικής πολιτικής. Μετά την κατάργηση των επιδοτήσεων και την «απελευθέρωση» των τιμών των γεωργικών προϊόντων την 1η Αυγούστου, οι αυξήσεις στις τιμές των βασικών ειδών διατροφής κυμαίνονται μεταξύ 100% και 500%, χωρίς αυτό να μειώσει τις ελλείψεις στην αγορά. Η δυσανεξία των εργαζόμενων τροφοδοτεί ένα ισχυρό απεργιακό κύμα (κάποια στιγμή μέσα στον Αύγουστο ο αριθμός των απεργών ξεπερνάει τις 200.000¹²) και, παρά τις συντονισμένες πυροσβεστικές προσπάθειες της «Αλληλεγγύης» και του ελεγχόμενου απ' το ΠEEK συνδικάτου OPZZ, το φάντασμα μιας γενικευμένης κοινωνικής αναταραχής πλανιέται πάνω απ' τη χώρα. Η συνέχιση κι ακόμα περισσότερο η ενίσχυση της πορείας προς ένα οικονομικό σύστημα δυτικού τύπου θα σημαίνει, όπως επισημαίνει το κάθε άλλο παρά αντικαπιταλιστικό Businessweek, την άμεση χρεωκοπία του 10% των επιχειρήσεων της χώρας που (στηριγμένες στις κρατικές επιδοτήσεις) είναι μειωμένης ή μηδενικής ανταγωνιστικότητας¹³. Με δεδομένη την (οικονομική τουλάχιστον) απαγγίτρωση των σοβιετικών, η Δύση προβάλλει σαν ο μοναδικός παράγοντας που μπορεί μεσοπρόθεσμα να αποτρέψει την έκρηξη.

Η θεία απ' την Αμερική

Στη συνάντηση κορυφής που πραγματοποιήσαν στις 14-16 Ιουλίου στο Παρίσι, οι ηγέτες των 7 μεγαλύτερων βιομηχανικών χωρών του δυτικού καπιταλισμού αποφασίζουν να εμπιστευθούν στην ΕΟΚ το συντονισμό των προγραμμάτων οικονομικής βοήθειας προς την Πολωνία. Αναγνώριση απ' την πλευρά των ΗΠΑ της πρωτοκαθεδρίας της Δυτικής Ευρώπης στον ανταγωνισμό για τις πολλά υποσχόμενες αγορές της

Ανατολής ή μια πολύ προσεχτική προσπάθεια να αποφευχθεί η άμεση σύνδεση του ζητήματος με το πάντα ευαίσθητο θέμα των αμερικανοσοβιετικών σχέσεων; Όπως και να 'χει πάντως το πράγμα, το «νέο σχέδιο Μάρσαλ» προς το παρόν περιλαμβάνει απλώς τα ΕΟΚικά πλεονάσματα σε βοδινό και δημητριακά τυχόν «ζουμερές» επενδύσεις θα ακολουθήσουν μονάχα αφού το κοινωνικό μέτωπο ειρηνεύσει και διασφαλιστεί μια κάποια πολιτική σταθερότητα. Κανείς καλός καπιταλιστής δεν εμπιστεύεται τα λεφτά του έτσι εύκολα.

... Η σχεδόν κανείς. Κληρονόμος της 9ης σε μέγεθος φαρμακευτικής εταιρείας των ΗΠΑ, η αμερικανοπολωνίδα Μπάρμπαρα Τζόνσον έκανε εργατικές καρδιές να κλάψουν όταν ανακοίνωσε την 1η Ιουνίου την πρόθεσή της ν' αγοράσει τα υπό διάλυση ναυπηγεία «Λένιν» του Γκντάνσκ¹⁴. Το συμβόλαιο του σημαντικότερου joint-venture της μεταπολεμικής Πολωνίας αναμένεται να υπογραφεί το Σεπτέμβριο και, αντίθετα με άλλους ιδιώτες επιχειρηματίες, η κυρία Τζόνσον δε φαίνεται να θρβετεί στην ανάγκη να προσλάβει ασυνδικαλιστικούς εργάτες προκειμένου να ανεβάσει την ανταγωνιστικότητα της επιχείρησής της - που στο εξής θα ονομάζεται Gdansk Shipyard Co Ltd.: η πρόταση της αγοράς του ναυπηγείου της έγινε από τον πρόεδρο της εκεί οργάνωσης της «Αλληλεγγύης»...

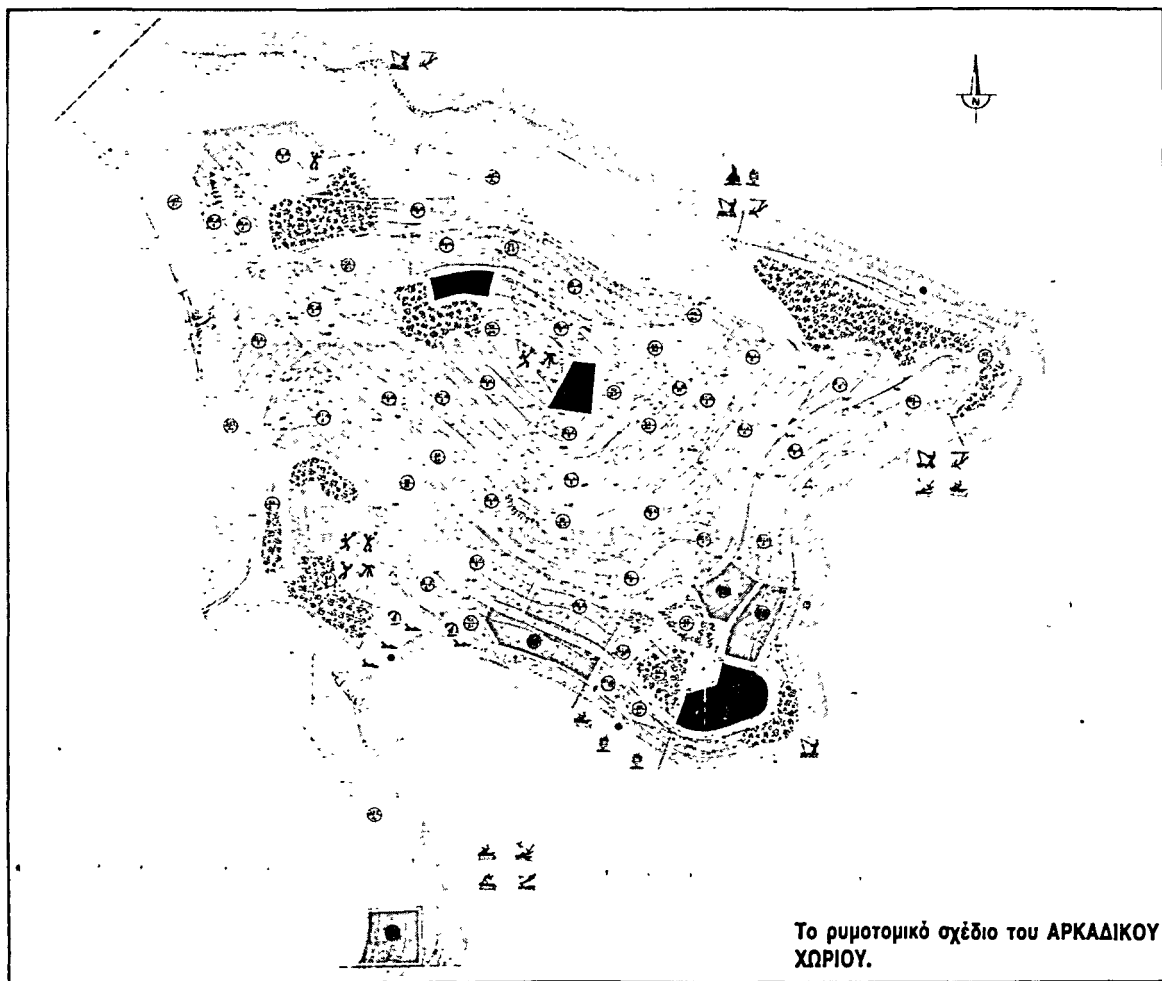
Τάσος ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

1. John Lloyd «Taking the saddle off the cow», Financial Times, 2.6.1989.
2. Jean-Yves Potel «Pologne. L' epreuve du temps» Le monde diplomatique 11/1982.
3. Francis Bafail «L' indispensable réforme est-elle possible en Pologne?» Le monde diplomatique 4/1988.
4. Ignacio Ramonet «Après la normalisation, un régime à la recherche de l' indicible compromis» Le monde diplomatique 1/1986. Χαρακτηριστική η αδυναμία του καθεστώτος να κερδίσει την υποστήριξη των αγροτών, κοινωνικής κατηγορίας που ευνοήθηκε ιδιαίτερα απ' τα μέτρα φιλελευθεροποίησης.
5. Joanna Szczesna «Les grèves d' août 1988» La Nouvelle Alternative No 12 (12/1988).
6. Lloyd, όπ. παρ. Ο αριθμός των ιδιωτικών επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων κι αυτών που απασχολούν μονάχα 1 εργαζόμενο, ξεπερνά τις 360.000 - συνολικά σ' αυτές απασχολείται το 8% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού (Libération, 21.8.89).
7. Αναφέρεται απ' τον Cyril Smuga στο «Pologne, Autour de la table ronde», Inprecor 283 (6.3.1989).
8. Χαρακτηριστικό αυτής της ιδιόμορφης δομικής αντιπολίτευσης με τα καθαρά ταξικά χαρακτηριστικά, ένας έντονος αντικομμουνισμός - κατά την επίσκεψη του Μπουκ, μέλη της «Μαχόμενης Αλληλεγγύης» φωτογραφήθηκαν με πλακάτ του τύπου «Καλός κομμουνιστής = νεκρός κομμουνιστής» (Βλέπε «Πριν», τχ. 4). Πριν διαστούμε να αφορισούμε, ας αναλογιστούμε πρώτα απ' όλα τι μπορεί να σημαίνει «κομμουνιστής» για τους Πολωνούς εργάτες του 1989. Μήπως το θατσερικότατο επιτελείο του κυρίου Ρακόφσκι;
9. Smuga, ό.π.
10. «Οι ίδιοι [ή «Αλληλεγγύη»] λένε ότι μπορούν να ελιπίουν 20%. Μας δίνουν, εξάλλου, επίσης 20% (...). Εγώ μας δίνω περισσότερο. Παραδέχομαι ωστόσο ότι υπάρχει ένα σιωπηρό κέντρο, παρόλο που αυτό είναι λιγότερο σημαντικό απ' ό,τι πριν από ένα χρόνο. Εξάλλου, για να πούμε τα πράγματα όπως έχουν, η εξουσία έχει πολύ περισσότερα μέσα για να τραβήξει τη σιωπηρή πλειοψηφία απ' ό,τι η αντιπολίτευση» (από συνέντευξη του Ρακόφσκι στη Le Monde, 11.2.1989).
11. International Herald Tribune 21.8.89.
12. Gail Schares «Poland: pain, but little gain», Businessweek 5.6.89.
13. Για την όλη υπόθεση βλ. το εκτεταμένο ρεπορτάζ της Marie-Laure Colson στη Libération της 21.8.89.

ΕΝΑ ΔΙΣ

ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΤΟΥ ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΗ

Η γενιά του Πολυτεχνείου ξανακτύπησε! Τον δρόμο τον χάραξε το Υφυπουργείο Νέας Γενιάς όταν ήταν στις δόξες του. Μπροστάρης στον αγώνα ήταν η Τόνια Μωροπούλου. Είναι η γνωστή ιστορία που έκανε στον τόπο της καταγωγής της και της εκλογικής της περιφέρειας, την Χάλκη. Η όλη ιστορία είχε το ιδεολογικό κάλυμμα μιας παγκόσμιας συνεύρεσης της νεολαίας που θα προβληματιζόταν εναλλακτικά! Τώρα η «εφαρμογή» γίνεται στο χωριό του Γιάννη Μαντζουράνη για εθνικούς κυρίως λόγους, με τη συμβολή του Γιωργάκη Παπανδρέου, με τους γνωστούς λογαριασμούς στην Κτηματική Τράπεζα των ομογενών της Αμερικής, και τη συμβολή πολλών άλλων επώνυμων και ανώνυμων. Ονομάζεται «ΑΡΚΑΔΙΚΟ ΧΩΡΙΟ». Αλλά μη φοβάστε. Το σκάνδαλο δεν θα φτάσει στη Βουλή. Για τον απλούστατο λόγο ότι στην υλοποίησή του συναινούν όλες οι πολιτικές δυνάμεις.

Το ρυμοτομικό σχέδιο του ΑΡΚΑΔΙΚΟΥ ΧΩΡΙΟΥ.

Είναι δεδομένη σήμερα η μεγάλη συναίνεση που υπάρχει στις στρατηγικές επιλογές του αστισμού, πράγμα που αποτελεί απαραίτητο όρο για την προώθησή τους. Η συναίνεση αυτή στηρίζεται στη λειτουργία των αστικών κομμάτων και έχει πλέον την ολοκληρωτική συγκατάθεση της αριστεράς. Στηρίζεται επίσης στα μαζικά μέσα ενημέρωσης και τα συγκροτήματα τύπου. Τώρα μάλιστα αποκτούν σημαντικό πολιτικό ρόλο. Στη διαμόρφωση της «κοινής γνώμης», ο ρόλος των πολιτικών κομμάτων έχει περιοριστεί ενώ παράλληλα αυξάνεται ο ρόλος του τύπου. Σε αρκετές περιπτώσεις το πολιτικό θάρος του τύπου είναι τόσο σημαντικό που οι απόψεις του αποτελούν βασικό στοιχείο καθορισμού της γραμμής των κομμάτων. Όμως η συναίνεση δεν επιτελείται μόνο με ιδεολογικούς όρους, αλ-

λά έχει πολύ πιο υλικά χαρακτηριστικά. Οργανώνεται κυρίως από το κράτος, που πέρα από τα αποτελέσματα που παράγει στο επίπεδο της ιδεολογίας, αποτελεί το χώρο που διαμορφώνονται και εκφράζονται οι υλικοί όροι υποταγής στην κυριαρχία του μπλοκ εξουσίας, των μικρομεσαίων, της μισθωτής εργασίας κλπ. Η συντηρητικοποίηση της ελληνικής κοινωνίας (όχι προφανώς με κριτήρια αστικής ηθικής αλλά κοινωνικής πρακτικής), που αποτελεί τον πιο σημαντιό παράγοντα της συναίνεσης, στηρίζεται κυρίως σε αυτούς τους όρους, όπως: Στον τρόπο που καρπώνεται την γαιοπροσοδο η μικρή ιδιοκτησία, στον τρόπο που ελέγχονται και λειτουργούν τα κοινωνικά στρώματα του κρατικού μηχανισμού...

Θα αναφερθούμε με συντομία σε

μερικές πλευρές του ζητήματος της μικρής ιδιοκτησίας και της γαιοπροσόδου που αποτελούν αρκετά χαρακτηριστικά στοιχεία της ελληνικής κοινωνίας. Μια πρώτη διαπίστωση είναι ότι έχουν αναπτυχθεί μηχανισμοί παραγωγής μεγάλου ποσοστού γαιοπροσόδου, η οποία ανακατανέμεται στο εσωτερικό πλατιών μικρομεσαίων στρωμάτων και αποτελεί βασικό στοιχείο της κοινωνικής τους συγκρότησης. Οι μηχανισμοί αυτοί εκδηλώνονται κυρίως με την κατάκτηση της γης σε πολύ μικρές μερίδες, την οικοπεδοποίησή της και την εντατική εκμετάλλευσή που γίνεται συνήθως με τους μεγάλους συντελεστές δόμησης και τη μέθοδο της αντιπαροχής. Δεν θα επεκταθούμε στις οικονομικές συνθήκες που αναπτύσσεται αυτό το φαινόμενο, ούτε στον σημαντικό ρόλο που έχει για την ανάπτυξη των περιβαλλοντικών

προβλημάτων (νέφος, κυκλοφοριακό κλπ.). Θα σταθούμε μόνο σε μια επισημάνση: Αυτά τα στρώματα, με βάση τους μηχανισμούς που αναφέραμε, συγκροτούνται σε σημαντική κοινωνική δύναμη. Είναι μάλιστα η μόνη κοινωνική δύναμη με λαϊκά χαρακτηριστικά που έχει να επιδείξει έντονες συγκρούσεις και νίκες! Αναφέρουμε σαν ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα, την συστηματική και μαζική παραβίαση της αστικής νομιμότητας με τη μορφή της αυθαίρετης δόμησης και τις επανελημμένες νομιμοποιήσεις των αυθαίρετων κτισμάτων. Τα τελευταία χρόνια εξάλλου εκείνοι που έσπασαν την πολιτική της λιτότητας που είχε επιβάλει η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ δεν ήταν οι μισθωτοί ή οι εργάτες αλλά οι ιδιοκτήτες σπιτιών με τις τεράστιες αυξήσεις των ενοικίων που επέβαλαν... Σήμερα οι μηχανισμοί παραγωγής

της γαιοπροσόδου που λειτουργούν στα αστικά κέντρα επεκτείνονται με γοργούς ρυθμούς προς την ύπαιθρο. Η επέκταση αυτή εκδηλώνεται με διάφορες πρακτικές, που αρχίζουν από αυθαίρετη δόμηση και φθάνουν ως το κάψιμο των δασών. Επίσης συνοδεύεται και από θεσμικές ρυθμίσεις, που πυροδοτούν παραπέρα την ανάπτυξη τέτοιων πρακτικών, όπως ο νόμος για τους βοσκότοπους.

Η Αριστερά, εγκλωβισμένη σε μια θεωρητική αντιπαράθεση με το μεγάλο κεφάλαιο και την εξάρτηση, υποτάσσεται πρακτικά στις επιταγές του μικρομεσαίου νοικοκύρη και στις κανιβαλιστικές ορέξεις του για μεγιστοποίηση της γαιοπροσόδου που καρπώνεται. Εξάλλου, με μια τέτοια εξέλιξη των πραγμάτων, πιθανόν να εκτιμά ότι έφτασε η ώρα να καταργηθεί στην Ελλάδα η βασική αντίθεση ανάμεσα στην πόλη και την ύπαιθρο, που χαρακτηρίζει τον καπιταλισμό και που βέβαια δεν έχει καταργηθεί ακόμα ούτε στον υπαρκτό σοσιαλισμό!

Θα σταθούμε ίσως στην πιο κραυγαλέα περίπτωση, που όμως, πέρα από το ενδιαφέρον που παρουσιάζει για το πόσο χοντρά παιχνίδια μπορούν να παίζονται με γαιοπροσόδους, με δημόσιες εκτάσεις και με δημόσιο χρήμα, είναι αποκαλυπτική και για πολλά πράγματα που συμβαίνουν σήμερα στην πολιτική σκηνή. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η στάση του συνασπισμού των πολιτικών δυνάμεων, που έχουν σαν κύριο αίτημά τους την κάθαρση, απέναντι σε μια ιδιοποίηση από μια χούφτα επιδέξιων τυχοδιωκτών ενός δις δραχμών δημοσίου χρήματος.

Μιλάμε για το «ΑΡΚΑΔΙΚΟ ΧΩΡΙΟ» που χτίζεται στον Άγιο Ανδρέα Κυνουρίας. Θα αναφέρουμε κάποια στοιχεία που δεν είναι πολύ γνωστά. Πληγή μας, ο πλέον έγκυρος αστικός τύπος, η εφημερίδα της Κυβέρνησης:

— Στον νόμο 1790/88 (ΦΕΚ 134Α/88) με μια φωτογραφική προσθήκη (άρθρο 24 παρ. 4) διευρύνεται ο αριθμός αυτών που έχουν πλέον νόμιμο δικαίωμα να βάζουν χέρι στους βοσκότοπους. Περιλαμβάνονται και οι ομογενείς!

— Με διάταγμα που ακολουθεί (ΦΕΚ 79Β/89) καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις που παραχωρούνται αυτές οι εκτάσεις στους ομογενείς. Το πλέον ενδιαφέρον σημείο είναι το άρθρο που αναφέρει ότι τις εκτάσεις αυτές μετά από 5ετία οι ομογενείς μπορούν να τις πουλήσουν προς τρίτους. Ο καθένας πλέον μπορεί να αποκτήσει τέτοιες εκτάσεις, αρκεί να περιμένει λίγα χρονάκια!

— Σε άλλο φύλλο της εφημερίδας της κυβέρνησης διαβάζουμε (ΦΕΚ 61Α—89) «Παραχωρούμε κατά πλήρη κυριότητα, νομή και κατοχή χωρίς αντάλλαγμα στη ΔΕΠΟΣ, έκταση 605

στρεμμάτων στη θέση Μικρή Ρεποντίνα Κοινότητας Αγίου Ανδρέα Κυνουρίας Νομού Αρκαδίας για δημιουργία οικισμού ομογενών «Αρκαδικό χωριό» και επιτρέπουμε την αλλαγή της χρήσης της». Για να είναι νομικά έγκυρη αυτή η πράξη του Ελληνικού Δημοσίου, πρέπει να αναφέρεται και η αιτιολογία της παραχώρησης. Έτσι λοιπόν αυτή παρουσιάζεται σαν: «την ανάγκη δημιουργίας του εν λόγω οικισμού για λόγους εθνικούς, κοινωνικούς, πολιτιστικούς, οικονομικούς και εν γένει δημοσίου συμφέροντος».

— Ακολουθεί η έγκριση του πολεοδομικού σχεδίου της έκτασης (ΦΕΚ 170Δ/89) που χαρακτηρίζεται: επειγόν στεγαστικό πρόγραμμα για το Αρκαδικό χωριό. Η έγκριση αυτή γίνεται με τις διατάξεις του άρθρου 26 του οικιστικού νόμου 1337/87 όπως αυτές τροποποιήθηκαν με την παράγραφο 13 του άρθρου 8 του νόμου 1512/85. Τι σημαίνουν όλα αυτά; Η ένταξη στο σχέδιο γίνεται με τους πλέον ευνοϊκούς όρους, χωρίς εισφορές σε γη, με απλουστευμένες διαδικασίες κλπ., δηλαδή όπως γίνεται στα προγράμματα εργατικής κατοικίας!

— Μισό περίπου μήνα πριν από τις εκλογές (31.5.89) υπογράφεται και η σύμβαση για το έργο. Στο άρθρο 4 της σύμβασης διαβάζουμε «τα κτίσματα θα διατίθενται μόνο σε τιμή κόστους που προσδιορίζεται στο ποσό των 75.000 δρχ/τ.μ.» Στο άρθρο 6 που αναφέρεται στην χρηματοδότηση του έργου διαβάζουμε: «Το Δημόσιο αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιδοτήσει τη ΔΕΠΟΣ μέσω ΥΠΕΧΩΔΕ για τα έργα υποδομής του «Αρκαδικού χωριού» με το ποσόν των 500 εκατομμυρίων δραχμών εις θάρος του προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων», και σε επόμενη παράγραφο: «Το Δημόσιο θα επιχορηγήσει άμεσα το νομαρχιακό πρόγραμμα του νομού Αρκαδίας με το επιπλέον ποσό των 100 εκατομμυρίων ώστε να εξασφαλιστεί η έγκαιρη περάτωση των έργων υδροδότησης της περιοχής».

— Και η τελευταία μετεκλογική εξέλιξη στο θέμα: Ο βουλευτής της ΝΔ Αρκαδίας (Δ. Ρέππας) υπέβαλε ερώτηση στη βουλή, όχι βέβαια για την σκοπιμότητα της επιχείρησης «Αρκαδικό χωριό», αλλά γιατί δεν προχωρά το έργο και το δημόσιο δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του εμπρόθεσμα!...

Ας τα συνοψίσουμε:

1. Το δημόσιο σε αυτή την ιστορία πληρώνει πάνω από 1 δις δραχμές (600 εκατομμύρια για έργα και άλλα 600 εκατομμύρια τουλάχιστον η αξία γης που παραχώρησε μας κάνουν 1.2 δις). Το πρώτο ερώτημα είναι αν αυτά τα χρήματα, έπρεπε να διατεθούν για αυτό το σκοπό: Εδώ θα είχαμε να αντιπροτείνουμε προφανώς άλλους τρόπους διάθεσης, όπως θα ήταν επιπλέον ενίσχυση στην σεισμόπληκτη Καλαμάτα ή αντί για τους ομογε-

νείς της Αμερικής να διατίθενταν στους αλλογενείς Τσιγγάνους που έχουν προφανώς μεγαλύτερες στεγαστικές ανάγκες...

2. Ας δεχτούμε προσωρινά τους «εθνικούς λόγους» του έργου. Τότε προκύπτει το εύλογο ερώτημα: Οι λόγοι αυτοί ισχύουν μόνον για τους ομογενείς της Β. Αμερικής (ΗΠΑ, Καναδάς) αφού η σύμβαση προβλέπει ότι το 70% θα διατεθεί σε αυτή την κατηγορία ομογενών; Δεν υπάρχουν και οι μετανάστες στην Γερμανία, ο οποίοι μπορούν να έρχονται και πιο συχνά στη χώρα μας; Εκτός, αν μπορεί να θεωρηθεί σαν «εθνικός λόγος» η έμμεση υποστήριξη της υποψηφιότητάς του κ. Δουκάκη και των πιθανών προοπτικών που θα άνοιγαν από την εκλογή του, γιατί δεν πρέπει να ξεχνάμε πως το όλο σχέδιο εκείνη την εποχή βρισκόταν στην κορύφωσή του. Με την ευκαιρία αυτή υπενθυμίζουμε ένα άλλο αντίστοιχο μεγαλειώδες εθνικό σχέδιο, το οποίο ευτυχώς δεν πραγματοποιήθηκε, που αφορούσε την δημιουργία ανάλογου χωριού στον Όλυμπο! Εκεί βέβαια ο φιλοδοξίες ήταν ακόμα πιο μεγάλες, αφού το χωριό αυτό θα κτίζονταν με αρχαιοελληνικά πρότυπα, με ναούς για θυσίες, με θρόνους για τον Δία και άλλα συναφή...

3. Ας δεχτούμε, προσωρινά πάλι, τους «πολιτιστικούς» λόγους. Δηλαδή, ότι επιδιώκουμε την πολιτιστική επαφή του απόδημου ελληνισμού με την μητέρα Ελλάδα. Τι επαφή πράγματι δημιουργείται στο «Αρκαδικό χωριό»; Οι ομογενείς θα διαμένουν σε ένα οικισμό ομογενών, που οι βασικές επαφές θα είναι μάλλον μεταξύ τους, ενώ οι ιθαγενείς θα χρησιμοποιούνται κυρίως σαν βοηθητικό προσωπικό! Και ως προς την πολιτιστική διάσταση του ζητήματος υπάρχουν σημαντικές ενστάσεις, αφού είναι προφανείς άλλες καλύτερες επιλογές. Ενδεικτικά υπενθυμίζουμε πως ο Πάρνωνας, που βρίσκεται στο μεγάλο του μέρος στην Αρκαδία, είναι γεμάτος από πολλά παραδοσιακά χωριά. Τα χωριά αυτά είναι σχεδόν εγκαταλελειμμένα. Αυτό το «εθνικό» πρόγραμμα λοιπόν θα μπορούσε να συνδυαστεί με την ενίσχυση και ανάπτυξη αυτών των οικισμών.

4. Οι «οικονομικοί» λόγοι είναι οι πλέον κατανοητοί. Η μια πλευρά τους αφορά την γνωστή ιστορία με την Κτηματική τράπεζα στην Αμερική. Η άλλη πλευρά αφορά την συμβολή του Ελληνικού Δημοσίου, που σαν κίνητρο για το ποσό του συνολάγματος που εισάγεται, χαρίζει ακριβώς άλλο τόσο στον «εισαγωγέα»! Η πραγματική πλευρά του ζητήματος είναι ότι κάποιοι επιδέξιοι θα αποκτήσουν ιδιόκτητες παραθαλάσσιες κατοικίες, σε δημόσιες εκτάσεις και μάλιστα δασικές, πολύ γρήγορα και κάτω από την μισή τους τιμή. Οι «ομογενείς» θα εισήγαγαν κάποιο συνάλλαγμα μέσω της Κτηματικής και θα το έδγαζαν μετά από

λίγο καιρό, αφού πουλήσουν τα κτίσματα σε «φίλους» ιθαγενείς. Είναι εξάλλου δεδομένο το ενδιαφέρον των ομογενών για να αποκτήσουν σπίτι στην Ελλάδα από τον αριθμό των σπιτιών που τους ανήκουν. Σπίτια που βρίσκονται διάσπαρτα σε πολλούς οικισμούς και είναι ακατοίκητα και μισοερειπωμένα...

5. Όσο για την αιτιολογία του «εν γένει δημοσίου συμφέροντος», δεν μπορούμε να βρούμε καμιά πειστική εξήγηση παρά μόνο ότι πρόκειται για τυπογραφικό λάθος: Η λέξη «δημόσιο» έχει τοποθετηθεί από παραδρομή αντί της σωστής «τυχοδιωκτικό» ή κάποιας άλλης ανάλογης.

Για τη στάση της ΝΔ στο ζήτημα πολλές και προφανείς εξηγήσεις μπορούν να δοθούν. Η σιωπή του Συνασπισμού της Αριστεράς πού οφείλεται; Δεν πιστεύουμε βέβαια ότι οι άνθρωποι ενδιαφέρονται για κανένα παραθαλάσσιο σπιτάκι στην Αρκαδία. Ενδιαφέρονται όμως να κυβερνήσουν τον τόπο. Η συμμετοχή τους στην κυβέρνηση προϋποθέτει, εκτός των άλλων, και την αποδοχή της από τους μεγάλους συμμάχους. Πρακτικά σημαίνει ότι τοποθετούνται στο περιθώριο ζητήματα που μπορούν να διαταράξουν αυτή την αποδοχή. Οι βάσεις και το ΝΑΤΟ είναι λέξεις που αποφεύγονται συστηματικά να αναφέρονται από τον Συνασπισμό της Αριστεράς. Στα πλαίσια αυτά, λοιπόν, είναι υποχρεωμένοι να δείχνουν το καλό τους πρόσωπο στους Αμερικάνους και να κλείνουν τα μάτια τους σε θέματα που θα μπορούσαν, έστω και στο ελάχιστο, να διαταράξουν τα νερά. Η στάση τους στο ζήτημα της έκδοσης του Χαμντάν είναι η πλέον χαρακτηριστική. Όμως αυτή η πλευρά είναι δευτερεύουσα στο συγκεκριμένο ζήτημα. Η Αριστερά δεν θίγει τέτοια ζητήματα, όχι γιατί δεν θέλει να εναντιωθεί στα συγκεκριμένα συμφέροντα που τα συγκροτούν, αλλά γιατί μια αντιπαράθεση σε αυτά θα έθετε, έμμεσα βεβαίως αλλά με σαφήνεια, σε αμφισβήτηση την πολιτική γης που ασκείται σήμερα. Και αυτό προφανώς θέλει να το αποφύγει γιατί θα δημιουργούσε ρήξη με την εκλογική της πελατεία. Για τον ίδιο λόγο ψηφίζει στη βουλή τους νόμους για τους βοσκότοπους, για τις νομιμοποιήσεις των αυθαιρέτων, για τον νέο ΓΟΚ (Γενικό Οικοδομικό Κανονισμό). Ιδιαίτερα σήμερα, που προσπαθεί να καταξιώθει σαν μια σημαντική «εθνική» πολιτική δύναμη, ο πολιτικός της λόγος έχει αναφορά μόνο στα ζητήματα του «ενώνουν» την κοινωνία. Οι αντιθέσεις που υπάρχουν και χωρίζουν δεν πρέπει να θίγονται. Η λύση τους δεν την αφορά. Έκανε πλέον την επιλογή της: αυτή δεν θα είναι πια με τους χαμένους, θα βρίσκεται με την κυρίαρχη πλευρά, όποια και να είναι αυτή. Θα κυβερνά και θα εξουσιάζει...

Γιάννης ΦΕΞΗΣ

ΠΟΛΙΤ(Ο)ΙΚΟΛΟΓΙΕΣ

Βαρύς φαίνεται να είναι κι αυτό το καλοκαίρι ο απολογισμός των καταστροφών που προξενήθηκαν από τα δάση, αν και αυτή τη χρονιά ξεκίνησαν από τον Φεβρουάριο επιμηκύνοντας έτσι την περίοδο του αφανισμού τους.

Είναι άγνωστο τι θα απογίνουν οι τεράστιες εκτάσεις της καμένης γης, φαίνεται όμως ότι υπάρχει έκδηλο ενδιαφέρον τόσο από ξένες όσο και από ελληνικές εταιρείες που εστιάζονται προς την ανέγερση ξενοδοχειακών μονάδων που θα προσελκύουν τουρισμό υψηλής εισοδηματικής στάθμης. Δεν είναι τυχαία άλλωστε τα συνεχή «ρεπορτάζ» της μεγαλύτερης μερίδας του τύπου που διαπίστωναν «τουριστική καθίζηση», παρόλο που οι τουρίστες ήταν περισσότεροι από πέρσι και αξίωναν τουρισμό υψηλού επιπέδου κόντρα στον αλητοτουρισμό των sleeping bag. Από ό,τι φαίνεται όμως δεν είναι μόνο οι φωτιές στα δάση με όλες τους τις συνέπειες, καθώς και η αναμενόμενη εγκατάσταση ποικίλων ξενοδοχειακών μονάδων που απειλούν την ήδη ευάλωτη οικολογική ισορροπία της Ελλάδας. Μια σειρά γεγονότων σε διάφορα μέρη της χώρας, έρχεται να μας καταδείξει **αντιοικολογικές** πρακτικές που φαίνεται να δρομολογούνται ραγδαία και να απειλούν τον άνθρωπο και την ποιότητα ζωής του στα αμέσως επόμενα χρόνια:

■ Στην Κέρκυρα ομπρελάδες (δηλ. άνθρωποι που νοικιάζουν ομπρέλες στους λουόμενους και που κερδίζουν σεβαστά μεροκάματα της τάξης των 40.000 δρχ.) επιτέθηκαν στην ομάδα προστασίας της θαλάσσιας χελώνας Καρέτα Καρέτα, επειδή δεν τους επιτράπηκε να τοποθετούν τις ομπρέλες τους σε συγκεκριμένες περιοχές της παραλίας και θεώρησαν ότι έτσι θίγονται τα οικονομικά τους συμφέροντα.

■ Επεισόδια δημιουργήθηκαν στο λιμάνι της Ρόδου, όταν οι ενοικιαστές θαλάσσιων σκαφών αναψυχής έκλεισαν με φουσκωτά σκάφη την είσοδο του λιμανιού, διαμαρτυρόμενοι επειδή το λιμεναρχείο δεν τους έδινε άδεια για θαλάσσια σκούτερ. Μετά από αυτό το λιμεναρχείο διαβεβαίωσε ότι το θέμα τους θα επανεξεταστεί.

■ Το φαινόμενο του ευτροφισμού, αποτέλεσμα των φωσφορικών και νιτρικών αλάτων που πέφτουν στη θάλασσα, δημιούργησε το φυτοπλαγκτόν που κάλυψε όλη την Αδριατική. Στην Κέρκυρα, η τυχόν επέλαση του φαινομένου στο Ιόνιο πέλαγος «ευαισθητοποίησε» τους κατοίκους που ζήτησαν την βοήθεια της «Greenpeace». Η επερχόμενη οικονομική καταστροφή ευαισθητοποιεί. Η οικολογική όμως...

■ Το μέχρι πρότινος αντιπολιτευόμενο ΠΑΚΟΕ, που εναντιωνόταν μόνιμα στο ΥΠΕΧΩΔΕ για τις ακριβείς τιμές των ρύπων της πρωτεύουσας, ανακοινώνει ότι οι ακτές της Ελλάδας είναι πιο καθαρές από άλλες της Γαλλίας και της Ιταλίας και σύμφωνα με σχετική ανακοίνωση που εκδίδει, οι πιο καθαρές ακτές είναι κατά σύμπτωση και έντονα τουριστικοποιημένες (Γούβια Κέρκυρας, Νέα Μουδανιά Χαλκιδικής, Αρχάγγελος Ρόδου)!

■ Αυθαίρετα εγκατεστημένοι οικιστές, που δεν ανέχονται να «λερώνονται» τα σπίτια τους από τα πετροχελιδόνα που έχουν τις φωλιές τους στο βιότοπο της λιμνοθάλασσας του Πόρτο Λάγος, «ώθησαν» την Νομαρχία Ξάνθης να αποφασίσει το κλείσιμο με μπετόν (!) των τουλάχιστον 2.000 χελιδονοφωλιών που βρίσκονται στην περιοχή. Η θάρρα αυτή

πράξη θα οδηγήσει σε θάνατο εκατοντάδες μικρά χελιδόνα που βρίσκονται στις φωλιές τους αφού δεν μπορούν ακόμα να πετάξουν και σε αφανισμό έναν ακόμα βιότοπο της χώρας.

■ Σε βιολογική και οικολογική καταστροφή οδηγείται πλέον ο Έβρος, αφού η ρύπανση του ποταμού με κάθε είδους τοξικά απόβλητα από τις γειτονικές χώρες (;) έφτασε σε οριακό σημείο, με σοβαρό ενδεχόμενο να εξαφανιστούν όλοι οι ζώντες οργανισμοί και να απειλείται με αφανισμό ο υδροβιότοπος στο Δέλτα του Έβρου, που υποτίθεται ότι προστατεύεται από τη διεθνή συνθήκη «Ραμσάρ».

■ Νεκρώθηκαν από τη ρύπανση δύο ποτάμια της Κεντρικής Μακεδονίας (Λουδίας, Κανάλι 66) από τα λύματα των παρακείμενων βιομηχανιών και οι επιφανείες τους καλύπτονται από επιπλέουσες μάζες και γλειώδεις ουσίες που αφήνουν μια ασφυκτική δυσσομία. Η δημιουργία ανασερόθιας κατάστασης στα νερά των δυο ποταμών, δεν επιτρέπει πλέον τη ζωή σε υδρόβιους οργανισμούς.

■ Μεγάλες ποσότητες μολύβδου που έχουν συγκεντρωθεί στη θαλάσσια περιοχή του Ηράκλειου στην Κρήτη, δημιουργούν βάσιμες υπόνοιες ότι «τα ψάρια είναι επικίνδυνα ακόμα και για τις γάτες» αφού μετά από σχετική έρευνα διαπιστώθηκε ότι οι θαλάσσιοι οργανισμοί περιέχουν υψηλό ποσοστό πετρελαιοειδών ουσιών, αντίστοιχο με τα ανεπιτυγμένα βιομηχανικά κέντρα της Ευρώπης και της Αμερικής.

■ Τα δέντρα πεθαίνουν όρθια με πρωτοπόρα τα έλατα. Ασθενείς που προσβάλλουν και τα ελληνικά δάση και εμφανίζονται με επιδημική μορφή ταυτόχρονα σε περιοχές τόσο

απομακρυσμένες η μια από την άλλη, δεν προκαλούνται από πρωτογενή παθογόνο οργανισμό. Είναι βέβαιο ότι κάποιος κοινός κλιματικός παράγοντας ευνόησε την ανάπτυξη δευτερογενών παθογόνων οργανισμών ή εντόμων, που επιταχύνουν έτσι τη νέκρωση των δέντρων. Ποιος;

■ Κυνηγοί «επιτίθενται» εναντίον σμήνους πελαργών που μεταναστεύει για την Αφρική και που είχε την άτυχη έμπνευση να ξεκουραστεί στον Μαραθώνα. Οκτώ τουλάχιστον νεκροί πελαργοί είναι ο απολογισμός της μάχης, που προκαλεί την αγανάκτηση του Κυνηγετικού Συλλόγου Αγ. Παρασκευής ο οποίος δηλώνει ότι καταδικάζει την αποτρόπαιη ενέργεια επειδή προέρχεται από «άτομα οπλοφορούντα και αλλόφρονα, έκπτωτα από τις αθλητικές και κυνηγετικές αρχές». Καλοκάγαθοι φυσιολάτρες εναντίον ασυνείδητων sportsmen...

■ Το τοξικό υλικό «Κλοφέν» έχει αρχίσει να γίνεται επικίνδυνο γνωστό, αφού μετά την ανεπανάληπτη ιστορία ταφής και εκταφής του στο Διόνυσο Αττικής, δημοσιοποιείται ότι τουλάχιστον 200 μετασχηματιστές αντλιοστάσιων νερού σε όλη την Ελλάδα εμπεριέχουν την επικίνδυνη ουσία. Στη Θεσσαλονίκη η ΔΕΗ και άλλες δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν το «Κλοφέν», θάβουν σε διάφορα σημεία εκατοντάδες τόννους της θανατηφόρας ουσίας, χωρίς βέβαια να έχουν ληφθεί τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας. Σχετικά δημοσιεύματα εξακολουθούν να παραμένουν αδιάφυστα. Καλό μας χειμώνα...

Τάσος ΣΑΡΑΝΤΗΣ

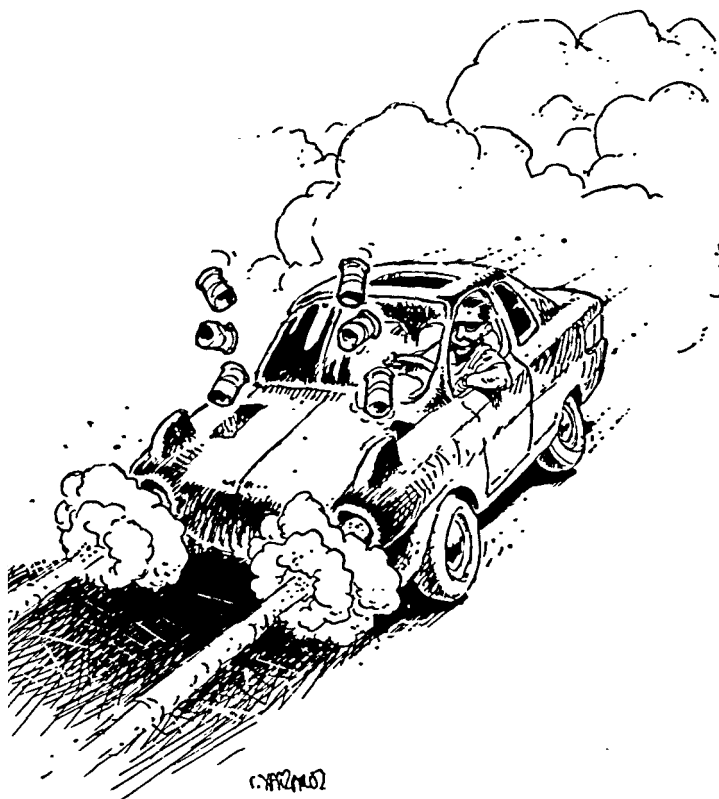

ΤΣΟΝΤΕΣ

Γ. ΧΑΙΖΑΚΟΣ
Θ. ΔΡΑΚΙΔΗΣ

ΤΕΧΝΗΤΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ

ται καλά. Και για να πείσουν τον κρατικό μηχανισμό αλλά και την ΕΟΚ για την ανάγκη της προστασίας της περιοχής και να αποδείξουν το δικό τους «αποκλειστικά» ενδιαφέρον για αυτή, και επομένως να διαπραγματευτούν με καλύτερους ρόλους την συμμετοχή τους στα προγράμματα της περιοχής, τους κατηγόρησαν ότι καταστρέφουν ανεπανόρθωτα το περιβάλλον, ενώ για πραγματικά περιβαλλοντικά προβλήματα που υπάρχουν, όπως η απορροή αποβλήτων των θυροσδεψίων από την μεριά της Γιουγκοσλαβίας, δεν είπαν κουβέντα. Επειδή σήμερα όποιος μιλά για προστασία του περιβάλλοντος θεωρείται σωστός, ανεξάρτητα από το τι λέει, ο τύπος τους έδωσε την δυνατότητα να αναπτύξουν τις «επιστημονικά» τεκμηριωμένες απόψεις τους. Και δεν σταμάτησαν μόνο εκεί, ζήτησαν από το Κράτος να παρέμβει με μέτρα άμεσης καταστολής. Κανείς βέβαια δεν ενδιαφέρθηκε να πάει να ρωτήσει και την γνώμη των κατοίκων. Μερικοί ίσως να σκέφτηκαν ότι θα είχαν και πρόβλημα συνεννόησης, αφού στην πλειοψηφία τους οι κάτοικοι μιλούσαν μια διάλεκτο που δεν αναγνωρίζεται από το ελληνικό κράτος: Τα «Σλαβομακεδονικά». Πολιτικοί σχηματισμοί έκαναν αποδεκτή την «κριτική» τους. Μερικοί μάλιστα έφτασαν στο σημείο να διεθνοποιήσουν το ζήτημα: Ο ευρωβουλευτής κ. Φιλίνης υπέβαλε επερώτηση στην Ευρωβουλή! Η στάση τους, πέρα από τις σκοπιμότητες που υποκρύπτει, είναι ύποπτη και επειδή είναι προκλητικά μονομερής: Κατανοητό το ενδιαφέρον τους για τη σωτηρία των... πτηνών που κινδυνεύουν να εξαφανιστούν και το επικροτούμε. Ακατανόητο όμως το πάθος τους να μεταμφιέζονται οι ίδιοι σε πτηνά, να «ποιούν την νήσσα». Αν δεν κάνουμε λάθος, σε ένα «οικοσύστημα» υπάρχουν και ο «ανθρώπινος» παράγοντας. Και στην συγκεκριμένη περίπτωση ο παράγοντας αυτός, σε αντίθεση με τα αποδημητικά πτηνά της περιοχής, στην μεγάλη του πλειοψηφία βρίσκεται σε μόνιμη και αναγκαστική αποδημία πάνω από 40 χρόνια. Τα λιγοστά απομεινάρια που δεν έχουν πάθει ακόμα μεταλλαγές από την εισβολή του «ελληνοχριστιανικού πολιτισμού» κινδυνεύουν να εξαφανιστούν οριστικά από την περιοχή σαν ήθη και έθιμα, σαν γλώσσα!...

Είναι γνωστό – πριν ακόμα γίνει της μόδας η οικολογία στη χώρα μας – ότι αρκετοί φορείς που την πρόβαλαν, ήταν οι ίδιοι υπεύθυνοι για τη

δημιουργία οικολογικών προβλημάτων ή αποτελούσαν κρατικά όργανα που απέθλεπαν στην εύρυθμη αναπαραγωγή του καπιταλιστικού συστήματος. Εταιρίες πετρελαιοειδών που είναι υπεύθυνες για οικολογικές καταστροφές χρηματοδοτούν μελετητικά προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος, κάνουν καμπάνιες για την προστασία του και μέσα σ' όλα αυτά διαφημίζουν και κανένα νέο προϊόν τους σαν οικολογικό! Η οικολογία στη χώρα μας δεν ήρθε μέσα από την ανάπτυξη κάποιου κινήματος με ουσιαστικούς προβληματισμούς και προτάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος. Παρ' όλη τη διευρυμένη αναπαραγωγή περιβαλλοντικών προβλημάτων, ένα τέτοιο κίνημα σε μικρό βαθμό έχει αναπτυχθεί και επομένως μόνο περιθωριακά συμβάλλει στην εξάπλωση της οικολογικής ιδεολογίας προβάλλοντας τον δικό του ξεχωριστό λόγο. Η μαζική διάδοση της οφείλεται κυρίως στην απήχηση που έχει σαν χώρος της αστικής ιδεολογίας που έρχεται να καλύψει την ανυπαρξία του ανατρεπτικού λόγου και των μαζικών λαϊκών αντιστάσεων σε αυτά τα σοβαρά ζητήματα. Είναι προφανές λοιπόν ότι, σε αντίθεση με αυτά που πιστεύουν μερικοί, η ιδεολογία αυτή δεν διαδίδεται επειδή γίνεται αποδεκτός ο λόγος κάποιων οικολογικών εναλλακτικών που επιθυμούν να προβληματίζονται με όρους κινήματος. Εξάλλου είναι δυσδιάκριτα τα όριά τους απ' τους ντόπιους οικολόγους με τους οποίους επιδιώκουν κοινή στέγη και που γι' αυτόν τον λόγο δεν ανοίγουν σημαντικά μέτωπα απέναντί τους. Εξαπλώνεται από συγκεκριμένους μηχανισμούς, μέσα από τις απόψεις του κ. Μάργαρη που παρουσιάζονται στις στήλες του συγκροτήματος Λαμπράκη, μέσα από τις απόψεις του κ. Μπαζαίου για υγιεινή διατροφή, από σοβαρά «επιστημονικά» περιοδικά σαν την ΝΕΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ κλπ. Και εδώ ακριβώς υπάρχει το πρόβλημα της διασύνδεσης με το Κράτος και οικονομικούς μηχανισμούς. Ο κ. Μάργαρης, με εθελοντική προσφορά ή με καλοπληρωμένη εργασία δεν έχει και τόση σημασία, συμμετέχει στη διαμόρφωση της κρατικής πολιτικής, πολλά καταστήματα ειδών πολυτελείας που ονομάζονται «είδη υγιεινής διατροφής» ευγνωμονούν για τις εισπράξεις τους τον κ. Μπαζαίο, ενώ η ΝΕΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στις χρηματοδοτήσεις της ΕΟΚ... Οι μηχανισμοί λοιπόν που παράγουν και προωθούν αυτή την ιδεολογία στηρίζονται σε πολύ υλικούς όρους και έχουν συγκεκριμένο ταξικό προσδιορισμό. Και εδώ ακριβώς θα συμφωνήσω με το γράμμα του Γ. Ριτζούλη στον προηγούμενο Σχολιαστή: «Ας μην ζητάμε λοιπόν από τον μανάθη να μας πουλήσει ψάρια»...

Γιώργος ΚΑΛΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Οι απόψεις και οι ορισμοί που αποδίδονται στην λέξη «οικολογία» χρειάζονται για να συνοψιστούν ένα ποιητή του ύψους του Ι. Πολέμη και ένα ποίημα ανάλογο με το «Τι είναι η πατρίδα μας;» Πρόθεσή μας δεν είναι να υποκαταστήσουμε τον ποιητή σε αυτό το ρόλο του, αλλά να ασχοληθούμε λίγο με αυτό το «κάτι που 'χουμε μέσ' την καρδιά» και μας κάνει όλους από ολίγον έως πολύ οικολόγους. Ο καλύτερος τρόπος να προσεγγίσουμε το ζήτημα είναι μέσα από γεγονότα.

□ Στην εφημερίδα «Επαρχιακός τύπος» τεύχος 81 (15-5-89) διαβάζουμε: «Στην παραλία του Δήλου ήλθαν και κατασκηνώσαν οικογένειες τσιγγάνων, οι οποίοι στερούμενοι των στοιχειωδών μέσων διαβίωσης σε κατασκήνωση δημιουργήσαν προβλήματα ρύπανσης της περιοχής γύρω από τις σκηνές τους. Ύστερα από αυτά επιλήφθει του θέματος ο Εξωραϊστικός Σύλλογος Δήλου ο Πρόεδρος του οποίου κ. Νίκος Τσιτσόπουλος συνοδευόμενος από όργανα του Α.Τ. Σχηματαρίου, επέτυχαν την απομάκρυνσή τους και την απελευθέρωση του χώρου». Το κείμενο συνοδεύεται μάλιστα και από φωτογραφία του Προέδρου του συλλόγου και των οργάνων της τάξης που επιτελούν το «οικολογικό» τους έργο. Τρόμο μου προκαλεί ο τρόπος με τον οποίο έφτασε η οικολογία στο Δήλο, πόσο καλά αφομοιώθηκε η θεωρία της για τα «οικοσυστήματα» και πόσο γρήγορα αναπτύχθηκε μαζικό κίνημα για την αποκατάσταση της ισορροπίας, κυρίως της κοινωνικής, του οικοσυστήματος της περιοχής που είχε διαταραχθεί από τους ξένους εισβολείς...

Όσοι διαβάζουν ΑΝΤΙ ή ΝΕΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ πιθανόν να έχουν ακούσει για ένα σύλλογο με το αρκετά πρωτότυ-

πο όνομα: «ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΩΝ ΠΡΕΣΠΩΝ». Μην πάει το μυαλό σας σε παιδάκια που την βρίσκουν γενικώς με τη φύση, ή σε προσκόπους που αποφάσισαν ότι πρέπει να ορίσουν ξανά το περιεχόμενο της καλής πράξης: Σήμερα δεν αφορά γριούλες που δεν μπορούν να περάσουν στο απέναντι πεζοδρόμιο, αλλά παιδιά που κινδυνεύουν... Στο σύλλογο αυτό συμμετέχουν πρόσωπα με κύρος, με αρκετή εμπειρία στα ζητήματα και πολλούς επιστημονικούς τίτλους στα βιογραφικά τους. Επειδή τέτοια πρόσωπα δεν είναι εύκολο να βρεθούν ανάμεσα στους λιγοστούς ψαράδες της λίμνης, οι φίλοι των Πρεσπών κατοικοεδρεύουν στην Αθήνα και την Θεσσαλονίκη. Περίπου πριν δυο τρία χρόνια στην περιοχή, με πρωτοβουλία των ντόπιων, ξεκίνησαν να γίνονται μερικά στοιχειώδη έργα για την επιβίωσή τους χωρίς καμιά επίπτωση στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής (Ένα κοινοτικό ξενοδοχείο περίπου 20 δωματίων και κάποια αρδευτικά κανάλια). Την ίδια εποχή η ΕΟΚ είχε δείξει ενδιαφέρον για την προστασία του διότιπου των Πρεσπών. Οι φίλοι των Πρεσπών συγκροτήθηκαν σε αυτή την βάση: Να αναλάβουν τις περιβαλλοντικές μελέτες για την περιοχή, οι οποίες μάλιστα πληρώνον-

□ Νέες εκδόσεις

● ΠΕΤΕΡ ΧΑΝΤΚΕ: Ο Κινέζος του Πόνου, (Αφήγημα), Εκδόσεις ΑΓΡΩΣΤΙΣ. Αθήνα 1989.

Ο Χάντκε, αυστριακός συγγραφέας, είναι περισσότερο γνωστός από το βιβλίο του Ο Φόβος του τερματοφύλακα τη στιγμή του πέναλτι. Πολυταξιδεμένος, αφού περιπλανήθηκε σε πόλεις και χώρες για αρκετά χρόνια, ζει σήμερα απομονωμένος στο Μένχσπεργκ του Σάλτσμπουργκ. Στο βιβλίο αυτό, το οποίο έχει τη μορφή

του αφηγήματος ο Χάντκε αφηγείται στους δρόμους μιας συγκρατημένης αυτόματης γραφής, πράγμα που του επιτρέπει να ελέγχει το όνειρο και αριστουργηματικά να μπαίνει στις δύσβατες περιοχές του ποιητικού λόγου. Η γραφή του σκορπάει απλόχερα εικόνες και τοπία στα οποία ο αναγνώστης χάνεται ανάμεσα στον μύθο και την αλήθεια. Εξομολόγηση που έχει ντυθεί την πανοπλία του υπερρεαλισμού. Εκεί βρίσκει προστασία ο συγγραφέας και μπορεί άφοβα να εκτίθεται. Πολύ καλή μετάφραση έχει κάνει στο βιβλίο αυτό ο Ιάκωβος Κοπέρτα.

Ακόμα να σημειώσουμε την

καλαισθησία του βιβλίου, που αποτελεί γνώριμο στοιχείο των εκδόσεων Άγρωσις.
Γιάννης ΝΑΟΥΜΗΣ

● ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ «ΑΡΓΩΣ» ΚΑΙ ΤΟΥ «ΔΑΙΜΟΝΙΟΥ» ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΘΕΟΤΟΚΑ.

Κάθε λογοτεχνικό έργο με αξιώσεις έχει πίσω του ένα μακρύ στάδιο κοπαστικής εργασίας και επίπονης πορείας. Δυστυχώς όμως το στάδιο αυτό μένει συνήθως αθέατο. Από τους έλληνες συγγραφείς είναι πολύ λίγοι εκείνοι οι οποίοι παράλληλα με το έργο τους παρουσιάζουν και την εργασία τους πάνω σ' αυτό. Πρόχειρα αναφέρουμε εδώ τον Στρατή Τοίρκα και τα «Ημερολόγια της Τριλογίας» (Εκδ. Κέδρος Υ' έκδ. 1981) για τις «Ακυβέρνητες Πολιτείες» και τον Μένη Κουμαντάρη και το «Ημερολόγιο της Φανέλλας με το εννιά» για το ομώνυμο μυθιστόρημα, που δημοσιεύτηκε πολύ πρόσφατα στη συλλογή κειμένων του «Πλανόδιος Σαλπιγκτής» (Εκδ. Κέδρος 1989).

Το «Ημερολόγιο εργασίας» ενός μυθιστορήματος, μας δίνει την ευκαιρία να αναπαραστήσουμε το «εργαστήρι του συγγραφέα» και να εισχωρήσουμε σ' αυτό. Μπορούμε έτσι να γνωρίσουμε την πρώτη ύλη του μυθιστορήματος: τις ιδέες και τις εμπνεύσεις του συγγραφέα, τους ερεθισμούς του, τις σκέψεις και τους προβληματισμούς του, την γωνία θέασης των πραγμάτων. Έχουμε τη δυνατότητα να παρακολουθήσουμε την επένδυση πάνω σ' αυτό το υλικό και τον διαρκή μετασχηματισμό του μέχρι την ολοκλήρωση της παραγωγής της μυθοπλασίας. Έχοντας λοιπόν συγκροτήσει μια αντίληψη για τη «διαδικασία παραγωγής» του μυθιστορήματος, αποκτούμε επιπλέον νοηματικούς κώδικες και ερμηνευτικά κλειδιά για την προσέγγιση, την κριτική ανάλυση και την αποτίμησή του.

Ένα τέτοιο «Ημερολόγιο εργασίας» επανεκδόθηκε πρόσφατα, πενήντα χρόνια μετά την πρώτη του έκδοση. Πρόκειται για το «Ημερολόγιο της Αργώ» και του «Δαίμονιου», του Γιώργου Θεοτοκά. Η πρώτη του έκδοση έγινε το 1939, απ' τις εκδόσεις «Πυρός». Η ταρινή απ' τις εκδόσεις «Λέσχη», στη σειρά «Ποικίλη Στοά», με

ΚΥΠΡΟΣ

Η γελοιογραφία της ελευθεροτυπίας

■ Στις 25 Σεπτέμβρη δικάζεται στην βόρεια Κύπρο ο τουρκοκύπριος σκιτσογράφος Χουσεΐν Τσακμάκ. Ο Τσακμάκ δικάζεται μαζί με την εφημερίδα «ΟΡΤΑΜ» για γελοιογραφία του που παρουσιάζει τον Οζάλ να σέρνει τον Ερδόγλου (πρωθυπουργό της τουρκοκυπριακής κυβέρνησης) δεμένο με λαιμοδέτη σκύλου.

Ο Τσακμάκ κινδυνεύει να πληρώσει ποσό 50 εκατομμυρίων τουρκικών λιρών, που ο Ερδόγλου ζητά σαν αποζημίωση, και πιθανό και με φυλάκιση. Η δίωξη του Τσακμάκ που εκδίδει μαζί με άλλους την σατιρική εφημερίδα ΑΚΡΕΠ προκάλεσε αρκετές αντιδράσεις μέσα στην τουρκοκυπριακή κοινότητα. Ο Σύνδεσμος Τουρκοκυπρίων Σκιτσογράφων του οποίου ο Τσακμάκ είναι πρόεδρος την έχει καταγγείλει και ζητήσει συμπαράσταση για τη δημιουργία μιας διεθνούς καμπάνιας συμπαράστασης.

Με το θέμα του Τσακμάκ ασχολήθηκε και η 5η Διεθνής Έκθεση Γελοιογραφίας και Σάτιρας που οργανώθηκε στην πόλη Τζιουλιανόβα της Ιταλίας. Οι οργανωτές της έκθεσης, που είχε σαν θέμα τον ρατσισμό έκαναν έκκληση προς όλες τις δημοκρατικές δυνάμεις στην Ιταλία να παρέμβουν υπέρ του Τσακμάκ και μοίρασαν στους επισκέπτες της έκθεσης ειδικές κάρτες διαμαρτυρίας για την ενέργεια του Ερδόγλου οι οποίες θα σταλούν στον Σύνδεσμο Τουρκοκυπρίων Σκιτσογράφων.

Συμπάρσταση προς τον Τσακμάκ υπήρξε βέβαια και από την ελληνοκυπριακή πλευρά, από συνδέσμους δημοσιογράφων, οργανώσεων και κόμματα. Για τους περισσότερους από αυτούς όμως, ο Τσακμάκ ήταν μια καλή ευκαιρία να προβάλουν τις ελληνοκυπριακές θέσεις για παράδειγμα, κατάγγειλε ότι η δίωξη του Τσακμάκ ήταν «παράνομη

και απαράδεκτη ως προερχόμενη από ένα παράνομο καθεστώς άσχετα αν η συγκεκριμένη γελοιογραφία δεν θα μπορούσε να εκληφθεί ως λιβελλογράφηση μίσθης τη νομοθεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας». Η πιο χοντροκομμένα υποκριτική «συμπάρσταση» όμως ήταν αυτή που έκφρασε ο εκπρόσωπος της Κυπριακής Πρεσβείας που προσφώνησε την έκθεση στην Τζιουλιανόβα ο οποίος: «υπογράμμισε τη σημασία που δίνει η Κυπριακή Δημοκρατία στην ελευθερία πληροφόρησης και έκφρασης ως βασικών αρχών της Δημοκρατίας, σε αντίθεση με το ψευδοκαθεστώς Ντεκτάς που με απαράδεκτους τρόπους προσπαθούσε να πνίξει την ελευθερία σκέψης και έκφρασης».

Το ενδιαφέρον όμως της ελληνοκυπριακής Κυβέρνησης για την «ελευθερία πληροφόρησης και έκφρασης ως βασικών αρχών της δημοκρατίας» φάνηκε ότι στις 29.7.89 χρησιμοποίησε το ΜΜΑΔ (κυπριακά ΜΑΤ) για να διακόψει βίαια τις εκπομπές του ραδιοφωνικού «Σταθμού των Ερασιτεχνών FM 104». Ενισχυμένοι από την τελεσίδικη απόφαση των δικαστηρίων που καταδίκασαν τις τελευταίες κινητοποιήσεις των Γενικών στον Άγιο Κασσιανό και στο οδόφραγμα προς το σπίτι του Καμιλιόν. Είναι σίγουρο ότι οι εκπομπές αυτού του σταθμού έχουν συμβάλει αρκετά στην αύξηση του σωθινιστικού κλίματος μέσα στους ελληνοκυπρίους την τελευταία περίοδο. Αυτός δεν αποτελεί με κανέναν τρόπο δικαιολογία για την Κυβέρνηση να χρησιμοποιήσει τη βία των ΜΜΑΔ για να τους αντιμετωπίσει. Η Κυβέρνηση όχι μόνο παραβίασε θάνατος ελευθερίας της έκφρασης αλλά ταυτόχρονα βοήθησε και στην ηρωποίηση των σωθινιστών.

Η ευαισθησία της κυβέρνησης

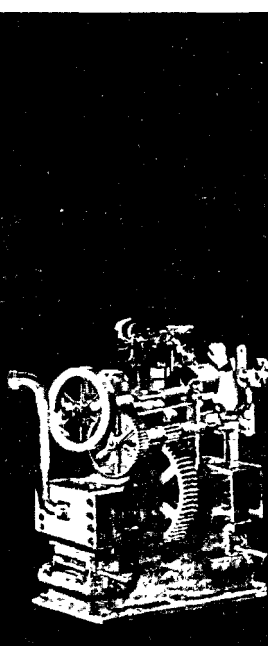
φιλολογική επιμέλεια του Γ.Π. Σαββίδη.

Το ημερολόγιο, όπως δηλώνει και ο τίτλος του, αφορά δύο μυθοστορήματα του Γ. Θεοτοκά. Την «Αργώ» και το «Δαίμονιο».

Η «Αργώ» είναι ένα απ' τα πιο σημαντικά μυθιστορήματα της λεγόμενης γενιάς του '30, της οποίας ο συγγραφέας είναι κατά κάποιο τρόπο ο κύριος εκπρόσωπος. Σήμερα, μισόν αιώνα περίπου μετά την έκδοσή του, μπορούμε ανεπιφύλακτα να το θεωρήσουμε ένα έργο σταθμό στη συγκρότηση της νεοελληνικής πεζογραφίας. Ο συγγραφέας επιχειρεί να αναπαραστήσει στη μυθοπλασία του την ταραγμένη εποχή της

νεότητάς του. Οι ιδέες, τα πάθη και οι φιλοδοξίες των ηρώων διαπλέκονται με τις κινήσεις κοινωνικών τάξεων και καθηγοριών, όπως των εργατών, των φοιτητών, των στρατιωτών. Οι νέες ιδέες και αντιλήψεις, όπως ο μαρξισμός, αρχίζουν να απλώνονται. Οι διήρωες είναι σχεδιασμένοι ως φορείς ιδεολογιών και πρακτικών. Ο Γ. Θεοτοκάς με την «Αργώ», εισήγαγε στο νεοελληνικό μυθιστόρημα την κοινωνική σύγκρουση, την ιδεολογία και την πολιτική, πάντα δέχεται απ' τη σκοπιά του: αυτή του φιλελευθέρου ατόμου.

Στο ημερολόγιο ξετυλίγεται μπροστά μας η διαδικασία παραγωγής της «Αργώ». Στις

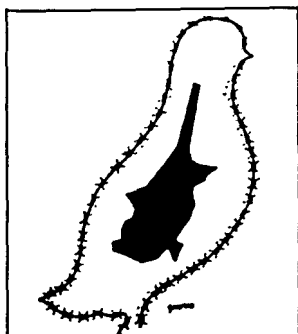

Η Αναφορά Περιπτώσεων του Α. Σχινά

■ Η παρουσία του δαίμονα του τυπογραφείου γίνεται οδυνηρότερα αισθητή σε λεπτές αναλύσεις και πυκνά κείμενα. Στο προηγούμενο τεύχος συγκεντρώσαμε τα πυρά του στο άρθρο του Νάνου Βαλαωρίτη για την Αναφορά Περιπτώσεων του Αλέξανδρου Σχινά. Στη σελ. 51, στη μεσαία στήλη, μετέτρεψε τις επιδόσεις σε «επιδράσεις», πρόσθεσε ένα αλλοιωτικό του νοήματος «δεν», και λίγο παρακάτω παρέλειψε μια ολόκληρη φράση. Παραθέτουμε το σχετικό απόσπασμα, ζητώντας συγγνώμη από τον συγγραφέα, και τους αναγνώστες μας.

«Κοινότοπες εκφράσεις, στερεότυποι λυρισμοί από φτηνά ρομάντζα (τη φιλούσε σαν τρελός στα μαλλιά, στα μάτια, στο στόμα), μελοδραματικές εξάρσεις που μετατρέπουν αξιοδόκρυτες επιδόσεις σε «μια νίκη, έναν θρίαμβο, μια αποθέωση», τοποθετούνται ανάληχτα μέσα στο γενικό πλαίσιο ξηρής απαρίθμησης απρόσωπων δεδομένων, τονίζοντας έτσι την κωμικοτραγικότητα κάθε θιώματός μας μέσα σ' ένα σύμπαν που, όπως μας εμφανίζεται εδώ, ενδιαφέρεται πολύ περισσότερο για τη στιγμιαία διασταύρωση δυο θεωρητικών γραμμών απ' ό,τι συγκινεί εμάς.

Όλες αυτές οι τεχνικές, πλάι σε επίσης ευρηματικές άλλες, αξιοποιούνται και στο «Ενώπιον πολυθλοτού». Ένας ανυποψίαστος «χειριστής» προσπαθεί απεγνωσμένα να συμβιβάσει τον τυχαίο αυτόν τίτλο με τη ζωή ενός τυχαίου έρωτα μέσω μιας τερατικής «αφηγηματικής συσκευής», και καταλήγει σ' ένα καθημερινό, ανώδυνο, γελοίο επεισόδιο, που «εγγράφεται» παρεμπιπτόντως στο τέλος, μετά μια αλληπαλληλία διακεκομμένων περιπλανήσεων συμπαντικής εκτάσεως».

Γελοιογραφία του
διωκόμενου Χουσέιν Τσακμάκ

για την ελευθερία πληροφόρησης και έκφρασης δεν περιορίστηκε μόνο στους ξυλοδαρμούς όσων προσπάθησαν να υπερασπιστούν τον «Σταθμό των Ερασιτεχνών» από τη ΜΜΑΔ αλλά επεκτείνεται και σε άλλους τομείς της ελευθεροτυπίας. Τον περασμένο μήνα πρότεινε και ψηφίστηκε από την πλειοψηφία της βουλής νέος νόμος περί τύπου. Ο νόμος αντιμετώπισε την έντονη αντίδραση της Ένωσης Συντακτών η οποία σε ανακοίνωσή της έκφρασε «τη ζωήρη ανησυχία της για το γεγονός ότι στο νόμο περιλήφθηκαν μια σειρά ανελεύθερες και αντιδημοκρατικές πρόνοιες που αποτελούν απειλή και κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες του Τύπου και των δημοσιογράφων».

Η ελευθερία πληροφόρησης και έκφρασης δεν φαίνεται να καλοπερνά σε καμιά από τις δυο πλευρές της Κύπρου. Αν όμως οι ελληνοκύπριοι αριστεροί και προοδευτικοί έδειχναν την ίδια προθυμία και ζήλο να καταγγέλλουν πρώτα τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ελευθεροτυπίας στην δική τους πλευρά πριν να καταγγέλλουν την άλλη πλευρά, σίγουρα και η ελευθεροτυπία θα ήταν πολύ πιο κατοχυρωμένη αλλά και η επαναπροσέγγιση με τους τουρκοκύπριους θα περνούσε λιγότερη κρίση από αυτή στην οποία βρίσκεται σήμερα, ιδιαίτερα μετά τις πορείες των γυναικών.

Λευκωσία
Ντίνος ΑΓΙΟΜΑΜΙΤΗΣ

πρώτο κείμενο, μια επιστολή στον Στέλιο Ξεφλούδα τον χειμώνα του '28-'29, ο συγγραφέας κάνει τις πρώτες νύξεις για το μυθιστόρημα που θέλει να γράψει. Στην πρώτη εγγραφή, τον Μάρτη του '32, έχει ήδη σχηματοποιήσει τις κεντρικές ιδέες της «Αργώς» και έχει κιόλας ονοματίσει τους ήρωές της και σχεδιάσει τις διαδρομές τους σ' αυτήν. Από 'κει και πέρα, παρακολουθούμε την προσθήκη νέων θεμάτων και ιδεών (εγγραφή 30.7.33), τις αναθεωρήσεις και τον συνεχή μετασχηματισμό τους, τους προβληματισμούς του για τη δομή του έργου, τους τρόπους αλλά και τους τόπους της γραφής. Όσπου κάποτε φθάνει

στο τέλος και έρχεται η στιγμή του αποχωρισμού απ' το προϊόν της εργασίας του: «όσο προχωρεί το οριστικό τύπωμα αισθάνομαι αυτό το βιβλίο που φεύγει από τα χέρια μου, χωρίζεται για πάντα από τη ζωή μου, με ελευθερώνει από έναν ολόκληρο κόσμο ονειροπολημάτων, συγκινήσεων, στοχασμών, φροντίδων και απελευθερώνεται κι αυτό από μένα. Αντίο, αποκτούμε επιτέλους ο καθένας την πρωτοβουλία του» (σελ. 52).

Το «Δαιμόνιο» εκδόθηκε το 1938. Είναι άριστο έργο σε σχέση με την «Αργώ» και τον «Λεωνή». Ο Γ. Θεοτοκάς όμως το θεωρούσε το καλύτερό του. Όπως σημειώνει στο ημερολόγιό του, στην εγγραφή της 25.10.1940, «το καλύτερο με την αυστηρή έννοια αυτού του επιθέτου, νομίζω πως είναι το «Δαιμόνιο». Όμως πρόσθετε: «Μπορεί και να γελούμαι».

Το ημερολόγιό του «Δαιμόνιο» γράφτηκε εκ των υστέρων, μετά το τέλος της συγγραφής του έργου. Αυτό όμως δεν αναιρεί τη λειτουργία και τη σημασία του, ως ημερολογίου, όπως περιγράψαμε σχηματικά παραπάνω.

Στην επανέκδοσή του «Ημερολογίου της Αργώς» και του «Δαιμόνιου» έχουν προστεθεί σε σχέση με την πρώτη έκδοσή τους: Η κριτική του Τέλλου 'Αγρα στην «Αργώ» με τίτλο «το σύγχρονο μυθιστόρημα» από το περιοδικό Νέα Εποχή 1935 (σελ. 91). Η Σημείωση στην οριστική έκδοση της «Αργώς» (1936) του συγγραφέα (σελ. 111). Η κριτική του Γρ. Ξενόπουλου: «Το ημερολόγιο ενός μυθιστοριογράφου» Αθηναϊκά Νέα 1939. Επιπλέον δημοσιεύονται δύο ανέκδοτα χειρόγραφα του Θεοτοκά. Το μεν πρώτο αποτελείται από δύο ημερολογιακές εγγραφές της 24 και 25 Μαρτίου 1921, το δε δεύτερο είναι ένα κείμενο με τον τίτλο «Σαν ημερολόγιο», μάλλον της περιόδου 1929-31. Υπάρχει ακόμα επεξηγηματικό σημείωμα του επιμελητή, πλούσιες σημειώσεις και ευρετήριο των κυρίων ονομάτων.

Η έκδοση είναι άψογη, φροντισμένη με περισσή επιμέλεια και χρηστικότητα. Άλλωστε ο Γ. Π. Σαββίδης με την ίδια φροντίδα έχει επιμεληθεί και την φιλολογική έκδοση «Σημείες στον Ήλιο» εκδ. Ερμής 1985 (μαζί με τον Μιχάλη Πιερί), όπου περιέχεται το κείμενο του μυθιστορήματος «Λεωνής», τα διηγήματα της «Παιδικής ηλικίας» και το ημερολόγιο εργασίας του «Λεωνή», το οποίο είναι σταχυολόγηση από τα τότε ανέκδοτα «Τετράδια ημερολογίου» 1939-53, (που εκδόθηκαν το 1987 από την ΕΣΤΙΑ) των εγγραφών που αναφέρονται σ' αυτό. Επίσης ο ίδιος έχει επιμεληθεί το «Γιώργος Θεοτοκάς, Γιώργος Σεφέρης, Αλληλογραφία (1930-1966) Ερμής 1975.

Κώστας ΚΑΡΑΚΩΤΙΑΣ

■ Δυστυχώς οι συγγραφικές φιλοδοξίες του Ζεράρ Ντε Βιλλιέ δεν σταμάτησαν στη δημιουργία του διάσημου ήρωά του, Μάλο Λίνγκε ή SAS, πράκτορα της CIA και πρίγκιπα. Απ' ό,τι φαίνεται τα τελευταία χρόνια κάτω απ' την ετικέτα «SAS PRODUCTIONS» δημιούργησε ένα «εργοστάσιο» παραγωγής παραλογοτεχνικών μυθοπλασιών και κατασκευής νέων ηρώων, όπως ο Ρόμπερτ Σκαλ ή ο Μπορίς Κορεντέν, διατηρώντας όλα τα θεματολογικά και μορφικά στοιχεία του «πετυχημένου» πρώτου μοντέλου του. Οι νέοι ήρωες του πολεμούν αδιάκοπα και πάντα νικηφόρα εναντίον όλων των συνωμοσιών και των κακών που απειλούν τον «ελεύθερο κόσμο», γοητεύουν όλον τον γυναικείο πληθυσμό των μυθοπλασιών και κάνουν έρωτα με εκπληκτική ταχύτητα και επιτυχία με τους πλέον ευρηματικούς τρόπους. Εκείνα δε τα χαρακτηριστικά που προέχουν στις εκδοτικές παραγωγές της «SAS PRODUCTION» είναι η απροκάλυπτη, ωμή σαδιστική βία και η πιο χυδαία και ταπεινωτική πορνογραφία. Ταυτόχρονα θέβαια παραμένουν και αυξανόμενοι οι ιδεολογικές θέσεις που διαχέονται μέσα απ' τις περιπέτειες του SAS: ο ρατσισμός, η προπαγάνδα του ιμπεριαλισμού, ο πιο χονδροκομμένος αντικομμουνισμός, η υπερίστια της τρομοκρατίας και όλα τα σενάρια γύρω απ' αυτήν. Έτσι συγκροτείται στις μυθοπλασίες αυτές ένα μαρινχάιστικό δίπολο και μέσω αυτού μια θέωρηση του κόσμου: απ' τη μία είναι οι υπέρμαχοι του Νόμου και της Τάξης, της Ελευθερίας του κόσμου κι απ' την άλλη οι φορείς του Μεγάλου Τρόμου και του Κακού: τρομοκράτες, κομμουνιστές, πράκτορες, Άραβες, τρελοί εγκληματίες, διεστραμμένοι συνωμότες και δολοφόνοι. Στην οργάνωση του Κακού δε, σχεδόν πάντα, συμμετέχει ή Αριστερά, τόσο με την υποτιθέμενη «διεθνή» της έκφραση, όσο και με τις τοπικές της εκδόσεις. Ενδεχτικό είναι ένα απόσπασμα απ' το «Νησί του Τρόμου» (πρωτ. τίτλος: L'île aux femmes) το οποίο σημειωτέον διαδραματίζεται στη χώρα μας, όπου ο Γάλλος αστυνομικός Μπορίς Κορεντέν προσπαθεί να ξεσκεπάσει ένα δίκτυο απαγωγής όμορφων κοριτσιών και προσφοράς τους ως θήραμα σε διεστραμμένους εκατομμυριούχους σ' ένα ιδιόκτητο νησί – στο οποίο ο συγγραφέας αναφέρεται σ' έναν Έλληνα επαγγελματία δολοφόνο: «Στα δεκαοχτώ του χρόνια, ξέροντας πως δεν θα μπορούσε να περάσει όλη του τη ζωή σαν υπαλληλάκος στην Μεντιπερνιάν Λάιν, όπου εργαζόταν, ο Πέτρος Ρέκας, είχε αποφασίσει να το παίξει αριστερός. Ένα χρόνο αργότερα, είχε διακριθεί τόσο στους χώρους της αριστεράς της Αθήνας, ώστε τον έστειλαν για εκπαίδευση σ' ένα στρατόπεδο της Λιβύης. Έξι μήνες μετά ο Πέτρος Ρέκας είχε εξελιχθεί σε τέλειο κομάντο. Ήξερε να σκοτώνει μ' όλους τους τρόπους. Τότε είχε αποφασίσει να δουλέψει για τον εαυτό του...» Τα σφάλμα μάλλον περιτεύουν.

Made in «SAS Productions»

Μερικές φορές όμως ο Ζεράρ Ντε Βιλλιέ ξεπερνά ακόμα και τον εαυτό του. Έτσι ένας απ' τους νέους του ήρωες ανήκει σ' εκείνο το στρατόπεδο που μέχρι τώρα ήταν στο στόχαστρό του. Είναι ένας τρομοκράτης. Ο Λουίς, αυτό είναι το όνομά του, διακινείται και δρα σ' όλο τον κόσμο συμμετέχοντας στις πιο απίθανες τρομοκρατικές ενέργειες. Η Ιρλανδία και ο IRA, η Ιταλία και οι Ερυθρές Ταξιαρχίες, οι θάλασσες της Κίνας, η Ινδία, είναι μερικοί απ' τους τόπους δράσης του Λουίς. Οι περιπέτειές του και η πάλη του εναντίον του διεθνούς καπιταλιστικού συστήματος δεν έχουν τέλος: Απαγάγει ανώτατους αξιωματικούς του NATO και την ίδια την βασίλισσα της Μ. Βρετανίας (στο «Απαγωγή στον Περσικό», πρωτότυπος τίτλος: Luis comte la reine d'Angleterre), συντρίβει αυταρχικά καθεστώτα στην Ινδία (στο «Ο εκδικητής», πρωτ. τίτλος: Le vengeur de Diwi), εξοντώνει τους πειρατές που νέμονται τους πρόσφυγες της Καμπότζης (στο «Πειρατεία στη θάλασσα της Κίνας», πρωτ. τίτλος: Au secours de boat people).

Η οργιώδης και καθόλου αθάνα φαντασία του μυθολάστη συμπληρώνει τα απίθανα τρομοκρατικά σενάρια του με τα εξίσου απίθανα τυπολογικά χαρακτηριστικά του ήρωα: Ο Λουίς είναι εκατομμυριούχος ο ίδιος και ο γιος ενός πάμπλουτου ευγενή Βραζιλιάνου, εξ ου και ο αριστοκρατικό όνομα Λουίς ντε Ασις Καμμέντλε. Είναι πανέμορφος, γοητευτικός και ακαταμάχητος εραστής με εκπληκτικές ερωτικές επιδόσεις. Είναι άριστος μαχητής μ' ένα φοβερό πολυεθνικό επιτελείο συνεργατών. Κυκλοφορεί σ' όλα τα κοσμικά μέρη και τις μεγαλουπόλεις του κόσμου, διαθέτει δε ένα καταπληκτικό σέπτι στην παλιά πρωτεύουσα της τρομοκρατίας τη Ρώμη, όπου διατηρεί και μια... γαπωνέζα σκλάβο.

Όπως καταλαβαίνουμε, έχουμε μια αναπαράγωγή του κλασικού προτύπου του ήρωα του συγκεκριμένου αυτού είδους της παραλογοτεχνίας. Με τη διαφορά ότι ο ήρωας στην τοπολογία του μανιχαϊστικού δίπολου του Ζεράρ ντε Βιλλιέ τοποθετείται στην πλευρά του Τρόμου και του Κακού. Αντί να εμφανίζεται ως υπερασπιστής του Νόμου και της Τάξης, «αγωνίζεται» για την ανατροπή τους. Παρ' όλα αυ-

τά όμως, η μυθοπλασία οικειοποιείται και προβάλλει θετικά τον ήρωα και τη δράση του. Έτσι όμως πραγματώνεται η απάντη: η οικειοποίηση του ήρωα απ' τη μυθοπλασία, τα χαρακτηριστικά που προσδίδει σ' αυτόν ο συγγραφέας και ο «αγώνας» που περιγράφει δεν είναι παρά αφορμή για την εκ νέου διοχέτευση εμετικών δόσεων βίας, πορνογραφικού σεξ και αντιδραστικών αντιλήψεων. Δεν είναι παρά αφορμή για την υπονόμευση, τη γελοιοποίηση και το διασυρμό ιδεών και κινημάτων.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα ύπουλου διασυρμού είναι οι αναφορές του Ζεράρ ντε Βιλλιέ στον φίλο και σύντροφο του Λουίς στην Ιταλία, τον «ακροαριστερό» εκδότη Μπολτρινέλι, τον οποίο εμφανίζει ως πασίγνωστο παιδαγωγό και ιδιοκτήτη μιας πολυτελέστατης βίλλας, τόπο συγκέντρωσης της αφρόκριμας της διεθνούς τρομοκρατίας, γιάφκα σκοτεινών συνωμοσιών και άντρο των πιο απίθανων σεξουαλικών οργίων. Η ηχητική παραπομπή του ονόματος στον δολοφονημένο απ' τους νεοφασίστες ακροαριστερό εκδότη Φελτρινέλι είναι σαφής.

Ο συγγραφέας, όμως, δεν αρκείται μόνο στους υπαινιγμούς. Στις σελίδες του παρελθόντος δίνει οι γνωστές τρομοκρατικές οργανώσεις, ακόμα και ο ίδιος ο Καντάφι προσωπικά. Εφαρμόζοντας έτσι και 'δω την τακτική του της ενσωμάτωσης πραγματικών δεδομένων, τόπων, γεγονότων, ονομάτων στη μυθοπλασία του, ο Ζεράρ Ντε Βιλλιέ δημιουργεί μια αίσθηση αληθοφάνειας και επιτυγχάνει την ανανέωση της σύμβασής του συγκεκριμένου αυτού παραλογοτεχνικού είδους με τον αναγνώστη. Τα αποτελέσματα της ανανέωσης της σύμβασής αυτής είναι τόσο οικονομικά, λόγω της κυκλοφοριακής επιτυχίας, όσο και ιδεολογικά: ο αναγνώστης είναι έτοιμος να αποδεχθεί, ή έστω να ανεχθεί, τον βομβαρδισμό της κοινωνικής χυδαιότητας και της αντιδραστικής πολιτικής προπαγάνδας. Δυστυχώς, ο Ζεράρ Ντε Βιλλιέ κάνει καλά τη δουλειά του.

Κώστας ΚΑΡΑΚΩΤΙΑΣ

1. Δες Πέτρο Μαρτινίδη: Συμφορία της παραλογοτεχνίας, Εκδόσεις: Πολύτιμο, Αθήνα 1982, το κεφάλαιο: «SAS» ή 43 αγορεύσεις φασιστικής πολιτικής γεωγραφίας, σελ. 13-46.

ΑΠΟΚΤΟΥΝ ΦΩΝΗ ΟΙ ΣΛΑΒΟΜΑΚΕΔΟΝΕΣ

Επίσκεψη στην Ευρώπη

Πέρσυ το καλοκαίρι στην ανταπόκρισή μας από τη Φλώρινα γράψαμε ότι υπήρχε μια δειλή ακόμα τάση αφύπνισης των συνειδήσεων ανάμεσα στους Σλαβομακεδόνες. Τώρα, ένα χρόνο αργότερα, διαπιστώσαμε ότι η συνειδητοποίηση αυτή έχει ωριμάσει και ότι μια σημαντική μερίδα των Σλαβομακεδόνων έχει αρχίσει να ξεπερνάει το φόβο που κληρονόμησε από τις προηγούμενες γενιές και να εκδηλώνεται πλέον ανοιχτά υπέρ της υπεράσπισης των δικαιωμάτων των ομογενών τους. Δυο πρόσφατα γεγονότα έρχονται να επιβεβαιώσουν αυτή τη διαπίστωση: η επίσκεψη πολυμελούς αντιπροσωπείας Σλαβομακεδόνων στα όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και η στάση των Σλαβομακεδόνων στις πρόσφατες εκλογές. Και τα δυο γεγονότα αποδεικνύουν πλέον ατράνταχτα αυτό που υποστηρίζουμε από καιρό, δηλαδή ότι το λεγόμενο «Μακεδονικό ζήτημα» δεν είναι απλά ένα τέχνασμα που υποκινείται από τους «γυφτοσκοπιανούς», αλλά ξεκινά από μέσα από την Ελλάδα και πηγάζει από τα συγκεκριμένα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Σλαβομακεδόνες.

Ενθαρρυνόμενοι μεταξύ άλλων από τα άρθρα του Σχολιαστή για την πολιτική της ΕΟΚ στον τομέα των εθνικών μειονοτήτων, μια αντιπροσωπεία Σλαβομακεδόνων από την Ελλάδα, μέλη της Οργάνωσης για την Υπεράσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με έδρα την Θεσσαλονίκη πήρε τη μεγάλη γι' αυτούς απόφαση να ξεκινήσουν για την Ευρώπη και να εκθέσουν επί τόπου τα προβλήματά τους. Ξεκίνησαν κυριολεκτικά με την ψυχή στο στόμα, φοβούμενοι τις συνέπειες. Για κάποιον Ευρωπαίο πολίτη ο φόβος αυτός μπορεί να φαίνεται υπερβολικός, μια που ο στόχος της επίσκεψης ήταν εντελώς ανώδυνος, δηλαδή απλώς μια αμοιβαία ενημέρωση. Αλλά για όποιον γνωρίζει την κατάσταση που επικρατεί στις περιοχές όπου ζουν Σλαβομακεδόνες ο φόβος ήταν απόλυτα δικαιολογημένος και δείχνει από μόνος του το μέτρο της καταπίεσης που υφίσταται η ομάδα αυτή. Στην αντιπροσωπεία συμμετείχαν και Σλαβομακεδόνες καταγόμενοι από την Ελλάδα που ζουν σήμερα στην Αυστραλία και στον Καναδά. Αλλά, και το τονίζουμε αυτό, ήταν η πρώτη φορά που συμμετείχαν σε τέτοια αποστολή και άτομα από την Ελλάδα, απλοί πολίτες, και γι' αυτό η επίσκεψη πρέπει να θεωρηθεί ιστορικής σημασίας. Η αντιπροσωπεία συναντήθηκε με αντιπροσώπους του ΟΗΕ στη Γενεύη, με αντιπροσώπους του Συμβουλίου της Ευρώπης, υπεύθυνους για τα ανθρώπινα δικαιώματα και με μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Τους ενημέρωσε για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, επιμέ-

νοντας ιδιαίτερα στα συγκεκριμένα θιώματά τους και ενημερώθηκε για το πλαίσιο προστασίας που μπορεί να προσφέρει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Μετά την επιστροφή τους, τους πήραμε τη συνέντευξη που ακολουθεί. Περιττό να το πούμε, η συνέντευξη έγινε υπό συνωμοτικές συνθήκες, μια που οι Σλαβομακεδόνες που μιλούν ανοιχτά για τα προβλήματά τους παρακολουθούνται κάθε ώρα και στιγμή από την αστυνομία. Για ευνόητους λόγους δεν θα αναφέρουμε τα ονόματά τους.

Σχ.: Ποια ήταν η απήχηση των άρθρων του Σχολιαστή για τα προβλήματά σας;

Α.Α.: Ήταν άγνωστο το περιοδικό, μέχρι πέρσυ το καλοκαίρι δεν το ξέραμε. Από τότε, από στόμα σε στόμα μαθεύτηκε στον υπόλοιπο κόσμο, ο ένας το είπε στον άλλο και από τότε άρχισε να γίνεται ανάρπαστος ο Σχολιαστής. Το φύλλο που έγραψε για τη Φλώρινα, το ψάχναμε, γιατί μάθαμε ότι πήγαινε η ασφάλεια από περίπτερο σε περίπτερο και το αγόραζε. Για μας ήταν κάτι το πρωτοποριακό, δεν περιμέναμε από ελληνικό περιοδικό να γράφει τέτοια πράγματα και με τόσο αντικειμενικό τρόπο γι' αυτό το θέμα. Μας άρεσε, διότι ορισμένες καρδιές άρχισαν να χτυπάνε και να λένε ότι κάτι αλλάζει, κάτι γίνεται.

— Ποια ήταν τα συγκεκριμένα θιώματα που σας έκαναν να αισθάνεστε διαφορετικά από τον υπόλοιπο πληθυσμό;

Α.Α.: Στο χωριό έτυχε να έχουμε και αστυνομικό τμήμα, η ψυχολογική καταπίεση που είχαμε από την αστυνο-

μία, φαινόταν κι απ' αυτό που μας έλεγαν οι γέροι και ο πατέρας μου. Κάθε φορά που μου ξέφευγε κάτι, ο πατέρας μου έλεγε «πρόσεχε, μη, γιατί δεν ξέρεις τι γίνεται αργότερα». Τώρα εγώ είχα τη γιαγιά μου που δεν ήξερε καθόλου ελληνικά, τον περισσότερο χρόνο μαζί της έμεινα στο σπίτι, γιατί οι γονείς μου ήταν συνέχεια έξω στα χωράφια. Οι πρώτες λέξεις που ήξερα ήταν μακεδονικές, μαζί της έμαθα αυτή τη γλώσσα. Τα ελληνικά άρχισα να τα μαθαίνω στο σχολείο, στην αρχή είχα κάποια προβλήματα. Με τους γονείς μου στην αρχή μιλούσα αναγκαστικά μακεδονικά, αργότερα, όταν άρχισα να πηγαίνω στο σχολείο, ο πατέρας μου επέμενε να μιλάμε ελληνικά. Και τώρα ακόμα που μιλάω ορισμένες φορές μακεδονικά, αυτός μου τα γυρίζει ελληνικά, έτσι του έχει μείνει, έμφυτος είναι το φόβος.

Ξέφυγα από το χωριό, πήγα στο Πανεπιστήμιο, κάποιες ιδέες, κάποιες συζητήσεις από 'δω κι από 'κει, άνοιξε λίγο το μυαλό μου. Πίσω στο χωριό έβλεπα ότι ο παππούς μου φοβόταν όπως ο πατέρας μου, τον ρωτούσα για μερικά περιστατικά παλιά, πώς πέρασε τον καιρό του Μεταξά, δεν μου έλεγε τίποτα, μου άλλαζε κουβέντα. Αλλά σκάλιζα από 'δω κι από 'κει, κάποιος μου πέταξε «ο καημένος ο παππούς τι θα πάθαινε κάποια εποχή». «Τι θα πάθαινε;» Μου εξήγησε αυτός ότι τον απείλησαν να τον κρεμάσουν, να τον στείλουν φυλακή, γιατί ο γιος του, όταν ήταν μικρός πέρασε στο σπίτι και ζήτησε από τη μάνα του ψωμί και τυρί στα μακεδονικά. Εκείνη τη στιγμή πέρασε κάποιος δάσκαλος παλιοελλαδίτης, το άκουσε και το κάρφωσε αλλού, τους κάλεσαν στην πλατεία και τους απείλησαν ότι θα τους κρεμάσουν από τα αυτιά. Ρώταγα τον παππού μου γι' αυτό το πράγμα, μέχρι να πεθάνει δεν άνοιξε το στόμα, τόσος ήταν ο φόβος. Ύστερα έβλεπα τους συγχωριανούς μου, μεταξύ τους μιλούσαν όλοι μακεδονικά, αλλά όταν πηγαίναν έξω κι έβλεπαν κάποιον να 'ρχεται τα γύριζαν στα ελληνικά. Κι αυτό το πράγμα με αναστάτωσε, για ποιον λόγο να υπάρχει αυτό το πράγμα, γιατί να μην αισθάνεσαι ελεύθερος, δεν κάνω κακό μιλώντας κάποια άλλη γλώσσα. Κι άρχισα να ασχολούμαι με το θέμα και να το ψάχνω και ιστορικά.

Β.Β.: Ολόκληρη η ζωή μας είναι μια καταπίεση. Τα βιώματα από την εποχή του παππού μου, του πατέρα μου και τα δικά μας είναι ίδια. Τον παππού μου τον κρέμασε το ελληνικό κράτος, ενώ ήταν Μακεδόνας δάσκαλος και από 'κει ξεκίνησαν όλες οι διώξεις. Συνεχίστηκαν μετέπειτα στους γονείς μου και σε μένα τον ίδιο, γιατί έχω τραβήξει τόσα πολλά που θα χρειαστούν χρόνια να τα λέμε. Εκτός απ' αυτό η διαφοροποίηση υπάρχει από το ίδιο το κράτος, που μας ξεχωρίζει. Έχω αδελφία πολιτικούς πρόσφυγες, ζουν στις σοσιαλιστικές χώρες, δεν τους επιτρέπουν να 'ρθουν εδώ. Το ελληνικό κράτος μ' ένα νόμο που έκανε πρόσφατα τους αναγνωρίζει σαν Μακεδόνες γιατί λένε δεν έχουν το ελληνικό γένος κι εγώ ζω στην Ελλάδα μ' ένα άλλο αδελφό, οι οποίοι είμαστε έλληνες. Δηλαδή από τα 5 αδελφια, τους 2 τους

λέν έλληνες και τους άλλους μη έλληνες! Κι όμως εγώ νιώθω και είμαι Μακεδόνας.

Μετά είναι η διαφοροποίηση μεταξύ των πολιτών στην Ελλάδα και συγκεκριμένα για μας τους Μακεδόνες, που δεν έχουμε τα ίδια δικαιώματα. Σήμερα ζούμε κάπως καλύτερα, αλλά η καταπίεση είναι φανερή. Επίσημα δεν απαγορεύεται η μακεδονική γλώσσα, αλλά πέρα αυτού υπάρχουν οι άγραφοι νόμοι, οι νόμοι της θίας. Κι όλα αυτά μ' έκαναν να νιώθω, να φτάσω σ' ένα σημείο να επαναστατήσω σαν άτομο, να προσπαθήσω να διαδώσω εκείνο το οποίο πιστεύω και κάποτε πρέπει κι εμείς να δικαιωθούμε.

Γ.Γ.: Εγώ δεν είμαι τόσο πολυλογάς, δεν ξέρω να λέω όπως μίλησε ο φίλος μου από 'δω, αλλά εγώ ξέρω λέω * (τοποθεσία στη μακεδονική γλώσσα) να λέγεται *, γιατί να την αλλάξουμε; Κι αυτή η τοποθεσία που βρισκόμαστε τώρα πάει να αλλάξει.

Μέχρι τα 20 μου χρόνια μεγάλωσα μ' έναν παππού που ήταν κοιματζής. Όλα αυτά τα έχω βαθιά στη μνήμη, στην καρδιά μου. Κι έτσι θέλω να είμαι, έτσι συνεχίζω. Ελληνικά έμαθα μόνο στην 5η Δημοτικού και πριν να μπει ο δάσκαλος, μιλούσαμε τη δική μας γλώσσα. Ο δάσκαλος ερχόταν τα βράδια που παίζαμε τα παιγνίδια, ντυμένος με παλιά ρούχα, ενώ τότε ο δάσκαλος φορούσε άσπρα πουκάμισα και γκραβάτες. Κι όποιον άκουγε να μιλάει μακεδονικά, το πρώι έξω μπροστά στο σχολείο, ξύλο με βέργα στα χέρια κι όλο το σχολείο να περάσει να τον φτύνει. Κι αυτά τα πράγματα μου έχουν μείνει. Αυτά θέλω να μην υπάρχουν.

— Πώς αποφασίσατε να πάτε στην Ευρώπη;

Α.Α.: Το πρώτο ερέθισμα ήταν από τον Σχολιαστή. Δεν ξέραμε ότι η ΕΟΚ ασχολείται με το θέμα, ότι ψάχνει για μειονότητες, ότι θέλει να κρατήσει τις λιγότερο διαδεδомένες γλώσσες να μείνουν σαν πλούτος στην Ευρώπη. Τώρα από το ερέθισμα μέχρι να αποφασίσω να πάω υπήρχαν φοβερές ψυχολογικές δυσκολίες, πώς να ξεφύγω απ' αυτό το φόβο. Ο έμφυτος φόβος πέρασε σαν κάτι το κληρονομικό από τον παππού στον πατέρα, από τον πατέρα στον εγγονό. Αλλά πίστεψα κάποια στιγμή ότι μάλλον δεν υπάρχει άλλη λύση παρά να βγάλουμε τα προβλήματά μας έξω, να πούμε ότι υπάρχουμε, ότι δεν θέλουμε τίποτα παραπάνω παρά να κρατήσουμε την παράδοση την πολιτιστική, την κουλτούρα, τη γλώσσα. Γιατί θέλουμε ότι με την πολιτική που ακολουθεί η κυβέρνηση εδώ πέρα — δεν χρησιμοποιεί μεθόδους που χρησιμοποιούσε παλιά, αλλά με ψυχολογική βία, με τρόπους αφομοίωσης, οτιδήποτε άλλους έμμεσους τρόπους θέλει να το σθήσει αυτό το θέμα.

Γ.Γ.: Για μένα ήταν ακριβώς μια συνέχεια του Ρούνττσο και του Γκότσε Ντέλτσεφ. Όχι με όπλα, σήμερα δεν είναι με όπλα, και δεν θέλω με όπλα να την κάνω. Σήμερα αισθάνομαι εγώ τόσο Μακεδόνας όσο και ο παππούς μου, αλλά γυναίκα έχω ελληνίδα και τόσο έτσι θέλω να συμβιώσω με τους έλληνες, όσο και με τη γυναίκα μου, με την οικογένειά μου.

— Τι θέλετε να πετύχετε;

Α.Α.: Πρέπει να ξέρουν όλοι, κι ίσως κι αυτή εδώ η ελληνική κυβέρνηση το ξέρει, ότι εμείς δεν έχουμε εξτρεμιστικές αντιλήψεις. Είναι αστειό να μιλάμε γι' αυτά που φαντάζονται αυτοί, κάτι αλλαγές συνόρων και τέτοιες θλακείς. Αυτά τα πράγματα δεν γίνονται, ούτε το θέλουμε, ούτε μας ενδιαφέρει καθόλου αυτό το πράγμα, καθόλου μα καθόλου.

Θα θέλαμε να μείνουμε σαν μια ιδιαίτερότητα στο χώρο που ζούμε, μέσα στα σύνορα του ελληνικού κράτους, να έχουμε μια πολιτιστική αυτονομία, να έχουμε τους συλλόγους μας, να κρατήσουμε τη γλώσσα μας, να μάθουμε την πρόσφατη ιστορία μας. Για την πολύ παλιά δεν μιλάμε, δεν μας ενδιαφέρει η ιστορία δυο, τριών και τεσσάρων χιλιάδων χρόνων, γιατί έγιναν τόσα και τόσα πράγματα σ' αυτόν τον τόπο, τόσοι λαοί ήρθαν, τόσες ανακατατάξεις έγιναν, που είναι αστειό να μιλάμε γι' αυτά τα πράγματα και να στηριζόμαστε εκεί. Δηλαδή θέλουμε κάποια στοιχειώδη δικαιώματα, σχολεία, τη χρήση της γλώσσας στο σχολείο, στο ραδιόφωνο, τίποτα παραπάνω.

Β.Β.: Θέλουμε πρώτα αναγνώριση, είναι ηθικό κατ' αρχήν, θέλουμε να μας αναγνωρίσουν την ταυτότητά μας και δεύτερον να διατηρήσουμε τα ήθη και τα έθιμα, τον πολιτισμό μας και τη γλώσσα μας. Είμαστε η γενιά που έχει αναλάβει την ιερή υποχρέωση να διατηρήσουμε αυτό το οποίο θρήκαμε από τους γονείς μας και τους παππούδες μας. Εκείνοι δεν μπόρεσαν να το κάνουν αυτό, γιατί πέρασαν δυο πολέμους και έναν εμφύλιο πόλεμο, πέρασαν μια δικτατορία, ένα αστυνομικό κράτος της Δεξιάς, όλα αυτά ήταν όνειρο. Ενώ σήμερα έχουμε μια υποτυπώδη δημοκρατία στην Ελλάδα, η οποία θα μπορούσε να τα επιτρέψει αυτά, αλλά δεν το κάνει. Εκείνο που επιδιώκουμε σε πρώτη φάση είναι να μπορεί ο κόσμος να εκφράζεται ελεύθερα, να μπορεί να εκδίδει εφημερίδες, να έχει δικό του ραδιοφωνικό σταθμό, να μπορεί να βγάζει τα βιβλία στη μακεδονική γλώσσα, τα παιδιά να μαθαίνουν τη γλώσσα τους, να έχουμε πολιτιστικούς συλλόγους που να διατηρήσουν αυτά που απαρτίζουν τον πνευματικό χώρο του έθνους. Αν δεν υπάρχει αυτό, οι άνθρωποι ξεχνιούνται και δεν μπορούν να ζητάνε την ταυτότητά τους. Αγαπάμε αυτόν τον τόπο και έχουμε ιερή υποχρέωση όχι μόνο να διατηρήσουμε αυτά που θρήκαμε, αλλά και να αναπτύξουμε παρά πέρα.

Γ.Γ.: Θέλουμε να πετύχουμε ακριβώς αυτό που έχουν οι υπόλοιποι εκτός από τους Μακεδόνες, δηλαδή να έχουμε στο δημοτικό σχολείο 2-3 ώρες, να μαθαίνουμε τουλάχιστο τη γλώσσα, τουλάχιστο λίγη ιστορία από τους παππούδες τους δικούς μας, τουλάχιστο στην εκκλησία — δεν υπάρχει στο χωριό μου άλλη εθνότητα, άλλη πατρίδα γιατί να μην τραγουδάει ο παπάς εκεί, γιατί να μην ψέλνει μακεδονικά; Όπως γινόταν τότε που ο παππούς μου μου τα 'λεγε. Και γιατί σήμερα πληρώνω στην τηλεόραση, δεν θέλω να ακούσω μόνο ελληνικά, θέλω να ακούσω και μακεδονικά στην τηλεόραση.

Η θέση του κ. Φλωράκη

«... και με το νομοσχέδιο αυτό γ την άρση των συνεπειών δεν αντιμτωπίζονται μια σειρά προβλήματα που έμειναν σε εκκρεμότητα με νόμο που αναγνωρίστηκε η Εθνική Αντίσταση ή με άλλες αποφάσεις της προηγούμενης κυβέρνησης που αφορούν τον επαναπατρισμό των πολιτικών προσφύγων. Συγκεκριμένα, με κοινή απόφαση του τότε υπουργού των Εσωτερικών και της Δ. Τάξης, το 1982 δόθηκε το δικαίωμα του επαναπατρισμού στους πολιτικούς πρόσφυγες «έλληνες το γένος». Αυτή η διατύπωση αφαιρεί δικαίωμα του επαναπατρισμού έναν ορισμένο αριθμό ελλήνων πολιτικών προσφύγων...»

Αυτό είπε στη Βουλή στις 29/8 Χαρ. Φλωράκης ερχόμενος σε πλήρη αντίθεση με το κοινό «εθνικό μέτριο», (ΝΔ-ΠΑΣΟΚ) έναντι του «λεγμένου Μακεδονικού»...

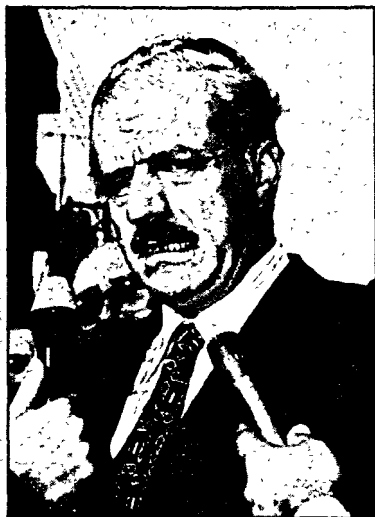
Βεβαίως, πλην του κ. Παπαθεμε που στριφογύριζε στους διαδρόμους

Οι εκλογές

Στις εκλογές του Ιουνίου παρά το γεγονός ότι στην προεκλογική φανφάρα κυριάρχησε το θέμα των σκανδάλων μπήκε για πρώτη φορά και το πρόβλημα των εθνικών μειονοτήτων. Κατ' αρχήν με την εκλογή μουσουλμάνου βουλευτή στην περιοχή της Ροδόπης, με βάση ένα πρόγραμμα για την επίλυση των προβλημάτων των ομοεθνών του. Αλλά και στην περιοχή των Σλαβομακεδόνων το θέμα εμφανίστηκε στην προεκλογική εκστρατεία.

Ο υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ στην περιοχή της Φλώρινας, Γιώργος Λιάνης, ξάδερφος της Δήμητρας Λιάνη, διακήρυξε παντού ότι «είναι Μακεδόνας» και ότι θα αγωνιστεί για την επίλυση των ιδιαίτερων προβλημάτων των Σλαβομακεδόνων. Τέτοια προβλήματα είναι μεταξύ άλλων η ανεργία (το ποσοστό ανεργίας είναι ιδιαίτερα μεγάλο ανάμεσα στους Σλαβομακεδόνες, ενώ στο εργοστάσιο της ΔΕΗ της Πτολεμαΐδας προσλαμβάνονται κατά πλειοψηφία άτομα από τη Νότια Ελλάδα), η εξαίρεση των Σλαβομακεδόνων προσφύγων από την εφαρμογή του νόμου 1540/85 περί ιδιοκτησιών πολιτικών προσφύγων, και η απαγόρευση επιστροφής Σλαβομακεδόνων πολιτικών προσφύγων από το ανατολικό μπλοκ. Ο ίδιος ο Παπανδρέου κατά την επίσκεψή του στη Φλώρινα υποσχέθηκε την άρση του νόμου 1540/85 και τη δημιουργία νέου εργοστασίου, όπου θα προσληφθούν μόνο ντόπιοι.

Ενώ η νεότερη γενιά των Σλαβομακεδόνων έβλεπε τις υποσχέσεις αυτές με μεγάλη δόση σκεπτικισμού, σε πολλά χωριά υπήρχαν γέροι που δάκρυζαν

τόσο προσεκτικός ο κ. Φλωράκης στη διατύπωσή του.

Είχαμε την ευκαιρία να συζητήσουμε με τον Πρόεδρο του ΚΚΕ λίγα λεπτά μετά απ' αυτή την ομιλία του. Η κουβέντα δυστυχώς έγινε στα όρθια και με την παρουσία πολλών και... περιέργων. Παραθέτουμε τμήμα της.

Σχολιαστής: Κύριε Φλωράκη θέσατε πολύ σωστά το ένα απ' τα προβλήματα των Σλαβομακεδόνων. Γιατί δεν είπατε τα πράγματα με τ' όνομά τους; Γνωρίζετε πως η ΚΥΠ εξακολουθεί να χειρίζεται αποκλειστικά τα ζητήματα στην περιοχή Φλώρινας.

Χαρ. Φλωράκης: Κοιτάξτε, στα ζητήματα αυτά πρέπει να 'μαστε πολύ προσεκτικοί. Είδατε πού φτάσαμε με τα λάθη της προηγούμενης πολιτικής στη Δ. Θράκη. Βρισκόμαστε σε σοβαρές τριβές για το θέμα της Μουσουλμανικής μειονότητας. Αυτό πρέπει να μας διδάξει. Και να μη το επαναλάβουμε. Ως γνωστόν κανένα ελληνικό κόμμα δεν θέτει σήμερα θέμα «Μακεδονικό». Προς τι λοιπόν η συνέχιση των απαγορεύσεων και των πιέσεων στους πρόσφυγες και σε κατοίκους των περιοχών;

Δ.Τ.

της Βουλής και διέσπειρε πανικό: «...αυτά λένε και οι Σκοπιανοί», λίγοι εκ των παρισταμένων αξιολόγησαν τη θέση του προέδρου του Συνασπισμού. Ακόμα λιγότεροι απ' την δημοσιογραφική «εθνοφυλακή» την επόμενη μέρα ασχολήθηκαν με το θέμα. Πλην «Ακροπόλεως» και «Αυριανής» φυσικά.

Ίσως το συναινετικό κλίμα της «λήξης του εμφυλίου» να μην επέτρεπε τις αντεγκλήσεις, ήταν και

Ένα απ' τα άκυρα ψηφοδέλτια με τη διαμαρτυρία των Σλαβομακεδόνων.

ΕΙΜΑΙ ΕΛΛΗΝΑΣ ΥΠΗΚΟΟΣ ΚΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΑΣ ΤΟ ΓΕΝΟΣ
ΚΑΙ ΕΤΣΙ ΘΕΛΩ ΝΑ ΠΑΡΑΣΤΩ.
ΕΠΙΜΕΤΕΩΣ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΠΟΚΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΑΠΟΛΑΜΒΑΝΩ ΤΑ ΙΔΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕ ΤΟΥΣ
ΑΛΛΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΚΑΤΑΛΑΤΟΝΤΑΣ ΜΟΥ ΒΑΡΥΤΑ ΤΑ ΑΝ-
ΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΜΟΥ ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΥΝ
ΤΗΣ ΕΘΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΓΕΝΟΣ. ΓΙ' ΑΥΤΟ ΕΠΙΜΕΤΕΩΣ
ΕΤΣΙ ΕΛΑΘΕΙ ΜΕ ΥΠΕΡΟ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΝΑ ΑΠΟΔΕΙΞΩ
ΤΗΣ ΠΛΗΡΗΣ ΜΟΥ ΑΣΕΝΟΥ ΚΑΙ ΑΣ' ΕΤΕΡΟΥ ΝΑ ΚΑΤΑΛ-
ΚΑΙΟ ΤΙΣ ΕΘΝΟΤΗΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΜΜΑΤΟΣ.

στη Φλώρινα

Πώς ψήφισαν οι Σλαβομακεδόνες σε σύγκριση με τις άλλες εθνικές ομάδες του Νομού Φλώρινας; Η επεξεργασία των εκλογικών αποτελεσμάτων δίνει την εξής ενδιάφερουσα εικόνα.

	ΠΑΣΟΚ	ΝΔ	Συνασπισμός
Συνόλου Νομού	40,3%	48,6%	8,3%
Φλώρινα-Αμύνταιο	31,9%	57,9%	8,2%
Υπαιθρος	43%	47%	8,5%
Αμιγή Μακεδονικά χωριά	45%	44%	9,6%
Ποντιακά χωριά	44,1%	45%	9,1%
Αρβανίτικα χωριά	43%	46,8%	9,4%
Τουρκόφωνα χωριά	38,2%	54,2%	5,5%
Βλάχικα χωριά	37,2%	58,7%	3,6%
Μικτά χωριά:			
Με πλειοψηφία			
Σλαβομακεδόνων	38,2%	54,2%	5,5%
Με πλειοψηφία			
Ποντίων	42%	48,7%	8%

ακούγοντας για πρώτη φορά τέτοια λόγια από υποψήφιο βουλευτή. Δεν χωράει αμφιβολία ότι η συγκίνηση αυτή εξηγεί, τουλάχιστο εν μέρει, τον μεγάλο αριθμό ψήφων που συγκέντρωσε ο Γ. Λιάνης και τη νίκη του ΠΑΣΟΚ στα καθαρά μακεδονικά χωριά. Οφείλουμε να σημειώσουμε ότι όσο ψηφοθηρικές και να ήταν οι υποσχέσεις αυτές του ΠΑΣΟΚ, το γεγονός και μόνο ότι συμπεριέλαβε τα προβλήματα των Σλαβομακεδόνων στην προεκλογική καμπάνια σημαίνει ότι αρχίζει να αναγνωρίζει, έστω κι έμμεσα, ότι δεν είναι και τόσο «ανύπαρκτο» το λεγόμενο Μακεδονικό ζήτημα. Ο Συνασπισμός τήρησε σιγή ιχθύος πάνω στα ιδιαίτερα προ-

βλήματα των Σλαβομακεδόνων. Εξάλλου, η πρόσφατη δήλωση του Φλωράκη περί ανυπαρξίας του Μακεδονικού ζητήματος αναστάτωσε τους Σλαβομακεδόνες οπαδούς της Αριστεράς. Αυτά τα δύο γεγονότα εξηγούν εν μέρει το αρκετά χαμηλό ποσοστό του Συνασπισμού στην περιοχή της Φλώρινας. Από την άλλη μεριά όμως, το ποσοστό του Συνασπισμού ήταν το υψηλότερο στα αμιγή μακεδονικά χωριά (9,6%), ενώ τα χωριά στα οποία σημείωσε τα μεγαλύτερα ποσοστά ήταν πάλι καθαρά μακεδονικά (Αετός 19%, Αλώνια 35%, Άνω Υδρούσα 25%, Κλειδί 22,8%, Λόφοι 27,8%, Ξυνό Νερό 24,6%, Πολυπόταμος 27,4%).

Στις αστικές περιοχές Φλώρινας-Αμυνταίου, όπου και το 20% περίπου των ψηφοφόρων, ο αριθμός των Σλαβομακεδόνων είναι σχετικά μικρός και εκεί η ΝΔ συγκέντρωσε το μεγαλύτερο ποσοστό των ψήφων, ενώ το ΠΑΣΟΚ μετά βίας υπερέβη το 30%. Στην ύπαιθρο υπάρχουν συνολικά 86 χωριά με εκλογικό τμήμα. Απ' αυτά τα 46 είναι αμιγή μακεδονικά, 5 είναι ποντιακά, 3 αρβανίτικα, 4 βλάχικα και 4 τουρκόφωνα (Καραμανλήδες). Τα υπόλοιπα 24 έχουν μικτή εθνική σύνθεση.

Από τον πίνακα φαίνεται σαφώς ότι η κάθε εθνική ομάδα εκφράζεται διαφορετικά μπροστά στην κάλπη. Αν μπορούμε να δεχτούμε ότι το ΠΑΣΟΚ εξακολουθεί να είναι «προοδευτικότερο» από τη ΝΔ, τότε οι Σλαβομακεδόνες ψήφισαν σαφώς προοδευτικότερα από τις άλλες εθνικές ομάδες, ενώ η πιο συντηρητική ψήφος ήταν εκείνη των Βλάχων και των Τουρκόφωνων. Μόνο στα καθαρά μακεδονικά χωριά πλειοψήφισε το ΠΑΣΟΚ, ενώ στα ίδια χωριά και ο Συνασπισμός συγκέντρωσε το μεγαλύτερο ποσοστό του Νομού. Σε ορισμένα μακεδονικά χωριά το ΠΑΣΟΚ και ο Συνασπισμός μαζί συγκέντρωσαν μάλιστα άνω των 70% των ψήφων! Έτσι καταρρέει ένας παλιός μύθος σύμφωνα με τον οποίο η περιοχή της Φλώρινας ψηφίζει συντηρητικά εξαιτίας των Σλαβομακεδόνων.

Υπάρχει όμως μια πιο σημαντική διαπίστωση που πρέπει να κάνουμε με βάση τα εκλογικά αποτελέσματα: Η εκλογική στάση των Σλαβομακεδόνων καθορίζεται πλέον σε σημαντικό βαθμό από τη στάση των κομμάτων απέναντι στα ιδιαίτερα τους προβλήματα. Η υπερψήφιση του ΠΑΣΟΚ οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι επί ΠΑΣΟΚ οι Σλαβομακεδόνες γνώρισαν για πρώτη

φορά μια έστω και περιορισμένη ελευθερία έκφρασης και κατά δεύτερο λόγο στις υποσχέσεις του ΠΑΣΟΚ για αντιμετώπιση των ιδιαίτερων προβλημάτων τους.

Η στάση αυτή επιβεβαιώνεται από ένα άλλο σημαντικό γεγονός. Για πολλούς Σλαβομακεδόνες κανένα από τα υπάρχοντα πολιτικά κόμματα δεν προσφέρει μια εγγύηση για τη βελτίωση της τύχης τους. Πολλοί απ' αυτούς παραμέρισαν το σκεπτικισμό τους όταν θρέθηκαν μπροστά στην κάλπη, άλλοι όμως εξέφρασαν με διαφορετικό τρόπο τη δυσαρέσκειά τους. Έτσι σε πολλές κάλπες θρέθηκαν αρκετά «περίεργα» ψηφοδέλτια, και όχι μόνο στην περιοχή της Φλώρινας, αλλά και σε άλλα μέρη όπου ζουν Σλαβομακεδόνες. Τα ψηφοδέλτια αυτά είχαν παντού το ίδιο κείμενο, πράγμα που σημαίνει ότι η ενέργεια αυτή δεν ήταν αυθόρμητη, αλλά οργανωμένη. Το κείμενο αυτό είναι το εξής:

«Είμαι έλληνας υπήκοος και Μακεδόνας το γένος και έτσι θέλω να παραμείνω.

Συμμετέχω σε όλες τις υποχρεώσεις του κράτους χωρίς να απολαμβάνω τα ίδια δικαιώματα με τους άλλους πολίτες καταπατώντας μου θάνασσα τα ανθρώπινα δικαιώματα και χωρίς να μου αναγνωρίζουν την εθνότητα και το γένος. Γι' αυτό συμμετέχω στις εκλογές με ψήφο διαμαρτυρίας να αποδείξω την ύπαρξή μου αφενός και αφετέρου να καταδικάσω τις σωβινιστικές θέσεις των κομμάτων!!

Το κείμενο αυτό αποδεικνύει για άλλη μια φορά ότι οι Σλαβομακεδόνες έχουν αρχίσει ν' αποκτούν τη δική τους φωνή. Ήρθε η ώρα να της ακούσουμε με κάπως μεγαλύτερη προσοχή.

Ελευθερία ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ